

Auctor hujus Operis est P. L. Fr. Franciscus Marcal Dominica

~~De diffinitione Artium generalium~~

Titulus operis:
Lectura super Artem
Magnam varijs septibus
eiusdem huius concinnata.

Proemialis Unica

Cum res ista, quam exponenda esse
viximus defensionem considerari valeat, v. secundum se.
et in se: 2. in ordine ad suum finem, et subiectum:
et 3. respectu aliorum artium, et suarum: Ideo de illa
querendum est quomodo definiamur, quod habeat pub.
veritatem, quamque utilitatem, ac necessitatem ad ali.
as artes, et artes addiscendas.

Hujus Operis fit mentio
in Lectura Certaminis
Dialectici a P. Marcal
elaborati.

Caput I. De diffinitione Artium generalium.

Cum res ista sit a Deo revelata Raymundo,
et ab isto alijs divulgata; Ideo dupliciter sumi potest:
1. ut res divina in se: 2. ut humanum
quiritur. Primo modo definitur per res
num quoddam generatum, sive huiusmodi in se
gigni Raymundo sub quo in sua naturali dispositione fuit
supernaturalis perfectio, et ad intelligendum primo vni.
versalissima media sciendi, et ex consequenti. Ita in eis
implicata mirabiliter evidens.

Alia diffinitio artium generalium
vide in introductorio ar.
is magna; de contentis for.
mij, et in fine.

2. modo se definitur artium generalium. Huius
istius acquisitionis ipsum per se habere ad con.
mitionem artificiosam, et veram operum scibilem.

Vide Lecturas de Lapide fol.

Quare sub quo specie huiusmodi intellectu.
um contineatur res generalis. Distinguenndo dicimus.
de veritate circa res illa suspendentia incomple.
ta, tunc continetur de sub intelligentia. Et de ver.
patur circa conclusiones ex his illis, et maximij de.
ductas, continetur sub se. sed quod postquam acqui.
sitionem est facultas sciendi alia, imo universalem.
manens scibilia; Ideo modus sciendi, sive ars in
vni sui ad alia scibilia liquido est dicenda.

Idem appellatur
et tractatus, et definitio
se res generalis. Artificiosus
tractatus, atque comper.
tionis, quo mediante cogi.
tingit magister in suam
opere, et ejusdem sumi.
hominem nobis in pres.
fit.

In calce nota, facultatem istam, accendi
ei, et doctrinam, artem quidem quatenus ad poten.
ciam comparatur; doctrinam vero per respectum ad
objecta, quatenus illorum cognitionem prebet, sicut
ingenue expendit Belverius in Apologia in responsio
ne ad art. 200 Cymerii. fol. 329. in initio.

Caput

Capitulum 2°. De subiecto huiusmodi.

Cum subiectum multipliciter sumatur, ideo secundum ipsius diversitatem sensum capitulum aperiamus. Est igitur subiectum artis duplex, quoddam in absolute, alterum in applicatione. Primum est duplex, scilicet subiectum in quo, et subiectum de quo. Subiectum in quo est intellectus, qui est potestas rationalis habens intellectuales receptivas. Et de isto subiecto loquitur egregius doctor noster in libro de anima, et in libro de intellectu.

Subiectum de quo, quod communi nomine solet appellari subiectum conditionis est in hac arte realiter exemplativa, sive speculativa realiter media scientiæ. Et de hoc loquitur idem magister noster in ^{sive facit} ~~lectura~~ ^{præfatione} tabule generalis, quam Janus fecisse fertur, dicens: subiectum huiusmodi est artificium generalis secundum questiones. Et patet, nam istud quidem habet conditiones, et requisita sua subiecti: est. n. primum presuppositum, sive præcognitum, cui adhibentur operationes, et de quo adhibere demonstrantur: videlicet etiam continet veritates omnes scibiles, et inde sapienter nescit illum. Et illud appertendum esse, quod artificium concordat; regardandum vero quod officium. Et in prologo ad sententiarum dicit. Per ista 28. præfatione magister dicitur primum et alio, et respiciendo signum illius mixtionis, applicandoque illius mixtionis significationem ad præpositum, sicut in arte illa (magna) plerumque dicitur; veritas, que queritur, invenitur.

Quinde subiectum in applicatione, et est duplex: unum circa quod: alterum propter quod. Subiectum circa quod adhuc est duplex, videlicet unum, sive absolute: particulare alterum, sive determinatum, et speciale. Subiectum unum est ens, in quantum ens, circa quod versatur ars in applicatione sui, et de quo habetur scientia utilis, communis appellata Methodus. Et de hoc subiecto tractat egregius doctor noster in libro, qui appellatur de consequentijs dicitur, in proverbij parte. 2. cap. 1. in arbore scientiæ in fine arboris elementalij, forma centesima. et in Collegio nova dicitur prima, cap. 2.

Subiectum determinatum, et speciale dicitur.

Idem docet in arte exemplativa tabule generalis, in præfatione. 2. fol. 103. ed. 1.

multiplex, s. Deus, Angelus etc. de quibus magister
 longum sermonem facit in arte magna, et paulo
 brevior in arte brevi; et rursus de apertu, et de cer-
 tu istis; que possunt reduci ad duo, s. Deus, et creatu-
 ram, ut ait idem magister in arte compendiosa inue-
 niendi veritatem, et ponit in triangulo Arido. Ague-
 J. Deum, creaturam, operationem, et in arboribus Phil.
 desiderat. De hoc sub collectione loquimur exequens
 J. in libro, qui dicitur in prima theologia, et dicitur quod
 futurum aliquid adest est intelligibile modo scientifico,
 scilicet quod quid nominis. Et de eodem dicitur in
 in arboribus scilicet, juxta divisionem esse assignatam in
 schemate, ab Hippodamo datus in idea arboris Philiana, pri-
 ma parte.

Undem futurum applicationis patet quod est quo-
 que duplex; unus in se: alium in alio. Et utrumque
 vocatur futurum finale. Primum est scilicet quecumque
 habenda, postquam est actus. 2. et respondere de
 oibus questionibus adficiose, et scientificis, satisfi-
 ciendo illis appetitibus illis cujuscumque potentia, ac
 scire desiderantibus. Et de isto loquitur illud. Ray-
 mundus in prologo artis brevis, cum dicit: futurum
 hujus artis est respondere de oibus questionibus,
 proposito quod sciatur quid dicitur per nomen.

Capitulum 3. de Veritate artis,
 et necessitate.

Veritas esse artem, et maxime necessariam no-
 nes. ~~capitulum 1. de necessitate~~ cap. 1. introductionis ad artem de-
 monstrativa: nam id idem, quod nunc quibusdam solum
 concedit, arte ista alijs esse communis. Deinde inferat
 dicitur de modo in arte demonstrativa dicitur 3. de modo
 invenire, non sit inspicendus, absque ratione necessaria, dicitur
 Philosophorum; arte aliqua verique eadem ad et dicitur
 ponderanda. Quis cum in hoc scholasticis dicit in ma-
 gis
 theologia tot sine controversis, et maxime opposi-
 ta

lege totum capitulum. et in
 parte 10. artis gentis
 cap. de Logica. in fine
 et in parte 7. cap. 5. m.

44.

aproposito, nec unus alicuius autoritati credat, opus est
+ fieri ingenue actus, ad rectum iudicium in controversiis faciendum; +
notari mema. ^{chus in proami} ^{operibus suis, et} ^{ideo} ^{Raymundo} ^{rogavit, ut} ^{dicens libris, pas.} ^{com galem com} ^{poneret.}
Ad id autem opus tota est maxima; conduci. n. ad
definiendum, dividendum, proponendum, et argumen-
dandum, ut late probat ^{Reverendus in theologia, sum-}
mula de regulis, a fol. 320. et patet ex quamplurimi-
bus libris, egregii magistri nostri, ex auct. sola de propo-
s. Deinde qd in omni pte continetur practica hujus ar-
tis, ut docet Raym. ^{lib. cap. 24} in introdu. ad artem de-
monstrativam; qd ea sunt facilius intelligenda, que ab
oibz docentur; affirmabuntque quod aiti quaderat; ne-
gabunt, quod repugnat. Ad hoc autem aliqua re-
quiruntur regulae, quas ex eodem magistro in de usu
comentarij expetebamus. Nunc utilitate auct. a magi-
stro auce in ^{philoso compendiaris demonstrative} ^{vide ibi *}
Capit. 4. Ratio, et operis divisio

* Quoniam deus est malum recolubilis, intelli-

gibilis, estimabilis; ideo nobis multum necesse est, ut
suo pulchro, inque eo fiamur, pculantes cum pro toto suo opere re-
paris divisa, ^{des} ^{colendo, itigudo, et amando in toto dicit nos, et ex}
claper, fol. 10. pag. ^{i. in fine.}

Quoniam deus est malum recolubilis, intelli-
gibilis, estimabilis; ideo nobis multum necesse est, ut
suo pulchro, inque eo fiamur, pculantes cum pro toto suo opere re-
paris divisa, ^{des} ^{colendo, itigudo, et amando in toto dicit nos, et ex}
claper, fol. 10. pag. ^{i. in fine.}
oibz vultis, cum dicit nos, qd dicit bene-
dictus, et laudabilis semper sit finis nostris, ut
et quae vera. Ad hoc igitur aliam facimus, ut
auct. qd sit percipibilis, et modo illi humano; cu-
jus subum applicationis est, et vult, ex cap. 2. est
cognoscibile scientiae notum; id est eius demonstrabi-
le necessarius, ac probabilibus, et congruentibus vobis.
Hoc autem opus est instrumentum quodammodo
cognoscere aliquantulum artem galem, que dividi-
tur in duas partes, s. in theoreticam, et practicam.

Theoretica est cognitio, que habetur de alpha-
beto, ppijs, questionibus, sive regulis, figuris, et ta-
bula, ac de modo dixerendi, sive probandi per ar-
tem. Et dividitur in quinque partes. Prima est de
alphabeto. 2. de ^{de figuris} ^{diffinitionibus principiorum}. 3. de ques-
tionibus, sive regulis. 4. de tabula.

Practica est ars, sive exercitium alicuius scientiae.
Dicitur.

secundum theoreticam partem habeam. Et dividitur in
 tres partes, reliqua autem partes complementes. Prima
 est missionaria. 2.ª questionaria. 3.ª probativa.
 Secunda questionaria est duplex; vltima, et particu-
 laris. Universalis est dixerit quodlibet primum
 per regulas vltimas, & omnes res cuiuslibet generis,
 in abstracto, et in concreto, conservando semper in
 propriis eiuslibet generis naturalibus principibus,
 et speciebus omnium regularium. Particularis est
 descendendo ad subiecta, cum ostendit quibus, et speci-
 bus cuiuslibet generis dixerit in abstracto, et con-
 creto, et in ostendit proprietatibus tam substantialibus,
 quam accidentalibus, & rationem illius propositi tam
 in universali, quam exemplari, semper ad conservan-
 do numerum illius rei, de qua fit dixerit, et speci-
 es questionum

Res semper servanda.

Conditio ubi servanda

Prima pars theoretica, que
est de Alphabeto.

Alphabetum quicquid vocabulum, ex alpha,
 et beta primis litteris quibus compositum constat, quo
 prima litterarum rudimenta significatur. Unde
 quidam subtilius animantes ideo alphabetum dicitur
 putant, quod sit alimenentum, vel rudimentum
 literarum. Quod egregie in d. considerans, atque
 nobis tradere vult, primo acutius sciendi ru-
 dimenta, alphabetum in primam considerationem
 accipit, in quo totam suam artem implicite, et sum-
 marie conspiciunt, et sic quodammodo huius primae
 pars generica quaedam mamma est, alicuius par-
 tium. De hoc quidem alphabeto quatuor viden-
 da occurrunt, scilicet diffinitio, que est eius veritas: di-
 versio, que est eius diversitas: convenientia, que est eius
 magnitudo: et dixerit, sive processus, qui est
 eius sapientia.

Caput.

Mam-
ma istius

Caput. 1. De Def. Alphabeti.

Alphabetum est plurimum, et diversorum huiusmodi. Diff. Alph. 1.
De ordinibus, in unum collectis: et quodammodo hinc varia sub
diversis vocibus uno solo nomine representat. Potest autem
alphabetum sic definiti. Primordiale arii fundamentum
virtualiter omnium dicendorum et actus, et ex actu contin-
tium.

Caput. 2. De Divisione Alphabeti.

Alphabetum quidem, iuxta nostrum propo- Divi-
situm, quoddam est generale; aliud vero speciale. Generale alphas- 1.
et multiplex, iuxta multos gales tractatus, quos propo-
tor nosse videtur: sicut sunt tres magna, et brevis; que
alphabetum hinc gale, in quo magister ponit novem liti-
ras, pro signis, et quinquaginta quinque significata: Vi-
ginti quidem et octo gale, scilicet decem et octo gale, et de-
cemque priones: et viginti priones specialia; scilicet nove
subiecto, novem virtutes, et novem vicia.

In quo alphabeto magister Cuthy com-
plexus est simul absolutivum, sive theoreticam; atque appli-
cationem, sive practice. Et sic patet in libro, et dicitur
in alio: hinc n. priones specialia sicut alphabeto, si-
quid, definitionibus, regulis, et tabula: priones autem
caeteris aut partibus; quarum opum hinc in alphabeto
continentur explicite: implicitis vero etiam dicitur, et dicitur
capite sequenti.

Quidem autem demonstrativa deest gale, que al- Voca-
phabetum hinc gale, diversum a predicto. Sic etiam com- art.
pendiosa invenienda virtutem alphabetum hinc quoque
gale alphabeto autem demonstrativa sicut. In arbor
etiam dicitur desiderare, que etiam gale est, aliud quoque
alphabetum priones, et priones legenti.

Alphabetum quoque speciale est multiplex,
secundum quod plures tractatus specialia, ab ipso magis-
tro sunt editi: in libro n. de intellectu et alphabetum
speciale: in libro de memoria: in libro de voluntate: et
sic de alijs multis. semper n. alphabetum virtus sunt, et
maxime faciunt ad facilem scientiarum acquisitionem
permanentemque, ac fixam recordationem. Alph. 2.

Caput

Capitulum 3. De Continentia alphabeti.

Continet Alphabetum signa, et signata. signa sunt novem littere in eo positae, incipiendo a B, (n. d. a. t. u. m. e. s. t. a. d. d. e. s. i. g. n. a. t. i. o. n. e. m. p. r. i. m. e. s. i. g. n. a. t. a. u. s. q. u. e. a. d. h. s. i. g. n. a. t. a. u. s. s. u. n. t. i. l. l. e. q. u. i. n. q. u. a. g. i. n. t. a. q. u. i. n. q. u. e. c. a. p. a. d. i. q. u. a. t. a. q. u. e. e. d. u. c. u. n. t. a. d. m. e. m. o. r. i. a. m. p. e. r. l. i. t. t. e. r. a. s. i. n. a. l. p. h. a. b. e. t. o. p. o. s. i. t. a. s. t. a. n. q. u. a. m. s. i. g. n. a.

Magna
aristoteli
regali
tas.

Quinde significatio continentia, una est explicita, iam dicta; a littera vero est implicita; quae omnia comprehendit: Unde ait ista docet in infinitum seminorum generationem veris; nec est qui cum seminare possit; sed ad plura se extendit, quam creditur ab aliquibus seia humana posse capi; ut dicit Magister n. cap. 33. inchoatione; et hoc mediante migratione, et immutatione pullatione; de quibus infra.

Arrius
omion.

Hinc alphabeti, et aeny encyclopaedia signum ab illustri Canonico Belveio habes in Apologia. peroratione 15. de regulis, in solutione antiquitatum in dicta de regulis aeny doctrinam, Axiomate 3. et 4. fol. 327. pagina 2. Quae inquam (si quis citatus accipiat non invidiosus) tuum in animum induisset, uno nimirum alphabeto, et illo quam brevissimo immensa multitudinem verborum, tot chiliadae nominum, tot verborum ^{centillas} miriadae, tot aliarum quationum centurias; parum dixi; vis omnem, quae possit fingi arduam comprehendere: comprehendere inquam uno tam puerulo compendioso; nisi observares. Et quid tibi fidem faceret, Cullus Vagant, et octo vobis ad absolutiorem aeny perimentibus) de omni subtili dicto carere? parum dixi; vis omnem de rebus notionem illis 28. cum cap. Dixi Cullus ipse in omni materia vim huius artificii comperisset. laudetur g. Venereus imitator.

Capitulum 4. De sapientia alphabeti.

seproplex
alphabeti
in process
sus.

Processus quidem alphabeti, et ordo significandi, etiam est, et diversus modus signandi, seu representandi signata per signa; in eorum affectionibus consistit alphabeti sapientia, sive cognitio perfecta; nam ordine illo vario

dy-

Disjunctio. & conjunctio figurarum in signis apparet. Est
autem per duplex.

Primus fit accipiendo signa cum primis signi-
ficatis tantum; principijs, s. abstractis; dicendo. B. Bonitas.
C. magnitudo est. nec se pigeat usque ad eadem producere,
nempe R. gloria. Et in hoc implicatur dixerunt primae
figure.

2. fit accipiendo signa cum secundis signi-
ficatis tantum, principijs, s. respectivis; hoc pacto. B. Dicit.
C. concordantia est. et in hoc implicatur dixerunt secun-
da figure.

3. fit accipiendo signa cum tertijs signifi-
catis tantum, scilicet questionibus, sive regulis. B. Utrum.
C. quid est. in quo implicatur quarta pars pars.

4. fit accipiendo signa cum primis, et secun-
dis significatis simul. B. Bonitas, Dicit. C. magnitudo, con-
cordantia. est. in quo implicatur secunda figura, et mix-
tio primorum, et secundorum principiorum.

Quinon fit accipiendo signa cum primis, et
tertijs significatis simul. B. Bonitas, Utrum. est. in quo
implicatur mixtio primorum principiorum, cum regulis.

6. fit accipiendo signa cum secundis, et terti-
is significatis simul. B. Dicit, Utrum. est. et hoc implicat
mixtio secundorum principiorum cum regulis. In quinon
et hoc secundo modo implicatur sexta pars pars, que est
de evacuatione tertia figure.

Septimus tandem fit accipiendo signa cum
omnibus significatis simul, hoc pacto. B. Bonitas, Dicit,
Utrum. est. C. magnitudo, concordantia, quid. est. et
in hoc modo ultimo implicatur generaliter omnes
alios partes, sed precipue implicatur quarta
figura, que multiplicatio, et tabula.

¶ Pars ~~secunda~~ ^{2a} que est
de figuris.

Apprehendit terminis in primo parte artis; jam
in hoc 2. magister docet ^{incompleta} componere, et dividere. Et
ideo in 4. dividit figuras. Nam conjunctio termi-
norum duplex est, quedam quidem similitum terminorum,
alioquin dissimilitum. Conjunctio similitum est duplex,
primus

prima principiorum absolutorum, in prima figura: 2.
respectivorum in 2. figura.

Deinde conjunctio dissimilium, s. absolutum,
et respectivorum simul, est et duplex, quaedam intensae
limitata, in tertia figura: altera extensa, et diffusa,
sufficiens in quarta figura. Hinc sufficientia divisionis patet. De
divisione idem dicat quod de conjunctione: est. v. vel simili-
um, vel dissimilium est.

quod figura
tertia

sed priusquam ad expositionem primae
figure, accedamus, videndum est quid sit figura, juxta
praesentem acceptionem. Definimus: ad propositum.
Imaginaria, vel imaginabilis portio figurarum, et sig-
nificans, in qua signa sensibilibus ponuntur, et signata
eis correspondencia, ut facillime cogniti, firmata
memorata, et utiliter vno reddantur: sic colligitur ex
tio compendij acide. Continet autem figurae in ratione
sensibili, puncta, lineas, ac superficies: et in ratione formali
dispositionem eorum. Unde quantum ad materiam exprimitur
quantitas; quantum vero ad formam, in quarta specie
qualitatis recte collocatur: sed quantum ad figuram, sig-
nificationem collocacionem, ad genus signi recte reducit.

Reductio
figure
ad genus

Et quia circa collocacionem, sive positionem
signorum, et signatorum maxime versamus; ideo ad ipsius
genus signi praesentem definitionem accedimus. Non
positio, que in parte desinit genus positum, ipsius signi
ratio est: signatorum, et significatorum ad invicem coordina-
ta rationem dicitur sibi vendicare, ut hinc positio non
sit quecumque, sed sola signorum, et signatorum.
Evaque a ceteris percipitur figuris, et notacionum
rationem conspicit.

quod figura
in co.

Definitio figura, s. mathematicae. Quod
vno, aut pluribus terminis comprehenditur, Hinc ad pro-
positum Magister in Arithmetica diffinit cap. 5. in introdu-
ctio. Figura est que linea, aut lineis describitur
terminis, aut numero perfecto terminorum orata.
sed quod non figurae camerae continent: defi-
nuntur ibidem camera. Pars per se distincta linea, aut
lineis

linis, ex termino, aut eis consistens. V.g. B. est una camera. Bonitas bonitas, est una camera. Bonitas magnitudo eternitas, est una camera. Possunt etiam de ista camera facere tres cameras scilicet bonitas magnitudo eternitas.

Quae quidem camera aliquando vocatur pro his quae sunt, aliquando etiam, quae ex eis, aut eis consistunt, aliquando vero sicut, aliquando etiam sicut. Terminus autem proprius una sola dicitur esse, aut altera significativo illorum terminorum, qui ad figuras huiusmodi pertinent. Ratio autem quare dicitur ista figura

Capitulum primum de 1^a figura.

In prima figura, et etiam in altera sua recipere consideranda veniunt, scilicet definitio, significatio, modus procedendi: de quibus singulis, singulis actualibus, majoris claritatis gratia agemus.

Art. 1us de diff. 1^{ae} figure.

Definitio prima figurae. Positio imaginaria circularis, in qua novem alphabeti signa circulariter ponuntur, et significata eisdem ab eodem inseparabiliter sub vinculo representata, ut facilius cognita, firmiora memorata, et utiliora uti reddantur: in eorum centro ponitur A. ad ipsius figuree denominationem.

Dicitur prima figura vicularis, ut notat Ma^gister in brevi practica tabula galij, 2^a parte. De prima figura, ad denotandum quod sicut in circulo, circumferentia, tota qui tangit unum punctum, tangit omnia: ita in prima figura, qui tangit unum principium, tangit omnia, faciendo de ipso predicantem, et de quodlibet subiectum circulariter sicut bonitas magna: magnitudo durans, et usque gloria bonificans. Unde sequitur circulus.

Et inde sequitur, ut ibidem docet d^r. quod qui dicit, vel excludit unum de dictis principijs, tollit rationem circuli; quod est impossibile: nam si quis bonitatem subtraheret, tolleret bonitatem aliorum principiorum; et sic de magnitudine, et alijs. idem de Affinitionibus principiorum.

Unde idem d^r. in in lectura compendiosa tabula galij. prima parte dicit. Quae autem regula galij in arte ista, quod homo solus questionem affirmando, sive negando tali modo, quod in miscendo patet, vel applicando regu-

+ esse, quia sensualis speculatione excellitur istas ad speculandum istualis; et per eas dicitur et doctrina traditur correspondenti d^r gratia quibus, consensu quolibet eorum in alio, et in se ipso. Ita docet in arte amara, de divisione operis. Accurdat dicitur in arte mine dialectico, n. 227. pag. 35.

regulas, secundum affirmationem, vel negationem in dione
concordantiam habent: et quod diffinitio principiorum, et specierum
regularum maneat ille.

Quinta figura circularis, et quae dicitur
prima circularis, quae uno facto tanguntur omnia; de qua
sunt aequaliter universales; et quod ex uno sequitur, ex om-
nibus sequitur; et quod uni repugnat, omnibus repugnat.

Facet quoque illustratum 2o in praesentia dicitur
quod ipse circulations debent fieri cum declinatione
quod dicitur principiorum: sicut bonitas, quae per se correla-
tiva coessentialia declinationis. sed de declinationibus late
dicemus, cum de diffinitionibus principiorum erit sermo.

Art. 2. De Dispositione 1ae figurae.

Dispositio prima figurae circularis est, et con-
tinetur figura, et significatio, ita ut ab unaquaque ducantur
lineae ad caeteras omnes; sicut quae ab uno ducuntur
ad denotandum connexionem, consecutionem, et continui-
tatem principiorum ab absoluto ad unumquemque, ut caetero
vires, tangantur et oia; sicut dicitur in 1o art.

12 Variis Ramis Divisa;

Disponitur autem prima figura tribus
circulis: in superioribus ponuntur tantum figurae: in medio
significata in abstracto: et in infimo significata in con-
creto. Per significata in abstracto declaratur quomo-
do prima sunt genera; sicut bonitas, quae genus est, quod
assumpta est in abstracto, non contracta ad aliquid:
et sic de alijs primis, quod idem de primis 2ae figurae per-
tinetur est. Ita monet dicitur in aeterna compendiosa tabu-
la generum, prima parte.

Hinc lineae ducuntur non, in medio circulo,
in quo ponuntur genera in abstracto, in seipsis sicut confide-
rentur foeliter, et nuda; sed ab infimo, in quo ponuntur genera
in concreto, et realiter ornata, ratione aliorum principio-
rum.

Et quamvis in ista figura novem solum
ponantur significata explicita; implicite tamen po-
nuntur quasi infinita. Unde requisitum hoc ait, videlicet
Magister egregius, proxime citatus, quod hoc ligat esse
quos proponit, qui in ipso arte sunt expliciti: et si
non

non sunt expliciti quod illos eas quibus videtur ad expli-
capite vs. et citat. sic et vocat cap. 30. in introductionibus; practicanique in
36. in introduc. tabula gnti, dist. quinta.

Art. 9. De modo procedendi in i. figura.

Modus procedendi in hac prima figura du-
plex est, scilicet literalis, per signa; et significati-
vus, per significata. Et uterque est quinqueplex, scilicet
et geminativus, collativus, convergens, subiectionis
et predicativus.

Geminativus est quod unum quodque signum,
vel significatum geminatur, hoc pacto. *De. ce. et. vel*
bonitas bonitas. principium principium est. Et signat.
per hunc modum, quod unum quodque bonum princi-
piorum est primo considerandum in sua transcendencia,
et percipione, tunc enim considerationis dicitur pro
gntia, ut monuimus *cap. adi.*

Est quoque valde utilis in hac arte, ejusdem
est duplicatio, per geminatio; quia in maiorem cognitionem
quoniam hoc, cum considerat principium prae, aut finem
finis, aut majus majori dato; quam si considerat prin-
cipium, finem, aut maiorem. Ita *Thom.*
minans d. cap. 31. in introductionibus. Compulsi etiam ar-
tem demonstrativam, in 2. figura elementali, dist.
prima; et 2. cometa ignis ignis.

Collativus procedendi modus est quod unum
principium conferatur alteri, non convertendo; hoc pacto
De. ce. et. vel bonitas magnitudo. magnitudo dura-
vis est. et hoc vel formando cometas, ut nunc proxime;
vel perones, sicut exemplis sequentibus: bonitas est mag-
na. magnitudo est durans. est. Et per hunc collati-

frangit in unam transversa
a circa figure.

autem modus (quem expressit *Thom.* in brevi ^{lectura} ~~tabula~~ *tabu-*
la gnti, figura prima) significatur connexio, et con-
necessitas principiorum absolutorum ad invicem; quae qu-
dam duplex est, idempnea una, et substantialis; quae qu-
ta altera, et altera: prior est in Deo, in quo dignitates,
et in abstracto idempneationis: posterior v. in creaturis; quae est
*in quibus quia, per conversionem idempneationem *Thom.* de *tingentibus**
quo infra, part. 3. c. i. not. 4. et per 2. c. 4. art. 9.

Convergens

Conversionis modus est qd dicitur subiecti, ali-
 ud predicatum: et e converso: sicut be. ob. ca. de. et. boni-
 tas magnitudo. magnitudo bonitas. et. Bonitas est magna.
 magnitudo est bona. et. Per hunc siquidem modum (quem
 et expressit magister (de octavo primo) significavit
 et expressit magister (de octavo primo) significavit
 et expressit magister (de octavo primo) significavit

qualitas
 eorum

subiectum est qd dicitur sic subiectum, et
 de eodem predicatum: hoc patet be. ob. et. et significa-
 tur quod non solum est ipse connectio unius ad alterum;
 sed etiam unius ad omnia et hic modus exprimitur in
 hoc exemplo secunda figura.

antiqua
 figura

Predicatio eandem modus est qd debet
 si predicatum, et de reliquis subiectum: hoc patet be. de. et.
 et significavit per hunc modum (qui expressus est in asen-
 su tertio figura) generaliter equalitatis, qd sicut fit
 de uno quocumque subiectum, et de reliquis predicatum; ita et
 an potest fieri de unoquoque predicatum, et de oibz
 subiectum.

antiqua
 qualita-
 ty.

Nota prima quod ex dictis quinque modis,
 solum conversionis explicite ponitur in tertio prima figura;
 etiam impliciti, et patet ex figura ipsa, consideratis
 dignis lineis ab antecedentibus procedentibus, et termina-
 tis.

Nota. 2. quod coordinationes, que fiunt in ipsa
 figura, et in alijs figuris, et in ipsa tabula, triplici-
 ter possunt fieri: primo ex partibus positivis tantum. 2.
 ex positivis tantum. 3. ex positivis, et privatis si-
 mul. In primis duobus modis fiunt affirmative: in ul-
 timo vero negative. V. g. bonitas est magna. mali-
 tia est parva. Bonitas non est mala. Et hoc intelli-
 gendum est in 4. modis supradictis 1. primo, in quorum
 sit compositio, sed principiorum precisio.

Affirma
 et ne-
 gatio.

in asen-
 su tertio
 figura

Nota. 3. Vnum huius prime figure maxime
 videtur esse, et necessarium ad verum demonstrendum medium
 invenendum; condeque per seantionem cogno, et docet
 qd in arte magna (part. 10. cap. de Logica: arist. n.
 etiam ipsi primis interacionibus, in quibusque rebus con-
 iuncte

proprietati-
 ty.

conjunctione, Dispositione, ac propagatione inter se habent,
 et predicantur, ut inde ad demonstrandum apparet me-
 dium. Cogitur ad primum intentionem veritatis. Quare
 forma est ac complexus inventio arithmetica, Cogitur. Subtilis,
 et impropria. Hinc in eadem cum concludit aequum
 magister, lococitato, in fine. Plus potest accipi de hac
 arte uno mense, quam Cogitur de Logica uno anno. on

... cum in palaquam magister in ista
 prima figura ponit, Vapj sine gradus, s. supremus, sub-
 alium, et infimus: hinc de subtili evadit tam respon-
 dendo, quam arguendo, semper semper oportet v.g. p. m.
 plicitatem sui, et conditionis eius; de respondendo
 ges que illi officium, et arguendo poras officio sibi
 me que non officium. Ad id autem ad tota est ma-
 rita; dicens magister in arte inventiva, dist. 4. q.
 3. n. 4. fol. 50. quod per convectionem specificantur,
 specificatione diversificantur, et diversificatione
 multiplicentur. Ad. Age usque in finem.

De implicatione prima figure. Labes primo imp-
 act. 2. in fine. hic novus dicitur q. v. cap. v. introducto-
 ry, art. quidam alloquentur. Dixit, inquit, q. v. reduce-
 re ad aliquam comensam, et sic scies legere, secundum legend-
 hunc actem. Ad id autem regulas dabimus, quaeque in
 g, ac exercitio benevenimus. Unde semper emendat est
 impliciter, in que positos reducere ad expliciter actus; et sic
 quilibet questio facile per artem solvetur.

+ Nota. b.
 supra in
 fine Mor-
 morphosy
 fol. 12.

Qualit. t. Reducendi autem sunt tui impliciter ad ex-
 pliciter magis siles, vel qui idem sunt quod illi, bicealis
 nomine dicantur, vel sunt proprietates illor. sicut gra-
 tia, que pro voluntate accipitur; et libertas, pro potes-
 tate; cuius proprietates in Deo est, non posse cogi; et benigni-
 tas, pro bonitate; patientia, pro fortitudine; largitas, pro
 temperantia, vel caritate. et sic de alijs. Aut etiam si
 quis sunt directi oppositi tui actus, sicut malitia bonita-
 ti, parvitas magnitudini; diffidentia, s. incredulitas fidei,
 crudelitas caritati et sic siquidem et sub suis oppositis
 collocandi sunt, ut oppositum, per oppositum magis elu-
 cescat. Computat compendios fol. 59. col. 1. regula 2. dist. 2.
 2. p. 2. regularum, reg. 27. fol. 59. col. 1. sed de reductione
 ne dicemus infra, p. 3. cap. 8. p. 4. c. 12. et 20. Caput
 + fol. 26. fol. 74. 87. 100.

Caput 2. De 2. figura

In hac 2. figura, que inferius est prima, et significata per T. sua etiam comparanda veniunt, de definitionem, dispositionem, et modum procedendi. De quibus in paricula nunc dicemus.

Art. 1. De Diffine 2. figure

Diffinitio 2. figure est. Positio imaginaria paricula, circuli, pariculae triangula-
ris, in qua novem figurae et eodem repleta signata, di-
versis coloribus, pro diversis triangulis depicta ponuntur,
ut scilicet cognoscantur, firmiore memoria, utiliore usu
addantur, et cupis centro ponitur. T. ad 2. figura-
re denominationem.

Delectatur, et p. d. d. de suis convenientia. Na-
m imaginaria positio hanc rationem habet: in eo. n. 2. fi-
gura cum aliis pariculae figuris. et pariculae cir-
cularis, pariculae triangulae. Quia est per hoc. n.
seccionis, i. prima figura, que est circularis est; et, a
tertia solum triangulae, per d. d. d. d. a 4. quo-
que seccionis; que a ~~tertia~~ prima generaliter seccio-
tur per volubilitatem inferius circularis, et positio-
nem agnoscunt. Unde in d. d. 2. figure, sicut in d. d. 1. tri-
gulae ponitur. in qua novem figurae, et eodem significata
ponuntur. Deinde per id, quod ultimo subiungitur, in
cupis centro ponitur. T. ab omni simul manifeste distin-
guuntur.

Art. 2. De Dispositio 2. figure

Dispositio secunde figure est. Inim circularis
est, pariculae triangulae, circularis, quidem, q. d.
et continet circulo; in quorum superiore ponuntur novem
figurae, et colorum abulorum, sibi superiorum colora-
re; in reliquis vero ponuntur in significantes signifi-
cata, respectivo, sicut triangulis, dispositio: quorum
primus est de d. d. concordantia, et concordantia, sicut
colorum depictis, significans, per sensuale, et ituale.
2. triangulus est de d. d. media, et fine, rubes colore
ab alijs d. d. d. et determinans, sicut causa, quomodo

Diffi-

Dispositio

... occasio, (tempore, et quantitate signata) Conjunctio,
 mensuratio, extremitas, Perfectionis, terminatio, pri-
 vatio. Tertius V. triangulus est de maiestate, Equi-
 litate, et minoritate, ordine colore, locorum, et persub-
 stantiam, et adus specificatus. Et in istis triangulis
 eadem quae est respectuum, claudunturque omnes dicitur.
 tis, ordinatio, gradatio.

Etiam autem in arte demonstrativa ma-
 gister figuram T. quinque triangulis dividit, adun-
 gens sub his numeris, videlicet, de de, de, de, de, de, et unum
 operatione, ac negum, de affirmatione, subiectiva,
 negatione: hic tamen dividit non procedit, quia tri-
 angulus videtur est tanquam subiectus ceteris tri-
 angulis. T. v. idem d. docet in compendio artis demon-
 strative, figure. V. fol. 19. et alibi: Unde q. in ar-
 te magna iam agit specialiter de subiectis, ideo in
 figura T. triangulum dividit non ponit: sicut ne-
 que negum; de quo iam explicit agit in questio-
 ne, sive regula B. v. v. v.

+ Dis. 1. parte
 2. de figuris.
 figura de pri-
 ma parte figu-
 re. V. in initio.

Ratio autem quare hae 2. figurae circula-
 ritas, et triangulacitas exponitur est, ut tanquam
 instrumentum prima, quo istius perita, et videtur
 inquisitionis, medianas missiones (ex d. no. in dicitur
 sub tabula galis, figura 2.) sit nobis regula recte
 dicendi: cum. n. quo 2. figurae aequalis universalitatis
 sint, per omniaque uniformiter penetrant; non V. quo
 2. figurae; hinc, ut ingenue notavit Valerius de Valeri-
 us in prologo ante, prima parte, animadversionibus
 pro radice, pagina 10. b. summa diligentia adhiben-
 da est in applicatione uniformi radicum ad subiecta, ne
 morosem aliquod, et inexactam applicationem sequa-
 tur.

Hoc idem maxime movet illum d. in arte de-
 monstrativa, secunda parte, in triangulo nigro figura
 T. ubi dicit: semper servari oportet in suis conditioni-
 bus principia huius artis, et partes de se; nam aliter
 tra sequerentur, si iam uno, iam alio modo acciperent.
 in huiusmodi sequimur: si. n. unum eorum, v. g. magnitudi-
 nis, et fabricata applicatur, reliqua quoque, sicut
 illius applicanda, ejusdem conditionis esse debent. Idem
 movet in compendio, 2. par. fig. de i. par. t. 4. fol. a. column. 3. in
 fine. + angulo 2. trianguli dividi, ubi dicit. legy. Hinc

Hinc fit, quod licet prae respectiva, generalia sint, et circularia, quatenus trianguli, et anguli mutuo se penetrant; sicut exmplo docet D. et porro in pra-

Pertra-
tio rui-
gulum.

Indemum
ray radi-
cum.

xi cap. 27. introductio; et in ipso aut demonstrativa, dis-
2. ex camera et: tamen quia in ipso penetracione, quilibet
triangulus, et angulus solum per se numerum; hoc triangu-
lariter sunt disposita, et determinato tm modo, estus applica-
talia, ut integro radium nra ferretur: que servatione, si roborem

opposito suo non appli-
catur, sub ea rone, qua
oppositum est. Valerius
in fine. pag. 1027.
1. amiradus pioni; citare
pag. 1027.

Art. 3. De modo procedendi
2. figure.

Modus procedendi 2. figure, est quoque duplex; litteralis, per signa; significativus, per significata: et iste
est est geminatus; aut. n. fit formando camera, in secundo qua-
sine copula; aut formando pedes, in secundo parte, per co-
pulam; primus modus est explicativus huius, et secus figure;
secundus vero ad evacuationem secus figure, explicativus pe-

Quingue
modi pro-
cedendi.

Utique autem procedendi modus, per quod prae res-
pectiva circulariter disponuntur, est quintuplex; scilicet ge-
minativus, collativus, comparativus, subiectivus, predicati-
vus; sicut declaramus supra in prima figura, au. 3. Con-
ditiones, etiam sunt tribus modis ibi appropinquat, notab.
2; 1. vel similitum; vel dissimilitum; vel similitum, et dissimilitum;
cum: primo, et 2. modo affirmativus: 2. autem negative:
hoc itaque cum conditiones, sunt formando pedes; tunc
enim vel affirmamus, vel negamus; non vero cum plurima-
meras formamus; q. si nec negamus, nec affirmamus, sed
precise missionamus.

Huiusmodi.

Deinde modus procedendi specialis huius pen-
ultimus. De figura, quatenus triangularis est, duplex existit: di-
rectus unus, sive propinquus; et fit de angulo ad angulum
eiusdem trianguli; sive literaliter, sive significativus: hoc per
to be. ad. ~~concordantia~~ duo concordantia. ~~quod concordantia~~

Obliquus.

secundus modus est indirectus, sive remotus; et fit
de angulo unius trianguli ad angulum, vel angulos alterius
trianguli; sive literaliter. be. G. G. sive significativus for-
mando camera. duo primum. duo medium. duo finis. et. si
ve formando pedes; hoc pacto, duo est principians. et.
Et utique procedendi modus pot fieri

tripliciter. Primo simpliciter ex parte subiecti, et predicati.
 2. compositae ex parte subiecti. 3. compositae ex parte predi-
 cati. Primo modo sic. be. d. d. d. d. d. concordantia. d. d. con-
 trarietas. 2. sic. be. d. ed. b. d. d. concordantia, contrarietas.
 concordantia contrarietas, d. d. 3. modo sic. b. ed. b. ef. diff-
 ferentia, concordantia contrarietas. d. d. principium medium et
 et tunc dicitur procedendi modum quinequoque figure apta.

De pro figuris debet nota, quod combinationes, seu
 coordinationes principiorum sunt aut recte, aut oblique, ab-
 tractae, concretae, et declinationes varias; de quibus infra
 eius primo. compule Jordanus Brunus cap. 7. sui secundum, a
 pag. 67. Sic autem regula valde utilis est, nam combi-
 nationes, quae uno modo nec bene sunt, nec verae est, in aliis
 nec sicut exempli gratia. concordantia contrarietas, non
 ita bene sonat, sicut concordantia concordantia. d. d. prin-
 cipium; sicut d. d. principium, vel d. d. et. Deinde princi-
 pium est medium, non est vero pro, comparatione eiusdem
 finis: sic autem si dicas: primum est medium. Nam id, quod
 est primum alium, eadem conditione, qua est illius primum, alio-
 non est iusdem medium; est autem eadem conditione prin-
 cipium medium. contemplantur. et vide compendium, 2. par. si-
 quorum, de i. par. fig. 5. fol. 5. col. 2.

substantivis,
 adiectivis,

in eadem sen-
 tentia collatas
 habemus, parte
 sexon, ad unifor-
 mem eorum que co-
 luntur d. d. d. d.

Art. 4. De necessitate
 2. figure

Cum tota ars in mixtione consistat, me-
 dia figura. T. ut docet d. d. in sua demonstrativa figu-
 ra. T. et in introductionis cap. 4. et 10. hinc in eadem ar-
 te demonstrativa, d. d. 3. de modo intelligere, in corpore, sic d. d.
 dicit, quod sine T. nihil potest anima operari: sicut n. hinc
 vultus sic equum, et nescit eum equitare; sic anima, si
 ne. T. de intellectu, et intelligere nescit.

Ad rem autem quae figura. T. observan-
 dum est quod docet egregius magister in compendio ar-
 tis demonstrativa, 2. parte figurarum, de prima parte
 T. fol. 4. colum. 3. et foliis sequentibus, ubi multa utilissi-
 ma tradit: ex quibus haec pro nunc observa.

Primum. De quocumque fiat quaestio, il-
 lud nescio recipitur intra terminos trianguli viridis: id
 circa artem ante solutionem recordari debet, et videre
 secundum formam quae, in quo, et circa que, et quomo-
 do.

quomodo ipse triangulus applicatur ad illud, de quo
que uisus. Et per conditiones ipsius trianguli, ut ab
ipsius prout angulorum debet inquirere, et dare solutionem,
vel arguere, salvando semper conditiones ipsius tri-
anguli, vel eorum unquam ipsorum angulorum, hoc idem
in alijs triangulis observare.

verum
est.

2. Sciendum est, quod illo, interque eadē
maioris, et minoris; secundum eundem respectum im-
possibile est equalitas; et converso: et impossibile est,
idem, eodem respectu esse major, et minor; non v. g. si
repro: idem. n. addit et major est, et minor subtra; sicut
magis, et minus subtra; ita magis est subtra. Apud in attingendo ita bilis, mi-
nus v. g. in existendo. Et in Arce andeiva, fig. 2. Dicit etiam doctor, quod
anima est major corpore in bonita-
te, equalis eamē
secundum propor-
tionem, vel com-
parationem.

Ad hunc
magis, et
minus subtra;

simpliciter;
quod.

3. Quedam sunt equalia quod, et non
simpliciter; et per eos maior, et minor quod, et
non simpliciter. Ut que sunt equalia secundum ducen-
tem, et non secundum bonitatem; vel per quantitatem,
et non per qualitatem, et sic alijs. Et aliquid magis,
vel minus alio simpliciter.

etiam doctor, quod
anima est major
corpore in bonita-
te, equalis eamē
secundum propor-
tionem, vel com-
parationem.

Cognitio
est per du-
cit in cog-
nem alio
rum.

Ex illis
magis
magis.

4. Qui diffinitio nō est conditione uni-
us terminorum. T. per conditiones aliorum. T. diffinitio
est via cognoscendi conditiones cuiuslibet termino-
rum; q. r. r. uno eorum, tanguntur cetera sibi an-
te. Et q. r. r. magis est prout valde excellens, et neces-
sarius in arte; idem loco cit. fol. 6. de 2. parte. T. con-
ditione, et proprietate, maioriā, per conditiones
aliorum terminorum declarat; ut ex part. possint, et
conditiones aliorum terminorum similiter deduci.

Scalage-
neralis
itelligi

Cameroon,
Cecurij

Instrumen-
tum optima
est foris

Hinc patet, quod quilibet triangulus,
et angulus est seale illi ad alia q. r. intelligenda;
imō omnes trianguli requiruntur ad eorū iudicium habē-
dum. Quare eamē v. g. alijs examinanda esse docet Ma-
gister cap. 23. in introduc. et cap. 27. Quia v. g. alius tri-
angulus, seu angulus est alio fortior, ut docet idem q. r.
in compendiosa, figura. 5. sicut n. aqua apponit sibi
colorem, et v. g. in quo continentur, si anima apponit for-
mam

Caput 3. De 3° figura.

Art. 1° De diff. tertie figure.

Diffinitio per tertiam figuram. Positio magis
raria triangularis, circumsa sex quadrangulis compacta, in
qua signa prima, et secunda, figuris communiter ponuntur, et
tamque significata simul representantur, et faciliore cog-
nitione firmiora memorantur, et utiliora reddantur.

Ex diff. tertie per positio hujus tertie fi-
guræ, et prima, et 2^a. Quæ id idem, quod de altera in spe-
ciali, et propria divisione, conjunctim ^{istis} est applicandum.
Unde figura ista continet experientiam ejuſlibet principii
quolibet alio, et ex ea deducenda est quælibet resolutio
ex brevi præsentia tabule prædictæ. figura. 3. et lectura ejuſdem, ac artium invenit.
De 2^a parte tertie figure, et 3^a parte, ubi exactissime agit
de significacionibus, et inventionibus principiorum absolu-
torum, et respectuum, et per eorum combinationes possit
cuncta secreta rerum, et naturas ipsarum facillime invenire.
Adi. lege cuncta, nec se pigrescat, sed invenire, r. q. q.
de vobis desiderare poterit.

Art. 2. De Dispositio 3^e figure.

Dispositio tertie figure triangularis est, tres
angulos suis tribus lineis distinctis designatos, videlicet descen-
siva, ascensiva, et transversalis. Et in ejuſdem spatio sex tri-
gonis quadranguli significantur, tanquam loca, ipsiusque tri-
anguli camera: quævis triangula duo continent signa, seu
duos de litteris; et quælibet duo signata representat; alterum
primum figure, alterum 2° secunde, cum subintellec-
tione questionum, seu regularum per illo signa in alpha-
beta signata: prout patet in prælo prædictæ artis, de evoca-
tione tertie figure.

Art. 3. De modo procedendi tertie figure.

Modus procedendi est duplex, s. liberis, per
signa, et significaciones, per significata. Et uterque est
triplex, et tabula prædictæ, videlicet descensiva; ascensiva;
transversiva. Descensiva est faciendum de uno libera, vel

Diffo
implicatio
regulam
et experi-
entiam
et 2° fig.

Dispositio
locum
nes.

triplex
effus.

Caput 4. De 4^a figura.

Art. 1. De def. 4^a figurae.

Definitur quarta figura sic. Proprietas magis
nata circularis, et continens quatuor, quatuor in
causis, et quatuor in quatuor, et quatuor in quatuor
et per se representantur, et facilius agnoscuntur, et
minore memoria, et utiliora vix edocentur, ad conijunctio-
nem, et multiplicationem.

Diff.

praeclaram
gustat.

Tabula

Quae sunt perfectissimas generabiles, hujus
quatuor figure, scilicet prima, secunda, et tertia,
earumque significatio explicata, et implexio, et variatio
etiam procedendi modum, ex quo tabulae hujus formantur.
columnae, quibus hujus primae, et secundae multiplicandi
rationes nobilitatem.

Art. 2. De dispo. 4^a figurae.

Dispositio.

Proprio hujus figurae est circularitas, et
in se continens circulos, et quilibet novem camerae sic,
quolibet autem camerae sunt novem circuli, et hinc
definita in octonem, hoc est primum prima, figu-
ra; secundum secundae, figurae, et tertiae, quae prima
sive regulam; hinc n. figurae in pertinent ad ablatio-
nem hujus, et hinc v. figurae, et hinc ad
applicacionem.

Aboluit
applico.

stabilis
casus.

Primum quidem circulus, qui supremus im-
mobilis est, significat perfectissimam, et immobilitatem
subiecti, quae, ac conditionis, et quae maxime curae de-
bet, et sic per arguendo, sive defendendo, et quae proba-
tionem, et equivocato bene hinc.

variatio
mediorum.

Medius v. circulus, et infimus mobi-
lis, sunt ad significandum multiplicabilitatem, et varia-
tionem mediorum, et quoniam medium applicatum proban-
dum; ideo dicitur ingenue egregium magister, in arte davi-
cap. 4. de 4^a figura. Et cum omnes circuli hujus circulari-
tatis erant hinc, et hinc v. circuli, et cum e. cir-
culi mediorum, tunc respondet e. probatum est medium inter
b, et d. cum igitur primo hinc, hinc sunt camerae bcd. inpi-
rebas.

ad primum
proban-
dum.

p[ro]p[ri]um, et ceterarum; ut cum dicitur: bonitas, magni-
 tudo, duratio: regere omnia nobis, unum exemplum
 p[ro]p[ri]um, et tribus p[ro]p[ri]etibus p[ro]p[ri]is, regere
 tam nobis quae sunt maximae, et p[ro]p[ri]ae, p[ro]p[ri]ae
 esse, p[ro]p[ri]ae implicite habentes bonitatem, magnitudinem,
 durationem; nobis p[ro]p[ri]e operantur, dicitur
 eorum: sicut n. p. h. bonitas ad magnitudinem, et du-
 rationem indifferenter, et absolute; sic p[ro]p[ri]e habet omne
 implicatum, et representatum in eorum bonitate, ad im-
 plicatum, et representatum in eorum magnitudine,
 et duratione.

Regula
 p[ro]p[ri]a
 ca.

Et hic modus est artificialis. Cum autem
 dicitur: bonitas magna est durans, significatur, quod bo-
 nitas est conjuncta magnitudini, et durationi: et hoc
 dupliciter: et jam notuimus cap. 3. dicitur. Loco
 huiusmodi videlicet aut perfecte, aut imperfecte; aut
 per se, aut per alios; aut substantialiter, aut accidenta-
 liter; aut necessario, aut contingenter. Perfecte, per se,
 substantialiter, et necessario significatur hanc conjunctionem esse idem-
 itatem; et ideo p[ro]p[ri]am dicitur etiam in abstracto, quod
 tantum modo dicitur esse in deo, ubi bonitas est magna,
 durans per se omnimode perfecte, substantialiter, et neces-
 sario non solum per magna durans; imo ipse mag-
 nitudine durans.

Duplex
 conjunctio

idem
 veritas
 in ab-
 str.

Imperfecte v. per alios, additione, et con-
 tingenter significatur conjunctionem fieri per habitudinis
 nem, inexistenciam, et inherenciam; ideoque significatur
 divergentem p[ro]p[ri]am, et p[ro]p[ri]am inherenciam p[ro]p[ri]am in
 p[ro]p[ri]o, habitudinem novam, et participationem diffe-
 rentem, seu oppositam: ut cum dicitur: bonitas est magna,
 et durans: et p[ro]p[ri]am in creatura; id est habitudinem
 nitentem, et durationem, per quas informatur per acci-
 dens, et p[ro]p[ri]ae esse suam, in esse magno, ac duranti. id
 totum p[ro]p[ri]ae, et v[er]itatis p[ro]p[ri]ae dicitur ad invicem, ac ta-
 bulae p[ro]p[ri]ae; maxime per totam dicitur secundam; et in
 diff[er]entia dicitur, loquendo de bonitate, et magnitudine creaturae
 sicut expresse, bonitatem esse magnam ad hunc; et in
 def[er]entia maiorem inquis. In deo bonitas, magnitudo, et du-

disti-
 in con-
 to.

Ad id quod
 dicitur in
 textu;

esse dignitatem sua vna idem numero: in creatu-
ra vero sunt esse diuersa. Alii et alia vtilissima con-
sequuntur inueniunt.

Dubitatio-
nis.

Dubitatio modo est propositio dubia;
et fit per oppositionem termini interrogatiui, vel
termini interrogatiui, in illo casu implicatiui:
ut cum ^{quis} in camera sed. Vtrum bonitas magna sit du-
rans: quid est bonitas magna durans: de quo est boni-
tas magna durans. Et fit in qualibet parte, prout
nunc exemplificatum est, tres questiones, prout
sunt interrogatiui in qualibet camera quare si
quis concensos, prout illam, in qua intelligitur. R. que
4. in interrogatiui continet, cum solum R. Dubi-
tationis includat, scilicet quomodo, et cum quo.

Respon-
sionis.

indeclin-
ap. 10. de
regul. res-
ponsonis.

Modus responsionis est dubitationis exple-
tus, et determinatus questionis: quod fit triplici-
ter: primo affirmando: 2. negando: et tertio cum
digne simul affirmando, et negando: ut cum dicimus
bonitas magna est durans: ut. n. prout simpliciter con-
uenienter. 2. bonitas magna non est durans; q. ut prout
simpliciter oppositi. 3. bonitas parua est durans. Et
bonitas parua non est durans: est durans, q. bonitas et bo-
nitas parua non est durans, quia parua, et parui-
tas opposita duracioni, et bonitati; quare cum annexi-
tus bonitati, ipsam elongat a duracione; sique boni-
tas parua parua est durans, parua non durans: Durans, quia bonitas; non
durans, q. parua.

Regulari-
tate.

Et per hunc modum respondendi modum habent regu-
la investigandi multas responsiones implicatas, et par-
ticulari, tum affirmatiua; tum negatiua; cum sub
digne affirmatiua, et negatiua. Et hoc regulis medianibus, que sunt instrumenta,
et v. l. in claves, quibus age-
mur occlusa, manifest-
antur occlusa, corrigunt
intra, monstrant leuia.

Regulari-
tate.

Probati-
onis.

Tandem modus probatiuus est estio-
natus, et argumentatus: continet autem quatuor
numerantur argumentationes, videlicet exemplum,
inductio, enchyrima, et syllogismus: de quibus sa-
tis in Logica. Quamuis autem modis inueniatur. Et est autem
gamentandum res non civilis, et in illis inueni-
tibus

thiobru-
icas.

prae formaliter diffinit; non quod prae forma diffini-
ti; nec enim est igitur simplex quidditas; quare adverbium
illud formaliter reatum est de formalitate; non de
forma: quomodo plerumque dicuntur distingui fortiter.

sed quod prae tripartitam dividitur, nempe in
communem, propriam, et maxime propriam; siquidem
diff. que est diffiniens, ac non definitur triphenter: pri-
mo est genus, et dicitur dicitur, ut hoc est et providentia
sagax. 2. species, et dicitur proprie, ut hoc est et apud
discipline: 3. species, et dicitur propriissime, ut hoc est et
rationem dicitur, vel rationale.

Harum quidem ultimum potissime diffinis ca-
tionem sibi vendicat, eoque proprie quiddam appellat.
tatur: ceterum vero quomodo magis ab ea distans, eorum
diffinis rationem pervenit; et proprie vocabula descrip-
tiones appellatur, eoque dicitur, quae per extrinseca
scribitur, et denominans, vel designans rem ipsius defi-
nit; sicut in praedictis exemplis tres intueri. Quoniam
obscure plerumque descriptio, diffinitionis nomen
vixit, quo dignitate non insufficientiam sui com-
pense valens.

Quidem diffinis, ut est diffinitio propria et verbo diffinis
quedam diffinitio in eo, quod est demonstratum, prae com-
muni, sive proprio, sive propriissime ad diffiniens, si-
ve fortiter, sive effectivum. Id quidem demonstratum, est
indistinctum primo cognitum, quod per actionem diffi-
nientis per modum distincti cognitum est: eo enim na-
turalis via est humana cognitionis, ut primo indistincte
cognitum per se dicitur, fiat postea distincte cognitum per
affigurationem realem quidditatis, quae ex genere, et dicitur con-
stat.

Diffinitio 2. modo ^{notificanda} ~~est~~, si ex se ipsa rei signi-
ficata per nomen, dicitur demonstratio diffinitio pro-
pria, aequae potissime: Nulla autem major demonstra-
tio illa, quae ex essentialibus demonstrati comparatur
est diffinis propriissime sumpta, quae genus, et dicitur con-
cernit, ex quibus distincta plastica natura diffinitio de-
monstratur; propter quod in signis converti dicuntur, Con-
sunt pactis, et totum. Ita ex egregio preceptore nostro,

Neomanni, inquam
ex necessitate ligami-
nis, de quo infra, not.
4. non simpliciter.

in commento maiori actus quibus etiam illustris canonicus
 Gabriel Sylvester in lectura super actum, cap. de diffi-
 nitionibus principiorum in fine; fol. 23. pag. 1. infi-
 ni. Hinc dicit ibidem, fol. 21. pag. 2. idem actus;
 nempe bonitatem, magnitudinem etc. su-
 suam quidditatem, et modum essendi nequaquam defi-
 niri possit, sed in relationem ad intellectum. Ratione
 assignat; quod nullum primum simplex, neque simpliciter
 res simplex, neque transcendens, neque irresolubile,
 proprie diffiniri potest: atque prout Cuthiano, ex sup-
 ponit. 2. prout simpliciter simpliciter, transcendens, et
 irresolubile; quod diffiniri proprie nequeunt.

actus de-
 Sylve-
 non
 Sylve-

sed hinc videtur quod: bonitas, et magnitudo
 etc. sunt verum prout, ratione forma, materiei, et actus;
 quod non sunt irresolubilia. Patet autem; quoniam ex ipso
 Cuthio, bonitas est ratio boni, et principium boni: at-
 qui bonitas non est ratio boni, nisi per relata inter se
 formam, materiam, et actum: quod ipsi primigenij
 prout ratio est videndum; ac prout in ipso videtur
 de Cuthiano prout; prout diffinendo.

ratio prout
 de multis
 prout

De illustris canonicus Sylvester in pro-
 apologia, summa de quibus actus, fol. 3. pag. 2.
 rationem quidem prout accomodari utriusque, ac prout
 prout principij bonitas, magnitudo etc. induunt, ex qui-
 bus forma, mater, et actus, sicut Cuthiano videtur, et
 ore appellatur, correlative innata pullulat;
 sicut Cassini docet egregius magister, et ex professo in
 opusculo quod de correlativis innatis inveniuntur. Vi-
 de in primis. 3. Operibus. Prout illa correlative in via,
 bile, et act, sicut totum in partem, non frequentissi-
 mus est apud Cuthium, ex his prout quodque res par-
 tes sunt, et patet in libro de actum, de Sylvester, et
 cap. de non boni; in tabula quibus dicitur. 5. quibus.
 15. fol. 34. columna prima

collatio

confundit
 rationem
 prout
 rationem

De Sylvester loc. cit. correlative quidem par-
 tes esse videtur prout; non quibus contributionibus; sed qui-
 bus abstrahunt, et perfectione, sicque actuum. Et prout
 rationem, prout. 7. dicitur idem dicitur declarando videtur in actum prout.

Pro

Attige, de concerto, a. quo possit abstrahi, tercircule not. i. m. i. v. s.

Pro resolutione notandum est ex nro d. cap. 2. sent. bonitatem in abstracto consideratam, ad aliquid non contractam, sed nudam, et remotam ab omni alio ente, nullum in se habere concessum, quod si de sua esse, neque de alieno; sed per se esse simpliciter existens, nec se habens ad aliquem finem.

realtate, per finitatem

num. 1. ubi d. p. g. n. a. m. quod nra quantitas ad per se esse est ex correlati- v. i. quantum v. ad pri- mum est, correlativa sunt ex ipsis.

Notandum. 2. ex eodem d. in tabula g. t. i. d. i. s. parte 3. fol. 94. n. 10. quod bonitas compo- sita est; et simplex; composita quidem ex bonificatio- nis, et bonificata; simplex vero in quantum est una essentia sim- plex bonitatis. Hoc ibidem docet ibidem de anima. et de homine in actu amara cap. 1. Quodlibet. n. in quo nu- mero simplex est, et compositum: simplex quidem, in quan- tum est una essentia; compositum vero ex pro suo, scilicet aere, que sunt de esse eiusdem rei, et esse est de illis, si- cut passim ponit episcopus magister: et hoc per 2. p. m. regule. c. v. ubi in libro de aere, et de aere istius capit. de orda. d. m. i. c. i. tabula g. t. i. i. n. i. s. notabilis cita- tio.

Notandum. 3. ex actu magna, cap. de Grammatica, s. conjugatio; quod bonitas est spiritus, et est pro se con- correlativa, ab ea descendendum, et se ad invicem diffe- rentium, se per diversas proprietates. Hinc. Ut notavi- mus in d. notab. primo, considerata bonitas in sua nuditate nullum in se habere concessum; sed tamen suum esse, cum quo convectionis esse habet, ut docet d. in tabula g. t. i. d. i. s. q. 13. et in Actura d. m. i. tabula g. t. i. s. p. per regulam. c. et in libro de significacione, 3. parte 2. d. i. s. de sign. de. c. ubi dicitur quod illud est esse sui esse, id est concessum per abstractionem; in quo quod dicitur abstrahi quiddam illud; et per se remanet in se in tanto quod dicitur, quod de illo nihil explicare potest per se significat magister in cap. 2. sic. sent. in fine.

Notandum. 4. Differentia inter simplicitatem, et compositionem bonitatis, ac simplicitatem, et compo- sitionem humanitatis: bonitas. n. si simplex est in sua esse, et composita ex suis correlativis, ut esse sui esse si omnino primum, ac proinde quod ad esse esse v. esse humanitatis primum est, ac determinatum, sequens proinde illa, quibus adtingitur. Et hoc contingit

contingentes, et occasionaliter. Nam ad extra deo ad in-
viciem contingentes si dicitur, quod si datur in nobis necessa-
rium, id solum est ex hypothese, et per quid. Unde q. de
Necessitate facit deus hominem conspiciat ex radicibus corporalibus,
et spiritualibus, ut explicat d. in arborum fuit de radici-
bus arborum humanis; si, quod bonitas corporalis venit
ad spiritualis cum d. nam arborum corporali; si
fuit est quod homo natus est elementarium vivere seu
eius imaginacionem rationalem. Quod si deus uniusque
radices spirituales cum tribus in radiibus corporalibus,
quae elementarias, vegetativas, et sensitivas; unque homo
non esset imaginacionis.

Naturali in ordo pyramidalis (qui est ab imper-
fecto ad perfecta) per ordinata media, ut constiteret
suo primo conspiciat est; id est simpliciter contingentes
non auferre: sicut quod bonitas non potest esse pro come-
datione inveniunt, s. bonificationis, bonificabile, et bonifica-
re. Existencia partes esse simpliciter bonitas, que na-
turaliter ex suis partibus apertis natura est composita esse
absque magnitudine, duratione est, non solius realium
determinationem bonitatis, et magnitudinis, est que proinde
solum est ad aliter concurrunt in creaturis; ut monemus in
prima figura, art. 3. de collationis modis.

Hinc cum idem magister Gregorius in tabula
gubi. dist. 5. q. 25. fol. 95. col. 1. reserbat in rebus creatis
non posse esse simpliciter bonitas, q. talis creatura
esse in defectu, et vacuitate, carereque triangulo rubeo:
nam ut ibidem col. 2. quae. 28. dicit, composita appellat boni-
tatis, s. bonificationis, bonificabile, bonificatio, que sunt
de suo esse, et ipse esse est de ipsi, conjunguntur cum bo-
nitate, et sicut solius esse pro esse, et vocat in alij boni-
tatis) prae medium, quod est de alia esse, sicut magni-
tudo, et essentia partes rubi, que quidem magnitudo, compositis
concretois generalibus stat inter bonitatem, et suo concre-
to essentialis, ut bonitas sit magna, et fiat magnam
bonificationis, et are, id determinat de factore
ex hypothese conjunctionis bonitatis cum triangulo ru-
beo: nam absolute, et simpliciter bonitas dicitur in se pos-
se

¶ nemo, inquam
necessitate antij,
et conij, ut dicit
do. in Arb. elem.
for. 79. de necessi-
tate, vel necessi-
tate, ut agimini nati,
ut loquitur idem
do. in Arb. de disp.
fidei, et illius, par-
te ult. de resurre-
ctione, cap. 1. vel
necessitate agimi-
nis rubi, et quida-
m, ex eodem do. in Arb.
mag. p. 8. fol. 2. cap.
11. in prima spe reg.
d.

in meam
plurimam
ne compone.

Correlati-
onem conij-
tio.

posse esse, esse in se, esse, quod est ad aliquem finem.
simili modo d. Gregorius cap. 36. sent. dicit, Deum quoque
ad existens in se simpliciter, ipsam posse subvincere, et quod
devenire sine forma: quod naturam v. et finem ipsi-
us in se, ipsam sine forma producere, et gubernare non
potest, cum deus non possit aliquid, sine sua bonitate, mag-
nitudine, et virtute, ac ceteris dignitatibus. hinc.

Notandum. 3. totam necessitatem creaturam
reum provenire ex idempotentia divinum dignitatum, Necessitas
conveniens
populatum similitudinem suam conformationem in crea-
tura; sique necessitas non venit ex creatura ipsi, que sunt
similitudines dei, et ab invicem realiter distincte; sed ex dis-
tinctionibus ipsi realiter idem; que proinde equaliter se ha-
bent in agendo cum ad intra, quam ad extra; ex d. in brevi
practica, dist. 3. secunda parte. in solutione. e. g. t. h. et
idem dicit cap. 36. sent. citato. et in comp. art. 1. de mon-
strari, 3. parte figure alphabeti, fol. 50. Unde ex
eodem comp. de 3. parte. dist. 1. fol. 13, col. 1. Ut scias quod ad intra
magis in creatura; hinc si tibi regula. Que in dicitur
idem per effectum, in creatura vni oportet; si t. ut que-
libet determinata creatura dignitas dei hinc sua rae
accomodat.

Notandum. 6. multa dari nota iam proprii-
tate ad placitum commune; que quidem tenenda sunt, Dicitur
specie
et servanda in dei intuitu, ne equivocatio locum habeat.
Hanc regulam secutus fuit de seipso dicitur, ut supra,
tenens actus sui suam quidditatem, et modum effectus de-
finiri proprie non posse, cum irresolubilia sint; et proin-
de per relationem tenens ad ipsum in illis conspiciuntur,
et distinguuntur genus, et dicitur, diffinitio.

sed salvo pace sancti vni divini, defini-
tiones principiorum dicitur esse, reales, et proprias, for-
masque diffiniendi dicitur. sic notavit in suo opere an-
no Valerius de Valerius, de sue de bonitate, dicitur, et Dicitur
diffinitio
veritas
diffinitio
in dicitur
probatum veritates esse Cullianas diffinitio, quam aristo-
telicus. id etiam expresse docet magister nri Baynanes in
dus dicit in cetero brevi tabula gultis, super re-
gula. c. et in nova cog. dist. i. cap. 3. de in seculo illis, dist.
5. cap. 1. et 6. Et p. ex eodem d. in arte amara dist. 1.
2. cap. 3. Nam illa dicitur esse effectus, que traditur per
rationem communem, hanc rationem dicitur, et proprie-
tatem

A us notavit dicitur.
in dicitur. summa
de dicitur dicitur,
rationem ad personam.
6. fol. 313. pag. 1.

proprietatem essentem, sine diuina specificantem illam
 rationem communem: atqui def. Bonitatis v.g. ens,
 ratione eius bonum agit bonum est si se h. g. est
 def. essentis. q. minor; quia nihil est inueniendi rei, quod
 est actus proprius; sed a gere bonum est actus proprius bo-
 nitatis. Determinans rationem communem ens: quoniam
 q. maior, ex notab. 3. non correlativa iuncta simplicia
 immediata putulans ab esse; q. sunt ei intimata q. sunt
 alijs, que extrinseca sunt, et media, quibus Bonitas, v.g.
 coniungitur cum suis correlatiuis inueniendi; sicut dixi-
 mus supra, Veru. Hinc cum idem magister.

Ex dictis patet, non solum composita, sed et
 simpliciter simplicia definiti posse, cum de hanc corre-
 lativa intrinseca, et essentialia, ac etiam ratione communi,
 per talia correlativa specificata. solum q. q. prima,
 irresolubilia dicimus, ad diuinam consuetudinem per illa; v.
 g. Bonitas v. irresolubilis, ad diuinam humanitatem; q. bo-
 nitatis non pre-supponit aliqd ad suum esse; nec resoluatur
 in aliquod, in quo sit in in deo, et h. sicut humanitas,
 que pre-supponit ad suum esse, esse corpus, et d. sicut in qui-
 bus h. conseruatur, cum mouetur homo: ista autem que
 pre-supponuntur ad humanitatem, et in quibus h. conser-
 uantur alia sunt esse ab humanitate; sicut illa, que se-
 quuntur, vel conseruantur Bonitatem, alia sunt esse, ab
 ipso: omnia in deo intrinseca, et hypoteti, et de facto,
 ex notab. 4: quare per illa, tanquam genus, et determina-
 bile; et per actum proprium rei, tanquam diuinam, diffi-
 nitur essentialiter que, liber rei; sicut r. ad in h. specifican-
 tur per h. h. sicut; si in Bonitate eius specificantur per
 h. h. et hoc vere, et realiter: quare si et vere, et
 realiter diffiniuntur, et non solum per respectum ad illud.
 De modis varijs diffiniendi dicemus in regula. c. que de-
 finitiva est; nunc sufficiat declarasse modum, quo qui-
 cipia diffiniuntur.

irresolubilia
 hinc

punctum.

Ubi nota, quod de diffiniendo p. d. s. semper
 accipienda sunt quoad agenciam, et esfluxum ad alios.
 si. n. deo absolute sumuntur, et de pura definitione non vo-
 lunt: si. n. Bonitas em est Bonitas, nec de ea quicquam dicere
 possum: quod si duo simpliciter deo esse, negationem q. q. sum
 dicere, id iam declarare nuditatem eius, que alia est a p. d. s.
 quare hinc sicut opus est. Bonitas. equitatis. et. Copul

(saltem in conceptu, et in
 hinc dicitur)
 sed ut clarius appareat
 et que diximus, notandum
 est q. ex codice paruo, et
 h. infra. 121.

Caput 2. Multiplex principiorum
appellatio designatur.

Varie sunt appellationes, quibus equequino-
giter prout sunt designant: nam in arboribus fructus appellat radices
et radices, eo quod varia influentia generis, que ex
principiis principiorum inter se (et cum alijs, maxime cum cen-
tum formis) emanant; per eas ad quascumque
partem arborum partes deducuntur.

Deinde in libro de intellectu, et de signis, ac etiam
in arte predicandi prout appellat flores; sicut enim ex flo-
rum virtute, odore, colore, et alijs Agrosicis fructus; si-
etiam ex varia principiorum mixture res probantur,
clareque istis signantur, ut ex predicatione fructus
colligatur.

Item prout sunt ipsorum simpliciter,
et non convergentiam; sicut ad ipsorum nomina etimologia appu-
tandi potest: eo enim dicitur quod sententia eminentia in res-
pondentia: hi autem sunt de quibus agimus eo convergentiam
omnem predicamentalem ordinem, quo unumquodque ex eis,
et ordinem simul eorum colliguntur.

Quibus autem ratione dicuntur sunt; Primo, quod ex
eis simplicibus omnino composita actualis compositio, omnique
divisio; 2° quod ad ipsos ultimos fit compositio, divisio
atque resolutio: ut sic illo in ipsis famosa termino-
rum divisio appareat, quo dicuntur quidam cum a quo, ab
tertiis ad quem.

Vel rursus, (ut aliquid applicationi confere-
mus) ideo dicuntur cum a quo, quod recogniti ad omnia posse si-
bilis sunt applicabiles; et terminum ad quem, quod omnia posse
sibilis ad ipsos sunt reducibiles.

Dicuntur rursus prout, (ut ab etimologia per-
tinetur) quia capiunt prioritatem;
vel quia capiunt principalitatem, vel quia capiunt pre-
cipuitatem. Prioritatem equidem in ordine conjunctionis;
nam tanquam irreprehensibiles, nihil pre-supponentes, pri-
mo quidem cognoscuntur, sicut primo omnium capiunt prout
internis, veris, rebus, substantiis, et rebus, ut late pro-
bat magister in libro de experientia realitatis artis. De
perpetua auctoritate famosus Antonius Belthar, canonicus mo-
nasterii, in apologia pro defensione Raymundi All-
in sum multa de principijs artis.

Capiunt

Principalitas
qualitatis

Capiunt huc iterum quia principalitatem in
gradu eminenti; nam capere in generalitate transeun-
centia dignitatem, et principalitatem servant in eo quod
alibi sub ipsis; huc vero quodammodo super ea, quae in ip-
sis, et per ipsa speculantur.

Principi-
tas

Principi-
tas. Dicitur tamen capere principalitatem in
virtute implicationis, ut praeipue ea speculante ittu, capian-
tur in se virtualiter implicata, quae rationem important
ipsorum, aut indicant eorundem quoque opposita; prae de-
clarabimus, cum uniuscuiusque rationem in diff. aut per
diff. exponemus.

Primum in
complexu
et comple-
xum.

Primum in
complexu
et comple-
xum. Sciendum tamen quod principium bifariam
sumi consuevit; incompletum, scilicet unum; completum alterum.
Incompletum quidem, quod nequaquam in priori est reso-
lubile: completum vero, quod ex his, in quae est resolvable
comparans, dignitatem quandam habet, atque per se partem ad
possibilia per ipsum; diciturque per se totum, maxima,
et dignitas. hinc per se totum, quodlibet per se sumas, in-
completum habes; si duo coniungas, maximam formam.

media.

media. Tandem (alijs omnib; notis) per dialekti-
ca, quae media appellantur. sed quae omnia actus huius con-
sideratione propria, circa media versatur, sicut ex de-
f. constat: ideo de hac media appellatione disputandum
est agendum.

triplex
medium

triplex
medium. Dicitur igitur media, quae sunt diuina
mediandi artificiosae instrumenta. Et quae media triplex
est ratio, ut Cassini magister docet, in arte breui, et mag-
na, et alibi loquendo de triangulo rubeo secunda fi-
gura, in 2. angulo eiusdem trianguli; scilicet conjunc-
tionis, mensurationis, et extremitatum; idcirco de his
tres ejusdem mediae specificationis, de ordine expositione
prosequamur, per varios capita de singulis agemus.

Caput. 3. De media conjunctionis, et sensu
reali mediorum actus.

Conjunctio
nis.
describitur.
extremi-
tatum.

Conjunctio
nis.
describitur.
extremi-
tatum. Medium conjunctionis, quod est coniungendo no-
men capis, et inter extrema dicitur in concordantia collo-
catur; est sensus realis, et significatio factus in ipsis
extremorum extremitatum; nempe bonitatis, magnitudinis,
est

est et ideo complexus est, quot sunt media extremitatum,
de quibus, cap. 3. et eorum sufficientia cap. 3. est sermo.

sed q. medium ad extrema ipso correlativum
factum, sequitur mutuo manifestant, excedit huiusmodi
conjunctionis exponere, quo magis ratio mediis per-
catur. sunt igitur huiusmodi media extrema istius specula-
tionis, sub prima huiusmodi proprietate, qua d. apprehensio;
ex parte p. et unumquodque ex predictis mediis ex-
mittitur, sub ratione finis, sive simplicis apprehensibilis;
et inter ea hoc, de quo agimus medium conjunctionis colla-
catur; per quod finis p. et priam finis; id est quod li-
bet medium extremitatum istius, et istius cuilibet illo-
rum coniungitur. De ipso autem sigillatim dicemus.

Bonitas, equidem sensus realis, et significatio. Semper
reales
tio solis, medium conjunctionis, quo istius ipsi connecti-
tur in actu intelligendi; d. convenientia: magnitu-
dinis, sufficientia: durationis, permanentia: coope-
ris, vigor: sapientia, vis veri apprehensiva: voluntatis,
ad bonum, et inclinativa: virtutis, rectitudo: verita-
tis, consonantia: glorie, autem selectio. Differen-
tia aliena: concordantia, plurimitas: contrarietas,
oppositio: principis, prioritas: mediis, neutralitas: fi-
nis, ultimitas: maioritas, excedentia magnitudinis:
equalitatis, anticipatio: minoritas, excedentia par-
tialitatis. Hec quidem conjunctionis media alium respectum Respectu
distingue

tunc ad principium, sive istius, alium v. ad finem, s. boni-
tatem, magnitudinem, et: non per respectum ad principi-
um tunc expressionem nonficativam, et sive propriam sig-
nificati impressionem: sed per respectum ad ipsos eos, quo-
rum sunt sensus reales tunc idempnitatem realem, atque
fortem, et operationem nonficativam ad perceptibilia
capienda. et hoc ex d. et acceptione hominum tantum, ac
proinde unum solum d. rationale.

Capit. 4. De medio mensurationis, et con-
dicionibus principiorum.
Mensurationis medium, quod inter extrema men-
sura, vel gradationis firmatur, illud quidem est in cap. 3.
quod non ascendens, sed supereminens in finibus
cooperationis: hoc autem mensurationis medium ab ipsis
extremis Dependit

extremum d'ignoscendum est. Extremum autem alterum est supereminens, transcendens, terminatum, ^{subiectum} constant, magnitudinis, est: alterum vero potentia intellectiva inferioritas: huius quidem, per mensurationem subleuatur, et supereminentia terminorum inclinatur, sique sit cum ipso medio obiectio, et communis propositio extremorum, declaranda est. ^{per se}

subleuatio, et inclinatio.

Duplex medium mensuras.

Quod autem mensurationis medium, duplex est; nempe variis, diuersaque conditio principiorum, seu transcendens terminorum; et eorundem expositionis definitio. De ista specialiter agemus infra: nunc de conditionibus pauca dicamus.

Conditiones principiorum

Conditiones quidem sunt quaedam de principijs diuinitatis passiones; non quidem in actu essendi, cum ab illis et quibusque se inveniunt, sed in actu dum tacet illud, prout ipse talis illi, ut obiecta comparantur. Ne quidem conditiones sunt per, videlicet quod sunt primitiva, vera, realia, gubna, substantia, et neta: de quibus generaliter auctoritate dicimus, quam magister in libro de experientia realitatis ar. 1. ibi namque, et videtur esse inueni se suis, et conditionibus eius differit, non ut de gubna, sed ut ad substantias contrahibilia; sique probat primitiva esse, vera, realia, et substantia, per de substantia si in actu essendi transcendens; et id negantur conueniat.

gubna, et neta

Primitiuitas

Primitiuitas fitur in actu primitus quo, quod sunt primitiva, fundamentaliaque essentia, atque radicalia, sine fortis eiusdemque, et cum reum fundamenta; ipsaque, prima apprehensione ista inueniuntur, et in actu, et ipsorum consonantia. Unde eadem sunt in actibus probantur, et eadem vero quoque per ipsos; quomodo. Inaqueque res sit de se ipso, per ipsos quomodo reguli. d. h. per 2. sunt de istis primitiuis primitiuis. sine primitiua ideo d. Verbum logicis officio fungat, quia primitiua, precisione, et principaliter valent ad d'ignoscendum in eis implicata; et contra opposita.

Primitiua inferiorum clariorum sunt superiorum illorum, et non contraria. Metaphysica. pag. 336. in fine: et 337. col. 2. initio.

20

2.° dicuntur vera; q. recte, atque adequatè Veritas
veniunt quodam speciali adherentia ad ipsum ^{habet}
illud, cuius sunt primariè obiecta; nec aliter quam
ratione veri: secundariè vero media obiectandi in ipsis
implicata, que ipsorum ratione ad ipsum illud veniunt
obiective.

3.° dicuntur realia; q. in se, præter animam alia Realia
sunt ab inventionibus, que ex ipsis formantur; eademque
in anima obiective existunt, alia sunt a se ipsis, in se
ipsis consideratis. Adverte in quod eadem sunt in sua
formalitate præcipua, si nuda manent, ut abstrahant
ab omni actuali cōta reali, secundum quam modum rea-
litatis sibi vendicant.

4.° dicuntur genera; q. gerunt eminentiam Genera
in transcendentiā, et cōmunitatem distributibilem in
eminentiā; et q. ex ipsis quoque germinant oia de-
terminata, et omnia de illis illiguntur præsecutiōi noti-
tiae. De hac conditione nihil dicitur magis ^{de realitate}
illis. Et præsciendum, quod aliq. est in anima du-
plex; scilicet obiective, et subiective. Primo modo
est in oia omne obiectum, quod per ipsam obiectum,
in quantum obiectum. 2.° vero modo sunt in anima
inventiones obiectum, que ab ipso formantur, et in
ipso, tanquam passionis in subto fundantur.

5.° appellantur substantialia; non quidem Substan-
in actu efficiendi, quod per se existant, nam si præse-
ti conditioni derogaretur, sed tñ sub oia actu obiectan-
di; et hoc dupliciter. Primo, q. suo ratione dignoscuntur,
ceteroque per ipso; 2.° quia sunt maxima, præcipu-
aque principalia media sciendi; quomodo plerum-
que subto nomen sibi usurpant.

6.° tandem eadem ipso præta appellantur Necessaria
necessaria, eo quod nequeant cessare quin sint media
propria, atque officiosa sciendi, cum sint primitiva,
nec dependentiā, et per ipso, dependentiā cuncta cog-
noscantur. Et inq. q. vera, et non ficta, et ex ip-
sorum ^{inventionibus} ~~formantur~~, et ad ipsorum ^{similitudine} analogiam
formasse apprehenduntur. Insuper etiam, q. rea-
lia, nec a voluntate ratiocinantis, que contingens est,
chimerizata. Et tandem q. cōta, et nulla determinati-
one limitata, sed potius cuiusq. determinationi præcedia.

Caput.

Capitulum 5. De medio extrematum, ac sufficientia principiorum.

Describitur.
Passiones
istius.
Officium
habet, et ac-
tis.

Medium extrematum, si quidem, quod inter extre-
ma ordinis; deest principium, et finem collocans; sicut in
arte nostra bonitas, magnitudo est, que inter principium, et
finem, extrema ordinis sua sunt.

Est autem primum istius humanus ipse a se
regulabilis: tam agere, quam cupere, componere, diri-
gere, dicere, componere, ordinare, rationari, iudicare, si-
cere, sapere, et cetera. In quibus istius falli potest,
et per se de se de istis, fol. 10, ubi dicitur, quod conditione, istius
commodi instrumenti est rectifiabilis; unde n. primum est
magis, ratio autem quiescit, et deus perficitur. Primum dicitur.
Quod ne forte iuras, si non concedens deus.

Finis vero est obiectum, ad quod naturali inclinatione
fertur istius ipse: et id quidem est verum quodque, sive ab-
solutum sit, et indifferens; sive determinatum, et concretum.

Et quoniam medium correlativum est princi-
pii, et finis, aliumque respectum habet ad primum, et alium ad
finem, ut inquit magister; idcirco huc medio, de quibus se-
ro est, alium respectum habet ad istum, alium autem ad ve-
rum ipsum. Quam obrem aliam quoque denominationem
sibi vendicant per comparationem ad principium,
aliam vero per comparationem ad finem: Primum, n. per
comparationem ad istum specula, per comparationem vero

Specula.
Exempla-
ria.

ad obiectum exemplaria realia; ut signat expresse ipse
1. in libro de istis, fol. 1. prima multa in istis; et dicitur
2. fol. 1. de conditionibus istis, circa finem. Ad;

Causa de-
ceptionis.

nee se potest; ibi n. et fol. 10. invenies, deceptionem
istius ab obliquitate provenire; et quod non sequitur ra-
tam lineam principiorum, que sunt istius lumen; is-
tudque in istis, tanquam in speculo recipitur: quod
cum sit, removeatur umbra, et obliquitas, moveaturque istis
a deceptione liberatus, et vere fuerit.

Specula.

Primum igitur, per comparationem ad istum spe-
culo quidem dicitur, quasi artificialiter apprehendi, atque istius-
liter contemplantur, sive movendi singula subtilia, rem
representantur; aut, ut si loquar retinenda: represen-
tant eundem, atque fundamentaliter retinent eo, que
sunt.

sua rationis sunt, sicut istius. Ex quibus quoque istius Proprietate
ipse sua proprietate transiit in eorum oppositorum; istius.
De declarata egregius magister noster in arte amatoria,
cap. 5. De realitate, et ratione, §. Ultimo.

In hac autem speculativa ratione unum quodque Conditione
principium duo concernere dicitur, Unitatem, et idem. Speculari
tatem: Unitatem quidem eorum fortiter, perquam est po-
situm, firmumque contra equivocationem: et idem
tatem signum contra diversitatem.

Exemplaria uniusque principii sunt, quasi Exempla
in se pluralitatem implicatam gerunt: nam
unum quodque eorum unum est plurimum, et idem funda-
tibus diversorum, eandem communem rationem gerentium,
et esse fundamentale in eis principiorum habentium.
In quo appellatione duo quoque concernere dicuntur, Conditione
scilicet formalitatem originalem, et fundamentalia
tem realem. De quibus istis in explanatione diffi-
nitivum exemplo praebunt.

Nunc vero rationem multitudine, atque
diversitate horum speculorum, et exemplarium medio-
rum exponamus. Sunt igitur haec, decem et octo: nam
prima, s. bonitas, magnitudo est. usque ad gloriam abso-
luta diuina, et prima figura, communi appellatione vocan-
tur; hincque rebus absolutum esse tribuunt, et completum,
et quasi incommensuratum, per in se. Alia vero novem, s. deus,
concordantia, est. usque ad minoritatem, que respectiva,
et secunda figura plene vocatur; per diuina, quae res-
pectivum esse tantum dicunt; quod esse fundamentum hanc
improprie nominari potest, incompletum, et commensuratum,
sem ad aliud. Horum sufficientiam expendimus; quae
diligenter advertere oportet, quia multum in se sub-
tilitatis, et subtilitatis continet: quam si conspiceris
fueris, dum laudo, et praedictissimo Gabriele
Declarat, cuius est, serventis ora.

De sufficientia absolutorum

Absoluta igitur illa novem prae ad specu-
landum speculabile, quod est unum, sine absolutum Depo-
sitione; ideoque ab ipsis speculabilibus ratione necessaria
speculorum est introducenda. Cumque speculabile ipsum
triplex sit; nam vel primum dicitur, vel secundum, vel tertium; ^{sufficientia} ^{absoluta} ^{ratione}
tunc ideo primo tunc nobis appropinquat specula vera
ad

Ad p[ro]p[ri]um
de p[ro]p[ri]is
B. C. t.

+ finalis

ad contemplandum subiectum; scilicet Veritas, Bonitas,
 et magnitudo: Veritas quidem ad contemplandum, sive
 inveniendum ad p[ro]p[ri]os ipsius sub rationem fortis: et
 bonitas rationem fortis: magnitudo autem pleni-
 tudinem rationis fortis, et perfectionem rationis fi-
 nalis, nequaquam sit defectus: id autem significatur
 per illud genus primo. Unde dicitur unumquodque fuerat,
 et vane valde bona: nam vane significat rationem
 fortis: bona finalem: et valde utriusque plenitudi-
 nem. 2. q. 2. ut nuper dicitur dicitur est, unumquodque
 subiectum acus appetit tres sub rationes: unam fortis,
 per quam est; aliam finalem, per quam est; et ali-
 am quoque utriusque coniunctam, qua perfecta est: si-
 quoque coherens ei tres annexae rationes; una per
 quam apprehendit sui ipsius rationem fortis epa-
 di, seu veritatem: altera, per quam intendit, sive
 inclinatur in finalem rationem, vel bonitatem; et
 alia, per quam quiescit in apprehensione, vel adp[ro]p[ri]e
 tione, seu conceptione cuiuslibet dicitur. Unde
 dicitur nobis tunc speculo, que tunc coherens
 in dicitur. prout: primum quidem ad speculandum
 veritatem, sive rationem fortis, et quid-
 dicitur. et id est sapientia: 2. v. ad contemplan-
 dum rationem, sive vices, quibus unumquodque in su-
 um finem, seu perfectionem inclinatur; et id est
 voluntas: 3. v. ad conspicendum ingenio requi-
 tem, aut compensationem eiusdem in adp[ro]p[ri]e ap-
 prehensi per sapientiam, et adepti per volunta-
 tem; et igitur quidem est gloria. Haec autem coheren-
 tia, sive rationes annexae signantur per Abraham, Isaac,
 et Jacob: nam Machi primo scribitur in glosa,
 super verbum, Abraham, fides; que signat sapientiam;
 eius est habitus: super Isaac, spes, que in voluntate
 sedem habet: et super Jacob, charitas, que, ut magister
 n[ost]r[us] docet solacium facit videri amicum, et amicum;
 ac proinde gloria signat. Idem signat in scalo, quem
 vidit in somnis Jacob.

Ad coheren-
tiam, seu ra-
tionem anne-
xas deserv-
riunt.
t. q. 2. t.

si sicut a Rodolpho Agri-
 cola lib. 1. de inventio-
 gica. c. 4. de divisione
 locorum, que circa sub-
 stantia sunt, et que quie-
 scunt in fine, adiacentia
 appellantur. vide et
 de et pro oport. illi-
 us loca ad p[ro]p[ri]a artij,
 et regulas redita.
 vide pag. 203.

Q. eandem similiter ad speculandum acem de-
 ferunt nobis reliqua omnia specula prima figure: si-
 licet potestas, duratio, et virtus: nam omni quidem
 acem, aut est primus, aut secundus: primus dicitur ex-
 ipere: secundus autem operari appellatur. Ad spe-
 culandum igitur precipi acem dixerit nobis potestas,
 qua est speculans, quodam representativa facul-
 tate existendi, et agendi: ad speculandum vero acem
 primum, scilicet capere, dixerit nobis eadem potes-
 tas cum duratione: sed ad speculandum acem secun-
 dum, qui d. operari, nobis dixerit eadem potestas
 conjuncta virtuti. Hec autem specula significantur
 per Apolos, Petrum, Jacobum, et Joannem. Potes-
 tas quidem per Petrum, qui nec alios discipulos froni-
 or fuit, neque, o. Christus conspicitur eum caput, et funda-
 mentum. Duratio significatur per Jacobum, qui
 vicium supplantatorum interpretatur, perseverantiam-
 que designat. Virtus tandem, que dominum est, in quod
 potentia pot. per Joannem signatur, qui interpre-
 tatur Filius generis: hic autem animam perficit, ducitque
 ad veram gloriam.

Adae
 Depo
 une
 H. t.

Hinc quia non respicit aliud speculans in
 speculabili, quod est unum; ideo a pluralitate speculofu-
 sium, nec plura ponuntur: et quia hic videtur
 necessariis, non sunt pauciores.

De sufficientia relativorum.

Primum respicit secundum principiorum
 rationem, sufficientiam que exponitur: que ab ipso spe-
 culabili, quod plurale est, vel multiplex appellatur, su-
 menda est. Speculabile igitur plurale, ac multiplex,
 hinc respectivum quadruplitem considerari pot. primo
 in ratione solis, atque originali pluralitatis: 2. in mo-
 do ejusdem pluralitatis: 3. in ordine: et 4. in gradi-
 bus. Si igitur speculabile consideremus in ratione solis
 pluralitatis; id est in eo, per quod plurale est; sic de-
 ferretur illi speculanti tale speculabile speculum quod
 datur, quod d. dicitur: eo quidem est ratio solis de plura-
 litate, et speculum representativum de multitudinis,
 qua multitudo est.

suffici-
 tio ab
 totum
 diam.
 Quod
 plerum
 de ratio-
 nali
 dicitur
 de
 plurale
 de
 de
 de

concordan-
a op. co-
o consis-
entium.
nunci-
y, desis-
entium.
ay. de
dms.
es gradus
pluralia
is.
muy. qm
ocurrerit
duo by qm
ocurrerit
superpo-
sitione
ma
plicas.
suppositi-
o, p. v. m.
no in qua
itay.

si vero consideremus in modis pluralitatis; si qui-
dem aut est consistencium, quae consistunt, et deserunt nobis
concordancia, quae est representativa omnium consistenciarum
plurium; aut est desistentium, quae desistunt; sique
deserunt contrarietas, representativa omnium oppositio-
nis, consistenciarum, atque desistentium plurium.

Verum si ipsum speculabile plurale con-
sideretur in ordine pluralitatis; hoc fit bifariam; aut
enim est in primo secundo ordinis; aut in 2°; aut in
3°; si in primo, sic deserunt nobis principium, spe-
culum quidem representativum eorum operum, quae sunt
in primo suo ordinis. si v. in secundo, sic deserunt
nobis medium, quod ea dicitur, quae in 2° ordinis tractat.
conatur representat. si autem in tertio, finit nobis
deserunt representativum speculum eorum operum, quae
rationem solum in ordinis concernunt. si hinc qui-
dem subus omnium nominalitas ordinis nominatur, ut
docet egregius praecipuo noster in sua Logica, cap.
9° q. 4. de eorum formis, cap. 2. num. 93. diffinitionis

ordinem. Tandem si speculabile plurale, in gradibus
pluralitatis si speculandum; hoc erit bifariam: non
vel speculandum erit in gradibus aequivalentibus, seu equi-
valens; et si deservit aequalitatem, representativa omnium
convenientium gradationis, sive simpliciter, sive $\alpha\beta$. Aut
speculabile speculandum erit in gradibus dissimilari-
bus, seu inaequalitatis; et si bifariam; q. d. vel erit su-
perpositio; et si deservit nobis majoritatem, quae est spe-
culum representativum dissimilari-
tudinum excedentium; vel erit subpositio; et si de-
servit minoritatem, representativa omnium subpositio-
nis, et excedentium paritatis.

Hinc quoque, sicut de speculabili uno con-
cludimus q. non restat speculandum speculabile
plurale, ab enumerando; ideo non sunt plura spe-
cula; et quia haec sunt necessaria; ideo non sunt pau-
ciora. Haec de his, ut media sunt, dixisse sufficiat;
sed adhuc ad eorum sufficientiam confirmandam de ordine dicam.

Capitulum

Caput 6. ordo principiorum

et probatur.

Ferventissimus ille veritatum indagator, et utilissimus
 egregiusque princeps magister Raymundus Lullus sic præcauit, ^{divis.}
 ut sic dictis, ordinibusque, ut ordinis ipso valeant ad-
 te in componendis definitionibus dirigere convenientia præ-
 dicata summa, et cetera omnia, cognoscendo que, nam
 alij præsupponantur, vel ad alia consequantur. Vale quo-
 que ordo prædictus ad sciendum arg., et ut sciat respondere in-
 venire aptas definitiones ad distinguendum essentiam a effectu, et
 sententiam in modo, modum ab operatione, ac variis operan-
 di modis; et ab his, que exemplum essentiam, vel rei operatio-
 nem sequuntur. Sic videtur notari Valerius de Valerius
 in quest. aureo, prima parte de radicibus in communibus.

Ordo igitur principiorum sic a Valerio. ^{Ordo pr-}
 eis. ^{cipiorum} Nam inter absolutos talis ordo, quod tunc prima
 rei essentiam, ejusdem esse perfectionem, ac essentiam, vel subis-
 tentiam respiciunt. Bonifacius. n. non ea tunc ratione, qua in esse,
 vel esse conversionem, sed principaliter esse indicat, ratione
 sui propriæ. videlicet esse sui ipsius diffusivam, quam
 mutatur ab ipso esse rem esse est se ipsam communicare, ^{Domitius}
 et compensationem dare; ex ipso diff. esse in ^{in ipso}
 4. cap. 2. n. 29. Magnitudo vero, que est secundum prin- ^{superior}
 cipium, non solummodo primo sequitur, sed maximo non
 completio; qd. esse nihil est nisi minus perfectione ipsa delquan- ^{Perfec-}
 tione perfectionali, que per magnitudinem signatur. de ^{tionem}
 quo dicitur Aug. 6. de civitate, cap. 7. inquit: In his, que mo- ^{domi-}
 ta magna non sunt, idem est magis, quod melius. Duratio ^{magis}
 autem, que essentiam, vel subsistentiam concernit, optimo or- ^{per me-}
 dine illis proponitur, tanquam illud, quod genus esse ad
 singularitatem contracta occurrat.

Sic immediate sequitur præca cum potenti-
 am operandi, ac modum duplicem operandi, optimi re-
 quierunt rei essentiam: potentia tunc quod est cogitatio, et op-
 portet; qd. potentia cum principis signet potentia acti-
 vam operandi, prædicti modus operandi, qui per cogitatem,
 et appetitum intelliguntur. Sicut enim a potentia præce-
 dit, veluti dirigens id, quod dirigetur.

Ultima præca, ut puto videtur, veritas, et glo-
 ria, qd. consummationem, et rei complementum denunciant,
 valde approprie ultimis locis componuntur. Divinus tunc ultimus
 duo

vray est
mitiva.

Duo procedit, q. prius cum ad ultimum vis ut inde se-
quatur hujusmodi veritas, que veritatem suam inveni-
piens suam demonstrat. Et tandem gloria, vel delecta-
tio hujus personae, cum in ea, tanquam in suo com-
plemento quiescat.

laboris
recomit.

Secundo vero respectiva sua talis obsequio-
fugit, (sed pro modo) qualem in absolute assignavimus;
itaus triangulus videlicet, de vero, concordantia, et concordie-
tate, cum tribus primis absolute concordet: q. sicut bonitas
tate, cum tribus primis absolute concordet: q. sicut bonitas
notat esse, magnitudo perfectionem rei essentem, et du-
ratio ejusdem rei essentem, vel subjectionem; sic percon-
cordantia, et fidem habens deus mirans, et deus mi-
rabile, et quibus uno conjunctis rei esse videtur, et per-
fectoris. Concordantia v. durationem respondet, quoniam
res extra causas, et quia pro existens variis quoque op-
eribus sunt subiecta. ^{id est in medio} ^{res} ^{vel} ^{con-}
cordantia in bonitate, magnitudine est: ratio scilicet, medietas,
et finis, majoritatis, aequalitatis, minoritatis. Et ita
patet primus triangulum esse r. generaliter, q. hinc
illum examinamus: et eadem ratione q. totam essentiam
triangulus videlicet, qui est de primo,

medio, et fine, cum tribus mediis principijs absolute opti-
me convenit: q. posse operari, quod potestati adscribitur.
principium requirit, ut ad operationem se habeat, tunc ali-
cuius prioritatis. Cum medio symbolum ad maximum
seprentio, vel cognos; q. sicut medium inter duo limi-
tes conpimum est, ita et cognos inter potentiam cog-
noscentem, et obum cognoscum medietate, conjugue po-
tentiam ob. Si inique appropinquat appetiti, vel
voluntati proportionantur, q. nihil desideratur, nisi ob
aliquem finem.

Unde triangulus vocatur de majoritate,
aequalitate, et minoritate respondet tribus ultimis primis abso-
lutis. Cum videtur. n. majoritas maxime convenit d.; quia
vray est fons, et origo multarum operationum, recitandi-
nemq. ex seipso realiter dicit, que duo majoritatem quando-
injunctans. Veritas aequalitas est prior, cum veritas sit
abiqua quodam, vel aequalitas est ad suam ideam. Et
denique gloria coram se h. minoritatem: sic. n. via
est gloria; dicitur Iho, Joan. 12. Nisi granum frumenti
coddoy

que hic amato. Amice
quo transit amor, cu ad en-
lum vadit amato: in asee
amativa, dicitur s. circa fi-
ne prime partis, pag. 313.
medium minoritas. solu-
tio, pag. 245. dicitur 4. ca-
p. camera. q. de majorita-
te tendit ad minoritatem, per quas
tendit amor amici ad amicum.

vray est
nigomul
an opt-
ationem.

cadent in terra motuum fuerit. Et hinc laudantur magis
ne humiliter, modesto, ceteraque paralia voca, qui
Dy. ad, a minoritate, et de peccatione sui ad cultum summe
glorie adgient.

Huius principiorum ordinis veritatem in multis
vitiis vicia capitis, quem si observaveris modis habebis
solvendi sophismata, quod viciu est in materia; quini-
mo et ceteri iudicandi in oibus, regne ipsum deponendi, ut ad
hac bona aequam, quam intendis, pervenias.

In primo igitur principium aequi, deinde de-
dem, fige, arrogantiam omnem deponit, et passionem, sit
tibi via humiliter; si n. inquit egregius per sepe nosse
in compendio aequi demonstratur, fige prima, fig. x, in ca-
pote, fol. 2. col. 3. hanc artem legere intendis causa
cupidiandi pecunie, contra caritatem, vel causa inanis
glorie, contra humilitatem, devotum habes itum, et
inproprietatum ad hanc artem acquiendam. Hu-
jus diei rationem assignas idem magister in compen-
dio, fig. 2. parte 2. regularum, regula 11. fol. 56. pagina
col. 3. dicens: Cum ars ista sit inversa ad honorem Pa-
tris, et Filij, et Spiritus, qui sunt unus Deus; ideo
principaliter obum huius artis est ipse Deus, et per con-
sequens ratione ipsius alia obiecta inferiora. Invenitur
tamen ad hoc ars ista, quod arista principaliter hanc
artem, post Deum debet uti, ut finis artis huius cum au-
xilium, et dirigat ad quia, et media finis. sit ergo aris-
ta virtuosus, prudens, discretus, timidus, audax, largus, bene-
volus, hilaris, pudicus, castus, diligens, benedictus
ous, et devotus; et sic de alijs huiusmodi. Quomodo sit
Quoniam nisi sic sit, finis artis est contra illum; nam
qui caret principijs, et medijs, est penitus ^{extra} finem.

Hanc igitur consequi desideranti, a minorita-
te incipit, humilitate informetur, cum devotum aliquo
medianse artis ^{opus est} attingere voluerit: et, a minorita-
te, id est a suppone videlicet parit quia aequa ad equa-
ritatem, formanda rationes propterea que parit, ut
ad majoritatem devotum, per artem hanc determina-
tionem alterius parit; que quidem operans est finis,
quem per media, a quia, et per quia intendit; et

ut si concordantiam semper, in concordantiam demerit,
 et univocam illi cum deo, per veritatem acquisitionem
 sua. In hac quidem gloria illi, veritatem concelvit.
 tunc autem roboratam, sique inveniatur ^{per se si agimus} amabilem, intelli-
 gibilem; etiam vero potentissimam, firmam in pro-
 ceptu permanentem, magnaque adversariis resis-
 tum, et de illorum malitia, per propriam bonitatem tri-
 umphantem. Jam videtur ordinis processum, deum lau-
 da, finem autem agnosce, et auctorem humiliter adora.

Capitulum 7. De quibus rebus considerantur
 quia actus declaratur.

Ad omnium predictorum breviter, et breviter
 intelligentiam notandum est cum Velser in Apologia
 peroratione primo de rebus actus, fol. 316. pag. 2. et de-
 claret in suo libro paulo ante diff. participiorum fol.
 20. pag. 2. quod quia hec, de quibus primo est dictum ratio,
 non considerantur; aliter ut quia actus, sicut etque actus
 malice, sicut essentia; aliter ut quia verum, sicut solum
 quia actus denominatur, et materialiter, denominatione in qua
 exprimitur. Quia autem sunt, bonitas, magnitudo est.

Notandum. 2. quod plurimum inesse, nam
 referantur quia hec ad actum; autem ad res ipsas; nam
 primo modo sunt entia rei, et intentiones quidam
 actus, et virtuales ab actu ipso formate, et a rebus aliis, qui
 sunt de rebus rebus objectivis apprehensio fit in actu, et ha-
 bitus artificiosus componitur; ex quo ipso actus fit, et
 essentialiter dicta sunt, quod in animo recepta, tanquam
 forme adhibet advenientem, ad essentiam actus continentem, in
 ratione determinandi habitum confluent. 2. autem mo-
 do sunt entia rei, seu res ipsae, ex quibus intentiones predictae
 formantur: que prout si realiter accepta, actus dicta sunt,
 non quod actum ipsam componant, sed quod obiectandi actus
 se deserunt, etque procedunt, ut ita dicam, ad artificiosum
 et apprehendendum singula, componendum, dividendum, et ratio-
 cinandum, sententiamque de singulis habendum.

Notandum. 3. quia hec, ut actus sunt, esse omnino
 univocum; et rei vero compressiva, nimirum creatura, fit alia,
 primitiva, vera, realia, si quibus, necesse. Illi sunt cognitionis
 quia: hic esse. Illi serviant evadendo vero: hic componende
 nat

Hinc scilicet egregius magister noster, in arte inventiva,
dicitur per cap. de magnitudine inquis. Est magnitudo in se
quum est, et tanquam una considerabilis est: multa sunt
magnitudines distinet, esse, et non, quarum alia maior est
alia, et alia equalis alij. Illa igitur que dicitur est actus, primum ex-
ipso genere ad alia invenienda, probanda.

Primum ge-
nerale.

Ex dictis patet, per illas conditiones cap. 2. cum
nec edice possit, ut actus sunt precisi, neque ut res per se
sunt effecti

sex prima
piorum commo-
ratione
clarant

Nam ut sunt rei, quamvis primitiva sint, vera, realia, et
substantia sunt in substantiis ad illas, ut in actibus, magis est
necesse, non sunt in substantiis, sed in actibus, et per se
tantum sunt bona, magna est, et quoque
efficitur: nam si per se sunt bona, magna est.
Deinde ut prima, actus sunt, quamvis deo gratia dicantur, trans-
cendantque per deum, sicutque primitiva, vera, substantialia, et non
sunt ut. cap. declaravimus, in actu, s. itelligendi; in actu et in actu
sunt realia; in actu in actu effecti contracta sunt ad esse actus. Semp-
igitur dicta prima in actu effecti contracta sunt, et ipsa sunt, perilla,
ad que, et per que contractantur, solumque in actu itelligendi rei-
nent conditiones illas; veras tamen omnes, quod ex ipsi rebus de-
ceptas. Multa alia ad predicta speculantia dicimus sequenti cap.
dicemusque assignabimus in rubrica, et res per se, cap. 17.
Capit. 3. De Diff. Bonitatis.

Variatione
nitionis, nitionis,
genera.

Primitivum primo; quamvis plura sint diffi-
nitionis, vel descriptionis genera; unde egregius preceptor noster
in actu magna, id. parte, cap. de Logica, cum nota cogi-
tum, quod solum diffinitionem consideret per primam spe-
ciem regule quid, actu, s. effecti; cum et generaliter confi-
derari quoque valeat diffi. tamen bonitatem, et actus
prima, per actu, et operationem, per agentia diffinitur bo-
nitas, cum ut ostenderet dicta prima, ~~primitiva~~ primitiva
deus esse, simpliciter simpliciter, in se habentem, nec per actu effecti ex-
composita: tum etiam ad manifestandum quod prima hae-
non sunt per se ipsa, sed magis per universam omnium
classem, quam sunt operationibus modo valde universa-
titer, aliq. minus universaliter, quandoque specialiter, et
demum specialiter, sicut subiecta permissione, admirabili-
ter ornant: tum quoque ut modum prescriberet diffini-
endit certiora, certiora, etibusque communem, qualis est illa,
qui

Variatione
termina-
ti modi
diffini-
andi.

et est per 4. gra
causam; ut docet in
eadem arte magna. 3.
num. 3.
parte, esse corpus; et
in nova Log. dif. 5.
cap. 2. et est per ac-
tu proprium, ut lo-
co proxime cit. docet:
in bonitatem est.

qui per actum proprium naturam, alteri nequaquam convenibile
traditur; ut monuimus loco citato, ros. regulam.

Præmissendum 2. hoc diffiniendi genus, per ^{operandi} actum, esse verum, incommensuratum, et fortiter, et quid dicitur, ^{diffiniendi} quamvis. 2. definitiones per actum tradite, causales sint; ⁱⁿ tunc enim sunt per actum incommensuratum, fortiter, et quid dicitur. ^{diffiniendi} Verum, intrinsicè, quoque, fortiter, et quid dicitur, censende. ^{diffiniendi} sunt definitiones; sicut diximus supra, cap. 1. et de supra, sed ^{diffiniendi} salvo pace. fol. 17. pag. 2.

Id quod; talis diffiniendi modus est confusus, nec ^{diffiniendi} rem declarat: ut si dico. humanitas est id, eodem modo homo ^{diffiniendi} agit hominem. vel si dico: homo est id, quod eodem modo ^{diffiniendi} humanitas agit hominem; nihil amplius diffinitur per id de ho- ^{diffiniendi} mine, quam si solum dixissem, homo, humanitas. Ceterum ^{diffiniendi} cum diffinio hominem per actum, tunc est clare, et diffini- ^{diffiniendi} te cognosco esse hominem, quod ipsum per actum declarari.

sed hoc opus, hic labor. nam et hoc per actum, solum ^{diffiniendi} cum confuse cognoscitur habet, quod si aperiendo diffinire ^{diffiniendi} oportet, devenit tandem ad eum, per actum tantum decla- ^{diffiniendi} rabile, dicendo ens est, quod eodem modo agit ens, seu est ^{diffiniendi} ens: melius quod vultur esse per actum declarare, per ac- ^{diffiniendi} tum suum specificum. declarare. Quid quod per actum illud, ^{diffiniendi} et eodem, quibus hominem declarari, solum hominem non ^{diffiniendi} declarat, sed conjunctum, et ut sunt cum humanitate: ani- ^{diffiniendi} mal. 2. cumque animalibus est eodem: rationale quoque ^{diffiniendi} angelus, et ipsi deo. Id præmissis ad diffinitionem bonita- ^{diffiniendi} tis, quodque expositionem deveniamus; que forma est po- ^{diffiniendi} tuit ad alia præ exponenda.

Bonitas est ens, rationis cuius bonum agit bo- ^{diffiniendi} num: et sic bonum est, et malum est non esse. Hoc, quod ^{diffiniendi} modo diximus de bonitate est sua diffinitio; sed quod ad huc ^{diffiniendi} de ea dicere intendimus erit sua explicatio. præ observa- ^{diffiniendi} vit ipse magister in tabula 2. fol. 2. cap. de bonitate: ^{diffiniendi} et præ hoc præcipue autem ^{diffiniendi} ad hanc cognitionem bonitatis ^{diffiniendi} explicatio; scilicet præ ^{diffiniendi} consiliatis, et additis; subtiliter quidem, per actum in- ^{diffiniendi} trinsicum, seu in se; additis vero per actum extrinsicum, ^{diffiniendi} sicut ex se; ex eodem modo in eadem tabula, fol. 2. ^{diffiniendi} cap. de bonitate. Ad, nec se præcipue; ceterum. 2. subtilissi- ^{diffiniendi} mo est, et subtilissimo, digna quidem Raymundi. sed præ ^{diffiniendi} pro capite suo exponere dicemus.

De præ-
cipue

Similis

In hac differe, et in ^{exponere} alteris, duo praecepta tra-
 cando occurrunt, 1. privatio positionis, et expositio privatio-
 nis. Privatio quidem continet 4. rōs, 1. diffinitum, diffi-
 nitionem, copulam, et illationem. Diffinitum quidem est
 eius ipse incomplexus. Bonitas, coquod sic causaliter desig-
 nat, per id, quod sequitur: Diffinitio 5. est y. ens, tot
 cupus bonum agit bonum. coquod sic causaliter expressio ipsi-
 us diffinitio, et distincta bonitas indifferens. y. est
 copula appellatur, coquod connectat, atque conjugat de-
 finitum cum de fine dandem y. Et sic bonum est esse, et ma-
 lum est non esse. ^{Bonitatis} corollarium 8. coquod consequenter
 veritas ex praevidetur, et est diff. boni, et mali.

Privatio

Vel aliter privatio declaratur, et diversos
 rōs privationis prosequamur, de quibus egregie precep-
 tor nosse in articulo consilij — mentionem fecit.
 Nam hoc dicit, hanc privationem in sex rōs conterminari;
 nempe sursum, deorsum, ante, retro, dextrum, et sinistru.
 Sursum quidem est genus diffinis, vel quod rationem gerit
 in differe vendicere, scil. y. ens. Deorsum 5. diffinitio ip-
 sum est, quod est ^{bonitas} y. vel quasi praevidetur, scil. y. bonitas.
 Dextrum autem dicitur ipsa esse, scil. causalis ratio. Sinis-
 trum vero copula potest dici. Ante est prima pars coroll.
 scil. et sic bonum est esse. Retro tandem 2. pars
 corollarij videtur; scil. et malum est non esse.

Expositio

significandum
est
circularis
Enigma
logia

Quinde expositio privationis duplex est, scil.
 diffinitio, et diffinitionis. Diffinitio duplex, scil. secundum
 significandum signum ^{formalem} per se, et ^{realem} per se. Per se formalis
 est ethimologia nominis; a qua exordiamur, et facilius ex
 ea sensu rei aperiamur. Ex g. bonitas, quasi boni entis
 circularis; id est ratio essendi ipsius, in quantum tale. Et rursum
 quasi boni formalitas, quod in eadem venit expositio, cum
 procedenti. Et iterum, ut in ethimologia rei propria-
 tem, et naturam inveniatur, bonitas ideo dicitur esse, quod
 sit entitas, nisi ad quam non feratur veritas; id est prin-
 cipalis ratio, et fontis veri. Huius ideo dicitur esse ethimo-
 logica, ad insinuandum quod ipsa bonitas est finis, vel ra-
 tio finalis, ad quam movetur unum quodque subiectum,
 et praeterquam, ac extra quam, et ultra quam nullus
 est motus. Malum g. sub ratione mali prosequitur, et vadit ad caput
 signifi. 84. sent.

Significatio v. realis est potentia; que ipsi-
 us bonitatis est finalis convenientia; sicut cap. 3. de
 conjunctione diximus. Hic adverte, quod ratio fortis, et
 significatio realis sunt idem realiter; differunt tamen
 comparative: nam ratio fortis rei, est quantum ad se;
 significatio v. realis, quantum ad illud; res. n. non sig-
 nificans quantum ad se, sed quantum ad illud.

Art. 3. de expositione differentiarum, s. rem,
 et literalis.

Nunc ad ipsius diffini-
 tionem exponendam proficiscamur; que
 duplex est; scilicet secundum rem, et s. rem. Et quidem
 s. rem est hec. Bonitas est ens; id est quiddam positivum, et
 non privativum, subiectiva actus essendi, qui quidem esse,
 sub idem expressione convenientia; ratio cuius, id est
 fortitatis, nam, et quidditatis cuius, bonum. i. esse subiec-
 tivum ipsius bonitatis agit bonum. i. operatur bonum
 opus, quod est s. convenientia, et finalis s. nature.
 Vel bonum. i. bene, quod est determinatio adverbialis
 s. operationis; bene, inquam. i. convenienter, pertinen-
 ter, debite, sicut, et honeste: convenienter in rationalibus; pertinen-
 ter in alibus irrationalibus; sicut in rationalibus;
 honeste in personis dominativis; debite in subditis;
 hoc autem dicendum velim, s. quando specialem conveni-
 entiam, nam plerumque confunduntur, ac sine diffi-
 cillime v. operantur. Et si bonum est esse. i. consequen-
 ter ex predictis convenientia est, rationem solum finis,
 subiectum eius, et finem; s. operationem eius esse; sive
 essentiam, et s. et agentiam bonitatis, in predictis verbis sig-
 nificatis, esse: et malum est non esse. i. inconvenientia
 est absentia, et privatio omnium predictorum.

Vel si fiat s. rem, et literalis. Po-
 tentia est. in hoc, quod dicitur esse, denotat esse esse bonitatis,
 quod est primum esse. Cum dicitur ens, addit id, quod acqui-
 rit ab alio, scilicet ab entitate; nam bonitas est ens, ratione en-
 titatis; et entitas est bono, ratione bonitatis. Et cum dicitur
 ratione cuius, denotat proprietatem activam bonitatis,
 que est beneficium, ratione cuius bonitas est activa. Et
 q. in se agit, sustinet passionem; ideo hec beneficibilis.
 Et q. bonum actus est bonum, et agit bonum, hec bonitas
 in se beneficere. Et si sunt denotate proprietates, et
 esse

Distingues duplex esse:
 primum est esse esse, qd
 dicitur fortis in primo
 conceptu quidditas: 2. est
 esse entitatis prime, copin-
 phis; quod he fortis
 in ultimo conceptu
 phis quidditas: 3. est
 esse entitatis 2. et com-
 phis; quod he for-
 phis, ex hypothese. Vide
 dicto, cap. 2.

esse ipsius bonitatis. Et cum dicitur: et sic bonum esse esse; et ma-
lum esse non esse. intelligitur sic: Et sic dicitur bonum esse, et
malum esse non esse; et sic dicitur bonum esse, et sic dicitur
malum esse non esse. Per oppositionem, quia bonum esse, et sic dicitur
malum esse non esse.

Duplex malum est culpa: malum per se bonum est, quia esse effectum di-
vini iustitiae; sed malum culpe dicitur absolute non esse;

Quibus siquidem malum est, et nihil, sed sic mirum est, quia
peccatum per se nihil, quia ratione inficit animam. Primum ex
solucio dicitur in materia inventiva, dist. 3. cap. de moralibus.

et, sol. 1. ad. 2. quod dicitur, prout est: Unde, qd. nec per se
esse subiectum, et per se; nec per se in parte, et per partem, si
aut alius dicitur esse aliquid; sed in parte est aliquid
in ipso parte; sic etiam per ipsum esse, quod in parte est
de inficit ipsum partem, scilicet animam, que non est cum ratione
dicitur in debita, et operationibus eius. Item que est Thomae. Arab. et in lib. dist. 1.
Præterea exponitur rem, de explanatione

secularis, et facti-
ca, de conce-
nisi, prout i. plus.
quod 2.

Formule
quibus dicitur bonitatis dicitur esse forme ad alias
dicitur; quare in illis ad ipsas nos remittimus, ponendo plu-
ra specialia unicuique materia.

Expone-
solucio: explanatio. Bonitas est illud principium, quod primo, et per
se esse bonum, et ratione sui per naturam agendi bonum. est ens;
id est recipit ab alio ens, scilicet ab entitate; et communicat alie-
ri esse bonum, per entitatem. Ratione cuius. i. mediane pro-
prietas activa bonum agit bonum. i. bone. per quibus,
et bene individua, a quibus naturaliter derivantur. Et sic bo-
nitas est esse. i. proprio bono, prout ens, prout esse, quod est
bonum. Et malum est non esse. i. privato bono, privato
ens, prout esse; quod prout est malum.

Art. 3. De expone-
Bonitas dicitur dicitur quibus modis. pri-
mo modo in se objective, et indeterminatae. 2. modo in objec-
to subjective, et determinatae. Indeterminatae dicitur, cum
dicitur, istud conceptus bonitatis, sine aliqua determi-
nata non aliquid rei, non habendo respectum ad aliquid ens
partem

specificum; hoc est ad Deum, vel creaturam: nec ipsam capi
debet in aliquo modo. Et tunc talis bonitas est ens finis. Causa
causata; hoc est ens boni in ista humana tantummodo;
eo quod non sit adequatum signum finis extra istum hu- m. d.
manum. Et talis bonitas est quod instrumentum ad regula
per quam istus fabricat finem de rebus; sicut dicitur
capite sequenti. Et ista bonitas si considerata, extra bonitas
istum humanum nihil est; eo quod non sit adequatum signum
definitum, extra istum humanum: quoniam si esset, sequeretur
res quod esset aliquid, quod esset plus infinito, et fini- m. d.
um: quod est impossibile.

De terminari copius bonitas dupliciter; scilicet judicium
aut in Deo, aut in creaturis. Si in Deo dupliciter; scilicet v.
efficienti, et finali. Si in creaturis, et dupliciter; scilicet v.
materiali, et formali. Quod in bonitas Dei universaliter effici- v. d.
ens ipsum bonitatis creaturam, cum sit infinita; et omnes bonitas v. d.
res finitae. per ipsam tunc esse, cum sine finitae, et limita- v. d.
ta, et non possint esse per se: sed divina bonitas, cum sit v. d.
infinita, et essentia sit esse per se simpliciter. Hinc ergo v. d.
sunt precepta nostra declarantur primam partem regule Nota.
de quo: dicit rem creatam esse participare de se ipso; et dicit v. d.
Deo: o Deus n. summes res creatas. Ita fit: et licet compen- v. d.
diosa tabula guttis, v. d. de applicatione regule v. d.
sed hinc bonitas divina est velle, et finale v. d.
complementum operum aliorum bonitatum, cum in se habeat omne v. d.
complementum simpliciter, et aliquo non indigeat; sed om- v. d.
nes alia indigent ipso. Unde bonitas creata sit suum fi- v. d.
nem, et complementum in bonitate divina, cum ad meliorem v. d.
finem non se possit tendere.

Deinde in creaturis est consideranda bonitas v. d.
causa, scilicet, et materialiter. Quod in bonitas velle primi v. d.
cipium principium; eo quia est primum principium boni operandi, v. d.
bonitas esse bonum ens, in quo esse; et ob hoc, que ipsius ens sunt. v. d.
Et hoc facit scilicet, per suum bonificativum, cum sit per v. d.
quod simpliciter ipsum bonitatis. v. d.
Ad huc bonitas est recipiens in se, ipsam v. d.
ens, et ob hoc, in ipso ens sunt. Et hoc facit cum suo bo- v. d.
nificabili, cum sit proprietas v. d. receptiva, et sus- v. d.
tentativa v. d. ipsius bonificandi, sive aliorum principio v. d.
entis. Et hoc facit substantialiter, et ad hoc, prout ipsum et acti- v. d.
ens v. d.

Primum subale est
creatum in alio actu
accidentaliter
cap. 70. sent.

ing est putabile, sine additio...
...quod dicitur...
...et sic...
...quod dicitur...
...et sic...
...quod dicitur...
...et sic...

libellus
chans

dignitas
est in...
...et sic...

ex
...et sic...

...
...et sic...

...ad...
...et sic...

...
...et sic...

...
...et sic...

...
...et sic...

...
...et sic...

Necessaria
...et sic...

...

Bonitas prius est ens: id est medium quoddam
sciendi quemcumque conveniamus, et bonitatem sapiamus. Ma-
gnum, inquam. i. exemplar, et speculum, et exemplares
speculum sibi, et speculum speculum. Quibus est
id est convenientiam, et simplicitatem sibi, prout est ex
color: et speculatione, et contemplatione, et intuitione
prout est speculum. Bonum. i. prout, et contemplatione
bonitatis speculatur, talis denominatur. Hic bonum. i. spe-
culatur univocum, et de genere bonitatis, in ipso boni-
tate exemplari convenit. Hic bonum. i. videtur, contractus,
et iudicatur univocum, prout bonitatem, et prout bonitatem,
ad bonitatem, et in bonitate: videtur, inquam, quod sunt de
eodem bonitate, et de simplicitate ipsa simpliciter ad ipso boni-
tatem: contractus autem bonitatem prout prout ad illa:
et iudicatur de illis, prout ipsam. Et quodlibet bonum offi-
cium, et deo simul convenienter prout, et bonitatem. Et
sic bonum est esse. i. videtur est humanitatem, prout instrumen-
to, tale medium sciendi, et prout sibi prout ita, et cum
eo prout actus prout. Et malum est non esse. i. damnus,
et incommensurabilis insequens et defectus prout instrumenti.

Et in sciendis prout videtur ipsum prout
Declaratione, quod eadem bonitas est exemplar, et concordan-
tiam, eorum, et que convenit, et in sua eodem simplicitate.
Et hoc per modum, videtur prout idem. prout prout prout
prout simile: prout videtur. prout equali. et prout prout
naturam.

Per idem est nobis exemplar dignoscendi om-
nes deesse natus, acque ex prout bonitatis, sub unica
eius eodem univocum. i. convenientiam. Nam bonitas in fini-
ta, et bonitas finita. Bonitas de, et bonitas creature. Bo-
nitas corporalis, et bonitas spiritualis, in dicitur eodem con-
veniunt, et sub eadem bonitas alii prout prout om-
nes illas dignoscendi. finis. in bonitas prout est conve-
nientia finalis; et si non bono, quod agat bonum, et superius
ex prout est: si bonitas de est non finalis convenientiam
divini, et si ratio bono divino, quod agat bonum divinum.

Per prout prout est bonitas exemplar digno-
candi quosdam alii convenientiam, prout in aliquo pro-
prout prout conferentiam; prout prout prout, et glo-
ria: concordantiam, et finis: nam quemadmodum bonitas
quod rationem finalem; prout prout prout ad finem ac-
cedit

Exem-
plar, et
speculi

boni-
tatis

per
prout
et

Prout
quod

accedit, et gloria finem ipsam perficit, per concordantiam
quae partium, inferiorum, et superiorum cum ipsa fine.

fit.

Conditiones
in innato
cum omni

Per ista et exempla signoscendi quaedam
emanationes, ipsius bonitatis rationem cum aliqua speci-
ficatione concernentes; Ut sumitur ex egregio preceptore
no. in comp. dij. 1. 2. parte figurati, de 2. parte. T. fol.
6. col. 2. Vbi dicitur conditiones varias principiorum vari ex
conspiratione vnae sunt cum alijs: hinc autem oriuntur
innata, sive synonyma, et dii istis dicentis vnam, et eandem
rationem cum aliqua in specificatione; que signoscenda est
ex adiectione aliorum principiorum ad illud, cuius sunt innata:
sicut v. g. pertinens, congruus, condignus, iustus, honestus
est: sunt innata bonitatis, sive emanationes ipsius, dicentis
rationem convenientiam, cum aliquo determinatione, et spe-
cificatione, separata ex vna adiacentia bonitatis ad va-
ria sua: nam pertinens dicit bonitatem cum speciali
convenientia, seu correspondenti ad potestatem: con-
gruum dicit eandem bonitatem cum concordantia: con-
dignum cum concordantia maiori: iustum, cum virtute mino-
ri: honestum dicit eandem bonitatem, seu convenientiam, cum
correspondentia ad virtutem maiorem. et sic de alijs.

utilitas
et nominis
cum

Hinc nota v. si multa nomina, Verba, syno-
nima sicut, multum intelligeres, et magnam suam fecerit:
Sed autem nota, Verba est. Adhuc sua sunt varia, ex secun-
ditate sua: quare sicut, labora in nobis edicenda, et
videlicet quanta sit sapientia, et eloquentia. et hoc semper
ex secunditate sua: nam in vno nomine, Verbo, synonymo,
oratione, diffinitione, autoritate, toto plures conceptus possunt
reperi. Quamvis autem ad arbitrium possit dici, per
generalitatem, et equalitatem principiorum; ac si sit
et reducere unum quodque nomen, Verbum, etc. ad illud, quod
magis sapit: querendo diuinam, concordantiam, contrari-
tatem et sequendo ad prima figura, s. 2. s. 3. s. 4.
ad regulas, eorumque partes, et diffinitiones principiorum: deter-
minando, specificando, diuificando, multiplicando, com-
parando; Quasi vna per se signata alphas habet: sique
mirabilis eius nescientibus saltu mysterium, et secundum naturam.

reducio

sed

sed ut de pro merito obsequij, nota 2. ^{Nota} ^{dispositio} ^{est} ^{pro} ^{ca} ^{hujus} ^{modi} ^{artij}
sua recitat aliquid, quod inducit, si non sit aduocatum, non
tamen, et in ^{ca} ^{hujus} ^{modi} ^{artij} ^{obsequij}, ad inu-
ta recurrit, quod, quando semper sit, conuadant,
et ad hoc, in principio libri, ut in not. 2. cap. 33. in eo.
Quoniam in fine. Unde in omni suo, quam adducit, ha-
bet quatuor hujusmodi, sicut probat idem d. n. cap.
34. in not. Et hoc recurrit semper ad inuata, et eorum
derivationes.

Nota. 3. ex eod. egregio magistro cap. 35. in not.
quod in peroratione latitudinis predictae, consistit in ista: si
aut. n. recurrit, causa est inimitatio; si sit illimita-
tio; que per inuentionem habetur. Et si proportionis sibi quae-
tio aliqua, aut propositio; si addit unum terminum artij, vel
alij acquisitionis; iam aliam habet propositionem; et quot
res addit, tot etiam partes habebit. Unde cum artij
vocat in infinitum terminum recordationem venice, non
est, quia eam terminari possit; sed ad plura se extendit,
quam credunt ab aliquibus sit humana posse capi. Ita
magister egregius. Abi, nec se piget, quales inuenies, que
nobilitatem artij, ac generaliter demonstrant. De qui-
bus dicitur in ^{jam} ^{prae} ^{ex} ^{empla} ^{dati} ^{imus}; et ^{habes} ⁱⁿ ^{schol.} ^{artij} ^{breuibus}, p. 1.
minus inuentionis, ⁱⁿ ^{et} ^{con} ^{trari} ^{orum}, ^{et} ^{per} ^{con} ^{cordan}
tiam, et contrarietatem habet, ubi recurrit; sicut n. pro
non solum per concordantiam, sed et per contrarietatem
ducunt ad veritatem inueniendam, ut dicemus infra in
contrarietate. Nota. 4. Cum in una oratione, lege, vel auctori-
tate sine inuata quam plurima; possunt proinde quamplu-
rime orationes, rationes, exemptiones formari ad proban-
dum, concludendum, exponendum, interpretandum, et mag-
nam eloquentiam, precellentemque istam habendam
de tali oratione, lege, auctoritate, ratione, et hoc recurran-
do ad alias orationes, leges, auctoritates, rationes apertum
do, et descendendo, reducendo, reflectendo, sicut occasione
sua melius videbitur; recurrit semper ad eam, dila-
tando, corroborando et que inuenimus, vel nobis fuerint
proposita. Et hoc formando maximas, easque confir-
mando auctoritate, vel ratione, comparatione, o. p. t. i.; reducen-
do per se ad inuentionem principalem, et finaliter compilando.

Per

ad eorum multi-
plicandas, sub
uno eodem p. n.

vicinum

Per vicinum est exemplar dignoscendi im-
plicationes coexemplaritatum propinquarum, et earum
emanationes: sicut virtutis, glorie, concordantiae, et fi-
dei; et tandem, caritatem, amicitiam, possessionem;
et cetera huiusmodi, que per bonitatem huiusmodi dignos-
cuntur.

in quale

Per equale est exemplar dignoscendi cetera
alia coexemplaria quia; non in propinqua, sed etiam
alia, secundum eandem coequalem rationem exemplari;
sicut magnitudinem, durationem, etc. Hinc si tibi pro-

vicinum
dicitur

ponitur questio persequitur, procedit pro tunc tibi reuer-
te ad quodlibet primum actus: sicut in aggregantur, in se
mutuo, diliguntur, et se fovent, mutuumque
iuramentum tribuunt. Ut conspiciantur, manifestentur,
demonstrentur: et unum in agendo carpat deo alio, que in-
tente ipsum; sicut bonum cum agit bonum; agit quoque
magnum, durans est; et hoc est magnitudinis, et dura-
tionis est, quam in se habet. Quare si proposito thema-
te, recurrat subito ad primum, quod tibi occurrerit ex
opibus, faciendo primum, et miscendo cum alijs, sicut op-
plicando ad primum. et. 3. 4. Aquam; ad tabulam, re-
gulas, diffinit, et derivaciones; in tanta subito exco-
pia, et facundia, quod in ipse se sonus supra se; sicut
pro tanto beneficio, et posse, pro toto tuo virtute, et
reddes debitas gratias, a quo bonum accepisti; qui
est Deus super benedictus, ipsum bonorum autor, et fi-
nis.

ingenium
india

Proposio
nam

Per proportionalem tandem est exem-
plar dignoscendi quoddam secus, et aliquales modos
in actu effendi de orbita. et. prout dicitur, et
specialiter. Verumtamen quoniam tunc cum <sup>indivisi-
bilis</sup> equaliter
generalitatem; ideo per proportionem, et re populari-
tate occupo, de eis dicuntur. sic sunt esse, natura, mate-
ria, forma, abstractio, concretio, formalitas, quiddi-
tas, et cetera huiusmodi forma.

Prout bonitas dicitur quoque speculatus;
et quoniam respectus speculatus refertur ad ipsum; ideo
aliter, quam de exemplari dicendum est. Dicitur quod spe-
culatus

speculum ipsi illius bonitas bifariam; videlicet per con-
 cordantiam, et per contrarietatem. secundum concor-
 dantiam quidem sex modis; sicut proxime expressum
 est in respectu exemplari, prout illius sequitur ipsius
 exemplari naturam, et ad eius rationem conformatur;
 sicut conuenit, et Agrippa monuit d. in prologo ardy ama-
 rine: quod idem de voluntate docet: sicut n. roribus co-
 genibus Agrippa ad amandum bonum, et fugiendum
 malum.

secundum contrarietatem est bonitas per
 cubum sex modis oppositi; scilicet per diuersum ip-
 remotum: per dissimile: per longinquum: per ine-
 quale: per inproportionatum. et hos oppositos modo
 quidam; id est non sequendo naturam exem-
 plari; sed potius ipsa speculum sequens conditio-
 nem, naturam, dignitatem, et proprietatem illius; qui
 sua virtute, subtilitate, et conditione est supra se con-
 versus, et alteratus, atque ex oppositi opposito-
 rum consecutus, si operari voluerit. ex ante amari, d. r. c. s. g.
 ultimo.

igitur ipse illius sequendo proprietatem sua
 cum bonitate coniungit per diuersum malitiam; i. finale
 inconuenientiam: et ex proprietatibus bonitatis deducit
 proprietates malitiae, opposita ratione: malitias quoque par-
 ticulares, et determinatas; sicut per concordantiam, de bo-
 nitate, per idem dicitur esse. Nam ex tota anima: oppositio-

Per remotum autem est speculum digno-
 cendi opposita suorum propinquiorum; sicut vicium,
 carnam, repugnantiam, frustrationem.

Per dissimile est speculum digno-
 cendi opposita suorum emanationum; sicut sunt impeditio,
 incongruum, indignum, illicitum etc.

Per longinquum est speculum digno-
 cendi opposita suorum viciniorum; et viciniorum, vici-
 tiam, discordiam etc.

Per inequale est speculum digno-
 cendi opposita suorum aequalitatum: et parvi-
 tatem, fragilitatem etc. et etiam individuales speci-
 ficaciones earundem aequalitatum: sicut magnitudine
 ignis, et huius ignis: arborum, et huius arborum: et e-
 contra paruitatem ignis, et huius ignis. etc.

Per

rum eodem est digno-
 no: q. uno cognito; p
 modus oppositi cog-
 noscitur et aliud: si-
 cut de vicinioribus, et
 viciis est oppositum do-
 cet d. in comp. dist.
 i. de i. parte figura
 d. fol. 20. col. i. et
 mones infra. s. Et di-
 tis observandum est: et
 conuenit et ex p. huius
 locis Aris magne; et di
 alibi, ut supra. s. s.
 significat huius infra.
 cap. 20. not. 5.

Impropor-
tionata

Per improporcionatam eandem est speculatio

agnoscendi relative opposita suarum proportionum; sicut
esse relative oppositum ad opam: coniectum ad abstractum: actio
ad passionem. etc. Unde istud proprie suum, & cognate con-
iecti boni in cognitione abstracti est.

similissima
regula.

Et dicitur observandum est maxime amato-
ribus luctare actus; Et eurent per unam veritatem, aliam
colligere: quod quibus modis fieri potest, scilicet via conser-
vantie, et via concordantiae: quia n. aliquid rei ignorans
passiones proprie, nec aliquo ex sex modis concordantiae vo-
lunt colligi; statim ad illius oppositi rationem recurrendum
est; cuius passionem, si cognosci poterunt, et alterum oppo-
siti cognoscitur: si vero adhuc colliguntur, tunc ad ratio-
nem scilicet confugere debes, et quodam, vel potestatem
in tali scala indagare passionem, ex quarum cognate, quibus
de quo supra, per respectus varios, passionem cognoscet.
ita advenit Valerius de Valerijs in opere amice, prima par-
te, ad animadversionem pro foris. num. 3. pag. 102. b. lob-
servat. passim.

Duplex
unitas.

Item tamen pro totali, et omnimoda
exploratione, quod bonitas est duplex; scilicet necessaria, et
congrua: necessaria est major, et a deo collocanda, quae ces-
sare non potest, nec aliter se habet: congrua est minor, et
in similibus collocanda, quae pro beneplacito necessaria
aliter se habet potest.

quoniam
exempla
is, et
unitas.

Quae quoque bonitas est exemplar, et spe-
culum, cum quatuor respectibus; scilicet cum unitate, idem-
itate, genitura, et predicabilitate. Cum unitate qui-
dem ad declinationem, quae sunt sui verba, et fundamen-
talis predicacionis, dicitur. Variisque declinationibus pluri-
ficacionem, sive terminacionem. De his agit deo illumi-
natus in introduct. ad artem demost. cap. 31. et passim

conjugationibus

verborum declinationibus variis, sive terminacionibus quibus-
dem sui; ex quo talis usus maxime necessarius ad ornatum
missionem terminorum; ut sumantur abstractivi, con-
creta: nominaliter, verbaliter: in rebus, in obliquo:
participialiter, adverbialiter: simpliciter, compositis:
coniunctis, passivis: et alijs modis, prout occasio, seu dignitas
suis postulaverit. De bonitate et significatione variis declina-
tionibus

Conjugationes varii
quidem sibi.

conjugationes,
declinationes, quibus diligenter accipere alias colligat.
Bonum: Bonus, Bonifus, Bonivus, Bonifus,
con; bene; perbene; bonificare; bonificari. con et by
modi multiforiam: pius bonitas, bonalitas, bonetas, bo-
nanimitas; bonum, bonificium, bonificatio, bonifi-
cabile, bonificabilitas, bonificare, bonificari, bonifica-
rio, bonificatio, bonificans, bonificatus, bonificatus,
bonificandus, bonificator, bonificax, et bonivus. boni, per-
bene et

bonitas abstrac-
tum, et signat
effortum boni

est autem Bonalitas Bonitas cum alitate. i. bonum
aliqua diversitate. Bonetas, bonitas cum idempotente
Bonanimitas, bonitas cum magnitudine animi. Bonum
autem est esse subiectum bonitatis, et coniectum esse. Bonifi-
cationis est bonitas cum proprietate activa bonificandi. Bo-
nificativitas est ipse ratio bonificandi. Bonifica-
bile est dispositio bonificandi, seu bonificandi recipiendi,
et proprietas passiva bonitatis, ac receptiva bonificandi.
Bonificabilitas est ipsius bonificabilis formalitas. Boni-
ficare est actus bonitatis, et actualitas bonificandi. Boni-
ficus est impressio precedentis actus activi, et actuatio
bonificabilis. Bonificatio est actus qui dicuntur
actum ratio, seu relatio. Bonificatio est bona agen-
tia. Bonificans est bonum de presenti agens. Bonifi-
caturus est bonum in futuro operaturum. Bonificatus
est bonum productum. Bonificandus est bonus formen-
dus, pius perficiendus. Bonificator est bonus cum per-
manencia productor. Bonificax est bonus efficax, desp-
cum magnitudine passivatis. Bonivus est bonitas passiva.
Bene est bonitas, actum aliquem perficiens. Perbene, est
multum perficiens. Bonitas est abstractum, et signat effortum boni.

Conjugationes
varii
quidem sibi

Deinde principales terminationes sequentes
sillabis accipe. re: vi. ans: us. ce: us. nus: do. ne: ex. mi.
per: de. et terminationes omnes verborum, et nominum. Re
signat verba activa. vi, passiva, deponentia, communia,
neutra. Ans, Agens actum. us potentia actum
A. et us signat participia praeterita participiorum
condentia; pius magnificabile, magnificatus. nus sig-
nat coniectum. bonus. do, abstractum. magnitudo. ne,
et ex, adverbia. bene, sapienter. in, per, de, est, compo-

Termin
ationes
principales

primo-

comparatione verminorum Agrorum; pino injustitia; per-
malatio; deprecatio est. Tandem verminationes variis
Agrorum variis usus, modis, et aere ejusdem sui; pino
unoque maxime geminationibus. De declinationibus, pino conjugationibus

Gramm.
a Jotti.

Vide Jotium in sua Grammatica Speculari, cap. 11. 12.
et 25. num. 8. et 9.

utilitas
gemina-
tionis.

Uchi
probat.

sed ne verminorum geminatio, et varia de-
clinatio sibi videatur invidiosae expende rationem, quae in
Aetna tabula. q. 3. q. 5. eolum. B. C. H. S. H. t. B. l.
factum eucha probat. si factum, quod inquirimus est;
sequitur quod id factum principia virtutem de virtute;
et primum de pio; et virtutem de pio; et primum de virtute;
et claritatem de pio, et de virtute. Et virtutem de
virtute; et primum de pio; et virtutem de pio; et primum de
virtute; et claritas ex ambobus; et ambo de claritate.
Et hoc in origine adeo magna; ut inces deum, et eccen-
tam non possit esse major. Ne si factum non est, defici-
virtutem pio; et primum virtuti; et unumquodque sibi ipsi;
et sic de claritate. Qui quidem defecit in pio, et
cundum mutuaem correspondentiam virtutem, pio, et cla-
ritatis. Igitur est factum Eucharistiae. Hec Cullus.

us decli-
nationis
modifica-
tus.

Ad usum autem declinationum adverte, ut
cum semper accipias uno, vel altera verminatione; et in
illo, que magis est in usu, pro pio, de quo verba facta;
quandam. n. verminationes omnes ortus suis sine com-
nes; semper in grandis est qui ab omnibus, in aliis ad
aliud de coactis; quod vix convinget. Nam si una ver-
minatione vix vix, que non sonat communiter pro vermi-
no, quem Rabis, pino alium verminum synonymum, in
quo bene sonet. Et si ad verminationes non bene audit bonifi-
cativum; dies perfectivum. Et sic de aliis. Hec de pio
no expecto, sicut de virtute; nunc ad 2. Veniamus.

identitas

Deinde bonitas cum identitate est exemplar,
et speculum identitatis ad suas distributiones, per parti-
culares bonitates, que quilibet pino dicit, et dicitur est, ver-
ficiendus est. Ita quod sub eadem ratione, de natura, et con-
gno

congrua bonitate bonitas quid dicitur; nec non eade fringu-
at congruis bonitatibus; sicut diximus, Verba. Per idem est.
Cum genitrix est bonitas ^{et speculum} exemplar, ad
rationes, seu uniosa eius; de quibus diximus supra, Verba
Per se: ad hoc namque uniosa, sive plura, dicta sunt boni-
tas exemplar, et speculum.

Tandem cum quid dicitur est bonitas exemplar, et speculum ad totam substantiam sui predicabi-
litate: sicut sunt communicare bona: distribuere prope-
subvenire miseris: juvare debiles: succurrere inopi, pau-
perum: favere derelicto: pasce esurientes: nudum co-
operire; et cetera hujusmodi, que predicabilitati boni-
tatis subordinantur. Hec de bonitate dicta sunt; de
sunt exemplar ad rationem aliorum principiorum: quare
in sequentibus capitulis, solum propria assignemus: non
eius hinc de proprio volumus, de melius acquiramus.
Nec obliuiscamur, que diximus in cap. vii. sup. diff. priorum.

Caput. 9. De diff. mag.

Magnitudo, si dicitur quasi magni aliorum, si
ve multitudine. i. copiositas, sufficientia, et precellentia ip-
sius magni, quod est concretum, et esse substantiam ejusdem
magnitudinis. ¶ autem magnitudo, magni aliorum, que
est abstracta ratio ipsius magni: nam abstractum, et mo-
gistro suo in logica nova, diff. 4. cap. 2. n. 42. aliorum
est supra ipsum concretum existens, eo quod sua essentia
deprimitur, fortiter, et ratio essendi ipsius concretum
significat autem magnitudo absolutam, signi-
acque indifferentem sufficientiam: cuius diff. est 4.
Magnitudo est id, ratione cuius bonitas, substantia
sunt magne: ambiens omnes extrinsecas essendi. Cu-
ius ratione, ut supra de bonitate dictum est, potest
fieri, et declarari.

Ex hoc liberaliter, et per se
Magnitudo est id, cuius, quod est designata po-
sitis subiectiva actus essendi, sub idem in expressione actus
essendi sufficientie. Ratione cuius, i. nra, et fortiter
cuius, bonitas, i. una fortiter essendi, et duratio, i. alia
for

formaliter offendi permanendi: et sic de ceteris sunt
magis: i. sunt in sua sufficientia copiose. ambien om-
nes extremitates offendi: i. comprehendendi, sub sua rone
generali, speciale, et particulare, que sunt extrema distribu-
tionis, et sub ambitu magnitudinis continentur: magnitudinis, inquam, sive
viventis, sive motus, sive
operationis. vide vale
eius in p[ar]te diffine.

ambien om-
nes extremitates
offendi: i. compre-
hendendi, sub sua
rone generali, espe-
ciale, et particulare,
que sunt extrema
distributionis, et
sub ambitu magni-
tudinis continentur:

Alia et
exquis.

Vel sic. Magnitudo, rone sui est magna:
i. primum esse magnu: et rone sui sic naturam magni-
ficandi, ut non sit vacuo, a suo fine. et est ens, rone eni-
tatis; sicut unitas, bonitas, divinitas etc. sunt magne, ra-
tione magnitudinis, et sine natura magnificandi. Et
quid magnitudo est ens, et omne ens est magnu, et ex-
tra ens, nihil est; sequitur quod magnitudo est ambi-
ens, sicut magnificans omnes extremitates offendi sed
tamen est notandum, quod extremitates offendi sunt p[ar]te,
et deo illa, de quibus ipse predicantur. Quare
autem aliqua minoritatem patiantur, et parvitatem;

Minori-
tas est
ad majori-
tatem.

id est, ut ad majorem magnitudinem accedant; sicut
patet in grano tritici; et alijs. Et. n. dicit magister
Gregorius in arte inveniendi, d. 3. regula. 3. esse existens
in defectu, Cum sustinet, quia rone ipsius defectus mo-
vet perfectionem ad privationem et perfectio, rone ef-
fendi movet privationem ad deficienti; et privatio,
rone defectus perfectionis movet defectum esse: defectus
autem, rone privationis movet esse ad perfectionem:
sicut patet in generalibus, et corruptibilibus. Aliis
enim nec generatio, nec corruptio potest esse.

Esse, per
tatio, pri-
vatio, def-
fectus.

fol. 24. col. 2.

Et sic idem d[icitur] in brevi secunda tabula generis,
volens deponere defectu privationis, dicendo quod bonitas
corruptibili non dicitur in subto corruptibili, in quo est.
Et bonum esse, quod sic corruptio, ad hoc ut sit generatio: res
n. que sic corruptio, et minoratur in se, magna permanet
in suo fine; sicut deficienti permanet, et parvi-
tatem sentiens, sentitur magno

Corruptio
est in
ordine ad
genera.

Expositio p[ar]tem speculativa.

Expositio
speculativa.

Considerat humanus intellectus dupliciter magni-
tudinem, scilicet obiectivam, et subiectivam; sicut late dicitur de
bonita

bonitate, in eisdem ex parte speculativa. hic addimus aliqua.

Consideramus autem magnitudo in subiecto ^{subje-} ^{ae.}
subiective, et determinari quobus modis; qd aut videtur,
aut particulariter; si universaliter, aut sub ratione effici-
entis, et finis; aut sub ratione actionis, et passionis, sive for-
mae, et materiae, ^{ut in creatura.}

si sub ratione efficientis, et finis itaque illis
humanis, quod necesse est aliquam magnitudinem esse, que
velitior sit efficiens operum aliarum, a se. Et ratio huius est;
quoniam talis magnitudo est, et potest esse in se omnimode
perfecta: quod si talis magnitudo non esset, nullo esset
magnitudo, sine parvitate: et quanto maior esset magni-
tudo, tanto esset major parvitas: hoc autem est impos-
sibile; si n. potest esse, tunc parvitas esset magnitudo;
que est contradictio manifesta. Est qd talis magni-
tudo, que ratione sui complementi, cum sit infinita, est uni-
versaliter efficiens operum aliarum magnitudinum. et ipso
est complementum, sive finis, et perfectio omnium alia-
rum. et qd in nulla alia, quodam illam reperitur qui-
es, sine labore, nec perfectio, sine defectu; bene sequi-
tur, quod ipso est velitior efficiens, et complementum ^{est qd}
operum aliarum magnitudinum a se.

Quod autem magnitudo sit primum vel
sub ratione actionis, et passionis, sive forme, et materiae de-
monstratur sic: Certum est magnitudinem esse ens, per en-
tiam, et ens esse magnas, per magnitudinem. Ita igitur
magnitudo entitati esse magnam, et principium esse ens,
ab entitate. et qd eisdem actio est in forma gale, et passio
sub eadem forma; concluditur n. d. quod magnitudo
est primum gale, sub ratione actionis, et passionis. Quod
si ita non esset, sequeretur per inconveniens, quod en-
titas non esset forma gale; nec omne, quod est, esset ens,
per entitatem. Quod est falsum, et impossibile. Est igitur
primum velitior, sub ratione forme, et materiae, sive actionis, et
passionis. Hoc itaque in creaturis; nam in deo non est ^{In de-}
passio: ^{receptiva} dignitas. n. Si semper agunt, et nihil pa- ^{non est}
sunt; ex qd deo in comp. d. 1. de 4. par. figure ^{passio.}
elementalis, fol. 45. col. 2.

Demum particulariter considerat istud
humanus

Subtiliter
et altiter.

numerum magnitudinem in aliquo individuo delectari
nato: sicut in Deo; et sic est ratio infinita: aut in parti-
culari finito; et sic dupliciter; scilicet subtiliter, et addi-
tice. subtiliter, ut ratio, et omnes que partes sunt ma-
gis magne, et habeant maiorem sufficientiam, quam
adfecta. sed additice 4. modis. Primo subtiliter, ut in
sacris. 2. naturaliter, sicut magnitudo additice, que est primi-
tudo magnitudinis subtilis, et communicata alijs prin-
cipijs subtilibus, et additibus naturaliter. 3. vocaliter, ut in
vocalibus, sicut seips. 4. artificialiter, sicut in mecha-
nicis. Et sic expressio magnitudinis potest esse utilis ad
duo genera, secundum primum modum.

Expressio & actum practica.

Expressio
practica

Magnitudo est id. i. designatum exemplar, et spe-
culus, sub ratione sufficienti, et copie. ratione cupit. i. continen-
tia, et implicatione, vel speculatione, contemplatione, et re-
presentatione cupit. bonitas. Duratio est. co-exemplaris
quia sunt magna. i. representantur, et reducunt in esse suf-
ficiant. et copioso. ambien omnes extremas operi. i.
per concordantiam unam representans duo, que sunt
de sua rta, quod modo. Et iterum: ambien omnes extremi-
tates operi. i. positive duo, de ratione magnitudinis. Et per
concordantiam, et contrarietatem simul, representans etiam
sua privatim.

Expressio
practica
de
bonitate
et
duratio

Proxima

Situa

Est autem exemplar per concordantiam
per modum, ut supra de bonitate est dictum, cap. 3. Per
idem ad tres determinaciones. Per proprium, ad consi-
derationem concordantiam, medium, a qualitate, et maiori-
tatem. Per simile, ad tres proprias emanaciones; que sunt suf-
ficiencia, abundantia, fertilitas, etc. ut in tabula. Per di-
versum, ad emanaciones suas proprias. Per a quo-
libet, ad cetera duo prout coequalia. Et tandem per pro-
portionalium; ad varios status, et modos.

+ de cognatis,
ut de bonis.

Deinde est speculus, per concordantiam, et
contrarietatem; sicut de bonitate est dictum. Repugnantes
fi.

in. in cubula apparens. Vide illam in Arte Breui, parte 13. pag. 176.

Magnitudo est duplex; quaedam intensa; alia
diffusa, seu excensa. Intensa est in se tena, et collecta, acque
fons. Diffusa, est excensa, acque dispersa, et ad alia quoque
dilata. Quod ut copius, aduenit quid de propria dicitur
gijer in, in arte inueniatur, d. 3. regula. 3. q. de propria. In
plex, inquit, est sensibilis; scilicet propinquum, et remotum. Pro
pinquum quidem est, de quo, cum ipso sensitivo constituitur
est humidum radicale sentiens. Sensibile v. remotum est
duplex; scilicet intensus, et excensum. Intensus quidem est
humidum nutritionale, conuersus cum ipso humido ra-
dicali in partem alij: sed excensum est quod sensus vni
in ipsum et attingunt extra. Hec excensio d. cit. copio-
non solum q. citato, sed etiam in alijs; et extendenda sunt,
sunt applicanda, ad oia pda, et uicaria.

1 in fumis pro ad:
et sicut d. in auri,
pro ad aurem: d.
hic in a. pro ad a.

sed nota, quod magnitudo, v. g. (idem pda
alijs) potest sumi simplex, et duplex: simplex quidem di-
cit magnificatum; ut duplex v. magnificabile: ad
aduenit d. in arte questionali, de quibuslibet co-
mune orbis elementalij; quod fons est simplex,
per actionem; et materia duplex est, per passionem: quod
nam, inquit, una est ma intea, que est in materia
dem esse, cum forma; sicut ma ignis simplicis: et alia
est ma extra; de quo est elementatum.

Hinc magnitudo, simplex est, ut dicitur mag-
nificatum; duplex v. ut dicitur magnificabile. Et ad-
uenit egregius magister, in h. b. de concubinis, dicitur
secunda; quod magnitudo dicitur sua correlativa intea
fca, scilicet magnificatum. C. u. per suum magnificatum
vnum non potest agere, extra suam essentiam; sed ut magnifi-
cet magnificabilitatem, externam, excensam, ~~per~~
videlicet bonitatem, dicitur in d. cit. et in suo proprio,
innato, ac subali magnificabili reponit, sicut magnifi-
cat, et ipsas catheterizando fons de que magnitudinis
per actionem; et que extra vnum magnificabilitatem, que
gunt, et excensam; sunt intera ppergine intea, seu
tena, et collecta, in ipso magnificabilitate intea,
seu propinquas. sicut dicitur de humido nutritionali,
v. magnitudo est duplex

Hic quidem continens Verba quae in aru-
rentio, d. 3. cit. reg. 3. 8. de rationaria, initio dicens.
Potentia rationalis, ex rationaria propinqua, tanquam
ex forma propinqua; et ex rationabili propinqua, tan-
quam ex materia propinqua, consociata est. In qua, scilicet
materia propinqua, cum ipsam rationariem agat, habet
necesse agere super materiam remotam, quam invenit
in eadem. Est autem ista materia remota, duplex, scilicet
interna, interna, et externa, estentia est. ad i, non se projicit.

Requiro-
anonymi
lucio.

Hic nota, ne equivocatio se conturbet; et
magister loc. cit. in arbores questionali; solum dividit ma-
teriam, in propinquam, et remotam; nec istam subdi-
vidit, prout in alijs locis citatis facit; ideo prima appellat
interna; 2^a vero externa; id est prima estentia; 2^a v. estentia.
Certe cum materia remotam, per aditum subdividit, in
integram, et extensam; integram appellat interna; id est
repositam in interna; extensam v. appellat externa;
id est extra repositam.

Habet quoque magnitudo 4ta respectus,
cum quibus est exemplare et speculum: cum unitate, ad pro-
declinationes: cum idemitate, ad distributiones: cum ge-
neralitate, ad emanationes: et cum predicabilitate, ad pro-
prietates per predicabilitatem; ut sunt extendere interna;
diffundere interna; enphare potentiam; magnificare
vires; et cetera huiusmodi; ceteris, si omnes magnitudinis,
et immotum est.

Capitulum 10. de Diff. Jurationis.

Etymo-
logia.

Significa-
tio.

Def.

Ex quo
realis.

Juratio, quasi esse dandi ratio, i. possi-
dendi esse ratio; vel ducendi in esse ratio, i. perseverandi;
vel manendi in esse ratio, i. fundamentum. Jonas. n. ip-
sa Juratio formalis permanentiam, i. rationem ca-
dalem permanentem. Et est id, ratione cuius bonitas, mag-
nitudo est. Juramentum. siquidem, ut supra, cap. 3.

Ex quo realis
Juratio est id, i. proprietates proficiat, et
verig-

designata formalitas: ratione cupit. i. virtute, et vigore, aut non
cupit, bonitas, magnitudo est. Durans. i. existens in actuali exis-
tencia propria, vel coexistiva; de quibus infra deus. Duplex est
duratio.

Vel scilicet. Duratio per se propria est durans, et per se alia
propria est naturae durans; et propria durans, ratione dura-
tionis, sicut duratio est propria, ratione proprietatis. Cum
ratione cupit, demonstrat proprietatem effectus durationis, que
sunt durabilitas, durabile, et durificans; et per se
est rationem, ut si activa, passiva, et actualis. Et si bonitas,
magnitudo est. que durans, ratione durationis, et per duratio-
nem, et tunc naturam durans.

Duplex pleni-
tudo.

Unde duratio gratia est in ipsis plena, prout
concernit durabilitatem, licet: tunc vero aliam partem
plena existit, cum per magnitudinem est magna, per
tempus, et que per cetera talis, quibus circa potentiam
fieri. idem dicitur de alijs rebus; quod tunc est in ipsis
us plenus per se in seipso correlativa.

Ex hoc patet artem precubativa.

Speculativa ex hoc patet, sicut de bonitate, et mag-
nitudine dicitur, mutandi mutandi. Et in hoc dicitur in
arte amativa, dis. 2. cap. 7. 8. Bonitas, magnitudo est. In-
venit est durabilitas, sub ratione durationis durans; et
durabile, sub ratione durationis durabile; que siquidem
duratio patibilis, pars patibilis consistit; et divina accensio
patibilis similitudinem suam infundat: hoc autem sub
sancialis duratio patibilis est tempus patibilis, quod est
adus, in ipsa duratione patibilis presentatum, et ab illa
procedens: quemadmodum patibilis bonitas est partem adus
bonitatis patibilis. Et sicut patibilis, et passiva que patibilis patibilis
sancialis bonitas, per bonitatem patibilem; et passiva adus,
per bonitatem adtem sunt bonitas. siquidem passiva sub-
sancialis patibilis sunt patibiliter durans, per durationem
patibilem: passiva adus sunt adus durans, per
adtem durationem; quod tempus approbatur. Et de quo patibilis
concludit egregius magister, loc. cit. Quod tempus, in
ratio accidentium patibilis: et duratio patibilis sub
tempus.

Hinc

Junctionis
divisio.

Hinc duratio considerari valet obiective, et sub-
jective: deinde subjective, aut in Deo, aut in creaturis: et
in istis, aut spiritualibus, aut materialibus: sicut in 1° 1° cap. 5, et 9.
divisum. Communiter autem Dei duratio appellatur eterni-
tas: rerum permanentium aeternitas: successivorum brevitas.

Proprio
et proprio
suo.

Duplex demum est creata duratio, vel duobus modis
consideranda; scilicet proprie, et proprie: prima, dicitur pro-
prio esse in primo signis operandi, et fundamentus secunda; que
proprie appellatur, sive perseverantia. Insecuro autem du-
ratio, cum sit eterna possessio, non admittit interruptionem,
neque primam positionem.

Ex
practica.

Ex practica.

Duratio est ~~proprie~~ i. designatur exemplar,
et speculum, et est ~~proprie~~ i. concinnitas, et simplicitas,
sive contemplatione eius, bonitas, magnitudo, et cetera
contemplatione sua, et reliqua entia durant. i. regu-
tantur in esse durabili.

Propin-
qua.

Est autem exemplar ^{per modis,} per concordantiam,
et concordantiam, cum a^o respectibus proprio declaratis,
cap. 8. et 9. Proportio duracionis sive magnitudo, con-
cordantia, sive perfectionis, et terminationis, equalitas,
et gloria. Cognata, et regnancia patens in tabula per-
minis substantias predicabiliter duracionis sunt actus ma-
xime eius, sive perseverantia in esse, seu proposito, permane-
re in sententia, que sunt actus perseverantia, et perma-
nentia: et hinc in alijs exemplis dignoscendi veniunt edi-
ficates; ne invidiosas quidquam regeramus, et exerci-
ciosa sic amantibus veritas; que est magis constantere-
tat, quo majori esse, et indurata possidemus, acquisitione
propria. Caput. ii. de diff. potestatis.

Uthnolo-
gia.

Potestas, quasi ponendi, et tenendi entitas, pu-
solutas; ponendi, inquam esse, et ponendi posse; id est clui-
endi, seu agendi actum quidditas vigorosa. sonat. n. po-
testas indifferenter vigorosa, et fortem offendi, existendi, l.
agendi. Et est id, per quod bonitas est possunt existere, et agere.

Ex
pos.

bonitatem. Exposito autem per rem, et liberalis est hae.
 Potestas est id. i. designata fortiter, designata, in qua subro-
 tione vigoris, et efficaciam ad existendum, et agendum: ratione cuius.
 i. causa, proprietate, et natura eius, bonitas, magis est propria;
 id est potentia pura, atque efficaciam in essendo, existendo, atque
 agendo. Itaque potentia non est ratio essendi, neque exist-
 tendi, neque agendi, (ut quidam volunt) sed potestas fundi in his
 fundamentis. Unde si quoque fiat expos realis. Potestas,
 ratione sui est potens, et ratio sui de natura possidendi: et ex-
 istencia, ratione potestatis potest, ut potestas per existentiam
 potest existere; nisi in potestas tribueret potest existentiam, non
 potest potestas existere; quod existentia non potest se illi commu-
 nicare. Adhuc potestas tribuit potest agentis, ut agentia
 potest potest agere; quia nisi potestas tribueret potest agentia,
 non potest agentia agere; ac proinde nec potestas tribuat
 re per agentia. Et adhuc potestas tribuit potest entitatis, si
 de esse. (hac n. conversionem, ex arte magna, cap. de esse per
 se decimo) ut entitas potest esse facere; et esse potest esse
 dare: quia nisi potestas tribueret potest esse, non potest
 esse esse; ac proinde potestas non tribuat esse potest
 sentiam, cum esse non potest potestas se communicare. Et
 ideo bonitas, magis, et sic alia quae potest esse, existere, et
 agere, ratione potestatis; quamvis esse sit ratio esse: et existere,
 ratione esse: et agere, ratione agentis. Potestas igitur solo potest
 potest: potestas in esse dat esse: in esse existere: et in agentia
 agere potest.

Declar
diff
reproba

Ent
et esse

sed hic notat Desclapet, quod neque esse essendi, subit
 neque existentia existenti, neque agentia agendi rationes adnotat
 sunt; sicut quidam, inquit ille, non solum ante exponentes
 apponerunt. Iam dicit rationes assignat: quod neque esse, nisi
 entitatis determinati essendi est ratio, differentia quocumque
 principiorum; sed ipsa quoque est bonitas, magis est
 quod ipsum quodlibet sua esse est, et sua entitas esse est. Quae
 existentia ab eisdem quoque principijs realiter differat; cum
 sit eorumque modus intrinsecus, i. actualis positio. Neque
 agentia, cum sit universitatisque, iuxta suam rationem magis.
 Unde quodam bonitas per magnitudinem sit magna; et
 per entitatem ens: et in eum diffinitur: non est magna per
 magnitudinem, que est alacris nati: est in ens per entitatem,
 que est sua propria natura. idem de esse, et agentia dicit.

Ad

A Hoc videt oppositum
 dicitur quod in Art mag-
 no, par. 7. cap. 5. n.
 48. ubi conversione
 negat in creatis. Dicen-
 dum negari conversionem
 dicitur autem natura; non
 v. modum, per quiddi-
 corum conceptionem cum
 re, cum summi. Et ibi
 equis de entitate, ut res
 est, non ut modus est.
 Del negari conversionem
 nem illam in esse se ibi;
 non v. in esse rei: ex cap.
 2. in fine. notabilis 8.
 ex dicitur, c. 25. in expo-
 spicul. nos 4.

Ad hunc illiam notandum est, quod scilicet
 alij sunt subjectivi, designantes determinatam naturam; sicut
 magis, magis, ac cetero pra absolute; et subjectiva dicitur natura: vel
 respectiva; sicut dicitur concordantia, et cetero pra respectiva;
 que sunt instrumenta determinati cognoscendi absolute dicitur;
 sique designativa conditionum, et formarum in quibus, si in regula
 que sunt instrumenta prime, et 2. figure designativa.

Alij vero sunt scholastici, et scientifici, qui non
 agnoscunt naturas, sed statum, conditiones, et modum nati. Hujus
 modi sunt numerosa multitudinem terminorum, quibus
 vocamus in via scholastica ad rem signum scientificum appre
 hendendum, vel significandum. Et hujus sunt terminorum va
 rios generis, sub nomine unius formarum, ordinariis dicitur in varijs
 libris: sicut in arca brevi, et magna: in logica: in arboris
 scientia: et alibi. Qui quidem non sunt eque grades: ideo
 monentur in differe bonitate; quod per proportionem est
 exemplar dignoscendi aliquales modos de rebus diuiles;
 sicut per bonitate proportionatos.

Hinc sciendum est quod sicut modorum alij sunt
 mixti; alij compositi; alij grades; alij speciales; alij rea
 les; alij vero intentionales; alij futuri; alij v. adales; alij na
 turales; alij v. instrumentales: est. sic quoque scribitur ter
 minorum bonitate divisiones exant: de quibus alibi. Nam per
 cis, generositas, efflu, exdu, agencio sunt in scholasticis signantur

modos mixtos, cuiuslibet nati: sicut inuon, bile, et acc.
 cui quoque sunt grades subtransiis ortu inuon; ac proinde
 non emendicabiles ab exero: quare effluxus v. g. bonitate
 ad dicitur dicitur rectus est, et simplex, sicut docet magister nos
 ter ab. de signis, d. 2. parte. 2. cap. de simplicitate. simplex
 inquam simplicitate efflu; ad dicitur effluxus bonitate ad mag.
 et compositum, qui componitur dicitur dicitur naturarum; ac pro
 de omnino aduon, et declass d. in libro de correlatiuis, d. 3.
 omis. 3. sique et aduonius compositio. Ceterum eadem bonitate
 ad pro inuon correlatiua effluxo, composita quoque d. abeo.
 dem magistero, sicut declassariis cap. 2. cap. notab. 2. et.
 duplex simplicitas. Unde simplex est, simplicitate efflu; compositio v. com
 minutione proprietatum.

(De quibus fuit in parte 10 eius sermo)

Agencia. Av
 Grev. pag. 124.
 Forma 73.

Quare

ordinis
lignoc.
ionis.
quibus
cognis.

Speculativa fiat ut supra. cap. 3. et 9. Et con-
sistit ab actu effendi, et dicitur solum secundum illud; debet autem re-
sistere sibi obiectum eandem naturam, quod dicitur esse per formalita-
tem, ne sitivis sibi, et chimerico consideratio. Subiectivae.
autem dicitur actu effendi, et effendi, et agendi: sicut quod dicitur
tributio potest fieri ad modum distributionis entis per quatuor
ordines arborum: et tunc subdividi, iuxta exigentiam, seu capa-
citatem eorum determinata arboris. Quare varias potesta-
tes divisiones in ipse colligit, et diverso arborum digni, quam
initio pariter non habemus. Et huiusmodi distributione potest
proportione observari in alijs rebus; sicut in bonitate, mag-
nitudine est. Diximus proportionate, ratione minoritatis, que in
Deo totus non est, et concentricitatis, que a multis distat arbo-
ribus, ut apparet in cap. 20.

Potestas physica
Potestas legalis est, quod
illud possumus, quod
iure possumus.

Ex p^oo autem practica, et accommodatio fiat
ut supra cap. 3. et 9. ~~videtur~~ ~~propinquas~~
comparatio sunt magis sapientia, voluntas: principium, et ma-
joritas. Cognata s^z et differencia patet ex tabula.

Cognata, et differencia
vide in Arce Berni, pag.
186. ff.

Caput VI. De diff. sapientie.

Etimolo-
gia.

Sapientia, quasi sagax sapientia est dicitur: sagax,
inquam, i. ordinata, et subtilis. Vel sapientia, quasi plumbum co-
piosa; vel sacra, aut sancta, aut sapientia scientia. secundum
primam etimologiam dicitur de ista. Vel instans; sed propius de ista.
secundum 2° dicitur de prudentia. et s^z dicitur de divina, et divina
istis. Potest quoque sapientia, s^z artem dici sagax capi-
entia, eo quod sit modus perspicaciter inveniendi, discernendi,
speculandi, et iudicandi. Sonat autem realiter binam indiffe-
rentem apprehensivam veri, et diffinitur. Id, ratione eorum
sapienter intelligit.

Ex p^oo realis.

Sapientia est id, i. designata formaliter, atque
transfusa propria ratione eorum, i. natura, et quod dicitur eorum.
sapienter, i. esse subiectivum ipsius sapientie. intelligit, i. mee-
tus, vel nomine agere; hoc est verum esse rei, quod minimum
est, attingit. Vel sic, sapientia, ratione sui est instabilis, et na-
tura

naturalis de illis. Et ipse sapientia est propria, ratione
 proprietas: sicut propria est, ita et sapientia, et
 ratione sapientia. Et ideo ipse de proprietate, ratione sa-
 pientia, ut proprie istas bonitatem, magnitudinem, et alia
 erit.

Similiter de ratione explanatio fiat realiter, per
 literas. Nam ratiocinatio, ratione sui est ratiocinatio, sicut re-
 gularis; et per se de natura ratiocinandi, sicut regulandi.
 Et est propria, ratione proprietatis, sicut propria est re-
 gularis, ratione ratiocinandi. Et ideo ratio irrationabilis ha-
 bere proprietatem, per ratiocinandum, ut regulentur, et in ratiocinandi
 rationibus, sicut ratiocinandi que naturam ratiocinandi; ita de
 ratiocinandi ratiocinandi, dist. 4. c. de ratiocinandi, num. 8.

Et per hoc ad artem speculativa
 c. 8, et 9

Et fiat speculativa ex hoc de supra; et consideratio
 sapientia obiectiva, et subiectiva; tunc ex divinitate subje-
 ctiva distribuitur; et in unoquoque, prout eorum ratio permittit,
 et ex actione ratio occurrat, succedat.

Duplex est generis sapientia: quaedam naturalis
 et alia, ratione dignificata. Prima vocatur ratiocinatio. 2.
 ista. Ratiocinatio autem apprehendit verum, i. consonantem
 naturae: ista vero causas, rationes, sicut circumstantia, illiusde-
 in quoque apprehendit, et considerat.

Quam plurimum de ista dicitur ostendit in
 eorumque preceptis nosse. Hic adverte decem conditiones in
 ratiocinatio, quas ponit in libro de ista, dist. 2. de conditionibus
 ista. Intellectus, inquit, habet septem conditiones intellectuales:
 primo est divinus, sicut distinctivus; eo quia distinguit, 2.
 diffusivus, eo quia suam similitudinem multiplicat in faciendis
 res intelligibiles. 3.
 est compositivus, eo quia componit spe-
 ciem cum spe. 4.
 est investigativus, quia investigat species. 5.
 est causativus, in quantum ipse causas. 6.
 est dispositivus, sive occasionativus, in quantum disponit, et occasionat voluntatem,
 ad diligendum, et memoriis, ad recolendum. 7.
 est iudicativus, in quantum iudicat affirmando, vel negando hoc, quod
 est verum, vel falsum.

Ipsa vero ista dicitur septem conditiones, ut na-
 turaliter, et proprie: sed per aditus de aliis res, de quibus
 est dispositivus, per memoriis, et voluntatem, cum quibus est
 compositivus: videlicet est dubitativus, ut in regula de B. sig-
 nificatum est. Et credendum quod credit hoc, quod non in-
 telligit

falsam, et dubiam: vel quintuplicem; 9^a et 10^a sunt huiusmodi
rationalis. qd si fecerit mihi persuasum habes, quod
nec dacos alias dispositiones omittes, sed immoto sapienter ap-
peniti, p^{er} avido, ad arbores omnes recesses, ut inde, p^{ro}-
ta caris conditiones, multiplices cognum tantis disti-
tiones.

Ex hoc ^{parte} practica

Sapientia est id. i. designatus exemplar, et
speculum ratione cupit. i. fortitudo, et n^{on} a cupit. sapientia
i. a ratio, ab intentione sapienter, si dicunt. q^{uod} dicitur. i.
speculatur, et attingit quae cumque sunt sine d^{omi}, imo
oportet: sicut diximus supra, cap. 8. declarando quomodo
p^{ro} via virtute istus sunt per contrarietatem p^{ro}pheta.

Acomodatio artificiosa debet fieri. ^{c. 2. et 9.}

Proxima autem istis sunt potestas, voluntas, et p^{ro}vi-
dium. Cognata, et differentia patet in tabula. Ser-
min vero substantias sunt. apprehensio p^{ro}pheta, com-
positio convenientis, divisio oppositorum, discretio distri-
tione, apprehensio p^{ro}pheta, consiliatio agentium, d^{omi}
faciendum, doctrina majorum, disciplina minorum est.

Ceterum q^{uod} n^{on} pro statu isto p^{ro}pheta imp^{er}-
ditur est ad ityndum p^{ro}pheta p^{ro}pheta p^{ro}pheta
ti, ut docet ^{positum} cap. 43. p^{ro}pheta, et libro d^{omi} istus, et p^{ro}pheta
in solutione objectionis p^{ro}pheta. etque d^{omi} h^{ic} p^{ro}pheta. ut dicitur
cap. 46. circa finem; et p^{ro}pheta in hac. d^{omi} d^{omi} d^{omi}
d^{omi} 3. art. 2. ideo istus n^{on} t^{er}re p^{ro}pheta difficultate, et labo-
res, ut dicitur, quam n^{on} valent appere, acquirat; et p^{ro}pheta
sequitur dicitur, a p^{ro}pheta, et imaginaria.

sed sunt medicus morbo c^{ir}cum p^{ro}pheta n^{on}
quompluribus regulis, quas n^{on} videt ad dirigendum istum, cas-
it^{er} n^{on} reducere ad artificiosam ad suam naturam p^{ro}pheta
nem, ut dicitur d^{omi} d^{omi} d^{omi} d^{omi} d^{omi} d^{omi} d^{omi} d^{omi} d^{omi} d^{omi}
super eos transgrediat, et iudicet, p^{ro}pheta p^{ro}pheta p^{ro}pheta
um: uno et seipsum transgrediat dicitur, ut cum dicitur, de
deo iudicium saltem valeat; sique p^{ro}pheta natura negat, et
n^{on} cedat alicui. qd totum dicitur maxime, in articulo d^{omi} 3.
p^{ro}pheta cum de p^{ro}pheta agit transgredientibus; et in p^{ro}pheta istus,
a^liquae regulis tradit.

ut signat d^{omi} in
Acte mag. p. 9. cap.
de fulgore p^{ro}pheta
cedente.

Caput 13 De Diff. Volun-

catas.

Etymo-
logia

Voluntas, quasi volendi, id est appetendi, vel
 se in finem inclinandi formalitas dicitur esse. Vel aliter: Volun-
 tas, quasi volendi, id est movendi, se in finem habilitas. Vel ali-
 ter: Voluntas, quasi votorum unitas. In prima etimologia datur;
 1^a voluntas est ratio appetendi finem. 2^a; quia est consequen-
 ter ratio movendi se in finem, actuando appetitum. 3^a; quia
 consequenter coniungit, ligat, connectit, et unit affectum volentem,
 ac demum coniungit fini adpro, in quo quiescit. Sicut quidem
 voluntas hinc quandam inclinationem in finem; quem primo appe-
 tit, ead quem 2° movetur, ac cui 3° connectitur. Et diffinitur.
 Id per quod bonitas, magnitudo est. sunt amabiles, sine deside-
 rabilibus, sive amabiles.

bonantia

diffo

Expositio realis. Ar. 1.

Disposi-
tio
propria
ocem ac
namque
debet
nomina-
tio.

Voluntas est id; id est designata quod dicitur, aut firma-
 litas; ratione cuius. i. natura, fortitudo, causa, et occasione eius, bo-
 nitas, magis est. sunt amabiles. i. dispositive ameni, seu desiderari.
 que quidem dispositio hinc incita sic ipsi pntis, non in absolutis;
 sed respectu voluntatis, ad quam spectat eius actio. sunt autem
 bonitas, magis est. amabiles sub ratione boni pntis; et desiderabiles,
 sub ratione boni futuri. sed prout in eadem dispositive actuantur, vo-
 luntas ipse exponitur id, per quod. i. causa eius, bonitas, magis est.
 amantur, et desiderantur; cum sic quidam dicitur, per quam
 ille bona obveniant, in pntis, vel operantur, in futuro.

Vel sic exponitur realis. Voluntas, ratione sui
 est amabilis, et de natura amant. Et ipse voluntas est virtus,
 ratione virtutis; sicut virtus est amabilis, ratione voluntatis, et
 per voluntatem. Similiter exponitur appetitus; sicut in. in-
 stitutus est similitudo istius, sic voluntas appetitus est similitudo vo-
 luntatis, ex parte 20 Ar. 1, forma 27. et 28.

Expositio artificialis speculativa. Ar. 2.

Expositio speculativa fiat, ut supra,
 cap. 8. et 9. et respectu voluntatis objective, et subjective, si-
 cut tunc ex diversitate subiectorum distributio, et in unoquo-
 que, prout eius ratio, se non populabit, dividatur.

Duplex

Voluntas large, et stricte: Large accepta est non necessitata, et ad unum
 compulsiva

a fine sensum timoribus,
 five illo careribus;
 in his 9. appetitibus
 natis: in illis 5. ap-
 petitibus passivis.

compulsiva, seu coactiva; diciturque appetitibus; et appetitibus
 in rebus simpliciter naturalibus. sicut 5. appetitus voluntas,
 est libera, ac directione determinata; inveniturque in rebus ra-
 tionalibus causas, rationes, et circumstantias boni ad prose-
 quendum, et mali ad fugiendum accidentibus. vide cap. 49.
 sent.

Notavit Valerius de Valentia in quæst. aureas, parva
 prima, cap. de voluntate, vel appetitu, quod licet videamus def.
 data voluntatem, seu appetitum istum de passivo appetitu, quo res
 ad potentiam appetitivam in ratione dicitur meliorari; et non de acti-
 vo, quo res in suum finem tendunt, vel in id, quod quondam si-
 les speciem est: in de activo appetitu istigendo sent. Passivum
 appetitibus; q. appetitibus passivis tantum esse in rebus, quatenus
 voluntatem experientis; (sicut dicebamus in expositio re alij) nec cog-
 nitionem sequuntur, sed procedit: cum q. istum de voluntate
 ma, que sequitur sapientiam, manifeste loquitur de activo.
 Conf. Nam idem venerabilis d. Dando exemplum de appeti-
 tu rati, et sensitivo inquit: sicut ignis, qui se appetitum adcale-
 faciendum aërem, ut det ei suam similitudinem. Et sicut Leo, qui
 se appetitum ad Terram pro specie conservanda. Et quibus
 verbis patet cum istigere de activo, quem omnia entia sunt, quia
 in aliquem finem tendunt:

Et certe ex def. ipsa data, iam tunc clarissime con-
 stat differentiam esse voluntatem activam: nam voluntas agendo
 facit, quod bonitas, mag. et similia sine desiderabilibus; et
 imprimendo similitudinem suam, per quam sunt formaliter
 desiderabilia passive. Quod tunc confirmari valet ex dictis in
 sent. magna, par. 8. sec. 1. cap. 5. de voluntate per quod deduc-
 ta. et sec. 2. cap. 5. de voluntate per regulas deducta. p. 148.

Voluntatem quidem, sicut de ista diximus cap. an-
 tecedenti, se aliquas conditiones naturas, et proprie; alia vero genus
 per actus: illi sunt, que sequuntur rationem voluntatis; isti
 vero que deviantur ab ipso. Hinc d. duo proprie cit. dicti, scilicet
 constantem esse habitum innatum voluntatis; hancque propriam
 suam velle; non autem nolle; qui nolle cum irascibilitate
 factum est. Et in esse amoris boni, dist. 2. cap. de voluntate
 etiam q. ex loco cit. et in art. amativa boni, dist. 3. cap.
 de voluntate, hat voluntatem naturam inclinationem ad amanda
 amabilia, et ad odibilia odidendum: illam tunc dicit proprie, et
 per se, ac naturam; hanc vero per actus, et occasionaliter.
 Dist. 2. in articulo amatis bonis cit. Ex amore maiorem appetitum
 amoris similitudinem, et proprietatem, quam ex aliquo alio
 cum principiorum; cum sub ratione amandi sit ex esse constituta

(cap. 49 sent.
 explicatam)

1.º id, quod appunit ex oppositis amonit (scil. ex ira) sicut est tolli
nolle, est dissimilando voluntary; ac proximo illud se geratary,
tamen, et occasionaliter.

Ad dices: quomodo g.º voluntary se ratem meli-
rationem ad odibilia odiendum. 5. dicimus id esse ad mutuan
prium missionem, in missione clementerum significatam: si
cur. n. qm.º permittit in se fugi diastem aliquam sibi oppositam,
quam ut fieri, sibi corpore accipit a seors; sic voluntary ali-
quid admittit in se, sibi oppositae, ut immarum se liberatam.

Ad conditiones voluntary per se accingendas
compulsam in
veniri, ac tab. guly. parte 2. et 3. figure. 2. et 3. Artem
amaram boni: Aliam amonit: Artem voluntary: Artem
amaram: aliam artem amoniam. Has tres ultimas non
habet; sed eas habet Proaza in yndre libro Raym. que
ponit in fine Acture citate. Hic non, in pote esse, durata voluntary, libertatem
eius reducitur non
en, sine cogi. qta for
in Comp. Dist. 1. cap. de
2.º parte. 5. in fine. et
in Arbore questionali;
de quibus scribit arboris
Jesuita, cap. de Bonita-
te. 8. 15. Dist. Divina
bonitas, et reitay non
cognas libertate, et vo-
luntatem hominu. sed
ex eode. 8. in arbore
vina. Dist. 3. cap. de volun-
tate; cap. de virtute; et
ex lib. Cariani quatuor
part. 34. et alibi disti-
nuit in scholis per
bony. parte ii. cap.
7. 101. ad quon id di-
stinguunt voluntatem cogi-
tarem cogi moraliter;
physica autem
non cogi.

De arte artificialis practica.

Voluntary est id. i. designatum exemplar,
et speculum, rone cuius. i. continentia, et implicatio, sive etiam
imitatione, conceptione, representatione, et speculatione cuius
bonitas, magis est. sicut desiderabile, seu amabile. i. ab amato spe-
culabile, et in esse desiderabili; sive amabili.

Accommodatio artificiosa fiat, ut supra, capite
8. et 9. Propinqua voluntary sunt. Potestas, sapientia, gain-
cipium. Cognata, et diffusa patens in tabula. Termi-
ni substantiy sunt appetere bonum nate, odire damnum, ab-
horere incommodum, irasci contra inimicum, et repugnare sine
utilitati, inflammari ad avidia, sectari conferentia, et super-
modi.

Et quia homo, pro partem ipso tot difficultatary
genitur ab inordinato appetitione, ad prosequendum virtutem, su-
gendum vitium: ideo semper venerandus preceptor nosser, et
do. illum. Raymundus (sub. charitate divina inflammantary
enumeratas.
tot composuit artes ad dirigendam voluntarem, ut negaty sen-
sibus, inordinatary appetitionary affectibus, Veram, ac superiorern
et potentis impere;
rationem sequatur, virtutes operetur, frequit operum summo
finem, qui Deus est per vero, et gloria, in quo quiescere va-
leat consequatur. Amen.

etiam in
partem
de quibus
Jesuita, cap. de Bonita-
te. 8. 15. Dist. Divina
bonitas, et reitay non
cognas libertate, et vo-
luntatem hominu. sed
ex eode. 8. in arbore
vina. Dist. 3. cap. de volun-
tate; cap. de virtute; et
ex lib. Cariani quatuor
part. 34. et alibi disti-
nuit in scholis per
bony. parte ii. cap.
7. 101. ad quon id di-
stinguunt voluntatem cogi-
tarem cogi moraliter;
physica autem
non cogi.

veritate ipsa ligata, et
coacta (ut loquitur videtur
re amat. Dist. 3. cap. de
voluntate. et cap. de virtute.
et alibi.) id que
intelligitur moraliter; et
(Caput 14. ante. in fine.)

Aut expressus dicitur
in ex pōne regule C.
not. 7. et

Primum, et quidem verum est, quod in circulo sunt, igitur
circulabantur; hincque mutuo se pre-supponunt, ut facile imaginari
in motum circuli esse apparebit. Imaginentur duo circuli, quo-
rum superior sit immobilis; inferior vero mobilis; et ponamus
b. circuli minoris sub b. circuli maioris; tuncque circulet mobi-
lis; certum est quod ~~in~~ in prima circulatione, unumquod-
que signum inferioris circuli movetur primo sub signo simili su-
perioris; et ducit alia; itaque b. minoris circuli ducit k. b. est. sub
b. maioris; et c. ducit sub c. b. k. h. est. Itaque b. ad b. est primum,
et per supponitur ad c. et c. ad c. est primum, per supponitur
que ad b. primo, b. cum conditione c. per supponitur ad c. non condi-
tionatum et conditione, qua induitur, per b. ut constabit conside-
ranti mutuas impressiones duorum speculorum, si mutuo respici-
entium, que adducemus part. 3. de mixt. not. 22.

Constat quoque omnes virtutes ab unione principiorum; et
e converso, omnes uniones principiorum a virtute: nam virtus ab unio-
ne principiorum oritur bona, magna, et. principiorum autem
unio oritur a virtute virtuosissima. Sed de conditione circulationis di-
cimus, ~~in~~ De mixtione, ~~et~~ notab. 3.

Hic nota verba d. de origine virtutum sequentis. *Origine*
Nam in Tabula galii, dist. 2. cap. de virtute dicit. Virtus autem
virtus de bonitate in magnitudine, duratione, et. et de mag. in bo-
nitate, duratione, et. et de duratione in bonitate, et mag. et. et
de ceteris prijs sub. et subdit infra. De hac virtute, que ori-
tur de unitatibus simplicibus principiorum per consuetudinem, et in-
dividuata unitas sub. Quibus verbis significat d. virtutem
originem ex unitate, et sic unitate bonitatis; et unitate, sive unione
mag. et. sicut expresse dicitur in Summa magna Tabula galii,
dist. 2. cap. de virtute, ubi dicit. Virtus siquidem de virtute et
unitate bonitatis, mag. et. et sic virtuosissima remaneant, et virtus
substantia ipsi extraneitas suam similitudinem. Virtus igitur
est origo unitatum principiorum in una bona, magna, et dura-
bili substantia ex prae-dictis prijs constituta, et composita.

Ponderemus hic illam; nam ex ea constat vir-
tutem in primitivitate sua inspecta, non esse originem unitatum
aliorum principiorum; hincque primitivitatem ipsam non solum con-
sistere esse respectu implicatorum in sua ratione; sed et respectu sub-
stantie, vel formalitatis immediate venientis a creatori, alioque
aliorum principiorum pre-supposicione ad sui esse; sed tamen ad esse sub-
stantie per se ipse constituta. Et hoc modo intelligendus volumus, quem dicitur
magis supra, verum. Hinc enim dicitur: intelligitur n. de virtute, non
non in ratione et. et. sed in ratione qua se ipsam, et quatenus est alij consti-
tuit

compositis, seu compositis subam. idque agnoscere voluit dicitur
 cum in diffinitione virtutis expressit, ut in uno bono, magno, et sic
 hoc in se inveniunt. Tabula gusti, dulcis, et in se amara
 boni; quare populendum est in se magna, et alijs, ubi
 non ponitur: sed autem significatur; non unio bonita-
 tis, magis est solum est in compositis bono, magno est
 dicitur expresse in se amara boni, dicitur 3. cap. de virtute. Ubi
 de virtute, non rube pumpra, et simpliciter; sed composita, quam pro-
 inde ad rem appellat, id est exemplum habitus boni dicitur. Hoc
 autem ad rem virtutis est virtutis de unione bonitatis, magis in uno
 bono, magno, est. Quod est ipse suba, de suis partibus subalibus,
 et actibus procedens, unio. In hac ergo suba creatio virtutis
 est id, quod ipse est, prout est pars subalis; et nihilominus
 est virtutis virtutis bonitatis, magis est, pro eo quod extendendo se
 per se in compositis suba, et eis compositis, compositi sunt
 eorum, procedens ex eis sub ratione virtutis, qui est virtutis actus. ex
 virtute subali in se ipse, pars subali. sed hoc latius
 comparabitur ex dicendis de virtute, et in regula quid.

ut iam significa-
 vimus in expone reo-
 di, versa. Hoc autem
 intelligit.

compositi
 virtus
 compo-
 sita.

Notandum. Quia virtus primitivitas
 virtutis primitivorum, et primitivitas aliorum primitivorum. Inven-
 que primitivitas est virtutis virtutis, et designatur per se respectu impli-
 cationum in qualibet ratione prima; sique non solum prima, et
 subalis dicitur primitiva; sed et pura virtus, et actus. si-
 cut. n. bonitas est primitiva ad omnes bonos; quia virtus sunt bona
 per bonitatem: sic humanitas est primitiva ad omnes homi-
 nes; quia omnes sunt homines per humanitatem: et quantitas
 est primitiva ad omnia quanta; quia omnia quanta sunt quan-
 ta per quantitatem: virtus est primitiva ad omnia virtutis; quia omnia
 virtutis sunt virtutis per virtutem: proprietates est primitiva ad om-
 nia propria; quia omnia propria sunt propria per proprietatem: et
 et sic sentendus est de virtutibus alijs tam virtutibus subalibus, et pri-
 ma, impositionis; quam se hoc virtutibus, et virtutibus impositionis.

+ dicitur absolute descripta
 tem,
 si implicata sit: pe-
 ritas. n. est primiti-
 va, qd. se se; et tunc non
 dignetur per respectum
 ad implicata, cum im-
 plicata non fiat; sed
 precise per suum nume-
 rum; ut dicimus in regu-
 la de quo, not. 2.

virtutis
 primitivorum
 virtutis

Alia est primitivitas virtutis virtutis propria; et
 dicitur descriptam cum absolute respectu ad virtutem; quia virtus implican-
 tur in ipsis, et continentur sub ipsis; sicut quae in tra circulum
 sunt, continentur sub una periferia. id latius explicabi-
 mus

*Experimentum
in potestatem, et
virtute.*

Ex nunc dicitur, et cap. ii. patet distinctio inter
potestatem, et virtutem: potestas autem est per virtutem virtutosa,
et recta; et virtus per potestatem est potens, ac vigorosa. Quibus
sue in unitate, quatenus actum proprium res eadem virtuosae
producit: ideo d. origo unitatis, sive unitatis radium dicitur; radice
n. ad invicem, et cum alijs, adque determinantur, per actus proprios
virescentis, characterizantur, nuncque habitationes se tribunt.

Art. 3. de Ex Potestate Practico

Virtus est origo. i. medium sciendi, operan-
das, et speculum originalis rectitudinis; unitatis; i. consistens in
coexistentijs aliorum principiorum: in uno bono, magno, etc.; i. in
artificio, denominatione sive dicitur, in quo velante virtus exemplaris, sive
specularis, et unio quoque aliorum coexistentijs actuum esse designan-
tur.

Secundario artificioso fiat ut supra, cap. 8. et 9.
Propinqua autem virtutis sunt bonitas, gloria, concordantia, et
suis perfectionis. Cognata, et dispono patens in tabula. Tui
substantia sunt, dirigere officium, ordinare actus, disponere requisi-
ta, regulare cogitationes, modificare opus, et id quod alia.

Capitulum de Diff. Veritatis.

*Et hinc
git.*

Veritas quasi veniendi in esse vite, et consonanter
formalitas: vel quasi ad habundanti illam vite, et consonanter propin-
quitas. Quae quidem et hinclogia dicitur, sunt ad insinuandum dupli-
cem veritatis conditionem: unam essendi; alteram v. cognoscendi: no-
per primam exprimitur illud veritatis, sive rem; per 2. respectu obje-
rivum ad illam. Est 2. veritas, iusto prima conditionem inspecto, fo-
malitas essendi; iuxta secundam, obiectum illud dicitur: haec autem
conditio sequitur illam; nam quomodo se tenet ad esse, ita se tenet
illud, ut est eorum dicitur sive, et dicitur illis in illa.

Terciam addimus et hinclogiam, et dicitur verita-
tem esse quasi veniendum ad illam vite, consonanter, et artificioso
exemplaritate: quae quidem et hinclogia confert propriissima
ad proportionem nostram, cum nobis perspicua sit circa media
sciendi exponere. Sicut autem veritas consonantiam; ideo con-
sonantiam. veniens ad esse, et ad illud adherentiam. Diffinitio sic. id, quod
est verum de bonitate, mag. etc. ita traditur in omnibus exemplaribus,
non

non solum arbor brevis, et magna; sed in Arce invenio veritas.
dy, Tabula grati, et secum; in Arce amara boni: in Arce
fidei, et alijs arboribus, ubi sine semper diffinitione p[ri]o.

Notat in Gabriel Desclapex in diffn[et]e p[ri]o, data
diffinitionem non tam corporam esse sensu videtur, sicut ei corpo-
na est, que radium ab ipso. Veritas est id, quod est veru[m] bonita-
tis, magis est. Veritatem assignat: q[uod] veritas non est de pondere
et alijs p[ar]tibus; ut signatur per habitudinem de, in p[ri]mo diffn[et]e
expressam: sed est connexa illis; ut signatur per habitudinem
cujus, in 2° diffn[et]e positam. Cujus sensus est: Veritas est id, quod
est verum bonitatis, est; id est id, quod sonat rationem essendi
bonitatis, est veritas bonitatis: et sic de mag[is], et ceteris: quod
quidem de indistincto dicitur est, ut ex consonantia horum p[ri]-
mo et p[ri]ncipio, atque radicalium formalitatum dignos-
catur ab eis p[ar]tibus condicio veritatis, que est id, quod conso-
num est ad esse; vel ratio consonandi ad esse absolute.

Optima quidem, et artificiosa speculatione: sed ea
non obstante servanda est veritas diffn[et]e, ut i[n] d[icit]o radia: nec
dubium dicitur per Desclapex esse bonam, et magis indicat
p[ri]mitivitate boni veritatis: consilio in d[icit]o veritatem non
finit sub condicione p[ri]mitivitate, sed sub condicione derivationis,
ut per hunc modum diffiniendi daret formam diffiniendi deri-
vata, sicut per alios modos diffiniendi deditur formam diffiniendi
di p[ri]mitiva: ut significavimus supra, cap. 1. not. 11.

Quod ut clare percipere ad hoc notandum est id, unam
quamque formalitatem p[ri]mo considerandam esse in suo esse p[ri]-
mario perfecto per sextum quiddicum simpliciter, cap. 1. et d[e] d[e] d[e] d[e].
not. 8; sique p[ri]mo diffiniendam, ut diffiniere magis
bonitatem, et per hanc diffn[et]e dedit formam diffiniendi om-
nes alias formalitates, q[uod] esse suum simplex, simplicitate esse,
nec, et p[ar]te impressa: et in talibus diffinitionibus ponitur quo-
dammodo, vel signat, ens p[ri]mum; ut monuimus cap. cit. not.
9. 10. et 11. Completa autem consideratione p[ri]mo fortitudo
per sex quiddicos simpliciter, transiit tunc illud ad concepiendam
eandem fortitatem conceptibus quiddicis q[uod] quid, ex hypoth[esi],
et de facto, ut monuimus loc. cit. not. 8. in fine versus, sed ne
quiddicem conceptum: sique p[ri]mo diffinienda est per ex-
pressum ad exprime, que in ordine suo componitur, vel p[ar]-
supponit: hinc.

Notandum secundo ex d[icit]o de mixt. not. 10. et
d[icit]o cap. 1. not. 4 quatenus p[ri]o generalia non presupponant
alia, ex quibus sint: omnia t[ame]n se componunt, et mutuo secundum
antiquo

^ ex d[icit]o de
mixtione, not. 7.

rigorosa
nati

antiquam ad specialia dependant: hinc sunt specialia, e.g. ha-
monias diffini potest per ea, que natio necessitate ligaminis
nae presupponit; si quoque gratia, ~~et~~ diffini va-
ant, ~~si quoque diffini~~ per alia compo, que natio
necessitate ligaminis nae. consupponunt. Unde in deo diffi-
nitione per seipsum modus diffiniendi et veras formalitates,
quoad derivaciones pro; si quoque diffiniuntur humanitatem, est
i. nos. 11. vers. Deinde diffini potest humanitas.

1. Et istud observare
volui 2. in diffine
veritatis: quare in
ipso prescriptis et

diffini-
et
composi-
tum.

Notandum. 2. quod ens primum, vel significatum,
sive genus in hac 2. modo diffiniendi, non est ens primum,
et simplex; sed secundum, et compositum, (hanc distinctionem ostendit
supra. cap. 11. nos. 9) et primum que mixtum conspiciuntur. Unde cum
in diffine veritatis: veritas est id, quod est verum de bonitate, magis
est. sensus est: veritas est ens conspiciuntur, et aggregatum ex bonita-
te, magis est: siue veritas est aggregatio ipso bonitatis, magis est;
signat que primum conspiciuntur, et mixtum primum derivatis ad esse 2. ex ipso primum conspiciuntur; si quoque conspiciuntur.

Expositio
Veritas est id; id est designatum est ens

compositum; quod est verum; id est consono derivatum: de bonita-
te, magis est; id est de conspiciuntur principiorum unione. Vel expo-
namus sic. Veritas est id; id est designatum ens, quod est
entitatis est, et de nomen, ut verum, quod agit, sic ens, et
entitatis; bonum, et de bonitatis; magis, et de magis; siue
entitas est vera, et de veritatis; et id, quod agit, est verum, et de
veritatis; et bonitas est vera, et id, quod agit, est verum, et de
veritatis; et si de alijs. Unde subditur in diffine, quod est verum de bo-
nitate, magis est; id est, quod est consono in ~~bonitate~~ ^{conspiciuntur} ad esse
bonitatis, est ~~bonitas~~ ^{magis}; et quod est consono in ~~bonitate~~ ^{conspiciuntur} ad esse
magis, est ~~bonitas~~ ^{magis}, et si de alijs.

Si autem diffiniatur veritas designando ens pri-
mum, ut diffiniuntur per desclapoz. Exponamus sic. Veri-
tas est id; id est designata factitas, per ens primum, et simplex: quod

quod est id, quod de conso-
num est ad esse bonita-
tis, magis, est: nomen

est verum bonitatis, magis est; id est, id, quod est consono ad esse
bonitatis, est veritas bonitatis; et id, quod est consono ad esse
magis, est veritas magis; et si de alijs: quare veritas est pri-
mum ad esse consono est, et ite itandi. Vel exponamus sic.
Veritas, et de sui est vera; hoc est primum esse verum, vel primum
quod id, quod est verum de bonitate, est ipsemet veritas; et si de alijs:
ideo verum, in quantum verum, est ipsemet veritas. Et per dictam sequelam
patet

Prima
radix
bonitatis

patet quam facile def. veritas redita a de exponi posside
veritate primitiva: sic quod si de, non cadat supra veritatem
nam designat derivationem eius ab alijs ^{rebus}, sic notari de
patet, noque supponimus, ad cadendam, que dicitur, et Agni-
ficans ^{rebus} missionem, mutuaque compositionem
sed supra alia ^{rebus}: sic. n. designat veritates ^{rebus} et eorum ^{rebus}
derivari a primitiva veritate.

Art. 2. de Expo artificiali

Expositio ista fiat, ut supra notatum est, cap. 8.
et 9. Deinde considerata veritas objective, et subjective; fiat
distributio, & distributionem subjectivam, & obiectivam.

Notandum 1. quod veritas dividit communiter in
veritatem formalem, et veritatem obiectivam: illa se tenet ex parte veritatis
istius, siquidem dividenda, & vales cognatum divisiones, cap. 12. intimu-
atay. Veritas v. obiectiva tenet se ex parte obiecti, et dividitur in veri-
tatem realem ^{ex parte obiecti} & in veritatem intelligibilem, sive rationalem.
Primo est fundamentum; 2. imitatur illam: hinc quod res accipi
possunt vel quod experientiam, vel quod extantiam, ac proinde et
sequitur duplex veritas: una, que respicit ^{essentiam} formam rei, ac pro-
prietatem ^{simpliciter} simpliciter, alioquin, que respicit rei existentiam, ac proinde
contingens est, et accidentis.

Notandum 2. Unionem omnem necessarium diversam
cum esse simpliciter contingentem, ut monuimus supra, cap. 1. not.
4. hinc. Notandum 3. Veritatem predicabilem, et simpliciter contingentem
cessantem potum dari, ubi datus unicus rati; siquidem unaquaque
fortiter dicit tantum modum suum intrinsecum, et proprietas rela-
tivas; et hoc tam de facto, quam de pot. alio v. dicit dicit po-
tum de facto, et ex hypothesi ordinationis universi; ut patet ex
quod loco cit. et innot. ^{Haver} Haverinus in additionibus ad 4. dist. ^{Faver} Faver
14. dist. q. 1. cap. 6. n. 109. cum dicit potuisse ^{Faver} dant aliam legem ^{Faver}
nati infundere ab ea, que nunc extat.

Notandum 4. omnino conversionem esse dupli-
cem: unam per illationem; aliam per unitatem. illa est, qua
unam sequitur ex alio: sic v. quia unum est nescio alius. Con-
versio per illationem est duplex; mutua una, et est inter equa-
lia; v. g. est bonum; q. magnus: est magnus; ergo bonum.
Non mutua alia, et est inter inaequalia: v. g. est homo; q. at: non
est sequitur; est at; q. homo. Deinde conversio per unitatem est
et duplex; una per unitatem rati, et ponit a de in hunc mag-
no, p. 9. c. 1. art. 1. n. 26; siquidem convertunt. in deo dignitates
omnes

omnes, ac proprietates relative. Et in qualibet fortitate creata
 conceptus conversione per unitatem nati modi op^{is} inveniuntur;
 quibusdam conceptibus declarari. ~~et correlativa innata.~~
 Sicque intelligitur op^{is} cum colligitur. cap. i. not. 3. dicitur essentia
 am, et esse converti: et cum in Arb. veget. for. 99. dicitur essentia, et
 substantiam primam converti, ut iam monuimus. loc. cit. prot. 3. in fine.
 & alia conversio est per unitatem conceptus, et sic infirmas, o. 7.
 in Ar. magna, p. 100. cap. de op^{is}, cum nomen essentia, et unitatem
 converti: sicut esse, et ens, ut notavimus cap. i. not. 3. cit. Ar. p. 101.
 per quidem. Et de hac conversione intelligitur op^{is} cum in scala, dist. 3.
 cap. de unitate flame, n. 2. et alibi dicitur, essentia, et esse non converti, q.
 op^{is} est purius, et esse est inferior. et cum in eadem scala, d. 4.
 cap. de compositione planis, n. 4. et alibi, eadem ratione (ut monuimus
 cap. i. not. 3. cit. sed ne quiddam conceptuum) dicitur essentia,
 et substantiam non converti. & Hinc cum idem dicitur in Ar. magna, p.
 7. c. 5. n. 45. negat ens, et unum converti: Veritas, et unum: bonum, et
 unum: dicendum est non converti, quia in diversis sunt naturis, ut
 dicitur d. 1. dando exemplum de lapide, et planta. si autem dicitur
 accipiuntur, ut in eodem subo miscentur; dicendum est, quod veritas, et bo-
 nitas non convertuntur; quia sunt fortitatus diverse; ac proinde
 nati distincte: veritas autem, et unitas; entitas, et unitas, quam-
 vis in eadem fortitate habeant unitatem nati, sique convertantur.
 conversione unitatis nati, et inferiori, quia in distincte sunt rationes, per con-
 ceptionem, non convertuntur conversione unitatis conceptus, per in-
 esse sibi, ac proinde negatur absolute converti.

quibusdam conceptibus
 una ad aliam unitatem
 fallacia petitionis
 etc.

Notandum. 5. Que convertuntur conversione

unitatis conceptus, unum non potest sumi pro medio ad probandum
 aliquid de reliquo; quia committeretur fallacia petitionis prae:
 que autem convertuntur conversione unitatis nati; convertuntur
 quocumque illatione, illatione mutua: sequitur. n. 1. bonitas est; sic probatur est:
 2. est eius subo, nati, esse, nati, quidditas. Et sequitur et:
 Quidditas bonitatis est: 3. est illius naturalitas, esse, nati, subo,
 esse. & Ceterum in esse sibi, et conversione facta per verbum intelli-
 guntur; convertuntur solum illatione non mutua, ratione necessitatis
 autem, et eorum: valet. n. conso. ab alia ad eam; non e contra: nec
 eor dicitur intelligi eor, quin intelligatur eor: bene v. e contra. Unde
 valet: intelligi esse bonitatis; 4. intelligitur subo bonitatis, nam
 ra, esse, nati, qui dicitur. non autem valet: intelligi quid-
 ditas bonitatis; 5. intelligi nati bonitatis, esse, nati, subo, esse.
 Varius est, 6. superior ab inferiori; ac proinde intelligitur
 sine illo: inferiori autem includit nati sumi superioris; ac proinde sine
 illo

n in esse rei; que
 sic probatur est:
 n. v. n. modum,
 et eadem est exist-
 tunc, que sequitur
 illo, et dicitur
 infero, not. 7.

capitula
 io.

regula
 converti
 cum

Notis ex
 una una
 e eadem
 etc.

na p[er] se determinantur p[er] p[ro]p[ri]etas, et inveniuntur, quam
 determinent p[er] p[ro]p[ri]etas, nec ip[s]o determinentur. Nam humani-
 tes d[omi]n[us] p[ri]ncip[al]iter determinatur p[er] p[ro]p[ri]etas p[er] singularem, immo
 corollaris, et eadem p[ro]p[ri]etas in esse reali, quam determinatur
 p[er] ad, et reale; vel ip[s]o determinatur: (p[ri]ncip[al]iter. n[on] ab illa, at
 i[n] r[ati]one, et r[ati]o: sic at d[omi]n[us] humanum ab humanitate; et ra-
 tionale d[omi]n[us] quoque ab eadem humanitate humanum) Vel determi-
 netur p[er] p[ro]p[ri]etas: hinc

confide-
 no ter
 uin-
 atis; ex
 ap[er]t[ur]e
 me. Et
 a beo
 infra
 l. 125

Notandum q[ue]d ratio entitas ex m[ati]a, et
 p[ro]p[ri]etas p[er] se, d[omi]n[us] g[ener]ales humanitas ex corpore, et animo p[ri]ncip[al]i-
 ter, et uniu[er]saliter, debet p[ri]mo considerari in aet[er]nali e[ss]entia
 omnia p[er] se corollaris, et concipit[ur] quiddam p[ri]ncip[al]iter: p[ri]mo
 h[ic] p[ri]mo p[er] e[ss]entia d[omi]n[us] implicat[ur] in ip[s]o: derivat
 in i[n] causa p[ri]ncip[al]iter, et f[aci]t aliam r[ati]o ab ip[s]o
 p[ri]mo: nam ad ip[s]o aet[er]nalem e[ss]entia concipitur corpus, et d[omi]n[us], ex quib[us]
 uniu[er]saliter p[ri]ncip[al]iter, et uniu[er]saliter, ac p[ro]p[ri]etas d[omi]n[us] et realiter d[omi]n[us]
 ab ip[s]o, tanquam effectus a p[ro] causa. Et h[ic] corpus, et ani-
 ma, sunt causa i[n] se humanitas; ideo 2[us]o considerari debet
 humanitas ut in se continetur, et includens illas p[ro]p[ri]etas
 p[ro]p[ri]etas, tanquam p[ro]p[ri]etas h[ic] p[ri]mo p[ri]ncip[al]iter. cap. 1. not. 4) que p[ro]
 inde d[omi]n[us] de quidditate hominis, cum ostendit alijs in illis inclu-
 ditur, p[ro]p[ri]etas ad uniu[er]salitatem quiddam hominis; non
 p[ri]ncip[al]iter, et absolute d[omi]n[us], sed in p[ro]p[ri]etas, et h[ic] p[ro]p[ri]etas
 et p[ro]p[ri]etas. Unde cum humanitas in ip[s]o in consideratione in-
 cludet p[ro]p[ri]etas, h[ic] p[ro]p[ri]etas f[aci]t i[n] se, et p[ro]p[ri]etas p[ri]ncip[al]iter
 in illis; distinguat p[ro]p[ri]etas entitas a p[ri]ncip[al]iter p[ri]ncip[al]iter
 q[ue]d, et uniu[er]saliter, tanquam includens ab incluso. Et d[omi]n[us] q[ue]d
 p[ro]p[ri]etas entitas est effectus, et realiter d[omi]n[us], a p[ri]ncip[al]iter uniu[er]saliter
 q[ue]d, corpore, et anima; ideo 3[us]o considerari debet p[ro]p[ri]etas
 ut dicit aggregationem diversarum p[ro]p[ri]etas in se fore
 i[n] se, et p[ro]p[ri]etas p[ro]p[ri]etas in p[ro]p[ri]etas; ac p[ro]p[ri]etas, ut est
 aggregationem quoddam ex p[ro]p[ri]etas, et aet[er]nalem p[ri]ncip[al]iter
 totum; et p[ro]p[ri]etas quoddam, ex multiplicatione p[ro]p[ri]etas, tan p[ro]p[ri]etas
 p[ro]p[ri]etas, quam aet[er]nalem p[ro]p[ri]etas composita. Ita d[omi]n[us] in
 p[ro]p[ri]etas p[ro]p[ri]etas, seu aet[er]nalem p[ro]p[ri]etas, et p[ro]p[ri]etas i[n] se. d[omi]n[us] 2.
 d[omi]n[us] 1. in d[omi]n[us] p[ro]p[ri]etas, fol. 103. col. 3. in initio. In aet[er]nalem
 anima p[ro]p[ri]etas, d[omi]n[us] 3. cap. de p[ro]p[ri]etas p[ro]p[ri]etas. In aet[er]nalem p[ro]p[ri]etas;
 forma 99 in fine, et p[ro]p[ri]etas ab ip[s]o, maxime in libello chaos. Et
 p[ro]p[ri]etas p[ro]p[ri]etas entitas est ip[s]o p[ro]p[ri]etas aggregationem p[ro]p[ri]etas
 hoc idem inu[en]it in p[ro]p[ri]etas mag. d[omi]n[us] c. de clemens p[ro]p[ri]etas d[omi]n[us] p[ro]p[ri]etas
 Notandu

non p[ro]p[ri]etas concipitur
 effectus; sed est.

exp[er]t[ur]e de
 mix. cap. 13.

exp[er]t[ur]e de
 mix. cap. 15.

exp[er]t[ur]e de
 mix. cap. 22.

Notandum id est in scala, dist. 3. cap. de unitate
flamme, num. 3. quod licet duo res numero differentes possint
componere unum tertium, quod non est illa res, neque ista, in qui-
bus componitur; ut patet in anima, et corpore; ex quibus consistit
homo, qui neque est corpus, neque est anima: et in duabus lineis con-
sistentibus unum angulum, qui neque est una, nec altera linea:
et sic in alijs, prout modo: id tamen non est verum in octo; nam octo
esse, et esse numero distinguantur; tamen esse ex ipsis non consi-
stunt aliquod tertium, quod non sit esse, neque esse. Rationem disti-
guunt, ut dist. 3. cap. 3.

Notandum est in quod dist. numerica; id est
cum identitate ^{essentie} distinctorum; quem ponit dist. in fine magis, dist.
p. 9. ubi. ^{cap.} 1. n. a. inter divinas dignitates: et immo in loc. cit. no-
tab. ubi in eo conceptus quiddam quidem factitatum esse; patet
enim idem operatur, ex not. 4. scilicet esse dist. numerica cum disti-
ngere esse distinctorum. Et hoc reperitur inter omnes formalia
res creatas, tam simpliciter, quam compositas. hinc.

Notandum est. Quod ^{ille} duo res numero differunt,
componunt tertium ab illis distinctum; non vero illa
que sola numero differunt; patet in uno ipso esse. id est
voluit dist. not. 20. ubi. ^{cap.} 1. 2. componitur

Notandum est. Quod ens separatum ex quorum
unione est ^{quoddam tertium} distinctum operatur ab ipsis partibus, et considerabile
verbum designandi modum, not. 3. etque primus universalissimus
suis subiectis locorum subiectis distinctis. Et ut aggregatum esse,
et analogie de substantiis, et accidentibus: quod n. nomen est com-
mune, latius autem signata per nomen partium eadem partem
diversa: nam per unum partem dist. de substantiis; per alios
de accidentibus. docet dist. ens esse analogum in Logica nova, dist.
1. cap. de ente. Ut est ^{ens quoddam derivatum} ~~et partibus partibus, est partem~~
2. et composita, quae predicamentum sube. Ut v. ~~est partem~~
~~est partem~~ partem quae actus partibus inheren-
tes, dist. de novum accidentium generibus; sique non lat. unum
reale, et quae actus, i quo dist. actus procedant, ut v. ~~est partem~~
trahit dist. in Log. nova, dist. 2. cap. 3. sed singula generum
accidentia sub modo determinato sic collocantur; scilicet quanta
particularia sub quantitate generis, et sic de alijs: dist. autem
genera accidentium sub uno analogo conceptu actus ponuntur,
ex octo partibus actibus quae universalissimum ens aggrega-
to; ac quod uno modo, non autem partem eadem, partem
diversa significato. Unde licet ex partibus partibus fiat unum reale;
non ex partibus actibus, sed sic ex partibus de his. dist. dist. 2. no-
tab. ii, et digesta ponantur.

+ 99 sent. docet, quod in
cho. dist. non est com-
positio, nec unum re-
sultatio; sed distincta
in natura unum, et
identitate oppositi de
part. 53. in fine.
et peculiariter
appellat. chaos.
Quod quidem ter-
tium, ut

Ex 800

Bonitas est id; idest designatum mediū
fiendi; exemplar, et speculum originale, in quo rebus verum esse
bonitatis, magnitudinis, et diu aliorum, veritatem habentium; quod
verum est bonitatis, mag. est; idest a se per se, et tunc omnia
componentia bonitatis, mag. et aliorum principiorum adin-
vener, et diu implicatorum in ipsis.

Accommodatio autem fieri, fiat ut supra, cap. 8.
et 9. Proxima veritatis sunt potestas, sapientia, voluntas,
fina, principium, Cognata, et diuina pariter in tabula.
Isti substantiae sunt, confirmare vero, probare ignota, confir-
mare probata, et huius generis alia.

Capit. 10 de Diff. gloria.

Gloria, quae gloriōsi forma, ratio delecta-
tia, quod in idem venio. sonat communem delectationem; idest
delectandi rationem. et definitur. Ista delectatio, in qua bonitas,
magnitudo, et cetera quiescunt.

Art. 1. de Expositio realis.

Gloria est ipsa delectatio; idest delectatio quaedam,
et iocunditas; in qua bonitas, mag. et quiescunt; idest quiescunt,
et in sua quiete delectantur. Consequenter.

Notandum 1. quod de ratione gloriae duo sunt; scilicet
quiescat, et quod delectationem se praebet; quorum alterum
si amovetur, gloriam non cognoscet; nam cap. 1. supra decenter,
quiescat cetera; sed non delectatur; ac primum non est gloriōsus;
hominis quoque mundanis delectantur; sed in istis non quies-
cunt, nec appetitum eorum paratur; ideo gloriōsi non sunt, sed
potius inquieti, et fluctuantes.

Notandum 2. quod ad ipsam gloriam, diffinitio data ex
preparata, procedit uniuscuiusque per se virtus; et finalis per se virtus; quae dicitur quies; quae
cuius quidem virtus gloria, per se dicitur. Diffinitio per se virtus. aliter diffi-
nitur. Significando magis quae primordiale est; et dicitur cap. 1.
not. 11. et cap. 15) est quodammodo passio, et consequens per-
fectio. Et ideo magister egregius diffinitio gloriae sic considerat,
videlicet ut passio, seu perfectio consequens. Per id, in
quo dicitur cetera, quae praecedunt gloriōsi quiescunt; scilicet per
ipsam delectationem; ut per id, quod procedit, scilicet virtus,
quae est radix quiescendi, et dicitur in Art. p. 8. sec. 1. cap. 7. n. 117. et p.
id,

id, quod consequitur, s. delectatio, perfecta innocens gloria.
Ficamus q. quod unumquodque primum quiescit recte, ac congrue
operando; et in illa quiete, tunc q. tunc delectatur. Unde in da-
ta diff. q. quiescens, idem est, quod delectans.

Notandum 3. quod licet gloria videatur consequens primum
ad alios principiorum consuetudinem; propter quod ultimo primum
id tamen nihil impedit primivocitatis sui, ut patet ex dictis, duo-
bus capitulis antibus, de virtute, et veritate, que primivocata sunt,
et tamen in eorum definitionibus derivatio figurantur.

Vel sic fiat ex hoc reali gloria. Gloria, tunc sui
est gloria, et per se de nomine glorificandi; et est ipsa delectatio,
sive glorificatio; in qua quidem glorificatione bonitas, et est
gloriosa sunt gloriosa, et tunc nomen glorificandi, et delectandi.
Delectatio autem est id, per quod bonitas, magis est quiescens, si-
cut delectans. Delectatio, tunc sui est delectabilis, et per se
de nomine delectandi; tunc entitatis est ens, et ensitas, tunc
delectationis est delectabilis; tunc bonitatis est bonitas bona,
et bonitas, tunc delectationis est delectabilis; et sic de aliis.

Art. 2. de Ex hoc artificiali speculativo.

Fiat expositio ipsa, prout notatum est supra, cap.
3. et 9. Hinc inspecta gloria obiectiva, et subjectiva; fiat ratio
illius distributionis, s. distributionem subjectivam, et arbitri.

Notandum primo, quod gloria est duplex: prout
dicitur quia, que consequitur finem naturalem; et communiter proprio
vocabulo appellatur delectatio; altera prout dicitur, que con-
sequitur finem gratuitum; et appellatur jubilatio, sive exul-
tatio.

Notandum 2. quod communiter gloria proprie dicitur,
appellatur beatitudo: hęc autem duplex est; increata una,
qua Deus fruendo se ipso beatus est; creata altera, quod na-
ture rationales in patria, fruendo Deo beatificantur.

Notandum 3. ex dicto cap. 3. sent. quod similitudo
sicut aequalitas in actu istius, et voluntatis. Ita tenet
vultus Bonav. 4. d. 49. quest. 5.

Notandum 4. quod visio beatifica non est actus
actus istius, per species expresse representans essentiam divinam; sed
sed est ipse subiectus actus istius immediate terminatus ad ipsam
essentiam divinam. Ita significat manifeste d. in sententia
cap. 3. ab. 138. 140. in hęc magna variis in locis, ut ex ca-
pula patet. Ita tenet sup. hęc. quod tenet. et sub. quod tenet, dist. 2.
fig. 1.

fig. 1. cap. de sapientia, et cap. de voluntate. In libro
 de mirabilibus rebus, lib. 10. cap. 2. Et magis expresse
 in libro vanarum questionum, que 33. Quomodo anima
 beata in patria de gloria: ubi inter alia hec sic loquendo de casor, probatione
 obiecto beatifico, et anima beata. Sic compingunt se adverte-
 menter, et menueant per omnes extremitates dicit, ut ita loqua-
 mur, quod obiectum veniens est in tantum fixum ipsi anime,
 quod sine aliquo medio extraneo habet obiectum suum deside-
 ratum: et sic anima substantialiter suum supremum obiectum
 habet, et attingit: quoniam nisi haec ipsa cum suis suis
 substantialiter, sed adhaeret, non esset quidem
 plena gloria: Idem sic expresse in fine dicit capitis. Et con-
 firmari potest per illud, 1. cor. 13. Cum venerit quod perfectum
 est, evanescit quod ex parte est. Videmus nunc per speculum
 in enigmate: tunc autem facie ad faciem. Nunc cognosco
 ex parte, tunc autem cognoscam sicut et cognitus sum.

et in Arb. p. 1. de
 arb. apostol. act. 7.
 quod Deus sit glorifi-
 cator, probatione
 3. quod Deus dabit
 gloriam suis in glo-
 ria. 5. 5. Cum lib.
 de via coeli in quibus
 minoris sup. 1. 1. 1.
 Verum, que. 2.

Et quia textus varius, Verba d. 1. accipit

Procedit sub-
 stantialiter vide
 quod notat et
 Henr. et vanone
 motus. 1. d. 2. q. 7.
 5. q. 1. sine dicit, ver-
 su. Exemplum hu-
 jus patet. n. 4. et
 i. fortiori applica-
 ty ad propositionem
 et adducit Aug. ibi.
 cit. et de Trin. 10.
 nuncem notitiam
 conditam.

in fine capitis 33. dicitur. Anima beata que fuit
 in via cum carne unice attingebat Deum cum minoritatibus
 suis, et sic per accidentia attingebat illum, videlicet per medium
 dignitatum, quod est verbum phantasticum, imaginabile, et in-
 telligibile: sed in patria omnes, et totae minoritates illae conver-
 tuntur in majoritates substantiales, ut haec ipsa anima beata
 Deum sibi fixum substantialiter, ipsi minoritatibus quies-
 centibus, et majoritatibus operantibus: et sic de minoritatibus
 suis ascendit anima beata ad majoritates suas, in eternum
 quiescens in illis, et habens in eisdem plenitudinem gloriae
 suae, videlicet Deum; qui cum sit benedicens ei (omnis beata)
 immensa, et eterniter non sufficiens minoritates nosse
 ad attingendum illum ineffabilem gloriam, et qua in eternum
 anima beata consistit.

Notandum 5. Ad beatificam visionem prece-

sumen
 glorie: quia lumen glorie, (sive sua, et veritas, ut loquitur d. 1. cap. 138)
 sub quo istud creatum est passivum ad attingendum supernam visionem
 illam, in quo est actus: tunc sua actio est secundaria, et motu
 a sua passione. Cum igitur obiectum beatificum illatione illius
 creato, ipsumque jivas ad visionem beatam; quia tamen illud est actio
 superna visionis, (et in ista creato est passio) cum qua intellec-

sum creatum movet, et exaltat ad Deum accingendum super vi-
res suas: cupidus appetitio est actus potentie illius, distinctus a suo
movente, qui passus ipsum movet. Prædictus v. actus non est ver-
bum phantasticum, imaginabile, et intelligibile; sed ipse subtilis actus
illius ad objectum beatificum terminatus, ipsique per substan-
tialem operationem unitus. Similiter de voluntate et ho-
mizandum est.

Art. 3. de **Expositio** practica

Novum est ipse delectatio; id est ipse exemplaris per
specularem delectatio, vel exemplaritas delectabilis, in qua bonitas,
magnitudo, et relucens delectabilis; vel in qua eorum delectationes
regrasentantur.

Ad commodam accipienda fiat sicut supra, cap. 8.
et 9. Proxima gloria sunt bonitas, virtus, finis, et qualitas.
Cognata, et dispono componens ex tabula. Terminis substantias per
delectati in bono actu, delectati in diffusionis illius, congrantur in
bonis virtutibus.

Primum est de novem absolutis finibus, quorum
tunc primo designant rem essentiam, perfectionem esse, et du-
rationem, per eam. Tunc v. immediata sequentia potentia
an operandi, duplici operandi modo qualificatam significans,
videlicet naturali, qui per eam illigunt; et libero, quibus
appetitionem explicamus. Per tunc tandem ultimo intelligimus
finem rem: virtus. n. ad illum recte ducit, et virtus recte
fini componat, et gloria in fine quiescit: nunc dicendum est de
respectivis finibus, que absolute veluti instrumenta sunt, et ad
eas que rei naturam accingendam maxime conducunt, ut in
singulis notabimus.

Caput 17 de **distinctio**

~~de distinctio~~ Dixerimus
quorum absolutorum, a res
respectivis propositis

Antequam ad definitiones quorum respectivorum
accedamus, cum sit dignum, ac necessarium ac brevem dixerimus
inter ^{actus} pro absolute, et respectiva, illud omitti nolimus, ne
ignorantia, vel negligentia nota, certa ratione nos peccatorum cri-
minari possent. Et quamvis dixerimus ipsum insinuandum per supra
cap. 3. vers. 5. Nunc v. hic tamen expendendum est.

Notandum

Notandum igitur. Cum ex d. in Arce mag.
 parte 2. cap. 2. n. 14. 2^a figura sit instrumentum prime, quo
 ipsius secreti, et virtutis inquiruntur, ut notavimus ex eodem d. de
 re, supra, cap. 2. art. 2. Verum. Ratio autem: ideo primum dicitur
 2^a figura est: quod sua absoluta sunt principalia: sua
 respectiva sunt instrumentalia. hinc.

Primum.

Notandum 2. Cum ex eodem d. in Logica parva
 cap. de intensionibus, et in oppositionibus; impositio sit impositio
 sui vocalis, vel scripti, qua datus est ad placitum significativus
 alienus, vel aliquorum: ideo secundum discrimen inter sua absolu-
 ta, et respectiva erit; quod sua absoluta, tanquam principalia,
 sunt sui prime impositionis: sua respectiva, tanquam instru-
 mentalia, sunt sui secunde impositionis. P^o quod dixerim:
 nam ex ipso d. dicitur citato, sua prime impositionis est, qua datus
 est ad placitum significativus alienus, vel aliquorum, non eo ratione, qua
 ipsum significans, vel significata sit, vel sine ulterius significativus,
 vel significata ad placitum: ut ens, sub, quantitas, qualitas, ho-
 mo, et similes sui dicuntur prime impositionis in voce, vel in scripto.
 2^a impositio est illa, qua datus est ad placitum significativus
 alienus, vel aliquorum eo ratione, qua ~~aliquis~~ ipsum significans,
 vel significata sit, vel sine ulterius significativus, vel significata
 va aliorum a se; ut sunt ipsi sui, vel, commune, predicabile, genus,
 species, dicitur, proprium, accidens, individuum, oratio, nomen, pronomen,
 verbum, participium, prepositio, conjunctio, adverbium, interjec-
 tio, et similes sui dicuntur secunde impositionis.

2³

Angelus est no-
 men officij, non
 nature. Dicitur
 Greg. lect. 5. 8.
 Michaelis die
 29. 7^{bris}

Hinc formamus rationem ad dixerim assignatum.
 Sui absolute, in signis propria sine impositionem ad significatum;
 non ulterius significativum: et sua respectiva, in signis propria
 sine impositionem ad significatum, ulterius significativum: 3° sua
 absoluta sunt sui prime impositionis: et sua respectiva sunt
 sui 2^a impositionis. P^o dicitur. Nam ipse ens bonus, v. g. si impo-
 situs est ad significandum bonitatem, ut significata bonitas, ex vi
 sui sui significans non ducit nos ad aliquod aliud significatum:
 ipse v. g. dicitur, si est impositus ad significandum dicitur,
 ut significata dicitur, ex vi significans sui sui ducit nos ad ali-
 ud significatum, videlicet ad materiale denominatum dicitur: sicut
 ipse ens, genus suus ducit nos ad significatum suum, et istud post-
 modum

postmodum non dicitur in cognem denominari per genus. Quare
sicut communiter distinguuntur genera materialiter, et genus fortiter: et fortiter
siquis que ⁱⁿ quolibet suo respectu debemus distinguere materia-
liter fortiter. Quis igitur fortiter dicit quid respectivum; ma-
terialiter v. g. quid substantivum, per tale respectivum denominatum;
sive illud sit absolutum, v. g. rationalitas, que est dicitur homini;
sive sit respectivum, v. g. infirmitas, que est dicitur accidenti. bene

Notandum. 3. ex Valerio de Valerij, in opere aureo,
primo parte, cap. de dicit. Quod dicit respectivo non debent su-
mi pro absoluto eorum esse; aliter maxime statim sinectur confuso
inter dicit absolute, et dicit respectivo. Consideremus igitur dicit
v. g. non pro absoluto illo, quo absolute res ab alia differat, sive
hoc spectet ad dicit communem, sive ad propriam, sive ad speci-
ficam; sed pro rebus illis, que in his fundantur. Et idem dicitur
de concordantia, concurrentia, etc. Ex quo certum dicitur
inter predicta dicit est, quod absolute accipiuntur pro absolu-
to eorum esse; respectivo vero, pro respectivo.

Notandum. 4. sicut a similibus notum dicitur. ^{pro}
rebus sicut dicitur dicitur sinectur in proprium, seu ^{rebus}
signe; et appropriatum, sive officio: siquisque tunc secunda, inpro-
prietate; alij sunt proprie dicitur, seu signe; alij v. g. appropriate, et of-
ficio: prioris generis sunt, qui ex signe ipsa tunc significam, non
in se sicut, sed ad aliud significandum transierunt; ut sunt enu-
merari, et alij similes, sicut abstractio, concretio, nuditas, et hu-
jusmodi: posterioris vero generis sunt, qui sicut ex signe ipsa tunc
signam in se sicut, et ad aliud significandum non transierunt;
nihilominus usurpantur ad modum terminorum secunda, inpro-
prietate: sic per veritatem istiusmodi rationem fortiter sui: per bonitatem v. g.
rationem finalem; et sic de alijs, ut notavimus supra cap. 5. pro
generis sufficientiam priorum absolutorum.

Notandum. 5. Cum ex dicitur supra cap. 1. dicitur
autem personam gerant primigenij sui: sic tunc et in quolibet alia
appellatione ex multis enumeratis supra, cap. 2. tunc rationem
primigeniam, ut per ordinem ad ipsa, sicut alia et sub ipsa,
sicut alia rationem suam periantur. Ex quo sic, quod omnes illi ^{pro}
sui, qui tunc modum absolutum, dicendi sunt tunc primigenij ^{rebus}
positionis: illi autem, qui modum relativum sequuntur, censentur ^{rebus}
di suas eorum secunda in dicitur. ^{rebus}
Ceterum

Ceterum, qui ad abiectionem quiddam notitiam fo-

Intensio. cui notitia intentionis. Notandum est. S. ex eodem loco. Et
parve, quod intensio est similitudo in anima aliquid, vel ali-
quod naturae representativa. Et autem duplex: prima, 1.
et 2.^a. Prima intensio est similitudo particularis, vel singula-
ris in anima correspondens tunc prime impositionis. Et percon-
res sitas est prima objectabilis, a possessione procedendo. 2.^a
intensio est similitudo in anima correspondens tunc secunde impo-
sitionis, vel primae in comuni sumpto. Unde similitudines, seu
conceptus tales sunt secunda intentiones: et particulares, seu
singulares sunt prima. Ad modum verum realium, in quibus
genera, et spes sunt per secundam intentionem; et per particu-
laris per primam.

4.^a Et hinc 4.^a discrimen ponimus inter ista absoluta,
et respectiva: nam istorum similitudines in anima semper sunt
tunc secunde intentionis: similitudines v.^o particularis absoluta
sunt tunc prime intentionis; et similitudines communium sunt tunc
in secunde intentionis.

Notandum 7. Quamvis proprie impositio perti-
neat tunc vocalibus, et scriptis; intensio vero tunc mentalibus: ta-
men appropinquat intensio 8.^a de vocalibus, et scriptis; atque
impositio de mentalibus. Et hoc non minus, seu minus im-
pressionis, atque intentionis. Voces n. et scripturae sunt instrumen-
ta, quibus conceptus manifestantur: et conceptus icones sunt
instrumenta, quibus voces, et scripturae apprehenduntur.

sed quae res, an sita cum absoluta, quam res-
pectiva sine sui subiecto; an v.^o per se, et scholastica?
Tripart. cum ijs
chol. 11. ex dictis supra, cap. 11 in exponere reali diffini. quodammodo, esse
quidem tunc subiectivos, cum pertineant ad substantiam aeris; formae
v. hinc tunc scholasticae; et quaedam prima in partibus; quaedam autem
secundae: de quibus in operibus istis notitia dicitur; et triplicem aeris
usum habemus, quibus ad dicitur aeris tunc, tanquam ad locum com-
munes fiat recursus, ne usquam desinat dixerimus. Ex quo
constat, quod haec sita absoluta, subiecta, et aliqua formae
et canonum sine signis tunc prime impositionis; tunc tunc uti appa-
ret, tanquam tunc 2.^a impositionis officio, et numeris; et dictis
supra, notabili quarto.

Cap.

Cap. 18. De Diff. Oria.

Differencia, quasi diffinitio esse, vel disjunctio. Cuius
esse sententia dicitur: sententia inquam; ideo ratio ferendi dif-
ferentium, distinctum, certum, dilucidum, clarum, et inconfusum
esse. Sonat aliam rationem radialem, fundamentalem, et fortem; sonat
idee rationem operandi aliam; sicut id, per quod res que libere sunt
alia ab alijs. Definitur. Id, per quod bonitas, magnitudo, et
sunt rationes clare, et inconfuse; et etiam bonificans, bonifia-
bile, et bonificace sunt inconfusa.

Art. 2. de Expro. realis.

Præcipue id; ideo designatio formalitas: ra-
tione cuius; ideo causa cuius: bonitas, magis est. Differentia; ideo
disjunctum esse ferens; et ex eorum sunt rationes clare, et inde in-
confuse apparent, et manifestantur. Claritas ergo sequitur dis-
tinctionem, et inconfusio claritatem. Unde magis in dicitur
diff. dicitur, per id, quod consequens est, voluit itaque notifi-
cari, et declarari id, quod est procedens.

Vel sic fiat expro. realis. Præcipue ratione sui esse
Differentia clare, et inconfuse; et est illud ens clarum, et inconfu-
sum, per quod bonitas est Differentia clare, et inconfuse, et ha-
natur quod hoc, quod agit per Differentia clare, et inconfuse,
et magnitudo, et omnia alia quæ agunt; et quomodo a ferenti om-
nia alia possibilia Differentia clare, et inconfuse, habentque
naturam, ut hoc, quod agunt per Differentia, clarum, et in-
confusum. Præcipue autem inconfusa, est bona per bonitatem;
magna per magnitudinem; ens per entitatem; subtilis per
subtilitatem; realis per realitatem; et sic de alijs: quot. n. sunt
invenies per dicitur Differentia, et etiam habetque specifi-
cantes, et determinantes dicitur ipsam; ut dicimus art. 1. præcipue.

Art. 2. de Expro. artificialis speculativa.

Fiat expro. ista, sicut factum est supra
cap. 8, et 9. Et in præcipue dicitur objective, et subjective fiat
illius distributio, secundum distributionem subjective, et arbitri,
atque eandem radialem, rami, brancham, ramum, folio-
rum, florum, et fructuum; suppedicabiturque innumera distri-
butione.

~~distinctionum~~^{mao}, sub omni seculo in angulo dicitur proprio
contineat; siue sciam apparebit.

Notandum primo, quod dicitur se hoc ad dicitur

alio quo respectivo, tanquam illud primum; et ideo pri-
mo ponitur: nam omne ad aliud per se supponit dicitur. Hinc
mores d. in Actu magno, part. 2. cap. 2. n. 20. Par-
t. 2. sect. 1. cap. 11. n. 181. et alibi dicitur esse magis quatenus, quo
concordantiam, et concordantiam: eamque magis quoque
conducere ad suam ~~mao~~^{dicitur}, ex eodem d. in scholis dicitur
dicitur, part. 9. vers. sed quare. Unde hanc rationem sum-
me utilitatis esse motus Valerij de Valerij in opere aucto, par-
te prima, cap. de dicitur; ad ca. n. omni omni, et pulcherrimo
maxima dependet. Utilitatis et considerationis multiplicis, summe
et intentionis differenciarum videre poterit apud d. lib.
i. topi. cap. 14. Notandum 2. Cum ex dicitur, cap. anti dicitur
possit capi materialiter, et formaliter: ideo etiam distributione fieri
potest, vel secundum signatum materiale, vel per signifi-
catum forte. Primo modo, sic gaudet per se per anguli
dicitur: nam dicitur vel est inter sensuale, et sensuale: sensuale,
et ituale: ituale, et ituale; ita quod dicitur dicitur dicitur
inventione. Hec autem distributio subdividenda est amplius
iuxta distributionem subjectorum, et arborum, sicut inuebatur
in pro, initio articuli. Unde merito dicitur d. in libello
chaos rubrica 22. quod in una parte sunt dicitur infinite:
nam quilibet parte pars est una dicitur; hoc est unum signi-
ficatum materiale dicitur, sicut unum subjectum dicitur, per
denominatum per dicitur.

respectiva autem
dicitur sunt ad aliud.
n. q. ubi dicitur, univocum
sunt educti differendi,
et non concordandi.
1. est. n. dicitur,
ut mores d. in
log. nova, dist.
2. cap. 3. sic. C.
summe itus, et
primum operum,
et operationem.
Unde hanc est.

Et si autem sensuale, id, quod est abile
sensu, vel apertum sensu; id est sensibus apprehendi, vel
apprehendere: intellectuale vero est abile intelli, vel apertum
intelligere; id est per intellectum apprehendi, vel apprehendere.
Deinde distributio dicitur formaliter accepta, sicut per
significatum forte sic per modos diversos aliter in se
dicitur materialia. Nam dicitur gaudet accepto, per signatum
forte duplex est: altero quidem consistens: altero
consistens. Dicitur consistens bipartitus: quada
emim est consistens per identitatem, ut in Deo: quada
per unionem compositionis, ut in creaturis.

Continencia
unitiva per idem-
titatem est in Deo.
Vide Scot. 4. d. 46.
59. 3. n. 4. Univoca
per compositionem in
creaturis. 2. d. 26.
9. 2. n. 17. Vide
not. 7. in fine.

partes
dicitur
summe
et utilitatis
duplex
distributio
dicitur
infini-
te
dicitur
infini-
te
dicitur
infini-
te

dicitur
infini-
te
dicitur
infini-
te
dicitur
infini-
te

dicitur
infini-
te
dicitur
infini-
te
dicitur
infini-
te

Quia consistentiā per identitatem ^{duplex}
divina est duplex: prima consistentiā per identitatem ^{consist.}
nāe divine: 2. consistentiā per identitatem per- ^{identit.}
sonae divine: hoc 2. modo differunt nāe divina, et hu-
mana in Deo dno: differunt. n. realiter essentialiter, et
naturaliter, consistunt autem realiter personaliter. Quia
V. consistentiā per identitatem nāe; vel ^{differunt}
formaliter, et consistunt ^{realiter} essentialiter, ut dignitates divine: vel
^{differunt} substantialiter realiter personaliter, et consistunt realiter
essentialiter, ut proprietates relative.

Secundā dicit consistentiā per unionem; vel dicitur
est per unionem simpliciter, ut inter conceptus simpliciter ^{consist.}
quidditios, solum et non sui ^{differunt} in eodem formalitate
re: vel est per unionem s. quid, ut inter conceptus ex hy-
potopis, et s. quid quidditios, ab invicem ^{differunt} formaliter
in eadem re, s. substantia, ut sunt fortiores differentes
in eadem substantia, ex libello chas, rubr. 2. 2.

Quia autem consistentiā s. quid, vel ex mix. Quia
tionis tantum, ut inter aquam, et vinum: vel est consistentiā ^{pleg.}
tionis, ut elementum in mixto, et partem essentialiter in ^{pleg.}
mixto: vel est consistentiā, ut inter partes mixtae: et sic,
vel est consistentiā naturalis, ut in continuis: vel consistentiā
accidentalibus, ut in contiguis.

Item. Inaque, que patet formaliter, et
sua correlativa dicitur, et consistentiā per identitatem
nāe, et esse: et similiter per quidditios conceptus, et non
sui differentes, ratione nāe ordinis istorum idie: et in
consistentiā per identitatem fortioris: q. omnia dicitur
consistentiā per identitatem non est solum in Deo. Dicitur
mixtum unamquamque fortioris creatam esse cum alijs
invisibilem; neque semper consistunt per unionem, et non
per solum identitatem: in rationibus V. et proprietas
tibus divine solum reperitur consistentiā per identita-
tem, nec solum de unio, que, in creatis reperitur.

Objicies. In Deo dno nāe divina est uni-
ta nāe humane: q. consistentiā per unionem. Dicitur
consistere quidem; sed per unionem identitatis: ideo in
Deo dno compositionem non admittimus, que est distri-
ctum unio; hoc est in certis ab univ. distincto unio: propter
nāe autem verbi, in quo univ. nāe divina, et humana,
quandis distincta sit a nāe humane; est tñ idem nāe divine.
Unde

72
valerij in opere amico, prima parte, cap. de dicit: Tagni-
num in opere suo; et alioj formalizantj; ideo dicitur no-
bis ~~est~~ art. sequenti proponere novam distinctionem
scilicet, novem quidam generos, et alio comprehendentem.

Art. 3. De distinctionum divisione.

Notandum primo est esse distinctionum gene-
ras, quos sunt signa, seu di differendi, aut dicitur.

Notandum 2. est quod in scala, dist. 3. cap.
de entitate flammee, quod dicitur est duplex; una communis; al-
tera non communis. Communis, sicut caliditas, que est dicitur non
igni, aeri, et omni calido. Non communis, sicut illa, que est
inter essentiam, et esse: Deum, et creaturam: Bonum, et malum;
virtutem, et peccatum; et sic de alijs suo modo, que
scriptis differunt.

Notandum 3. quod dicitur non di differunt quod
illa, que sunt prima diversa; hoc est in actu essendi non habent
bonum aliquod commune reale, sub quo sint; vel quod per dicitur
ipso sit: idque vel quod non univocum, sicut dicitur. ~~et~~
bonum, et malum; virtus, et peccatum; et galiter omnes for-
malitates ultime, in suo ordine: vel si univocum, sicut esse,
et esse; non tamen conspiciuntur tertium; ex ratione data, capis
in expone speculativa, not. 10, et sequentibus.

Deus, et creatura;

Nota 4. dicitur di differunt illa, que sub aliquo
communi continentur; vel continent sub se aliquid ipsis commu-
ne: hoc 2. modo differunt quia genera, que licet non ha-
beant aliquod commune reale, sub quo sint, cum ipso sint qui-
nitiva; habent tamen commune, quod conspiciuntur; scilicet esse, et
esse sub esse contenta, tam specialia, quam specialissima.
Primo autem modo differunt plura individua sub eadem
specie: plures species sub eodem genere: et plura genera sub
eodem transcendenti: nam licet dicitur tunc commune aliquod sub
quo differant, ~~et~~ quod in se ipsis differre faciunt; commu-
nia enim contractions specificantur, specificatione multipli-
catis, et multiplicatione diversificantur: sicut monachus
ex d. supra, parte 2. cap. 1. art. 3. num. 4.

Notandum 4. quod fortiter est quid dicitur radij
rei essendi, et operandi sine simplicis, sine compositi, et dicitur
cap. 1. sicut in simplicibus v.g. bonitatis quidditas; magni-
tudinis quidditas, etc.: et in compositis, quidditas huma-
nitatis; quidditas equinitatis; et hujusmodi: que quidem
composita dicuntur, quod composita, per ipsas ultimas denominantur,
et conspiciuntur; in se tamen simpliciter esse sunt, et puncta; ut susce-
derentur ex dicitur seci in 2. sens. d. 3. q. 2. § ad quem. ~~quidditas~~

Dividitur quomo[di]o disto in naturalem,

per philosophicam, et intentionalem, per logicam:
primo est realis. 2o. Log. Hanc distinctionem reducim[us]
ex D. in Log. nova, d. d. 2. cap. 3. reg. 8.

Qua[estio]ne utraque distinctio duplex est:
una per totu[m], per quod non conveniunt: altera non per to-
tu[m], sed per aliquod suu[m], et dea[] com[un]em. Hanc distinc-
tionem dea[m] assignat D. in scala, dist. 3. cap. de conti-
tate flammae, num. 4. Una distinguit se totu[m] inter-

venaliter; distinguuntur se totu[m] objective; q[uod] nullum
est objective. Tunc, in quo consistant, sicut distinguitur
deus, utriusque, per ultima[m] puncta[m] incompatibilia, in qui-
bus quid dicitur conceptu[m] in se, et quomodo non deo com-
mune aliquod univocum, dicitur in quid. Una d[omi]n[us]

distinguitur se totu[m] naturaliter, sive realiter, distinguitur
se totu[m] subjective; q[uod] licet hanc distinctionem aliquod, in
quo, et vel sub quo consistant; non t[ame]n deo com[un]em

aliquod subjective; sed sicut distinguitur realiter: sic
distinguitur deus, et creatura, et hanc magna, parte
9. cap. de deo per deam deducit, in fine: Angelus, et
anima: angeli ad invicem; et anima ad invicem; ex code[m]
de ab. 2. sent. cap. 59. ubi dicit. Quilibet angelus nume-

raliter, et proprie est suam speciem; sed in quanto de sua
proprio qua[m] similia dist[inguitur] ab aliis angelorum, remanens
omnes ejusdem sp[eci]ei. Et concludit. Unde sequitur, quod
individuationem numerat[ur] Angelus differunt sp[eci]ei; sed non

differunt se totu[m] subjective; conveniunt autem objecti-
ve, sicut dicitur deus, qui distinguitur se totu[m] naturaliter,
sive realiter, et subjective. Item docet in lib. de div[initate] volu[n]tatis, parte 2. quomodo sp[eci]ei reg[ul]e.
num. 3. mi-

dist. 2o. distinctio realis in subalem, et actum, ut deducitur ex d[omi]n[is] ubique agit de deo, non
sue una cum aliis sp[eci]ei (ex apte concavitare, que solam
est actus) semper dividit in subalem, et actum: quam
eamdem distinctionem in logica nova, dist. 2. cap. 3. reg.
8. per proprium, et appropriatum tradit.

Et utroque, alio est universalis; alio par-

ticulari, seu numerali: ista dividit, iuxta divisionem
quon-

dist. 2o. distinctio realis in subalem, et actum, ut deducitur ex d[omi]n[is] ubique agit de deo, non
sue una cum aliis sp[eci]ei (ex apte concavitare, que solam
est actus) semper dividit in subalem, et actum: quam
eamdem distinctionem in logica nova, dist. 2. cap. 3. reg.
8. per proprium, et appropriatum tradit.

Et utroque, alio est universalis; alio par-

ticulari, seu numerali: ista dividit, iuxta divisionem
quon-

dist. 2o. distinctio realis in subalem, et actum, ut deducitur ex d[omi]n[is] ubique agit de deo, non
sue una cum aliis sp[eci]ei (ex apte concavitare, que solam
est actus) semper dividit in subalem, et actum: quam
eamdem distinctionem in logica nova, dist. 2. cap. 3. reg.
8. per proprium, et appropriatum tradit.

Et utroque, alio est universalis; alio par-

ticulari, seu numerali: ista dividit, iuxta divisionem
quon-

Disto[ctio]...
subordinat[i]o...
num[er]ica...
dist[inctio]...
subordinat[i]o...
num[er]ica...
dist[inctio]...

quomodo sp[eci]ei reg[ul]e.
num. 3. mi-

quinque universalium: huiusmodi iuxta divisionem parti-
 entis, seu singularis, seu numeri esse dividenda: hanc divi-
 sionem assignabimus in subalternis, ex quo quid de atten-
 tibus sit tenendum patet; quae enim sunt propria subs-
 tantis appropriantur accidentibus.

Tercio iuxta divisionem subalternis numerabilis
 dividitur in numeralem modorum absolutorum a divinis,
 et a fortitate, cuius sunt modi; et modorum respectu et ab
 invicem, et a fortitate, cuius sunt modi, seu proprietas rela-
 tive: ipsae ab invicem realiter distinguuntur; fortitatem
 cuius sunt, distinguuntur solum ex ratione rei: si est eadem
 distinguuntur modi absoluti ab invicem, et a fortitate, cuius sunt
 modi. Hec quidem dis. numerabilis ex ratione rei patet, cum
 idem sit formalitatis: in eadem enim fortitatem distingu-
 mus, ex ratione rei, fortitatem, et non bene sit solutio istius
 per quiddam conceptus, supra traditos, cap. 1: et res
 immutabilis, seu proprietas relativa distinguuntur
 ex ordine originis.

Quarta dividitur in divisione distinctionis rationis
 subalternis, in numeralem formalitatum, cum identitate
 essentiae; et in numeralem formalitatum, cum diversitate
 essentiae: prima dis. est fortis omni; et reperitur inter dignitas
 et divinas; et per se in libro magno, parte 9. cap. 1. art. 1. n. 4.
 et alibi. 2. dis. est fortis essentialis; et reperitur inter
 fortitatem omnes creatas, qui ad invicem mixta, unam subs-
 tantiam componunt, sive spirituales, sive corporales; ut
 passiva obiectum est in libro de divinis. Et quia a liqua
 sunt substantia non admittentes contrarietatem naturam, sicut Ange-
 li, anime, rationales, et corpora celestia; ideo in ipsis par-
 tes semel unitae, amplius non separantur, sed absque cor-
 ruptione aliqua se mutuo fervent, et sustentant incorrupti-
 biliter.

Quinto dividitur in divisione fortis essentiae in
 distinctionem essentialium cum diversitate identitate substantia specialis
 sine, seu rei specialissime; et in distinctionem substantiarum, seu
 rerum specialissimarum: primo differunt partes substantiales
 unam individuum substantiam componentes, v.g. in Petro, bonitas,
 magis et cetera de constitutionem substantiam Petri ingrediens
 (Petrius etiam) distinguuntur ab invicem dis. fortis essentiae. 2.
 modo, scilicet dis. substantia, seu rei distinguuntur substantia diversi, v.g.
 Petrus, et Paulus; Joannes, et Iosephus, et cetera specialis
 sine.

Ut autem
 rationem ab cetero, ratione actus, sive essentiae;
 secundum rationem mere formalem, non essentialem,
 et in existere secundum rem)

+ **Essentia**
 non reperitur in
 dignitate divinas:
 sic ut dicitur est doc-
 torum dis. quin-
 que sapientum
 parte 4. cap. 37.
 fol. 65. pag. 1. ubi
 dicit: Et sic ipsa
 dignitates, quae
 sunt in existere se-
 cundum rem, quae
 sunt est de se, sine
 dis. reali, et cetera:
 am rationali, in
 in ratione sua, que
 simul non potest
 cas apprehendere,
 nec aliquid in deo
 ponere, sunt dis-
 tincta secundum
 intellectus sunt distincta
 et in existere secundum rem)

Ut autem clarius percipiamus predicta, et distinc-
 tio realis, ut res à se digroscentur: Notandum est quod in
 libello chaos, rubrica 22. quod in una individua substantia, v.
 g. in uno grano numero non est dicitur ita universalis, ut subs-
 tantia: ^{ergo} in grano est una substantia tantum aggregata
 ex una forma, et una materia; ^{et} dicitur diffusa est per par-
 tes infinitas, appropinquatas in ipso grano, ^{et} quatuor ele-
 mentis, qualeslibet illarum partium existentes distincta nume-
 ro ab altera: non in parte sunt corpus, nec substantia: sed
 infinita sunt una substantia indistincta numero: ^{ubi dicitur, quod}
 in parte sunt una substantia indistincta numero: ^{et dicitur cap. 1. not. 9. dicitur}
 quod formalitatis: et cum dicitur dicitur non esse ita unitatem, sicut
 substantiam; itaque non esse ita confusam, ^{et dicitur in eodem chaos,}
 rubr. 17. in fine: Tandem cum dicitur in uno grano esse partes
 infinitas, non itaque dicitur dicitur in actu; imò istud negat in
 actu: ^{sens. cap. 33. et cap. 32. cap. 28. cap. 18. et ubique de infinitate}
 quibus, semp illud negat in actu: ^{in g. locis cit. partes infini-}
 tas appellat, quod ^{indefinitas, et} non numerabiles, nec capibiles ab intellectu creato:
^{in dicitur, à dicitur, qui dicitur dicitur comprehendit, et cap. 27.}
^{comprehensas} finitas sunt; ^{et eodem dicitur cap. 23. sens. solum}
 infinita in parte.

Notandum 6. et dicitur in Logica nova, disp. 2.
 ratione secunda, quod tria sunt entia generativa,
 et magica; videlicet substantia celi; substantia elementorum; et
 substantia individuum: ex quibus conspicua est substantia mun-
 di.

Notandum 7. quod sicut preceptor in egyptis
 in libello chaos, rubr. 3. et in solut. quibus 33 Thome. Arca-
 dentis dicitur elementa simplicia non esse corpora solida
 locum occupantia; sed corporeitatis, ex quibus conspicit
 elementata, ab aliis distinctum, et separatum: ^{per se}
 videndum est, quod partes simplicis, per esse simplicis non sunt
 substantia, nec res; sed substantialitates, et ^{substantiales} for-
 malitates, seu realitates, ex quibus una res, et una subs-
 tantia conspicitur, ^{et dicitur dicitur}, scilicet specialissimum
 quoddam ab aliis ^{specialissimo,} distinctum, et separatum: in quo quodam
 dem uno individuo, seu tertio numero, tanquam in una
 unitate reantur partes omnes effectus illud componentes,
 et conponentes: Et hoc significat voluit d. nover, loc. cit.
 notab. 5: et in seculo istius, disp. 4. cap. de substantia, et ad hanc
 glancie, num. 4: et in arbore. ^{seu} De Arbore sempiterna,
 cap. 1. ubi admodum in parte arboris missionem naturam declarat, et
 distamen assignat.

Hinc

Hinc subtilissimus in Scotus lib. 2. sens. dist. 16. q. 1. num. 17. Dionysius secutus cap. 5. de div. nom. dicit. Continentia
continentia univoca non est eorum, que omnino sunt idem, quia
quia illa non univocatur: nec est eorum, que manens distincta
ista distinctione, que fuerunt distincta ante unionem: sed
que sunt unum realiter, manent in distincta fortiter, si-
ve que sunt idem identitate reali, distincta in fortiter. Qui-
bus verbis Scotus manifeste docet cum identitate reali indi-
vidue sub specie pluralitatis essentialis illam conspici-
entium, et in ipso se unientium, atque reanimum.

Pone notandum est & ex dicto illo
in arbori sive, parte i. arboris elementalibus, cap. de concordan-
tia, et passim alibi, cum lib. cit. cum et in Aristotele magna, libel. Pene
de chaos, et in alijs, quod simplicia, sive partes componuntur, componuntur
tum in se ipsum componunt, et in ipso uniantur, ut non ad amissionem
suum proprium esse, ac proinde suam propriam: rationem
appignat dicitur in arbori elementalibus, parte. 4. de eamque arboris
elementis. quoniam alij inclinationem non habent ad compo-
sitionem; cum ita sit, quod omne ens reale vivas non esse.

Hinc fit, quod licet distincta esse ingrediens com-
positionem totius, sint in ipso, per ipsum, et ratione ipsius
idem realiter: semper in se, et ratione suorum propriorum
rationum ^{manent} distincta realiter, ut diximus cap. 1. nos. 5. et nota
Belverius in Apol. de in primis de quibus eorum, arborum
ad personam. fol. 318. pag. 1. Unde in mixto elemen-
to simplicia manent realiter distincta, realitate esse; idem dicitur
licet realitate sub. 2. ex dictis nos. 5. similiter in flore, ra-
tio vivens, ratio sentiens, et ratio rationalis, et si de alijs
^{manent idem} ~~distincta~~ realiter realitate sub. 2. distinguuntur in se
licet realitate esse. et hoc patet inspicendo progressum
quod dicitur: nam primo existit sub elementativa, ratione
partis corporis, & parentibus decipit; postea vivit vita plen-
ta; deinde vita alti; et ultimo vita recti.

Secundo igitur dividit distinctione reali, se
in realem realitate sub, et realem realitate esse: primo
do distinguuntur, que ad invicem non miscerentur ad componendum
unum per se, ut sunt individua specialissima sub infimo esse,
ac proinde complexa. 2. dicitur. ^{quod} Distinguntur, que ad
invicem miscerentur, ut unum per se conspiciant, ut sunt dicta
omnes, seu partes omnes, et realitates omnes, seu formalita-
tes ejusdem sub. specialissima. Unde hec dicitur dicitur realiter
idem venit ac dicitur dicitur 5. dicitur fortiter essentialis. Art. 4.

Art. 4.º De signis Dis. rea- lis, et distinctionum ordine.

Cum duplex sit ^{in genere} distinctio realis, al-

na Dis. realis contra-
distinctio,

una generalissima, et communis, scilicet distinctio realis; altera
specialis, et distinctio realis, scilicet distinctio realis, et communis dis-
tinctionis, et distinctio realis specialis; procedit autem de Dis. reali ge-
nerali.

Primum ad primam auctorem, cuius approp-
riatio distinctio realis, quibus primum app. est impressio ac-
cidentium, per similitudinem. Et est oppositio, et eorum

est separatio. Pr. primum signum, nam quodcumque quod aliqua
duo ita se habent, quod unum est alteri extrinsecum, et adde, eis
comparationem per impressionem sui similitudinis, per tres actus, illo

opponuntur relative, et proportionaliter separationem, sed que
opponuntur, et separationem, distinguuntur reales: igitur. Ita
deducitur. Et dicitur pluribus in locis probantur identitatem re-

Minor compar
et 2. et 3. signo:
major V.º de dicitur.

com distinctio dignitatum, eoque in hoc locum non deae-
videns, sed videtur est in actu mag. parte. 9. per. cap. 1. de in-
reparatione distinctio dignitatum, num. 9. In sens. cap. 4. in

A tenuimus supra,
cap. 6. art. 3. 9. Jan-
dem; et amplius vide-
re est etc.

plus. quibus quibus Thom. Aquinensis. In tribus partibus, et
hoc distinctio, cap. de dignitatibus dei, et alibi per. 9. et
que tunc quodcumque tunc aliqua duo tunc per unum accidunt,

et impressionem, relative opponuntur, cum unam agat, et aliud
patitur, et prout saltem proportionaliter separationem, cum per
separationem conditionem eorum, que actualiter, vel potentialiter

separationem, ut ostenditur infra, verum. sine probamus: oppo-
nuntur, q. quodlibet impressio est cum passione receptiva;
et prout inducitur minoritatis in recipiente, opposita majori-
tati dantis; nam plus est agere, quam pati; et dignitatis danti-

ne, passus agunt, nunquam patientur; ut in genere notari
de in Comp. Actus demonstr. dist. 1. parte. 4. figure. elementa-

Dist. 1. distinguas 9.º ostendit duplicem passionem; alteram nomi-
nativam, que ad nunc locum habet, per se ipsam suam passivam, et
specificationem passivam; alteram receptivam, que materia-
litate, et in deo locum non habet, ut docet de loc. eis. et in univ. cap.
8. per.

Duplex
dis. rea-

Prima
dis. rea-

Primum

Deo
concep-

dis. rea-

Duplex
passio.

cap. 5. sens. est que dicitur in sensu non admittitur in Deo
materialiam, nec quasi materialiam

2. signum dispositionis realis ab oibz ponitur;
adversum autem formaliter, quod illa, que opponuntur
contradictorie, et privative, potius dicuntur non idem quod
distingui; q. d. 1. est contra, et requirit utrumque esse
mutu positum

Circa oppositionem contrariam aduersam, quod per
illam non solum intelligimus dispositionem inter contraria esse
sententia, sed et inter oppositas naturas, sub eodem communi, si
ue obiecto in, et inter spirituales, et corporales; ac inter spi
rituales ad invicem, sive subjectis, ut inter disposita corpo
ralia, et maxime pulmonaria: que quidem sub eodem gen
maxime distans, et eadem incipit insant, a quo mutuo se
expellunt. Unde que contrarietur diff. non solum esse acci
dentibus, sed etiam substantiis. Quod si addas reliqua
sest. esse contraria, sicut. Nisi alterum impit a naa: deo
nata est diff. ad contraria aeterna.

3. signum dispositionis realis signum ponitur ab
form. 2. sens. dicitur. 2. q. 2. n. 3. illudque dicitur de tribus
rationibus, sicut. actuali, potest, et proportionali: que
actualiter separantur; vel possunt separari. Vel tunc quo
proportionem ad illa, que separantur, vel separabilia sunt;
distinguntur realiter: quamvis. n. se proportionales, insepara
bilis sine; hoc non est ex propria eorum ratione, sed ex ali
quo ex tempore, ut in genere potest concludi, loco citato. Sedam

Hanc probamus formalitatem omnes ingredi
et compositionem individui, subta distingui realiter. Nam
in Petro v. g. sicut se de corpore et animam vegetativam: vege
tativa ad sensitivam: sensitiva ad imaginativam, et imagina
tiva ad animam rationalem: sic se de bonitas ad magni
tudinem: mag. ad durationem: et sic de alijs formalita
tibus Petri componentibus: atqui in formatione Petri,
elementaria antecedit vegetativam: vegetativa sensitivam;
sensitiva imaginativam: et imaginativa animam rationalem;
ac proinde existit unum ab alio separatum: q. bonitas,
et mag. atque sic de alijs realiter distinguntur: quam
vis. n. sua inseparabilia sint, nec unum sine alio esse pos
sit; id tamen non est, ex propria eorum ratione, sed ab extrinseco;
videli

ligamen
nati

videlicet ab impositione perfecta utriusque ^{veris} popularis in se, ac in
singulis eius partibus quia illa: veris, inquam, popularis, non
necessitate simpliciter, sed in se quid, et ex agamine nat, ut
diximus supra, cap. 2. notab. 4. Et tunc in eodem Petro dis-
tinguuntur realiter opaliter at, et reale; nam, in separabilia
sunt actualiter, et realiter, proportionaliter in se separantur;
q. in separabilitatem non habent rationem propriam; sed ex ag-
amine nat, et necessitate ad se, et contra, et proinde citato
loco: et dicitur, necessitate per se, quia at, ad reale, in hoc.

veritate
physi-
ca.

Item, quod dicta vera esse de partibus physicis: nam
animus realiter distinguitur a corpore: uno pariter simul sumptis,
et unum distinguuntur realiter a toto. Quare, ut metha sunt
idem realiter; distinetur in fortiter. Quare, ut eam metham,
et reale non opori, sed sequi conditiones rei, quam conside-
ras, et ipsoque esse physico abstracto veris, et reale coniectionis:
ipso q. distinguendi sunt, iuxta distinctionem eorum, a quibus-
realitatis; ac proinde, cum in Petro v. g. ratio corporis, sine mix-
ti distinctionis a forma realiter distinetur a ratione viventis, sunt
et, ac ipse, rationes realiter distinetur: hoc est tunc objecta realiter
distinetur. Item de alijs distinetur facis.

Dist. nudo.

Ad 2. articuli partem primam, hec pro-
distinctionis genera: scilicet, totis, et de rei, factis, effectis, rea-
lis, se totis subiectionis, et se totis obiective, tunc se tanquam
inf. superioris, et inferioris, totis quod illa, que distinguuntur
se totis obiective, distinguuntur et distinctionibus antibus;
ut patet in duabus dist. ultimis, v. g. Petrus et Paulus
tunc: que v. distinguuntur dist. totis, vel, ex nat rei, non
semper alijs distinctionibus distinguuntur: nam bonitas, qua-
tenus subum distinguuntur dist. totis a se ipso, quatenus quidi-
catum; non in distinguuntur ex nat rei, a se ipso: tunc con-
cipis quiddam quidem fortiter distinguunt ab invicem
dist. ex nat rei, non v. dist. facti. Et dignitas, di-
vine distinguunt ab invicem dist. facti; non autem dist.
effati. Tunc fortiter creantur eadem individua suba,
v. g. in Petro distinguunt opaliter; non v. realiter in
specie. Et fortiter in distinctionibus substantiis, sicut in Petro,
et

ab alijs ortu fortuitibus. 5.° Distinguitur essentialiter ab alijs
 alijs officijs. 6.° Distinguitur realiter specialiter ab alijs
 substantijs corporalibus. 7.° Distinguitur per se totis subjecti-
 uer a substantijs formalibus. Ultimo tandem eadem ha-
 beret a substantijs formales per quos conceptus quid dicitur et ut quidem;
 hic simplex, et irresolubilis est. ut per totis objective distinguitur
 per ab omni alio: in quo quidem conceptus solus dicit esse purum
 singulariter primum, per singularitatem intrinsecam formalem, per
 ex dicitur supra, cap. 15, art. 2. de expone reali speculativa,
 not. 6. et 7. Distinguitur per singularitatem intrinsecam, nam
 Distinguitur singulariter intrinsecam, et ultima fortitudo per
 quodammodo conceptus, et per quodammodo conceptus, et per quodammodo
 intrinsecam conceptus; hoc est ex agamine naturae agentis, ad istud
 potestatem quam aliud individuum: cum ex se indifferens per adpli.
 bet, ex dicitur in Logica, de uerbis. Cum hoc ultima for-
 malitate, tanquam unica uirtute rationis antecedentem
 tam superiora, quam inferiora. per se ut potest propria dicitur, que est conuoca-
 componere unam partem individuum, in qua identificatione, tum incommunicabi-
 ut in uerbo, et ortu per quibus conuocatur. Alia de distinctione
 ribus nota sunt sufficienter, alia multa occurrerunt dicenda;
 sed illa omittimus diligenter accipere speculanda.
 Art. 5. De expone artificiali.

Art. 5. De expone artificiali.

Quia est id, id est ^{practica} ^{designatum} exemplar, et speculum:
 per quod, id est continentia, et imitatione cuius: bonitas, mag-
 nitudo, et cetera sunt rationes clare, et inconfuse, id est in esse differen-
 ti, clare, et distincte representantur.
 Fieri artificiosa accommodatis, ut supra, cap.
 8. et 9. Propinqua sunt sunt conuocatas, sine opposito;
 primum, et finis; maioritas, et minoritas. Cognata, et dispo-
 sita sunt in tabula. In substantijs sunt distinguer rationes,
 diversificare res, distinguere conjuncta, distinguere conuoca-
 ta, et huiusmodi.
 Tandem aduerte, cum tot modis dicit
 tenentia unum oppositum, quot modis reliquum; et identitas per op-
 positum dicitur; ex dicitur de ista sunt deducenda de illa dicenda: hoc
 autem omittimus accipere speculandum, breuitatis causa. Cap. 19.

Punctum
 nota

Exponere
 co.

Propin-
 qua.

Numerus
 tenentia
 in unum

Cap. 19 De Diff. Concordantia

Concordantia, quasi cordis convenientia; Ceterum
fuit concordia dantis; fuit convenientia dantis dantis. Quam
cum primo ethimologia dante est ad significandum quorundam
dam convenientiam cordalem; id est intimam, et in funda-
mento ipso est, quod est quidditas. Deinde apponitur
ad significandum quorundam convenientiam finalem, que no-
mine concordie exprimitur, fuit compitit eode, ad eundem fi-
nem dantis, eandem finem hinc qualitates. Et eandem
proponitur ad significandum quorundam adaequationem in
quantitate, seu convenientiam temporalem, que nomine conven-
tionis appellatur, que ~~compitit~~ unice, vel compitit eor, que
temporales dicitur, et pater.

Concordantia plurimorum; id est di-
versorum in aliquo convenienti unitatem; et definitur per
magis est in uno, et in pluribus.
Concordantia

Art. 1. De ex parte reali.

Concordantia est id, id est designata for-
malitas; ratione cuius; id est ratione proprietate, et vigore eius; bo-
nitas, magis est concordans in uno; id est simul cojunt, atque
unitatem servant in aliquo; et in pluribus; id est in diversis;
in quibus servant ad invicem unitatem; sicut in quidditate,
qualitate, et quantitate; in quidditate quidem, quia sunt for-
malitates; et si sunt identitatem; in qualitate vero, quia sunt
primitive, vera, realia est; et si sunt similitudinem; et in
quantitate, quia sunt partes; et si sunt a qualitate; et in aliis
multis, que in his tribus quibus conveniunt.

a proprietatibus,
seu conditionibus
eiusdem.

Vel sic, fiat ex parte reali. Concordantia, ratione
sua est concordans; et ratione unitatis est concordans in uno; si-
cut ratione pluralitatis est concordans in pluribus. Et bonitas,
magis, atque alia prout, ratione concordantia sunt concordabilia.
et sunt naturam concordandi plura in uno; et unum in
pluribus. Veritas concordantia, ratione bonitatis est bona; et ratio
magis est magna; et ratione unitatis est ens; est.

Obi nota, quod concordantia duos rones conce-
nit; alterum a parte prout; alterum a parte finis; a parte qui-
dem prout sunt ea, que concordant, a parte vero finis est id, in
quo concordant; ea autem, que concordant, semper sunt plura;
et id, in quo concordant, semper est unum. Unde cum dicitur in diffinitio;
in uno, et in pluribus concordans, intelligendum est, finem concordan-
ti.

in esse plura unitatem; et plura in se servant unitatem, et
sub una unitate esse id, in quo alia concordant: Bonitas et
malitia est una concordantia, concordant in uno; id est in unitate
et in pluri; et in pluribus, ^{id est} ⁱⁿ concordant in illo uno

Art. 2. De expositione artificia. I. Speculativa.

Expositio huius speculativa fit, ut supra
dictum est cap. 1. et 2. Quia in specie concordantia ob-
jectiva, et subjective, varie distribuuntur, prout subiectorum,
et arborum distributionem, sicut de his notavimus cap. antea
in initio; et apparet innumera concordantia, distributio,
sub una scala sui anguli concordant; maxime si distribuamus
per quinque predicabilia, decem predicamenta, octidecim
partia cum immatis suis, centum formas, et regulas.

Notandum primo, quod concordantia est duplex:
prima est unitas plurius, que diversitatem sequit; sicut sunt
identitas, similitudo, etc. qualitas. 2. est quasi unitas, que
diversitatem admittit; sicut sunt propinquitas, vicinitas, et
proportio. Primo modo concordant, que sunt commune ubi
ante rem, et sunt continuo idem; sicut sunt celestia corpora,
elementata, vegetata, sensata, et imaginata: 2. modo con-
cordant, que sunt commune ubi post rem, et non sunt conti-
nuo idem; sicut Deus, et creatura; angelus, et anima; ange-
lus, et angelus; anima, et anima.

Notandum 2. sicut de his dicitur cap. an-
tecedenti, art. 2. notab. 3. quod sunt quidam qui concordantia di-
videntes concordantiam fortiter acceptam; et alij qui relucantia
concordantia dividentes concordantiam modeste sumptam. In
tunc relucantia concordantia sunt porta in angulo concordantia, et
declarati supra, cap. antea, art. 2. not. 2, ac per illos dividen-
tes est concordantia, sicut ibi dicta manet divisa.

Isti autem concordantia sunt quatuor species, sicut
sunt quidditas, qualitas, et quantitas; in quibus omnia concor-
dantia invenimus, tam ea, que est unitas, quam ea, que est qua-
si unitas. Concordantia in quidditate, si est unitas, vocatur
identitas; si est quasi unitas, vocatur propinquitas. In qua-
litate, si est unitas, vocatur similitudo; si est quasi unitas,
appellatur vicinitas. Tandem in quantitate, si est unitas, num-
er-

in initio
sub una
pro quinque
partia cum
Duplex
concordan-
tia.
ante rem
Postea
Quatuor
Duplex
concordan-
tia.

in initio
sub una
pro quinque
partia cum
Duplex
concordan-
tia.
ante rem
Postea
Quatuor
Duplex
concordan-
tia.

nuncupatur aequalitas: si est quasi unum, vocatur pro-
prio. Et in isto papa apparet per illi modi, quibus diximus supra
supra, cap. 3. art. 4. bonitatem, et quodlibet aliud ex regni
prius esse exemplar ad comparanda intelligenda.

Notandum 3. sicut cap. anti, art. 2. in fine
vero proponitur distinctionum generum; que art. 3. declara-
vimus, et in art. 4. ordinavimus: si quoque in his apparet
in populo, per specificari vero unicuique generi, sicut tunc ge-
nerationis, et non rei, scilicet, equalis, numeralis, realis, perso-
nis personae, et per totum objectum: sicut autem diligenter con-
siderari que de his diximus, facile erit percipere, et delecta-
re, et proinde, breviter quoque prudenter non prosequi.

Notandum 4. quod concordantia, non solum
minorem affert utilitatem, quam dicitur; quia si quis per hanc concordantiam
verum a falso peccatum, et cavillosa probationes diluunt; sic
per illam inuentum probatur, et media ad arguendum
vera inveniuntur. Consultate Henr. Ab. i. cap. 29. ubi,
inter alia monet, quod maxime in his, que nullum dicunt, ex-
cueri oportet, ut similitudo inspiciamus.

Art. 3. De expone artificia

Concordantia est id, id est designatum ex
pluribus, medium sciendi, et speculum: ratione cuius; id est continen-
tia, implicatio, atque representatione cuius: bonitas, mes-
est concordantia; id est concordantia apparet: in uno; dicitur
ratio, quod sunt media sciendi, et exemplaria, per specula:
et in pluribus; id est in conditionibus dicitur, scilicet, primitivitate,
veritate, realitate est. supra declaratis, et ad medium sciendi
invenitur; ut constat ex dictis cap. 4. et 7.

Secundario artificia scienda est, sicut supra
deklaratum manet cap. 3. et 7. Propterque autem concor-
dantia sunt bonitas, voluntas, virtus, gloria, medium, et equa-
litas, scilicet, et dignitas; sive cognata, et digna patens in se
data. In eadem substantias quod dicibiliter concordantia, sunt
conjugere diversa, condunare dispersa, congregare diversa,
unice pariter, componere totum; et cetera huiusmodi.

Hic nota discernitur inter unionem, mixtionem, et
compositionem: nam hoc sine illa esse non possunt: igitur in fine
invenitur; sicut de unione nat. divina, et humane, ostenditur
cap. anti, art. 2. Verso. Obijciat.

Caput. 20

Solum adveni-
mus unum quod
omnia solitaneas
capitulum, et ab illa
sic considerari
sunt identitatem
dicitur; quod si nullo
modo dicitur aliqua
venire potest.

Capitulum 20. De diffinitione contrarietatis.

Ex hinc Contrarietas est dicta, quasi contendenti-
 rum varietas; contendenti-
 in diversum, aut oppositum tendentium; et hoc modo contrarietas
Ex hinc extenditur ad omnia subiecta diversa, et ad oppositos fines se
 tendit; ac proinde non se simul compatitur, sicut sunt nati-
 omnes dissonae, et non subordinatae, ut innuebamus supra.
 cap. 13. art. 4. §. 2. verso secundo, versus circa oppositionem con-
 trariam. Vel 2° contrarietas dicta est, quasi contrahentium
 discrepans; contrahentium, inquam; id est sub eodem genere maxi-
 me distantium, et ab eodem subiecto mutuo se repellentium, semp-
 que oppositi actus efficientium; §. 2. verso secundo, versus
 tum; et hoc modo contrarietas dicitur communis de 4° contra-
Comuni rariis qualitatibus; modum in quo extenditur ad probata publi-
 ca, et respicitur ad dictas 4° qualitates tradidimus
 supra, loc. prop. cit. declarando de diffinitione contrarietatis communi
 traditam. Vel 3° contrarietas est dicta, quasi consistens,
 vel dependentium relative ex contrarietate; quo patet 7° de oppo-
Relative sitione relative; sive consistens, ut sunt personae divine, §. 2. de
 supra cap. 13. art. 2. verso, sive consistens per identita-
 tem; et verso, §. 2. verso, sive dependentibus, ut sunt in creatura rela-
 tiva opposita, et exceptis correlativis, necesse unumque formaliter
Dei anagogice, et mystice, et mystice, et anagogice significan-
 tibus, ut docet 7° in sua predicandi, §. 2. verso, cap. 13.
 comparatione, et nonne latius de mist. nos. 3. in fine. Ista
Dei in correlativa innata creaturae, et voluit non dicuntur consisten-
absoluta tibus, ob rationem supra assignatam, cap. 13. art. 2. verso
 §. 2. verso.

Vel 4° est contrarietas dicta, quasi contradic-
 tionem incompatibilis; et hoc modo 7° de oppositis privativis,
 et contradictoriis. Quare in dicitur et analogis exprimitur
 quatuor oppositorum genera supra memorata, cap. 13. art.
 2. verso. Primum.

Contrarietas sonat realiter oppositionem; id est
 oppositam positionem; et dicitur. Quorundam memora-
 tionem propter diversos fines.

Art. 1. De expositione reali.
 Contrarietas est definitio: et ea, quae se
 euntur diffinitione. Quorundam; id est aliquorum, et non omnium, quod
 tantum modo positionem; mutua, id est altera: repugnans;
 id est repugnans: propter diversos fines; id est propter
 varios

2008 Ministerio de Cultura

Hi nota, ^{in dicitur} ~~quod~~ intentionum affectus, aut affectionum
in act. sup. dab. intentionis ad diversos fines.
et hoc. primo. dicitur. ^{Ex quo patet, quod licet contrarietas accipi}
2. fig. 3. part. 3. possit haberi per oppositionem, sicut plerumque species proprie
com. bonitas con- ^{quasi patet, ut significarimus in variis etimologiis; sed in}
trarietas, quod in ^{magis in data diff. non loquitur de ea in ista g. ac-}
bonis non est contra- ^{ceptione, sed specialiter, signata in 2. et 4. etimologia; ideo}
rietas actualis oppo- ^{q. ubique contrarietatem excludit, a deo, et celis; ab spiri-}
lis, et subtilis; q. ^{malibus quoque subtransiis contrarietatem naturalem como-}
si sic, impeditur ^{et, solumque moralem admittit: et docet et contrarietatem}
liberatum ad bo- ^{esse ad h. non solum.}
num, nec aspirare ^{Quinde ex hoc realiter fiat sic. Contrarietas}
horem ad malum; ^{in se contrarietas, et sic in se naturam contrarietatis: est ens,}

Art. 2. De expositione actuali speculativa.

Prisus proportionem ex hoc ipso, sicut supra ob-
servandum est, que cap. 4. et 9. Dividanturque contrarietas per
tos relucens contrarietas, in propriis angulis consentis, un-
de dea, et concordantia diximus cap. 18. et 19. art. 2.
De expositione speculativa; et apparet quoque perquam plu-
rimo contrarietas ^{re} distributio.

Notandum est. Quod contrarietas potest
capi duobus modis; scilicet large, et stricte. Large sumit
pro quacunque oppositio, tam incompleta, quam completa;
et utraque quadrupartita; non incompleta parit in op-
positionem contradictoriam, contrariam, privativam, et ab-
itivam: similiter quadrupartita parit oppositio completa, si-
cut in oppositio contradictoriam, contrariam, subalternam
et subalternam: de quibus dicitur supra tractamus in Logi-
co.

Contrarietas stricte sumpta est illa, que tunc est ac-
tidens, et a dea ponitur primum distinctis; eo quia contrarie-
tas inter ea dicitur, que imperfecta aliquo modo sunt: duo
autem etiam in summo perfectis speciebus; nam persone divi-
ne, ad invicem differunt, et concordant; non tunc stricte contrariet.

Notandum

Distinguen

Notandum 2. quod etiam ^{concreta} ~~large~~ ^{videt} dicitur
dicitur, distincta; eo quia dicitur consideramus, ut per car
entia considerans inconfusa: contrarietatem autem, sine oppo
sitionem, ut non solum res distinguamus, sed etiam inter se
quandam pugnam habeat. Quare idem rationale scilicet con
sideramus prout ab irrationali distinguimus; ab ipso irra
tionali opponimus: non est distinctio, non se excludunt;
se autem ex se contrarietas. sed certe hae contrarietas
nihil aliud videntur quam specialis dicitur, scilicet dicitur dicitur
tensionem; de qua jam diximus supra. cap. 18. art. 2.

Notandum 3. quod contrarietas prout dicitur
vel est inter positiva, vel inter negativa, et negativa: id
modo, sicut inter contrarietas qualitates: 2.° dicitur modo, sicut
inter dicitur, et dicitur eorum privationes et subiectis dicitur, vel
negationes in non dicitur.

Implexibili
Gentia
contra
viciarij

Notandum 4. quod licet contrarietas sicut
dum predicationem suam non sit in dicitur, sicut alia
dicitur; tamen per rationem exemplarem aequalis genera
tionis est cum alijs dicitur: nam quomodo unumquodque
aliorum principiorum est exemplar, et speculum ad propria
dicitur dicitur; tandem et contrarietas. hinc

^ (idem de mino
ritate notabij)

Modus
vendi
contrariis

Notandum 5. Contrarietatem maxime con
ducere ad fidem, sicut dicebamus supra. cap. 8. art. 4. dicitur
dicitur ipse illud: et dicitur. Ex dicitur observandum est: aliqua
via contrarietas, et deducendo ad impote evidentijs open
duntur probanda. Hinc dicitur nosse egregius facere sen
per ac probat articulos fidei, supponit ^{etiam} quod ad dicitur
admissionem: et ex conceptu eius arguit, et evidenter conclu
dit ^{vel} catholicam veritatem, quam in dicitur; vel respondens
esse sibi contradictorius: unde cum respondens hoc non ad
mittat; necesse concedere veritatem fidei. Ita videntur dicitur
in multis egregijs precapitulis dicitur, et maxime in dicitur
nosse, ubi subtilissime probat omnes articulos fidei.

Luga
equivoco
consonj

Notandum 6. ex dicitur in arte compendiosa
inveniendi veritatem sicut dicitur. quod anima quandoque vo
gabunde prout dicitur, hoc est equivocatione ab dicitur, sicut
eas veritatis compere nescit; sed in via dicitur, et
credidit inquirere, quod non inquit; vel inquit aliquid, quod
non

quod non est inventum, nec ad suum propositum. Quare
laborandum est maxime amatores, cultores, ac
ipsum, et veritatem una colligant aliam: imo proceunt
ex ipso falsitate ad veritatem devenire, si animo conveni-
unt. Signa h. ut ingenue docet idem in eadem
ta esse compendiosa, sig. Q. sed ut contrarietas utili-
tatem ad veritatem acquirendam capias

Notandum 7. ex eadem comp. arte invenendi
veritatem, que primo, quod licet Deus ita bene cognosceret
bonum, et malum non esset; et malum esse bonum crea-
tum non esset; sicut nane, quod est bonum, et malum: et istud
creatum non potest ita perfecte cognoscere bonum sine malo, ac
cum malo. Et quod in sol. quod 44. Thome, artic. 2. dicit, quod
sicut cum suo opposito magis cognosci potest. Unde in tabula
quod dicit. 3. reg. C. in fine dicit. Deum per malum
ut per malum cognoscatur magnum bonum. Et in lec-
tura sup. tab. quodam, et art. invent. dicit. 2. parte 2. de mille
quibus minus sol. 207. col. 4. querens, vult Deus posse
mundum creare, quod in eo non posset esse malum. Respon-
det sic. Posset creare potest esse ratio bono quod posset ag-
ere bonum sine malo; sed non potest esse ratio quod mag-
num bonum sit cognoscendum, absque eo, quod sit malum. In
infirmis infra, sol. 208. col. 1. Nam que, vult, am-
plius dicitur deum dicitur tantam cognem hanc de deo,
querentem per seipsum sine. N. Paucos melius istud
sit malum, quam dicitur. Quibus verbis infirmis, quod
et melius cognoscere Deum, quam dicitur: nam Deus est
summi bonus: et bonum melius cognoscitur ab illo, qui
melius cognoscit malum, ut clare patet ex proxime dicitur

Art. 3. De expone arti- ficiali practica.

Contrarietas est quorundam; id est est eorum que
sunt sue geniture: mutua resistencia; id est exemplum quod
exposito, in qua continentur, ac rehuere, et istum repr. sentat
quecumque oppositiones, resistencia, et repugnantia, et que
est natura utique, et iudicantia.

Accordatio artificialis fiat ut supra, cap. 7. et
9. Proponitur contrarietas sunt dicit, et sine quivariationis. Si
natio, et dicitur videantur in se. In substantia sunt resisten-
tia agentium, dicitur istum, inimicitia voluntatum, seditio civium
discordia fratrum, rebellio minorum, tyrannia majorum, et
Caput

apud 21. De diff. Principii

Principium dicitur quasi capiens primum;
 vel capiens primordiale; vel capiens principium; vel capiens
 principale: primum inquam in ordine vel origine, (i. nat., l.
 durationis): primordiale in effectu, vel operatione: princi-
 pium in gradu, et valore: principale in intentione, et per-
 fectione. Sonat indifferentem primitivitatem, seu priori-
 tatem: et definitur. id. quod se habet ad dca. ratione alienius prio-
 ritatis

Art. 1. De expositione reali.

Principium est id; id est designatum ens, et
 respectum prioritatis: quod se habet ad dca. id est ad fundamenta
 absoluta, de quibus dicitur, et que consistunt in esse respectivo prio-
 ritatis; ut sunt potestas, virtus, sapientia, voluntas, etc. Vel
 est id, quod se habet ad dca. id est ad reliqua, scilicet ad medium, et
 finem, (ad medium, inquam instrumentaliter, et ad finem prin-
 cipaliter) et ad quecumque sunt media, et finis: ratione alienius
 prioritatis; id est originalis, naturalis, ~~et~~ temporalis, ~~et~~ abso-
 luti, ordinati, excellenti, affectiva, finalis, naturalis, ~~et~~
 subtilis, actualis, etc. Vel exponatur aliter, sicut proportionate,
 sicut cap. acribus fecimus: non quoniam ratione sui sic naturam
 principandi; et ratione entitatis est ens, etc. sed onticas, et dca
 alia sunt priora, et sunt natura principandi, ratione sui: nec
 primum se habet ad dca. id est ante dca. ratione alienius prioritatis;
 id est principandi.

Art. 2. De expositione artifi- ciali, speculativa.

Principium est id; id est designatum ens, et
 respectum prioritatis: quod se habet ad dca. id est ad fundamenta
 absoluta, de quibus dicitur, et que consistunt in esse respectivo prio-
 ritatis; ut sunt potestas, virtus, sapientia, voluntas, etc. Vel
 est id, quod se habet ad dca. id est ad reliqua, scilicet ad medium, et
 finem, (ad medium, inquam instrumentaliter, et ad finem prin-
 cipaliter) et ad quecumque sunt media, et finis: ratione alienius
 prioritatis; id est originalis, naturalis, ~~et~~ temporalis, ~~et~~ abso-
 luti, ordinati, excellenti, affectiva, finalis, naturalis, ~~et~~
 subtilis, actualis, etc. Vel exponatur aliter, sicut proportionate,
 sicut cap. acribus fecimus: non quoniam ratione sui sic naturam
 principandi; et ratione entitatis est ens, etc. sed onticas, et dca
 alia sunt priora, et sunt natura principandi, ratione sui: nec
 primum se habet ad dca. id est ante dca. ratione alienius prioritatis;
 id est principandi.

Notandum primo, Egregium preceptum

primum, ita 2. figura super angulum dca. ad ipsius specifi-
 cationem ponere tres dca. causas, quantitatem, et tempus:
 quibus imprimari volui, ut constet ex Art. brevi, et magno, ac
 etiam ex Tab. gnti. Duplex esse primum; quoddam quidem cau-
 sale; aliud vero occasionale. Causale vocamus ab eodem dca. sub-
 stantiale, tantiale, comprehensibileque a. causarum generis: occasionale
 dca.

Verò dicitur adde, et implicat novem adha predicamenta, Notandum
 que per quantitates, et tempus significare voluit: Nam ac- tionis
 ciones, quibus causa compellitur, sine inductione in effectum pro- um.
 ductionem, alie sunt ex parte cause; alie ex parte effectus; deceptio
 et alie ex parte utriusque: quantitas, n. qualitas, actio, et hinc operatio
 tenens se ex parte cause; passio vero, et finis se tenet ex parte operatio
 effectus: relectio tandem, ac temporis congruitas, et proprietas operatio
 loci, ex parte utriusque veniunt.

Notandum 2. quod dicitur tunc specificare primum gubernatio
 creatum tunc: generaliori et acceptiori considerato prout, in quo deceptio
 que locum in Deo, sicut ex eodem d. monuimus in scholasticis deceptio
 et brevibus, parte 2. cap. 2. et late probavimus in tractatu de unitate deceptio
 d. 2. q. 2. art. 2. Notandum 3. est ex d. in lect. sup. Tab. gub. deceptio
 et hinc invenit: quod nra humana Christi dicitur esse in se, per Humana
 in quibus natiuitate accepta, ut idem d. docet cap. 4. sicut Christi
 excellens omni creatura; ac prout dicitur primum in omnibus prin- Christi
 cipis creatis: et dicit sub ipso proportionaliter continentur, et Christi
 ordinari per magnitudinem bonitatis est.

Tandem obiter nota, quod aliud est dicere: na- Creatura
 tura humana Christi dicitur esse creatura: et aliud: Christus esse crea- Creatura
 tura: nam primum absolute d. et modus loquendi proprie- Creatura
 tatis, absolute quoque d. deo proxime citato, ac inveni- Creatura
 in hinc magna, pars 9. sect. 1. cap. 5. art. 2. de deo per mag- Creatura
 nitudinem deducto, in fine: 2. d. quamvis sit verum, sicut Creatura
 patet declarat 3. d. 11. q. 2. modus in loquendo est improp- Creatura
 rius; et sic exponendus: Christus per humanitatem esse crea- Creatura
 tura: sicut n. humanitas Christi est magnum ens creatum, et Creatura
 est majus, quam omnes creature, ut docet d. loc. cit. hinc Creatura
 magne.

a dicit. 2. fig. 2.
 in diff. p. 1.
 fol. 203. col. 2.

Art. 3. De ex parte artificiali practica.

Proportiones fiat ex ipso ipso, et accommoda- Creatura
 tio artificiali, sicut in alijs dicitur est. Proprimis primis Creatura
 prijs sunt potestas, sapientia, voluntas, virtus, et majoritas. Creatura
 filia, et dignitas in se. In substantias sunt producte Creatura
 ac ex sua esse, ^{negat de nihil.} Creatura
 et ex suo esse, et ex suo esse, efficiunt de subiecta ma- Creatura
 tura, in formare materiam, componere tertium, etc.

Notat in d. diff. Valerius de Valeri. Cap. Creatura
 is inulturn esse differentias inter primum, operatum, et Creatura
 virtute; sicut n. absolute sunt; illud v. respectum. et hinc Creatura
 primum promoti, absolute sit, connotat in se respectum quorundam Creatura
 etc.

Capitulum 22. De diff. medii.

Medium appellatur, quasi diversorum
 univium, vel quasi mensuratum dimensionum; vel quasi me-
 suram dimidium: quae tres etymologice designant res medij
 species, a quibus appignatas in 2. angulo trianguli rubri, si-
 gna. 2. De quibus pro ma. nra. sicut dicitur in supra. cap.
 3. 4. et 5. ampliusque dicemus pro quibus applicatione, ar.
 2. et conferemus — subij speciebus medij communiter tradi-
 tis; scilicet Arithmeticum, geometricum, et harmonicum,
 seu musicum; et alijs subij medij sicut; videlicet per equipa-
 rationem, et quoniam sonat medium neuralitatem, sicut diff.
 et a proportioni.
 ventum inter extrema, primum ~~videlicet~~ et finem. Diffini-
 tur. Subiectum per quod finis influit suo, et primum re-
 fluit fini, sapiens naturam utriusque. *in nota quod per finem debet
 intelligere causam principia-
 lem, et cooperatorem in
 subiectum quoniam 9. 155.*

Art. 1. De expone reali.

Medium est subiectum; id est sub sapientia
 quedam, vel sub sapientia fundamentum, sicut suppositum (sup-
 positum. 10. varijs modis d. ut mox declarabimus) per quod
 id est interpositione, usque seu instrumentalitate cuius: finis
 influit suo; id est causa principalis, sicut exponit d. in lib.
 1. 155. Utrum aliter incipias in ca. sub-
stantiam, vel extra; et deinde clar. ex lib. de conceptione,
ubi dicitur causam finalem esse inter alias principalem,
partes 2. cordis. 1. 3. et 4.) sive primum in intentione, et perfectum
operationem excitat, ac interius fluit, per hocque motum ex-
candi cause minus principalis, efficientis, materialis et formae: et
primum refluit fini; id est causa minus principalis iterum
fluit, et recit, sicut datur sibi operationem, cooperatorem cause
principali, exercitioque mandat intentionem ab isto, et in esse
comi effectum: sapiens naturam utriusque; id est cum utro-
que participans, et deserviens utriusque: finis quidem adro-
bandum, ac prout in esse intentionali; principio v. a defi-
ciendum, seu producendum; ac prout in esse reali.

Utrum aliter incipias in ca. sub-
stantiam, vel extra,
partes 2. cordis,
ubi dicitur causam finalem esse inter alias principalem,
partes 2. cordis. 1. 3. et 4.)

Deinde exponatur sic dicitur. Medium, tunc
 tunc est medianus, et sic in se naturam mediandi: est autem omni-
 tunc entitatis, et entitas est medianus, tunc medij: simili-
 ter.

Diffini-
 tur.
 causa
 principia-
 lis est si-
 155.
 omni-
 tunc
 entitatis
 est si-
 155.

ter bonitas, et cetera quia sunt media, et hinc naturam
 medianam, et sunt ~~ad~~ remota a vacuitate, tunc mediis;
 est que medium, subum; id est sustentamentum, sive fulcimen-
 tum, per quod finis influis quia similitudinem suam, et
 primum ~~per~~ influis finis similitudinem suam ~~proprietatem~~
 similitudine ipsius finis inducam, ut constat ex ~~exemplis~~ ~~specu-~~
 lorum se mutuo respicientium, ~~proprio~~ i. ~~de~~ cap. 24. sent. Et
~~proinde~~ medium est ~~superius~~ naturam extremam.

Nota de summo
 ex 7. in lib. de
 deo et ali, in pri-
 mo 1. p. 1. reg. 1. d. 1.
 que quibusdam
 m. 1.

Hic nota, quod suppositum est modis accipit.
 Primo proprie, pro eo, quod de ultimam partem, sive ultimo
 terminatam; ut Angelus, homo, etc. 2. pro subiecto: ut
 natura elementaliter vocantur suppositum a Magistro neo, in
 libello chaos, rubrica 2. et rubrica 3. dicit, quod ignis ap-
 pletur esse unum suppositum; hoc est unum corpus simplex, ut
 inter suam propriam materiam, et formam non sit equaliter
 na; non in potestate. 3. pro individuo, et sita: sic n. pre-
 ceptor in Tully ~~in~~ ~~suppositum~~ in Arb. g. 1. de
 humerali, parte de branchis, cap. de ista, § penultimo,
 istum appellat suppositum. Hoc eodem modo sumitur sup-
 positum in quibusdam floribus christianis, cap. de
 bonitate, § quinto, et infra. 4. sumitur suppositum, pro
 communi concreto, ad instar secundi, ac tertii modi: et sic d.
 Deus suppositum commune, in Arbore Divina, cap. de Sa-
 cerdotate, et cap. de Filiatione: dicitur etiam Deus suppo-
 situm estale in Comp. huius demonstr. prima parte reg.
 fol. 52. col. 4. Videtur etiam Bellocius in diluc. Antiquitatis
 reg. 19, circa 7. Cymer. arce. ex Annos. 1. fol. 47. pag. 2.

Art. 2. De expositione artifi- ciali speculativa.

Expositione ista fiat, sicut in alijs dicitur est.
 Pro divisione notandum primo, quod ex 7. deo triplex est
 medijs tria; conjunctionis, scilicet mensurationis, et extrema-
 tum. Medium conjunctionis est diversorum unitivum, ac in
 extrema dicitur in concordantia clauditur. Medium mensuratio-
 nis est mensurabilem dimensionum, et inter extrema mensura-
 tur gradationis collocatur. Medium extrematum est metaru
 dividuum, clauditurque inter extrema ordinis. Est iste triplex
 medijs comprehendunt sub se duo alia media. Hinc Notandum

Notandum 2. quod sub medio conjunctionis conti-

nentur uniones omnes, ^{sive} unitiva, et ligamina tam naturalia, quam artificialia, et moralia: ideo 9. in Tab. gnti, dixit. i. fig. 2. suo ponit exempla medijs conjunctionis; sicut clavis coniungens duos coxas ad usum navem: coniunctio forme, et mat. ad unam substantiam: et filius ad mutuum amorem patris, et mater.

Notandum 3. quod sub medio mensurationis, quod tri-

bus appellatur ^{proportio} notantur si ^{proportio} sicut, sed. equalitatis, proportio, et temperamenti; collocari possunt tria distincta media per Mathematicis assignata inter duas extremitates mensurabiles. Primum est geometricum, quod proprie, et rigore dicitur medium: et tunc intelligitur consistit, cum est eodem ^{proportio} ratio primi extremi ad medium, que est medijs ad secundum extremum; et consistit utrinque equalis dicitur, et proportiones; ut in hysce numeris 8, 4, 2. extrema sunt 8, et 2. medium v. geometricum est 4. eadem autem est dicitur 8, ad 4, que est 4 ad 2: nam sicut dimidium 8, est 4; sic dimidium 4 est 2. est et eadem proportio 8, ad 2; que est 4, ad seipsum: sicut 8. 4 multiplicatum per 2. vel multi-
plicans 2. off. producit 16. sic 4 multiplicans per seipsum producit 16. Quare medium geometricum absolute dicitur esse medium equalitatis; quia equaliter mensuratur utrumque, et consistit utrinque equalis dicitur, et proportiones

2. medium est arithmeticum; quod inter duo extremos consistit utrinque equalis dicitur, sed non equalis proportiones: ut si inter 12, et 8. consistatur 10 hoc modo: 12, 10, 8. est namque eadem dicitur 12, ad 10, que est 10, ad 8; sed non eadem proportio; cum proportio 12, ad 10 sit sesquiquinta; proportio v. 10 ad 8, sit sesquiquarta.

3. medium est harmonicum, seu musicum: quod inter duo extremos nec consistit utrinque equalis dicitur, neque equalis proportiones; ~~ut si inter 12, et 8. consistatur~~ ^{ponitur} importat tamen eandem rationem dicitur, sicut excessus mai-
us extremi ad minus, que est maioris extremi ad ipsum me-
dium, et medijs ad minus extremum: ut si inter 12, et 8. consi-
statur 9. ipsi tres numeri habent ordinem, quod 12, 8, 6, quod extrema sunt 12, et 6, medium v. harmonicum est 8: nam eadem est ratio 12, ad 6, que est dicitur, sive excessus 12, ad 8, et 8, ad.

Tri-
gami-
no.
Hic
appella-
tiones.
Hic
medio.
Geo-
metria
Arithme-
ticum.
Harmo-
nicum.

ad unum
et alium
medium

ad unum
et alium
medium

δ , ad β , ut hic apparet α , δ , β : nam sicut α est in β
 dicitur, sicut excessus α , ad β , est β , sic et dicitur α , ad δ , et δ , ad
 β , est β ; quod α , ad δ , est α ; et δ , ad β , est α ; ex quibus
 α , autem, et α , producit β .

Notandum: 4. quod sub medio extremitatum
 in valent tres species mediij demonstrandi; scilicet per equiparantiam; a priori
 quoniam, et a posteriori. P. Medium extremitatum est, quod inter
 extrema ordinij collocatur: atque tres ordinari tunc ad demonstratio-
 nem requiritur; vel sic se habent, quod retro committant, tunc e. qualita-
 tis; ac proinde medium est equiparantia, cum ita medium probantia
 locat de altero extremo per reliquum, sicut unum extremum de altero
 per medium consequitur: vel sic se habent, quod medium est
 causa predicari demonstrati de subto; sicque est medium prioriorum.
 vel medium est effectus predicari demonstrati; et per hoc erit medi-
 um posterioriorum: 5. sub medio extremitatum esse collocantur
 tres predicta demonstrandi media. sed consequenter ad dicta in Me-
 tamorphosi logica.

Notandum: 5. quod sicut medium dicitur solius
 quo apponitur ad probandum unum extremum de altero; sic et
 minus extremum solium δ , quod est de quo alterum probatur: et
 magis extremum

Notandum: 6. quod sicut medium dicitur semper
 illud, quod apponitur ad probandum alterum extremum de reli-
 quo; sic etiam ex extremis; minus δ , quod est illud, quod probatur
 minus, et de quo aliquid queritur; magis α , quod est illud, quod
 quod inquiritur, et de altero probatur; ac proinde minus extremum
 est semper subum dicitur; magis autem predicatum: quod autem
 unum extremum ponatur in majori parte, vel in minori; nihil facit
 ad naturam positionem majoris, et minoris extremi; sed tunc ad arti-
 ficialem Peripateticorum; sicut Col. cit. monuimus, c. 3. Ad mayo-
 rem autem istam.

Notandum est sexto, quod magis extremum, et
 minus extremum sunt voces homonymae, ut sunt sexcenta alia
 vocabula homonyma in philosophis: unde cum ratio dicatur semper
 per prius, et artificialia per posterius: proprie dicitur magis
 extremum de majori natura, quam de majori artificiali.

Notandum 7. Extremum δ , quod est illud, quod
 totum ab alio; ac proinde magis extremum, quod magis dicitur
 est; minus α extremum, quod minus dicitur: cum α in quo-
 libet problemate proprie sine duo extrema, non solum
 invicem distantia; sed et ab istis dubitantibus de istius compo-
 sitione, et divisione; ac proinde querentibus determinari
 iudicium: sicut hinc sic, quod extrema magis distans a
 medio,

Medium. Log.
 vocabij, p. 271
 Respondet.

a medio, com-
 paratione

medio; est quoque magis distant a determinatione istius;
 ac proinde magis extremum: atqui istud est, quod ponit
 in minori cum medio: q. minor extremum est, quod cum
 medio ponitur in maiori. P. 6. Ideo major propositio
 appellatur communiter maxima, siue propositio, absolute;
 minor vero appellatur assumptio, (id est ~~propositio~~ ^{et assumptum} maiori sup-
 positae elevatio, seu ad concludendum roboratio) siue subsumptum;
 id est post primum et principium assumptionem, sumptum: quia
 inter disputantes primo debet esse convenientia in aliquo, et sup-
 positio ^{conformis} que accipitur pro maiori parte; et postmodum
 venit minor; de qua supra est aliter, et ad legitimam inven-
 endam arguens abbas: nam in bono, et legitimo argumen-
 tatione, concessa maiori, et minori, negari non valet conse-
 quentia: q. magis distant a determinatione istius, extremum, quod
 ponitur in minori parte; ac proinde est magis, q. magis a me-
 dio distans, est ^{relativum} ~~propositio~~ ^{disputantium} loquendi Participatio
 appellatum magis extremum illud, quod est in maiori; et minus,
 quod in minori: nam eadem ratione, qua ipsi appellant primum
 portionem maiorem, tenentur, ^{ordine doctrinae} ~~etiam~~ appellare extremum in
 ipsa portione, minus; eo. n. propositio prima est maior, quia ^{et dicitur a} ~~est~~ ^{et dicitur a}
 q. accedit ad portionem determinatam; ac proinde extremum mi-
 nus distans a medio: q. minus est naturaliter, et in se proprie: ac per
 cons. artificialiter solum, et appropriatè potest appellari magis;
 quia scilicet positum est in maiori parte, se artificialiter ^{pro} ~~pro~~

disputantibus
 communis

Art. 3. De ex parte artificiali practica.

Medium est ~~id est~~ ^{id est} subjectum; id est certum,
 designatum exemplar, et speculum: per quod finis ^{id est} in-
 fluit ^{id est} ~~id est~~ ^{id est} scilicet rerum ^{id est} ~~id est~~ ^{id est} actionem finium exerceat
 istum artifice, ipsumque, tanquam via recta, certitudinaria, et
 artificiosa, ad istudum inducit: et primum refertur fini; id est
 istius artifice recte, atque artificiosè se confert ad ipsius veri cogni-
 tionemque certam, et artificiosè attingit: sapientiam naturam utrius-
 que; medium. n. sciendi participat cum obiecto, quod continet,
 et cum ^{id est} ~~id est~~ ^{id est} cognoscitiva, cui illud representat, et ad quam con-
 formitatem h. cum tali modo intelligendi.

Artificiosa acomodatio fiat, ut supra, capos.

Proxim-
 quarell.
 et. 9. Proxima mediis sunt magnitudo, concordantia, et e-
 qualitas. similitudo, et distantia videantur in serie. Tri substantias
 ponuntur

ponuntur iurare primum, inducere finem, passivam, com-
perare negotia, ligare dispersa etc.

Cap. 23. De Diff. Finis.

Finis est dicitur est, quia nisi ad ipsum non fit

Finis perfectio; aliquid: vel quia quicquid fit, & illud in intentione, et ad ipsum ter-
et proveniens, per minatur: vel quia quod factum est, ad non esse redit. cum de-
terminatur ex C-
numus ab ipso.
4. d. 48. q. 2. n. 7.
Finis privationis
ponitur 4. d. 46.
q. 4. n. 4. et loco
quingentis. Finis
finis deficientis.

Quibus tribus etimologis exprimitur res ipsa finis in
quod angulo positae: prima quidem designat finis perfectionis;
quam nisi intendere efficeret, nequaquam efficeret aliquem effi-
ceret. 2. significat finis terminationis: nam omne agendum
agit, ad finem tendit ad effectum, tanquam finem; ac proinde
in ipso terminatur, cum factum est. Ceterum, quia aliquando
id, quod factum est, desinit esse; ideo positae est etimologi-
mologia finem privationis exprimens.

Finis sonat ultimitatem. et diffinitio. Id
in quo primum quiescit. Et quamvis diff. isto ~~terminatio~~ solum
conveniat finis perfectionis, et terminationis; non autem finis
privationis; (quia, ut docet Magister in Act. Tab. gultis, et
Actis inventis, nullum principiorum in privatione quies-
cit) ut iam notavimus in scholis Actis brevis, diff. pri. et
Diffinitio non respicit, sed in omni generalitate sua relinquit.
Cetero est, quia finis sicut, quia dicitur hinc sua opposita, sicut
finis hinc primum oppositum, nempe privationem finis, sive finem
privationis. Unde quemadmodum opposita aliorum primum per-
ficiuntur dignoscuntur per ipsorum diffinitio; ita finis privatio-
nis facti, manet declaratus per diffinitio communem finis perfectio-
nis, et terminationis: non unum oppositum per aliud cognoscitur; ex di-
tis cap. 21.

n. Item adver-
sit in Actu mag-
no. p. 2. c. 2. n.
in

Inhibitis. Quae docet eam in Actu brevi, et
magna, quam in Tabula gultis, fig. 2. enumerat inter species
finis finem privationis; cum isti non ediat diff. finis; ac proin-
de nec diffinitio.

Primum, finem privationis enumerasse inter
species finis; quod sicut hinc omnes positivae, et fine perfectionis, et ter-
minationis omnino; sic hinc omnes privationis, ut monet J. in
Actu magna, parte 3. sect. 2. cap. 15. de fine per regulas
deducto, num. 29. p. in 2. q. 1. ag. si. a. fine privationis om-
nitus. Et licet diff. data non ediat finis perfectionis privatio-
nis, deservit tamen ad ipsam manifestam ejus explicationem, cum
unum

unum oppositum manifestetur per alterum. Unde quamvis
 diffinitio non diffinitur diffinitio communi, qd. magis manifestat
 per datam; ipsum tamen commune est utrumque enumeratis speciebus
 finis. Et diffinitio potest esse communi se. Finis est ratio, qua er-
 na omnia finiuntur: sive per se, ut in fine perfectionis: sive
 terminative, ut in fine terminationis: sive privative, ut in fi-
 ne privationis.

¶ Tandem observa, quod sicut plerumque speci-
 es usurpantur pro genere, ut notavimus cap. 20, art. 1: sic etiam
 diffinitio speciei usurpatur pro diffinitio generis: et maxime idcon-
 veniens erit, ubi species aliquo fuerit privativa: privativa nam-
 que sicut non est aliud esse, quam esse ~~speciei~~ ^{ejus} cuius est;
 ex dictis in schol. Arist. brev. par. 3. cap. 18 de diffinitio mino-
 ribus; sic etiam nec ~~diffinitio~~ diffinitio potest, quod per dif-
 finitionem privari, quod privet. Quare sicut per finem
 diffinitio diffinitio communi speciebus privatis, ut ^{frequentius} manifestari
 apparet diffinitio finis privationis.

Et alios etiam;
 ac proinde cla-
 rius

Art. 1. De Ex parte mali.

Finis est id, idem designans respectus in per-
 fectione rei, seu suo fundatus: in quo primum quiescit; idem
 efficiens, seu agens, ^{vel} perfectionem suam sic actualiter operando,
 et in tali operatione delectando; vel solum sibi operationis pos-
 sibile; ac proinde ab operatione quiescit: primo modo dicitur motus
 celi, quies ipsius; ut patet in Arist. mag. par. 9. sect. 3. cap. 2.
 de celo per ignem deducto: 2. modo est cessatio motus, quies
 celi; ex eodem dicitur esse in sol. quibus 30. dicitur Arist. et signifi-
 catur in Arist. mag. p. 3. sect. 2. cap. 3. pag. 241. num. 29.
 Unde motus ingenue ipse dicitur in Arist. ethica, de tunc et
 opera bonis et malis, §. 2. Quod in hac vita sunt opera hominum pri-
 mo in medio, postmodum in medio, et ultimo in fine, cum motu
 unum: et post finem non possunt esse, quia finis non esse hoc
 quod est: remanens ergo opera in fine existens; ita quod non
 sunt post finem. Ex quo patet, quomodo primum operando,
^{interim esse;} et ab operatione cessando, cum ad finem terminationis
 Cessatio devenit esse: cessatio igitur motus in fine mundi non est
 cessatio in celo privatio, sed terminata de ^{motu} possessio; ac proinde privati-
 va non est va perfectio; ipsius quidem ad primum; Damnaque ad penam.
 Alia

Alia rebus expone fiat sc. Si iniquitas, conserpi
est finis, et tunc rationem finiendi: est autem ens, ratione entitatis, et bo-
nus, ratione bonitatis; sicut entitas, bonitas, et alia sunt rationem fi-
niendi per finem.

Art. 2. De expone artificiali speculativa.

Supra ista fiat sicut cap. 2. et 3. facta est.
Et in prope sine obiectis, et subiectis; cum variis distributionem
iuxta arborum, et subiectorum distributionem; ac etiam quidem,
regularum, et formarum: attendens quoque divisionibus finis dicitur
in ultimatum, et non ultimatum: cupis, et qui: absolute, et re-
spective; ac plures alias species, que passim, et ubique in Phi-
losophorum, acque Theologorum scriptis inveniuntur: et quidem
sub tribus appropinquans speciebus, ab eodem preceptore suo Raym-
do Lubl comprehensum.

Hic nota educto ad dicta supra, cap. 2. art. 2.
quo excellencia Christi Dei, quod docet S. in Lect. sup. sub. g. 1. et 2. et
et dicitur inveniunt, dist. 2. de explicando definitionem finis. Est
preterea unicus finis in mundo; et ipse est pars totalis ipsius, et
de suo esse existens: qui est humanitas Jesu Christi Dei veri, orbis
rebus creatis complementum existens, et perfectio; cum omnes crea-
ture sint, ut ipse finis: et cetera, ipse est, ut cetera partes mun-
di quiescant in eius similitudine, qui est finis ipsarum in unio-
ne, quam habet cum Persona Dei Filii

Hinc idem S. ubique excellenciam immensam
et dignitatem suam probat: eamque sua nobilitate excellenciam
Angelos, et creatura sua ipse humanam filii sui naturam do-
cet ex eodem S. per illud canonice Bellum in Apologia,
respondendo ad
preconatione 4. ante art. 58. pag. 167. et sequentibus.

Art. 3. De expone artificiali practica.

Hic est id; id est designatum exemplar, et specu-
lum: in quo videtur; id est actus: qui est; id est perfectio, et con-
munit suam italem operationem; delectaturque in acquisitione
veritatis, et a labore in inveniendis quiescit; ut docet S. in
magna, parte, 4. c. 1. n. 4. pag. 16. et par. 6. c. 1. n. 62. pag. 19. et alibi.

Artificiosa accommodatio fiat, ut supra, cap. 3. et
3. Propinqua finis sunt, bonitas, virtus, honor, concordantia, quibus
et equalitas.

et equalitas. Sitia, et disticta apparens in serie. In subtran-
ses sunt perficere intentionem, possidere operam, satiare appe-
titionem, terminare motum etc. Vbi nota quod voluntas non satio-
natur, nec illam o' motu quiescere sinit, quibusque per veras virtutes
in deo suo seipso gloriantur: sicut pulchro exemplo ostendit Ray-
mundus in libro exemplificati, exemplo perultimo.

Caput 24 De Diff. Majoritatis.

Majoritas est dicta, quasi magnitudinis
prioritas; vel sublimitas, et altioritas; ad designandum majori-
tatem originis per prioritatem, que d. de deo eiusque emanatio-
nis, donec autem: et ad designandum eminentiam gradationis
in subjectis per sublimitatem, et altioritatem. Sonat exceden-
tiam magnitudinis: et diffinitur. Inago immentitatis magni-
tudinis bonitatis, eternitatis, et ceterarum dei dignitatum. Ita pro-
ponitur in tabula gubli, et illigadefuat facit ad majorem ma-
joritatis illiam, ut patet infra, art. primo. Quare in alijs certis
poterit eodem modo diffiniri, ut jam fecimus in deo magno, et
deum noviter impresso.

Art. 1. De expte reali.

Majoritas est imago; id est perfecta similitudo,
et expressio: immentitatis magnitudinis bonitatis; id est representat
immensam mag. bonitatis diuine, eternitatis diuine, potentiam diu-
ne, etc. nam sicut immensitas dicitur ^{negationem} limitis, et mensu-
re; sic majoritas dicitur excendentiam limitis, et mensura; sicque exce-
dendo limites eiusque magnitudinis inferioris, et creatae, accedit ad
superiorem, et immentitatem ^{omni carens} limitis, et etc.

Ex quo notandum est, quod ^{quod} ~~majoritas~~ ^{simi-}
litudo sunt designaciones mag. transcendentes: altera sim-
plius, et absque aliquo tero: altera secundum quid, et subali-
quo tero. Prima est immentitas: 2. Verò majoritas. Quam-
que subiunctis ~~mag. de~~ immediata, et directa mag.; consequen-
ter vero, identice, vel quadam connexionem unum quodque aliorum
priorum: ideo dicit d. in diff. quod majoritas est imago
immentitatis magnitudinis; magnitudinis, inquam, bonitatis;
mag. durationis; mag. potentatis; etc.

Deinde

Deinde sic fiat realis expressio. Majoritas, ratione
 sui est major, et per se de naturam majorificandi: est ens, ratione
 entitatis; et entitas est major, ratione majoritatis: plus est bonum,
 magna, est, ratione bonitatis, major est; et bonitas, major est per ma-
 jorem ratione majoritatis.

Art. 2. de expone arti- ciali speculativa.

Sic per expressio, ut supra, cap. 8, et 9. Consideretur
 deinde majoritas obiectiva, et subiectiva; distribuaturque
 juxta distributionem subiectivam in tres partes, scilicet in angu-
 lo majoritatis, et designantibus denominata, seu connotata ma-
 joritatis implicatam. Unde patet, et aliter non sunt tres ma-
 joritatis, (idem de aequalitate, et minoritate sentis) sed tri-
 buentia majoritatis; sicut de his partibus in angulis trianguli
 videtur diximus supra, cap. 13, art. 2, not. 2. et ibi ibidem.

Notandum primo. Cum sepe dicitur negatur ma-
 joritas in Deo; illud dicitur esse de majoritate intrinseca, seu ad intra;
 nam una persona non est major alia: comparatione &. unde
 dicitur, Deus est ^{longe} major omnibus rebus; ut ibidem dicitur in Act. per
 per Job. et Ps. juvenis. Dist. 2. diff. 2. ^{Cursum} q. 1. Quia
 magnitudo supra se excedit magnitudinem omnem creaturam,
 ut ~~magnitudo~~ eius excessus nullo comprehendere valeat homo; ideo
 communiter dicitur non significatur tunc majoritatis; sed no-
 mine immensitatis.

Notandum 2. qd. majoritas duplex est; altera
 ordinis; et altera perfectionis; et prima seare potest cum omnino-
 do aequalitate perfectionis: ideo dicitur in Deo non habet in se ma-
 joritatem perfectionis, quoniam e. aequalitatem oppositam; sic in ma-
 joritatem ordinis; nam Pater divinus appellatur fons, et origo
 totius ^{divinitatis} ~~divinitatis~~, ratione primitivae, seu fontalis per ingenium
 congregate, sicut ex Divo Bonav. i. dist. 27, q. 2. et dist. 28, q. 2.
^{Diximus} ~~in~~ in ma. de Trin. dist. 4, q. 2. art. 4. ^{Illud} ~~Illud~~ conf. ex Divo
 Aug. lib. 4. de Trin. cap. 20 ubi Patrem appellat primum totius
 divinitatis. Et ante Aug. Frongius lib. de divinis verbis, cap. 2.
 et dehanapius, ac Conclio. Ideo dicitur primum, et vromatiense (ut
 refert Theodorus primum dist. 2. de Trin. que. 6. num. 255) Patrem
 vocare primum, fontem, et originem divinitatis; hoc est omnis
 Personae ~~est~~ originata; vel etiam ipsius esse prout communicat,
 seu potius communicationis esse, ut ex Magistro, et alijs exponit Fri-
 scus Cocco citato.

A cum prima
 aequalitate con-
 sistentem:

Hinc quod Pater et Filius sine unum quini-

cipium 33: ut ex p[re]ced. diximus in h[oc] de Trin. Diss. 2. q[ue]st. 6. art. 1.
1[er]to: in Patre est virtus potestativa autoritativa, potestativa, sive
a se; in Filio vero subautoritativa, subpotestativa, sive ab alio; si-
cut monuimus q[ui]e p[ro]p. cit. art. 5. et latius ostendimus, Diss. 4.
q. 2. art. 6. in solus. argumentorum. Et p[ro]dictus quidem ordina-
tionem ostendit Patris; sed minoritatem Filii non probat, cum
audi lib. 9. de Trin. col. 132. Donatus auctoritate Pater major
est: sed minor non est Filius, cui unum esse donatus. Vbi donat-
us auctoritate, idem est, ac principii potestate, ut ingenue expo-
nit Theod. Junis. Diss. 2. de Trin. q[ue]st. 6. num. 156. Item q[ui] in
Deo admittendo est majoritas, ex solo ordine originis procedens; ac
proinde minoritatem correlativam non habet; sed summam equi-

libertatem. + Notandum 3, ex q[ui]e in Comp. Diss. 2. parte 2. figu-
ram, de prima parte. J. fol. 5. col. 2. quod licet simpliciter
substantia sit major aetate; aliquod t[ame]n actus est major quoad
substantia; ut intelligere major est quam cogitare, sive agere. Et
ratio est; q[ui]a in casu substantiae connotationis descendit; actus v[er]o
ascendit.

Notandum 4 ex p[re]ced. amantia b[ea]ti, Diss. 2. fig. 2. triangulo exoco, quod licet anima sit
maior corpore in bo-
nitate, mag[is] est; est t[ame]n ipsi corpori equalis, secundum propor-
tionem, vel comparationem: ita. n. ad conspiciendum hominem
est corpus n[ost]rum, sicut anima. Quamvis et p[ro]p[ter] sit abs-
olute major aetate, respectivo t[ame]n ad exemplationem equanovis:
nam p[ro]p[ter] ignis, calor eius, et quantitas equalis sunt entem
suarum. Et q[ui]e equalitas est q[ui]e quid, ut dicemus capse-
quenti.

Art. 3. De exone artificiali
p[re]sencia.

Majestas est imago immensitatis; id est
exemplar, et speculum representans artem excellenciam omnino mag-
nitudinis, et quecumque gerunt imaginem immensitatis.

Accommodatio artificialis fiat ut supra. cap. 8. et
Propinquas majestatis sunt magnitudo, potestas, et p[ro]p[ter]m.
Sicut, et dignitas habentur in se. Vbi substantia sunt trancon-
dere limites, p[re]d[omi]nare vices, t[ame]n primatum; et assero hujusmodi.

Caput 25.

+ Dicitur Majoritas
fieri non p[ro]p[ter] sine
minoritate, ut sine
correlativa: ita d[icitur]
in Lect. rab. et dicitur
invent, Diss. 2. Diss.
p[ro]p[ter] fol. 114. col. 3.
q[ui]e q[ui] non h[ab]et in se
majoritatem; cum nul-
lam hat minorita-
tem. App[er]et ad ex[em]ple-
m de majoritate per
fectionis; non ordinis
Majoritas d[icitur] q[ui]e
accipit p[ro]p[ter] quam, d[icitur]
accepto est; sicut et de
p[ro]p[ter] no[n] aring. c. 22.
d[icitur] 2. not. 2.

Majestas
est imago
immensitatis

Arg[umen]to
soluto.

Substantia
est imago
comp[ar]ati-
vorum.

Anima
est imago
corporis.

Substantia
est imago
actus.

Propinquas
quod, est

Caput 25. De diff. aequali-

^{taur.}
Aequalitas est dicta, quasi a quo alicui; id est iuxta Ceterum
Dicitur: unde aequalitas est plurimum dicitur in aliqua iuxta convenientiam.
vel alicui dicitur aequalitas, quasi alicuius alicui eodem in quan-
titate, sive motu, sive virtute. sicut compatitur; id est in communi. sicut
tate paritatem: et diffinitur. subiectum, in quo finis concordantiae boni. Diff.
taur, magnitudinis, et quiescit.

Art. 1. de expositione reali.

Aequalitas est subiectum; id est subiectum quoddam
fundamentum, per suppositionem sicut declaravimus supra, cap. 22,
art. 1. in quo finis concordantiae, id est bonitatis, magnitudinis,
et; id est intentio concordantium, sive finalis convenientia con-
cordantium; quiescit; id est terminatur, perficitur, et deservit.
nam in aequalitate cessat operantium motus, et habetur quies
operantis.

Vel sic fiat realis expositio. Aequalitas est sub-
iectum diffinitum. subiectum, in quo finis concordantiae bonitatis,
magnitudinis et quiescit; est sua diff. Et aequalitas ratione
sui est aequalis, ac per se haec naturam equalificandi: est autem
ens, ratione excitans; et ens est aequalis, ratione equalitatis; sicut
licet bonitas, magis, et cetera ista sunt equalia, et sunt natu-
ram equalificandi, ratione equalitatis; et aequalitas ratione bonitatis
magis, et cetera bona, magna, et cetera.

Art. 2. de expositione artificiali.

^{si quaedam speculativa.}
Fiat expositio ista, ut supra, cap. 23, et, 9. Deinde
consideret aequalitas objective, et subjective; distribuaturque
per eos in angulo suo proprio, sicut de majoritate diximus, cap.
24. art. 2. in initio.

Notandum primo ex Comp. artis demonstr. diff.
prima, parte 2. figurandi, de prima parte. I. Eiusdem ~~partis~~ in
Deo est aequalitas simpliciter; quia dignitates eius; videlicet bonitas,
magis, et sunt in ipso equalia simpliciter. In creaturis vero quae
tam sunt equalia se quid, et non simpliciter; ac per consequens
magis

majora, et minora per quod, et non simpliciter: De qua, sunt equalia per durationem, et non per bonitatem: Vel per quantitatem, et non per qualitatem; et sic de alijs. Et aliquid majus, vel minus alio similiter.

Notandum 2. ex illis sub. gradus, et hinc invenit. Dist. 2. diff. 2. quod equalitas est multiplex: nam primo sumitur substantialiter, et additur; sicut quod bonitas magis bonificat; et magis, e converso magnificat bonitatem: existunt partes substantiales equalis bonitas, et magis; sed bonificat, et magnificat (ut hinc extrinsecus) partes equalis addit. Unde hinc equalitas est composita ex subali, et addit. 2. est alia equalitas ex majoritate, et minoritate composita; sicut in calore ignis, qui extensus est per totam substantiam; ea remanente in majoritate substantialiter, et caliditate in minoritate addit.

Est quare equalitas per quantitatem, et proportionem: per quantitatem, ut in mensuris, et numero: per proportionem, ut in grano pipere, in quo caliditas, siccitas, humiditas, et frigiditas equaliter proportionantur, alijs quantitatibus existentibus majoribus alijs. Tandem facta proportio, et ostendit equalitatem simpliciter in Deo, ut in seipso videtur amari videtur potest; ex quo deducit, quod Deus equaliter vult creaturis per equalitatem suarum rationum, et proximitatum, ad significandum, et ostendendum eam, quam intrinsece se equalitatem: quoniam sicut Deus non potest in seipso magis intelligere, et amare, quam bonificare, magnificare, est: sic et in creaturis, qui magis intelligere, et amare, quam bonificare, magnificare.

Hinc ubique 2. ex positione similitudinis unius dignitatis divine, probat per equalitatem positionem ab-terius; Deus enim non agit, nisi consentientibus illis suis dignitatibus; ac proinde per experimentibus in effectum, quem producit. Hoc intelligit per quod

Notandum 3. subtiler modus, quo 2. cococita- to, ex distinctione ipsa divinarum personarum probat equalitatem eorum se. Deus Pater equaliter de sua bonitate, magis et minoritate, et reliquis generat Deum Filium: ut Filius sit equaliter genitus de bonitate, magis est, et equaliter Patri in offendo Filii: et Pater e converso equaliter Filio in offendo Pater. Unde Pater non potest esse Filius: nec Filius e converso potest esse Pater: quoniam omnes dignitates equaliter insunt Patri, ut sit Pater: et Filio, ut sit Filius.

Pater

idem ordinem

creaturae copiosius, et dispositius, ut ingenue 2. declarat cap. 32. fens. in solut. object. heremice.

Pater equaliter spirat SS^{us} de orbis suis digni-
 tatis. Item facit et Filius, qui de orbis suis dignitatibus cum
 dem spirat Spiritum sanctum. Quapropter SS^{us} equalis
 existit Patri, et Filio cum orbis suis dignitatibus, nequens
 esse Pater, nec Filius: quoniam si posset esse Pater, seu Filius
 non existeret equalis Patri, nec Filio. Conspicuum fiet, si
 posset alium SS^{um} spirare: esset. a. major SS^{us}, et spirans; quod
 Pater in paternitate, et Filius in filiatione.

Quidem si spiritus faceret procederet in a Patre, SS^{us}
 et non a Filio: Pater majorem equalitatem haberet cum Filio
 et cum SS^o, quam esset equalitas Filii, et SS^o. Item sequeretur
 in Filio, qui majorem equalitatem haberet cum Patre, quod est SS^o.
 Et SS^{us} majorem equalitatem haberet cum Patre, quam cum Filio:
 quod est impossibile, et contra equalitatem bonificandi, magnifican-
 di, et reliqua. Hinc deducitur, quod secus concludit, quod li-
 berto secundo, art. 1. § de primo ratione: ~~Quemadmo-~~
 dum si hic Pater non esset in divinis; omnino contradictio esset
 dicere Patrem in divinis: ita si hic Pater hac generatione non
 generaret; nullam aliam generem posset huiusmodi de gene-
 ratione SS^o a Patre, et Filio theologizabit.

Pariter nota ex eodem loco est, quod inter Deum,
 et creaturam non potest esse major equalitas, quam illa, que est
 in Persona Dei Filii, carnem humanam assumens: que quon-
 dam equalitas est sublimis, in quo finis concordantia bonitatis, mag-
 ni et reliquarum rationum meritarum; et bonitatis, magis quon-
 dam. creaturam quiescit. Unde dicit S^{er}mo Aug. lib. 13. de Trin.
 cap. 19. In rebus per tempus ortis summa pars est hominem fieri
 a Deo.

Hinc ostendit ingenue Magister nosse egregius ex-
 cellentiam humanitatis Dei: de qua dicit in Act. 17. in diff.
 majorem. Est item una majoritas creata orbis suavitatis
 multo nobilior: et huc est bonitas humanitatis sequenti; que
 est major orbis creatoris bonitatibus, ob quod bonitati increa-
 turæ est unita; et quod bonitas increata cum in se majorificat
 quantum potest: quod sic fieri oportet, ut majoritas creata ad
 tendere possit in altissimo gradu bonitatis, magis est: ac proinde
 ad equalitatem cum ipso Deo, per unionem hypostaticam, sicut
 modo dicebamus; illuc ad equalitatem & proportionem: et dicitur, nos
 2. et cap. 24. art. 2. notab. 4. Vilem. 208. n. 5. et specialiter
 hinc una conclusio.

aut tamen opem
 dimittit huius
 disp. 2. q. 4. 10.
 aut ad certum.

fiat in xpo fac-
 ta est prima gloria;
 vide ita concordat
 q. 108. est facta prima
 gen. 1. 1. 1. 1. 1. 1.
 3. 1. 1. 1. 1. 1. 1.
 dicitur non de deo
 facta est prima
 facta est prima glo-
 ria: sed hinc facta
 in aliis locis. non
 data est facta.
 est, et est nullo
 effectus quod. 2. et
 hinc una conclusio.

Art. 3. De exone artifi-

ciali gratia.

Si qualitas est subiectum; id est funda-
mentale exemplar, et subiectum speculum: in quo sunt con-
cordantia, id est finis, concordantia opum convenientium: quiescent;
id est representantur quiescere.

Secundario accipitur fiat ut supra, cap.
8, et 9. Proximo equalitatis sunt magis, concordantia, et
medium. Sitia, et dissimilitudo comparata ex parte. In subiectis
sunt sanitatem conservare, infirmitatem evitare, exrema fu-
gere, vitam continuare, motum progredere, distantia pro-
portionare, distantia conjungere, et huiusmodi.

Capitulum 20 De diff. minor-

ritatis.

Minoritas dicitur, quasi minuta, scilicet
minuta actus, et designans deficientiam insufficientiam: vel dicitur
minoritas inferioritas, ut signatur subiectivum, per minorem
subiecto, et parvitas. Sonat experientiam parvitas: et de-

finis. Cuius ratio nihil. Ita habent in omni, fere scriptis,
ubi minoritas diffinitio. Cuius ratio in Act. sup. Tab. g. item,
et ad Act. inveniuntur per diffinitionem minoritas. Cuius ratio
nihil. Et adveniunt Deslopes in sua Act. diff. ubi, quod

hæc ultima diff. est magis congrua vulgaris editioni, quæ, ut
us ad prope defectibus, quam ad circa. Dicit enim magis ex-
plicativa solis, organisandi. non vero ordinem dicit,
et minoritas non dicit ordinem ad nihil fortiter, licet con-
gruente corpore, quod est prope nihil, inclinatur ad nihil: et per
consequenter est circa nihil, et non fortiter: propter quod
diff. exactior est quam prima: quia illa vult declarare id, quod
minoritas, et fortiter; prima vero declarat id, quod est
consequenter.

sed his ipso conciliabitur facile adveniendo, quod
tunc vultur quandoque usurpantur fortiter, sine pro signato
soli; quandoque vero magis, sine pro signato reali, vel
fun.

fundamentali: accepto ergo, *ly* circa in primo diff. et com-
 munitate radice, pro signato reali coincidit cum 2°: nam *ly*
 et *ly* circa significat fortiter inclinationem ad nihil;
 commovet *en*, tanquam fundamentum, propinquitatem ad ni-
 hil; eo enim aliquid ad nihil inclinet, quia nihil propinqu-
 um est.

Quare. Cur potius magis communiter dicitur de Deo
 finitio minoritatis per *ly* circa, quam per *ly* prope? Dicitur
 rationem esse prope; quia *ly* circa importat idem, quod pro-
 pe; et aliquid amplius, quod est factum ad explicacionem
 minoritatis: nam ^{pius} ~~omnis~~ ^{peccato} ~~minor~~ quando de non esse, in oppo-
 sitione; ante sunt in minoritate, quam in majoritate: sic quod cor-
 rumpit de esse, in non esse; pius sunt in majoritate, quibus in mi-
 noritate et tunc istis tendunt in non esse. Itaque per prope mi-
 noritas est propius non esse, quam majoritas: et hoc decla-
 rat *ly* illis dictionibus circa, et prope ~~diffinitio~~. Unde

in Arb. scilicet, prima parte arboris elementalibus, cap. de minor-
 itate: Primo diffinit minoritatem sic. *En* circa nihilum.
 et prope declarando amplius minoritatem subdit. Minoritas
 est prope non esse, et comparationem majoritatis, que plus
 est de esse, quam minoritas. Quamvis, g. minoritas consi-
 tur fortiter in hoc, quod est minus ^{de esse} ^{quam} ^{majoritas}
 in hoc, quod magis ^{de esse} ^{quam} ^{minoritas} tamen expressius declaratur
 per inclinationem ad non esse; quod eorum exprimitur per *ly*
 circa: nam inclinatio ad non esse prope, requirit propinquitatem ad ipsum.

A et in Arb. g. ubi
 dicit. 2. cap. de mi-
 noritate dicit. Dicitur
 enim esse quod minor-
 itas est *en* circa
 nihil: quod non est
 aliquid, quod sit
 ita prope nihil, si-
 cut minoritas.

Art. 2° De exprope reali.

Minoritas est ens; id est realis exprope: circa
 nihil, id est vicina privationi, quia inter ipsum et privationem
 nihil media; et ad privationem inclinata, quia res, que omni-
 bus est, semper, quantum est esse, inclinatur ad nihil, et que
 est.

Vel sic fiat realis exprope. Minoritas, tunc pro
 est minor, et prope sic nomen minorificandi; id est inclina-
 tionem ad non esse. Et est ens, tunc ensitatis; bona, tunc
 bonitatis; propinqua, tunc propinquitatis, et sic ensitatis,
 propinquitatis, bonitatis, et cetera sunt minora, tunc minoritatis,
 et sic nomen minorificandi; hoc est tunc inclinationem
 naturam ad non esse, tunc minoritatis, et tunc minoritatis, quam
 aliquid aliud ens. Et ipso, tunc sui, et prope quod nihil: et sic aliquid pro, tunc
 illius. Hanc exprope dicitur minoris in passione sed ut
 invenitur in sua magna, parte. id, forma art. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.

Art. 2. De exporte artificiali speculari

Fiat exporte speculari, ut supra, cap. 7. et 9.

Deinde considerata minoritate obiectiva, et subjective, tunc differuntur, iuxta distributionem subjectivam, (excepto casu, in quo non est minoritas) sicut capitibus antebus, passim sunt dictum est. Et maxime ex dictis de majoritate, que, de minoritate sunt dicendo, sumamus: Ut. a. monet Doctor in Arb. seu, per. in prima arboris elementalis, cap. de minoritate. Nec minus, ut illig. potest, et quod illig. de majoritate; cum majoritas, et minoritas se habeant relative, utque comparabiles plus ex propria minoritate.

non minor

Notandum 2. quod minoritas est genus valde difficile ad intellectum: nam qui plus accedit ad naturam suam, eo magis est circa non ens. Idcirco vix attingi potest, nisi minima entitatem.

Notandum 2. ex eodem casu, quod minoritas est necessarium vitas entibus vicariis: quia primo esset, sequitur impote, scilicet omnia entia esse summa, et q. ubi omni- nitas, ut cetero entia, a summo ente, non sine summo, sed limitata. Unde minoritas se existit in entibus de gradu in gradum descendendo usque ipse nihil: et quanto plus descendit, plus accedit ad naturam suam: et quanto plus accedit, tanto plus a natura sua recedit, et ad sumum oppositum, scilicet majoritatem accedit.

neque minoritas

Est etiam minoritas genus valde notum in Aristotele: nam cognitio conditionis illius subtilizet etiam accipere, utique dicitur per speculandi per contrarium, sumam majoritatem, vel equalitatem: minoritas, n. est tanquam speculatio obliqua, ubi istud dissimilitudinis majoritatis, seu magnitudinis speculari: nam per aliud contrarium cognoscitur et reliquum, quemadmodum per concordantiam aliquid sit ab alio sit honoratur: ut, fusi diximus supra, cap. 8. art. 4. fine.

noti

Notandum 3. quod licet minoritas, et alius predicandi non sit ita gravis, sicut alio qua, non. n. dicit de Leo (sup. om. abusive, ut significamus in scholis Aristotele. in figura 2. cum diximus, deum esse majorem minoritatem

et ex ipsis deducit similitudines ejusdem majoritatis, seu magnitudinis.

minoritatem malitiae; quae quidem minoritas est appel-
landa proprie majoritas; sicut et majoritas malitiae ap-
pellanda est minoritas, ut notavimus in scholis aed. d. v. v. v.
super diff. minoritatis) tamen et in actu exemplari, et
speculandi, a qualis generatur est cum reliquis; ut de contra-
rietate et contrarietate, cap. 20, art. 2. notab. 4.

Notandum. 2. ex sub. g. t. i. d. i. p. 2. cap. domi-
nitate: quod minoritas est pars subtilis subter, in qua sus-
tentantur minoritates aliorum principiorum; et per quam
partes subter se tunc ad non esse: quemadmodum simplex boni-
tas, in qua est ista magis minoritas, quod per se ipsam esse
non potest, nec sine hoc, quod est; sed quod per se, quod per se
est in aliis partibus subter; et quod sit in illis, et per illas;
et quod partes illae deficientes bonitatis; devenit bonitas ad qui-
vocationem per viam corruptionis, quae cum minoritate
concordantiam. Hoc idem signat in libello chaos, rubrica
3, et in scala istius d. i. p. 9. cap. de substantia, num. 2. ut con-
vincit in epitome libelli chaos, capite tertio. facimus quo-
que ad quatuor d. i. p. d. i. p. supra, cap. 2. d. v. v. v. Hinc cum
idem magister, etc.

Art. 3. De expositione arti- ficiali practica.

Minoritas est ens; id est exemplari, et speculati-
vum nihil; id est relucencia pro, et exemplaritate represen-
tans ea, quae vicinitatem tunc ad nihilus. id quidem fa-
cit per concordantiam; nam concordat cum non esse; sed
per contrarietatem representat ea, quae ad majoritatem
tendent, ut diximus art. 2. notab. 2.

Accommodatio artificiosa fiat ut supra, cap.
8, et 9. Propinquo minoritatis sunt finis privationis,
et contrarietas. sicut, et diffinitio videantur in serie. sicut
substantes sunt facultates deprimendi, inclinatio deficienti,
proclivitas peccandi; et huiusmodi. Haec de expositione cum
reali quam artificiali diffinitione et proterum dicitur suffici-
ant, causas diversitatis, quae autem desiderant, colligendo volumus
ex verbis allegant, vel alijs: nunc ad 4. partem accedamus

Qua 4.

PARS 4.^a De regulis

Postquam in certis partibus fuisse eorum de diffi-
 cionibus principiorum, quibus ad seque regulatur istis ad op-
 prehendendum simpliciter, et in illis impli-
 catis: jam nunc in hac quarta parte, cui egregio precep-
 tore nostro tractandum venit de questionibus, sive regulis,
 ut peras istas, sicut per palatia sua vandas, et per ipsam
 species, sicut per cameras palatii. Et hoc in securitate
 tanta, quod ipse istas bene habitatas istis regulis, non
 potest deviare, a sua propria operatione, et inventione
 veritatis querere. Ut autem optatum finem, divina gratia
 mediante, consequi valeamus, et questionem, ac regulam sic
 exponere, ut nobis est opus; prius aliqua istis ad in-
 genium, et prope de singulis in particulari cuncto ex-
 pendemus.

Caput primum de nomine quæstionis, et regulæ.

Questiones, sive regulæ artificiosæ quedam
 media sunt, istius differentia ad faciendum transitus de primo
 ad secundum, qui d. compositio, seu divisio: quare
 quæstio, et regula sunt instrumenta figuratiua, quibus ipse istum
 dirigunt, et ad veritatem inquirendam movent.

Ceterum antequam istas certitudinaliter con-
 ponat, applicando primum subiecto; vel dividat, removendo predi-
 catum, a subiecto; prius dubitat, et dubitando interrogat seipsum,
 vel alium: si que quæstio proponit. Quæstio namque, ex nro
 in Logica, lib. 1. cap. 6. est petitio rei ignoratæ, vel dubi-
 tabilis prædictæ, quæ certam, et expressam requirit responsio-
 nem. Vel aliter: Quæstio est signum dubij cuiuscumque indi-
 catum. Quod quidem dubium regulæ dissolvitur.

Est autem regula, utilis ordinatio, ex necessarijs pri-
 oribus procedens, tanquam via compendiosa, seu mediocris
 tendi ad finem operatum. Unde regula, ideo dicitur esse, quod sit
 recta investigandi via, vel recto gubernandi istum viam. Quod
 ideo dicitur esse, quia istus humanus contrarius sua, i. igno-
 rancia

+ De Doce Doce
 in Arte inveni-
 va Veritatis, Dist.
 3. in initio,

+ innato,

ignorantia vulnerans; sunt monuimus in diff. sapientie. ^{Quod}
in fine, neque recte investigare, neque rectum veritatem ^{istius}
prehendere, neque in suo fine perfectum quiescere: oportet
ut perficiatur aliquo medio gubernari; quod dicitur regula ^{guberna-}
in diff. su. Cuius in istuali dicitur: et amplius in ^{istius} ^{culm-}
acquisito defectu. Defectus. n. quod istius patitur, dicitur ^{istius}
limite est nati; q. finitus: vel ex conjunctione corporum; q. defectus
Agata sensibus virtus: vel ex infectione carnis, et pira ^{istius}
tione fca; q. Dei inimicus, sive supremo lumini oppositus.

Ne pugnantia veniat aliqua, eo quod idem ^{Pug-}
et questio sit, et regula: atque concitet, easque componat: ^{istius}
cum moveat, et solvat. Hec namque per respectum ad ^{istius}
sa facile concilianus, ut docuimus in scholio supra loci, ^{istius}
per actum breuem. Quid quod in rebus nra comparantibus
adversis ab istidem vulnere compertimus: rabidus. n. canis ^{Canis}
vulnerat, et medetur; ex eodem ore calidus prodit, et frigidus. ^{istius}
Ita idem accidit et que. vii, et diluit: in dubio adigit,
et, o dubio eximit: cenebras effundere signat, et fides ^{istius}
perit.

Capitulum de rebus spiritibus mediis; per de me- ^{istius}
diagnosti in rebus signandi componit et divisione. ^{istius}
in hac parte, que recte dicitur medi- ^{istius}
um investigandi compositione, et divisione, sive veritatem ^{istius}
compositionis, et divisionis tres concurrunt species mediis; ideo ^{istius}
de his pertractandis est more pariter secum, et in partibus ^{istius}
scilicet de medio conjunctionis, mensurationis, et extremita- ^{istius}
tatum. Est autem medium conjunctionis in hac parte, que ^{istius}
tis: medium dicitur mensurationis est regula: et medium extre- ^{istius}
mitatum est obiectum. Quomodo collocatio, congruentia, ^{istius}
coaptatio, vel accommodatio, ita operantur. Nam in omni ^{istius}
petitione que personis concurrunt, et unus est eorum: sive ^{istius}
licet petens, qui est ignorans veritatis, vel ignorantiam si- ^{istius}
mulans: et ad quem petitio fit; qui est gubernans veritatis, vel ^{istius}
sapienter credens: et respicitur. i. compositio. i. Divisio dubitatio ^{istius}
prius; et posterior cognita; sive ex peccato prius; et ad op- ^{istius}
ta posterior: ab altero ignorato, et petito; ab altero cog- ^{istius}
nito, a signato, et responso.

Medium q. conjunctionis est questio; que se ^{istius}
tenet ex parte petentis: mensurationis autem est regula; que ^{istius}
se tenet ex parte respondentis: sed extremitatum est obiectum; ^{istius}
quod

quod se tenet ex parte ipsius dubii, petitionis, que est boni
latitudo; aliter tamen, et aliter: nam boni est petenti subiectio
dubitationis, et ignorantie; respondenti vero, sub ratione certitudi-
nis, et sci. De quibus tribus medijs quibus tractabimus pri-
mo in gnti, 2° in speciali, cum de qualibet decem quatuor, et
regulari Agitacione expositionem faciemus.

Caput 3. De qne, sive medio conjunctionis

utrumque questio a quivoco sumatur; ali-
quod n. apud oratores. aliter apud philosophos; et aliter apud
poetas utrumque; hinc in propositio nes. et mixta diff. do-
tam. cap. 2. De qne plurim agimus prout est signum dubij cuius-
cunque indicationis. si de qne vobis tractat egregius precep-
tor n. cum de quibus, sive regulis agit. si etiam istis in seculum
de oppositionis loquimur de quibus.

Dicitur autem questio media conjunctionis, ab
actu, et officio coniungendi; sive duos res extremos, in quos resol-
vitur propositio; sive duos istius oppositos, qui qne diff. ponuntur,
ut veritate percipere coniungantur formaliter; sive quia coniu-
git duo extrema, scilicet potentia, et obum; id est istum, et ve-
ritatem compositionis, vel divisionis. Hinc notandum est qd

Caput 4. De regula, sive medio
mercurationis.

Cum regula, et diff. data, cap. i. si quada
forma certa, et certis modis suis collocata, compositionis, quibus
istis distinguitur, purificatur mentibus, cognoscitur finis eius, ac
tandem ipsius intentionis perficitur: ideo hinc ipsa regula dici-
tur medius mercurationis; qd per eam conmercuratur infir-
mitas pot., et sublimitas ob. nam per modos, de quibus cogi-
tat regula, purificatur istis ab ignorantia, et illustratur
suis: istis. n. modis sublevarum istis a minoritate sua, et ex-
altantur ad altitudines veritatis; et ipsa veritas inclinat ad
capacitatem ipsius istis; sicque fit propositio istis, et veri-
tatis in regulari medio. Et in isto passu apparet altitudo in-
tellectus, qui vere, et realiter medijs regulis quam plurimas at-
tingit veritates, ad quorum altitudines ipse non potuisset as-
cendere, nisi deo adjuvante, medijs dard regulis; quas deus cu-
m tota illuminatione dei Raymundo Lullio, ad commune optima
utilitatem benignus infudit. Huius qe meminimus in arte magna,
cum

primo cum diff. pon-
tancy debent conveni-
re in aliquibus diff.
cibus, ad que recurrat;
ut more do in proa-
mio libri de p. quin-
que homini sapienter;
ut si ad veritatem per-
veniant. id idem vale-
t. cum in proamio
brevis dicit subum
esse, respondere de omni
questio, propositio quod
fiamus quid dicitur
per nomen. vide de
to in scholis parvis
occurit. notab. 3.

Questio
proponi
quibus

condicio
proponi

diff. regu.

Altiudo
istis.

cum parte quinta, in fine solutionis, quibus sermo, facitur aliter-
tudine illis, ad veritatem, quas ibi ostendit, non esse nisi de ad-
juvante, per artem suam, quae semper veritas, et veritatis de-
monstrat.

Quamvis autem obsequio precationis suo, in ar-
te demonstrativa, per totam distinctionem sermo sexdecim
tradantur modi, quibus ea veritas, scilicet recollere, colligere,
velle, credere, contemplari, invenire, dirigere, predicare, ex-
ponere, solvere, iudicare, docere, disputare, consulere, con-
futare, sanare; ex quibus adhuc alii inveniri posse docet, et
omnes utilissimi sive ad regulam usus: tunc quinque solum in
particularibus, quos eodem modo tenere debet ad regulam
usum: alii pro opportunitate, apud doctorem videtur.

Modi autem quinque sunt. Attendere, conside-
rare, recurrere, intendere, serbare. Est autem attendere,
attenta animadvertere circa rem, de qua queritur, in quo loco
recte collocetur: et quomodo queritur per unamquamque
quidem; scilicet an simpliciter; an v. composita; an generaliter;
an vero specialiter: an subtiliter; an v. adhibita; an causa-
liter; an vero occasionaliter: an realiter; an vero inten-
tionaliter: an proprie; an v. metaphorice: an plane; vel
sophistice: an vero aliis modis; quos ex regulam aversione,
et correctione librorum, ac doctorum usu attendere debes, et ad pro-
prium locum artem reducere. Si dicitur d. (cap. 13. introductionis
ad artem demonstrativam) sicut arripit, hanc artem te-
gere; et ex eodem d. sub brevibus comprehendere. Idem mo-
det cap. 36. ejusdem introductionis.

2. modus est considerare; hoc est continue,
et accurate investigare extrema propositionis; an, scilicet ac-
cipiantur per se, et absolute; an v. per comparationem ad
alterum. Si ingenue mones d. in in arte inventiva, d. 3. reg.
4. 5. Habes autem fieri, et in introduc. cap. 3. de 2. figura
A. in fine.

3. modus est recurrere; hoc est recte currere;
sive etiam redire ad loca quibus, in quibus extrema quibus col-
locata sunt, iuxta primum attendendi modum: et perque veri-
tas desiderata responsionis inveniri potest. Si docet egregie
magister notat in arte demonstrativa, dist. 3. cap. de inven-
ti. et in introduc. cap. 28, et cap. 56. in quibus locis dicitur do-
cet, d. dicit specialiter, et specialissimo reducendum esse ad
vultu

(De quibus fuit agi
d. in libro de fig.)

ratio, et per ea examinanda: et necessitate namque eorum
concludendum est affirmative, vel negative; sicut idem d.
docet in arte inveni. d. 3. reg. 4. s. i. circa finem.

De modo occurrendi
vide infra cap. 12. nos. 8.
et cap. 20.

Profundi-
tatis.

Ad modum est intendere; hoc est intus animas
figere, iuxta modum relucens, et locorum quorum signifi-
cantiam, ad solutionem quibus operatur. Quare in rationi-
bus formandis necesse est profundare, ut docet d. cap. 23.
introductionis; id est profundum inspicere rei, et centrum, ra-
tionesque magisteras.

Opposi-
tio.

Quintus modus est sermo; hoc est conve-
nientiam, vel oppositionem rei et contrarietatem, illationemque
quorum locorum diligentissime in iudicio faciendum, et res-
ponsum danda observare: ne si quicquam respondeat, postea
in meta conspicuus, aut cogatur ^{con} negare, aut que-
regata concedere. Ita more d. in Logica, dis. 1. ~~quod~~
cap. 7. et in introduc. cap. 23.

Caput. 5. De Ob, sive medio extre- mitatum.

Ne quisquam deest eruditioni gallica scaden-
de, de medijs investigandis, oppositis medijs conjunctionis, et
mensurationis, etiam nunc exponendum medium extremita-
tum; quod principale est, et primum rei. Id quidem est ob-
jectum, de quo in praef. dicendum est, unde dicitur, quod sit, quo-
implet, et quare appellationem medijs extremitatum sibi
videtur.

Principa-
le medium

Principa-
le ob.

Dicitur g. obiectum, quod primum sit. i. primum ob. i.
contra potentiam: ~~vel ubi primum potentiam~~ procedendi
reorum respectu, et contrarietate predicandi modum; dico au-
tem contrarietate relative, et non absolute relative: nam
opposita predicaciones ab his, que de potentia dicuntur, de
ipsis obiectis predicantur: ut si de pota actus actus; de
ob. actus passivus dicuntur; sicut cum d. illud illud: reced.
veritas illigens. Dicitur quoque obiectum, primum ob. i.
propter potentiam; quod primum est, ad quem motus pot. ferunt,
et in quo appetitus ejusdem completur, et in eorum comple-
tione finaliter delectantur.

Opposita
predica-
tiones.

Primum termi-
nationis.

Est autem obiectum, finis terminationis, ad
quem actus potentia ferunt, et in quo apprehensio delectatur.
Vel

vel est ens, in quo quiescibile continetur, et representatum: et
medium, cum quo quiescibilis invenitur, et inventa, pro
responsione assignatur.

Quod autem obum in p[ar]te triplex est: scilicet
tunc obum quies, obiectum regule, et obum intentionis quatenus
est. Questionis obiectum, est quiescibile, quod est subiectum
compositibile, vel divisibile, cum duplici habitudine; altera
ad istum dubitandum de tali compositio, vel divisione; altera
ad predicandum, cum quo est compositibile, vel divisibile
subiectum ipsum.

Regule autem obum, est regulabile: eisdem
quidem est intellectiva p[ar]te in actu compositio, vel divisio-
nis, cum habitudine ad ipsam regulam, per quam divi-
ditur in adfectuosos h[ab]itus compositio, et divisionis.

Quod obum intentionis quatenus, est id, de
quo queri intentionis, et ad quod responderi expectatur;
de quo propriissime in p[ar]te pertractatur: et dicitur medium
extrematum, eo quia inter extrema componendi, et divi-
dendi recte collocatur.

Sunt autem extrema, potentia intellectiva,
sub 2° proprietate, scilicet predicandi, et enunciatio compositi-
va, vel divisiva, ut est terminus actus secundum istum.
Obiectum v[er]o simpliciter est, quod sunt quies, et regule; q[ui]a uni-
cuique quies, et regule suam designant assignantur obiectum.

Unde obum v[er]um, est predubitable, et pos-
tea primum affirmabile, vel primum negabile. Obiectum
autem quid, est reitas certa, certitudine substantiva. Ob-
iectum de quo, est designatio origo; vel habitudo, seu possessio.
Obiectum quare, est designatio causa, ratio, vel intentio. Ob-
iectum quantum, est designatio sufficientie, pro pri-
ma sp[eci]e: et designatio dicitur, pro secunda. Obiectum quale,
est determinatio subiecti adiectivo; sive propriis, sive appro-
priata. Obiectum quando, est designatio durationis. Obie-
ctum ubi, est designatio termini actus offendi in; sive desig-
natio loci. Obiectum quomodo, est designatio modi, et or-
dinis. Obiectum tandem cum quo, est designatio consociationis,
convenientie, concomitantie, connexivitate, coessentialitate,
connexione, aut concurrencie. Quamvis autem alia possint
distingui ^{obiecta} sunt t[ame]n in predicis implicata; sicut et quies om-
nes, ac regule in decem, a magis positum implicatur.

Caput

1 sive substantiva, sive

Capit. 6. de questionibus, et regularum sufficiencia probanda.

Notandum primo, quod de quibus precceptor nos-
 ter, et illuminatus D. Raymundus Lullus, ob oculos maxi-
 me habuit, et dicitur ab eis sibi proficere, absolutissima
 fuit, de re quaque propo-
 sita, et censura: qua-
 re omnibus, cum, que ad actionem spectant, tumque ad vici-
 tiam adu-
 sum, et occidendum ar-
 compungimus acriter, in cuius aulo, ab ipso crucifixo di-
 vinitus edocuit, et naturam oculatissimum hunc con-
 decem quum, et regularum genera conspiciunt, animadver-
 tunt hunc decem nihil omittit, quod de rebus vel que re possit, vel
 responderi: paucioribus vero deficiunt humano ingenio, et
 quod inquirere, et quod responderet, aut saltem summo
 illud cum labore invenirent rei.

Primus

Sufficiencia

2. Divisio

2. Divisio

Sufficiencia

Notandum 2. Quamlibet ex decem quibus, et re-
 gulis in summa, et abstracta parte dicitur primo posse.
 summo est, cui haud supereminet alio: quod genus summo de-
 cem conspiciunt; et eorum que libet. Alio est, que ab eis
 subest; et summo per unumque ex summis subjicitur.
 1. ab eis que in principalem, et ad minucula-
 rem. Principalem est, que principem obinet totum. Admi-
 nicularis est, que principali uberius explicanda inseruit. Vnde
 que est elegantissima que de animo rationali erudit quam
 manifestissimo: ibi. de resolutione que principali, per de-
 cem rationes, ad pleniores rei istam pro qualibet que prin-
 cipali decem proponit minucias, et plura.

Decem ipsius que, et regula precipue, a
 magis nota conspiciunt, sunt. Vtrum, quid, de quo,
 quare, quantum, quale, quando, Vbi, quomodo, et cum
 quo. Quarum sufficiencia ita apprehendunt. Nam
 omne predicant, aut est confusum, et absolutum; aut de-
 terminatum, et inconfusum: si primum deservit nobis Vnde.
 si determinatum, aut est reale, rei scilicet in se; aut est ho-
 mininale, rei scilicet ad aliud. si reale dupliciter;
 aut substantivum, aut adjectivum. si substantivum, si de-
 servit

1. Certe ex ponantia
speciali; et in
cap. 11. notab. i.

Deservit nobis quid. si adjectivus; aut est designativum
sufficiens, aut differentia: si est designativum sufficien-
tie; aut sufficientie. subiecti; et si deservit quantum: aut
sufficientie. alius, ~~supponendum per extra~~; et si deservit quan-
do: si est designativum differentie; si deservit quale.

si vero predicatum est habitudinale; aut est
causale, aut actuale. si causale; aut cause efficiens; aut
fortis, aut finalis; et si deservit nobis Quare: si videtur
cause materialis; si deservit de quo. si autem predicatum
habitudinale est actuale, aut dicit actum efficiendi, aut agen-
di: si efficiendi dupliciter; vel. n. est designativum sui respectus;
et si deservit ubi: vel ipsius respectus; et si deservit
de quo possessivo; sive Cupis. si autem dicit actum efficiendi
agendi, aut annexum modo, et ordini; et deservit quomodo:
aut ad iunctum consensu concurrentis; et si deservit cum
quo.

Hinc constat quantum, et regulam principalem
sufficiens: De unoquoque. n. primo queri potest esse vel
non esse: probato esse queritur quid sit. et hoc cognita,
origo eius inquiritur, et possessio: quod et rationem finis
postea declaramus: cum et unitatem, et discrecionem, per
quantum: proprietatem quoque, per quale: tempusque
et locum, per quando, et ubi inquirimus: modum, et
ordinem, in quomodo investigamus: ac eadem secum
instrumenta, per cum quo venantur. Nec quicquam
querendum restat, in nobis denario questionum numero
non implicatur.

Regule autem tot quidem sunt, quot ques-
tiones: quia unamque quae, ex parte petentis, pro assigna-
tione regule, et parte respondentis. Et quibus egregie
perceptor nos in diversis libris diversas tradas regu-
las: nam in arte inventiva, dist. 3. novem tradidimus
regulas: in arte amativa, dist. 2. decem, et octo ponit. in con-
suetudine actus demonstrativa, quadraginta assignat; et alibi
alibi tradit: tamen omnes in decem predictis compilavit.
Ad quam clarior usum, cum de singulis ageremus, que in
unoquoque sunt specialiter implicata dicimus, ut facilius
pro vera eorum usum, et expediendo usum ad eorum magis re-
currere valeamus.

Capitulum.

Caput. 7. De regularum dignitate.

Utilitate, et generalitate.

Et pro merito hujus a. pariter, et pro vero, et debito labore in eo, non erit ab his questionibus, et regularum encomiorum, epithetorum, utilitatem, atque generalitatem in eorum limine proponere.

Cultus igitur tanti artificij encomiorum habet. Et recta, et solida philosophandi ratio, tot numeris absoluta, et nulla brevior, nulla operosior, nulla certior, nulla exactior, nulla demum magis methodica, prope pro cupiditate ingenij modico excogitavit. Est artificium adeo mirificum, ut ingenio quantumvis sublimi si inexhaustum, et quantumvis humili obviat. Est adeo efficax, ut nihil ambigui prope mentis irrepere, quin per regulas exploratis exitibus, nihilque certum ad diluendum ambiguum, quin evadat. Est tam copiosum, ut docendo per regulas, nullum docendi genus pretermittat: sive sit per definitiones, divisiones, divisiones, amicitias, pugnas, omnes, gradus, modos, et alia copiosiones, sive sit per gradationes, gradus, generis dicendi, sive per normam, que ab humano excogitatur ingenio: formam novam sanctam inveniri videtur, sed que iam in cultus inclusa sit regulis.

Utilitas autem regularum est maxima. Non oporundunt a cultu, cui semper est vitandus, incumbat perperis; sunt in tanquam vitis tabella omne argumenti genus circumferens: excurras igitur arctifex pedecentum per hujusmodi regulas, et apertum inspicito argumentum comperies. Hinc regularum epithetorum accipe. sunt utique veluti lapides mercuriales: hinc quemadmodum sunt vias indicis, ne alio divercamus, quo tendimus; pro regula cultusque sunt argumentorum indices, ne ab veri adceptione aberremus. sunt perverera piasides, in quibus omnium rationum generum delitescunt; ad quas accedes, dum argumento opus fuerit, ad explicandas questionibus idoneas: ut in pharmaco-polijs diverso sunt medicamentorum vasa; si sunt hinc decem regula argumentorum omnium receptacula. sunt prope no tanquam fo dinc, ex quibus evadere liceat quicquid ad explicandas quem est opus: nihil est ad topicam facultatem operans, quod hinc regulis non comprehendatur; ut expensum infra, cap. 21. § Hinc nota

Locus diffinit ab Agricola lib. 1. c. 2. in fine. Cuius quidem rei nota, cuius adnotum quidem quoque re probabile sit, pot inveniri. Vcl idis quendam sedes est diffinitio in Majoribus, in Top. parva, cap. 1. floribus, aut de locis. Progreffus ab uno com- pleto ad alterum, vel ad se ipsum, subaltera conditione, ut post. In de ibi dixerunt, et regulas 53.

Unde

Unde dicitur regulas de vniuersalibus
robore, et vniuersis. Et illis nihil ad quidem ad id quod officia
eius, nihil excedit, nihilque memoria gratius excogitari
possit. Quod si actus triades (v. dicitur vniuersa figuram) ad
pingeris, absolutissimus habes officium. si verum apperis,
si redundans, si nihil permissum, si presentissimum
memoriae medicamen: non fatigabis, ad regulas confuge.
planities illius in mentis passet, ipse regula ducens quo
voley: Valens. n. ad simpliciter proponendum, ad diffiniendum,
diuidendum, et argumentandum; sicut praesens habemus.
Ubi regulas ipsas exposuerimus: sicut etiam totius inuen-
tionis thesaurum.

sed ne commentum suspicerentur dicta, ostendo
meum nunc esse vniuersalibus vniuersis sententia, et nullus
in hunc populum regulas excogitare, et pisse. Regula quoque
cumlibet rationum vasa sunt, et loci vnde argumentorum
genera petere queque possit: id quod egregius praepositor
et laud obsequere designari in arte magna, et parca, de
regula cum quo, in fine. He. inquis, regula vasa sunt ad
omnia inuestigabilia: si q. ad d. laud dubie ad quodlibet
questionum genus vasa sunt: deinde ad inuestigabilis agni-
tionem, media quidem ratione pervenimus: si igitur regula, vo-
sa sunt ad d. inuestigabilia agnoscenda, continentur vniuersa
libet vniuersi generis. et nota quod dicta vasa, ut quae sunt,
omnem de seibili omni contentione movent: ut regula
vero, eadem omnem sedant, lucem suppediant, quae
tio que libet illustrant, dissolvunt: sicut idem. in pra-
fatione 4. parca, in arte magna excogitavit. ~~etiam~~ id
in arte vniuersa, eadem 4. parca, in fine; et in caeteris novis
mores. Quid motus? Qui nescit in his regulis, et nullum
se, omnium argumentorum fodinas recendi; et equit vniuersa
nos liberas nec, a limine solutavit.

Quid nam que agud praepositorum nostrorum
vniuersa vniuersa, quam questionem in solutam, vniuersa et soluta,
ac officia etiam ratione solutam, ad regulas remittere. Quid
more vniuersa hoc voce frequenter: vnde ad regulam quod
quod est. Pappus autem, ipse esse, vel non esse probant he,
vel ille regula: continent igitur media, argumenta for-
mans, ac rationem de omni seibili praebens; ideo iam anxie
questio ad regulam mittitur.

Caput. 3. de modo procedendi.

Expositum iam quod et regulas, nunquam
sunt audaces, vos monitos volumus, ut regere ipsas, cum
et sabula gub. dij. i. cum ex arte magna, et brevi, cum sabo-
lis. q. pars: cum ex nova Logica, d. i. ex cap. 7. per percor-
de tenus habeat: in phi. n. non intendimus regum alium
proponere, quam unum alij breviorum, ex arte infusa.

a cum aliis

Deinde media artificiosa, et tales unicuique
regule aptabimus, ut facilius quid unaqueque progrium
habeat, intelligatur. Et tandem ad artificiosum usum primum
Arum questionum, et regularum notabilia proponemus,
et regulas, alias, i. de. media, invenimus, ut diligens ve-
ritatis amorem fontem inspiciat, primum corrigat, et que
nos, ex indignitate vestra non sumus aspecti, ipse dei benigni-
tate, et gratia consequatur: quia.

~~Omnia sunt deus pro dono deus.~~
Omnia non omni dat pro dono deus.

Caput. 4. de Veris.

Quis, pro, et regula verum res se potest; scilicet
dubitationem, affirmationem, et negationem. Et per ista
omnium inquirimus, et devenimus ad veritatem solutionis
quod cuiuslibet facta per verum. Per primam partem pro-
ponendo verum que pariter potest, ut istud non liget se
primis cum credere; quod credere non est natura sui actus;
sed illam partem accipias, per quam primum recedat intelligere
omnium. Nam illam partem oportet nobis fore veram, que inquiri, per pro-
que, sine sit affirmativa, sine negativa, non aliter, sed per
xpm convenit cum principis, et regibus suis, et
hoc cum omnibus potentibus animi inquirendo, et volendo,
intelligendo, et volendo; sique plus respiciendo de perfectione
veritatis, magnitudinis, etc.

que inquiri, per pro-
batur per hunc quod
regulam gubem, que
nunquam fallit: et sa-
lis est. Illa pars, sine
sit affirmativa, sine ne-
gativa cuiuslibet quod
per verum facta est vera,
et tenenda, que non la-
di, et maxime conve-
nit cum primum, et regulis
suis, et hoc cum
tribus partibus inquiren-
do; scilicet intelligendo, volen-
do, et recedendo: quia
principium defectus, et
regula.

proponere
credere
Regula
comparans
4. media
inquirimus

regulari species hac con-
servare reperiendo plura
de perfectione bonitatis,
magis est affirmando,
quam negando; vel
contra converso.

Ita ut exponitur in regula vocum argumenta
comunia, cum rei consensus cum exemplari, cum rei consensus
suis cum animo.

Nota primo. Verum est primo quæstio, sive ter-
minus interrogativus hujusmodi, per quem dicitur que sit de
quolibet ente: Verum sit. non autem quaeritur de re præ se
sensibili, de quo potest exhiberi sensibus experimentum: de re
enim non sit admirabilis, sed cognitio evidenti sensibili sub-
jecta, non potest formari quæstio per Verum; sed tantum de
omni intelligibili, ac etiam imaginabili, et sensibili absen-
ti: hæc enim sunt talia admirabilia sunt, et ignota præ se: Unde
eorum admiratio facit dubitationem, et dubitatio excitat in-
quisitionem; et inquisitio perducit ad cognitionem. De credibi-
libus autem auctoritate firmo, non licet dubitare; sed præsumere
re; inquirere, et probare, sique mediane fide intelligere;
et ubique hoc egregie magister nosse, ex illo verbo: 7.
Nisi credideritis, non intelligetis. etc.

quamvis mirabi-
lia sunt, et maxime
mirabilia

Nota. 2. Quod Verum dicitur, quasi adpositum
vel alterum: est enim adverbium interrogandi rati, a nomine dicitur
vo etes, et substantivum in neutro g. et in aliam transi-
ens signum, a suo primitivo. A quo dicitur auctor quibus datur
alijs dicitur interrogativus de esse, vel non esse interrogantibus
ut sunt An, Num, ne. etc. g. Verum. i. an sit Verum, vel al-
terum dicitur, scilicet affirmationis, vel negationis.

in

Nota. 3. Quaeritur per Verum bifariis; scilicet ab-
soluto, aut determinate. Primo modo quaeritur de solo esse aut
non esse cuiuscuque rei canonem; quod est objectum proprium
ipsius Verum: sicut cum quaeritur: Verum Bonitas sit, necne.
2. 2. modo, cum quaeritur propositio esse, quaeritur de substantia
ipsius esse; id est de quidditate ejusdem, aut de alijs. De quibus
quaeritur per Verum formaliter; sed de alijs alijs quaeritur
num materialiter; ut cum quaeritur, Verum Bonitas sit mag-
no, vel sit magis, etc. cuius canonem agit bonum, vel sit primitivum,
unum primitivum, etc.

Nota. 4. Possibilitas est regula de Verum, per
quam accipitur regulam ad inquirendum veritatem rerum. Nota
autem regulacionis est, quod accipitur consideret, sive præ-
ponat Verum que potest esse potest: ex tali namque possi-
bilitate oritur dubitatio illius humani, quomodo expellat de-
bet investigare rei veritatem per præ se, et regulas hujus-
modi

autem; et illa pars, in quo quod, et regula remanens, est ali-
quid, sive sit affirmativa, sive negativa. si autem unum
quod ambigat, potest conservari, et conservetur.

Prima

Unde, per exempli. Consideratur: utrum bonitas
sit. proponatur primo sic. Potest esse bonitatem esse, aut non
esse. et tali possibilitate videtur dubitatio. si autem subito
necesse eligere que pars sit vera, debet ipsas investigare per
quod et regulas, ponendo conditionem sic. si bonitas est, se-
quitur quod ipsa est primum esse bonum, et esse est bona, et
habet naturam bonificandi. Adhuc sequitur, quod est ens, per
naturam bonificandi; sicut ensitas est bona, et habet naturam bonifican-
di, tunc ipsius bonitatis; et sequitur, quod propria bonitatis,
convenit ensitas, et propria bona, ponitur ens, sive esse. et hoc
per se esse affirmativa.

sed pro parte negativa si opposito modo. ut si
bonitas non est; sequitur quod nullum primum esse est bonum,
nec esse sit naturam bonificandi; et quod ensitas non est
bona, per bonitatem; neque aliquod ens est bonum, nec sit na-
tura agendi bonum; nec magnitudo, nec utraque sita sunt
bona.

Præter autem investigationem utriusque partis in-
tellectus humanus invenit partem affirmativam esse ve-
ram; et eam confirmat pluribus rationibus. Nam omne,
quod est primum esse bonum, est: atqui bonitas est primum
esse bonum: ergo bonitas est. 1. ratio; ergo aliter non esse pri-
mum bonum. minor demonstratur sic: Quoniam ante boni-
tatem nihil est bonum; ergo sequitur quod bonitas est pri-
mum esse bonum. 2. Quicquid est esse bonum, est: sed bo-
nitas est esse bonum: ergo bonitas est. 3. Omne illud, quod
habet naturam agendi bonum, est: sed bonitas habet naturam
agendi bonum: ergo bonitas est. 4. ~~illud~~ illud, per quod ensi-
tas est bona, et agit bonum, est: atqui bonitas est id, per
quod ensitas est bona, et agit bonum: ergo bonitas est. 5.
illud, per quod magis et cetero sita sunt, et agunt bonum,
est

est: sed bonitas est id, per quod magis, et cetera quae sunt bo-
na, et habent naturam agendi bonum: 7° bonitas est. Et sic
ista de modo faciendi plures rationes syllogisticas, sine
demonstrationes proprie quid, quia, et per aequiparanti-
am.

Nota. 3. quod in regula Verum sunt quinque
per ordinem observanda. Primo attendenda est dubitatio; quae
est inveniendi veritatis affirmativae, vel negativae. 2° ponenda
est suppositio; quae est consensus possibilis affirmativae, et nega-
tivae. 3° ex eundem est dixeris; qui est applicatio affirmati-
vae, et negativae quae dicitur, et regulae huius actus, et suppositio-
nis definitiones, et regulas huius, et naturas huius cal-
dubium resolvatur. Quarto sequitur inventio; quae est ver-
itudo affirmativae, et negativae, et significatio dixeris primi-
pioris, et regulas ad eam. Quinto, et ultimo est affirmatio, vel
negatio. Affirmatio est forma, per quam attribuimus subiecto
proprietas illi convenientes. Negatio vero est forma, per quam
removemus a subiecto proprietas eidem non convenientes.

Nota. 6. Quod ad hanc regulam Verum adman-
da sunt, quae exequitur preceptor nosse docet in arte inventi-
va, disp. 3. regula prima de suppositione: et regula 2^a de
modo exendi, et intelligendi: regula 3^a de modo inveniendi;
regula 9^a de majoritate finis: et in arte amativa, d. 2. regu-
la quinta de realitate, et ratione: reg. 10. de contemplatione: re-
gula 13. de consideratione. et alia, quae pertinent ad regulam
verum istum, sed quia ad hoc facit maxime illis figuris
5. est arte demonstrativa; pro de illa, cap. septimo medio
attingemus.

Caput 10. Inquisitionis animae

De figura. 3. sive de dia, et operationibus
agit 9° in arte demonstrativa, disp. 1. et disp. 2. In com-
pendio autem demonstrativae, disp. 1. et in arte compendiosa
inveniendi veritatem: Quibus in locis animal figurat per
4° quadrangulos, figuratis per hos 4° litteras. E. I. N. T. Quod
monet autem initio compendii, sive prologo, quod ad hunc
quintus quadrangulus; sed quia littera, alphabeti non suffi-
ciunt; ideo omittitur.

Notandum est primo ex hoc, quod in eis. Quod
alpha.

A in introduct. cap. 6.

Alphabeti figuratio talis est. A. ponitur esse Deus. B. me-
 moria recedens. C. intellectus diligens. D. Voluntas amans.
 E. acus b. c. d. Qui videlicet acus est recedere, intelligere,
 et amare. F. ponitur esse memoria recedens. G. itus itus.
 H. Voluntas odians. I. acus ipsorum f. g. h. videlicet
 recedere, intelligere, et odire. K. ponitur esse memoria obli-
 vis. L. intellectus ignorans. M. Voluntas diligens. N.
 odians. O. acus ipsorum k. l. m. videlicet oblivisi, ignor-
 are, et diligere, vel odire. P. ponitur esse compositio b. f. k.
 videlicet recedere, et oblivisi. Q. compositio acus. c. g. l. sei-
 licet intelligere, et ignorare. R. compositio acus. d. h. m. sei-
 licet diligere, et odire. S. autem est compositio acus ipsorum
 o. p. q. videlicet item, quod recedere, et oblivisi: intelligere,
 et ignorare: diligere, et odire: non diligere, et non
 odire. Est autem alius quadrangulus ipsius. S. De quo,
 cum nihil ponat, ~~de~~ non facimus mentionem; et q.
 etiam non suffiunt citare alphabeti. Hic autem quin-
 tus quadrangulus est, non recedere, non intelligere, non di-
 ligere, neque odire: ~~ita autem una cum alijs componi~~ ^{supponitur}

R. S. vero ponitur esse animo intellectiva. T. p. d. v. m. i.
 royalia. U. virtutes, et vicia. X. opposita. Y. veritas.
 Z. falsitas. Hic doctor. Qui et mones hanc alphabeti
 figuracionem esse valde vilem, sique corde sensu ro-
 tandam. Notandum 2. quod questio, et regula verum im-
 plicite de figuram. S. imo et explicite: quare illas per-
 seue capies, si 4. quadrangulos figure. S. nota habes;
 non alij. Coniunctum quoque quadrangulum, in figura
 S. implicite, explicite dicitur questio verum: Nam per
 possibilitatem, quam ~~verum~~ que ~~causa~~ vult supponere,
 remanet suspensa anima, et quasi sine actu: in quo con-
 sistit quintus triangulus; ex textu proxime relato, notab.
 ant. Deinde per dubitationem de quadrangulum. N. per
 negationem quadrangulum. S. per affirmationem quadran-
 gulum. C. per disjuncionem vero, seu conferentiam ra-
 tionis pro uno, et altero parte de quadrangulum. R.

Notandum 3. quod in qualibet que fiat probatio
 pro

pro, et contra. ut mensuratur obiectis quilibet cum triangulo
 et ceteris: et quod magis est verum. E. quod minus. 3. quod
 equale. N. 7. in compendio de veritate. et inveniendi
 veritatem. figura. 7. in fine. Notat etiam in eadem veritate,
 figura. 5. Quod E. T. N. T. sunt tres actus, sive diverse opera-
 tiones eius, circa obiecta, sub affirmatione, vel negatione, vel
 dubitatione, vel confusione. sed ad maiorem partem opera-
 tionis intelligentiam.

Notandum. 4. duplex distinguitur esse. R. ^{duplex}
 scilicet unum; directum alterum: illud negationem suam proxi-
 mam; s. p. e. r. huius negant quod non intelligunt. Ideo pro-
 ut prius incipiunt intelligere negando, quam affirmando; et
 docet D. in tabula gati. dist. 5. parte. 3. de quibus re-
 gula. num. in fol. 95. col. 4. et hoc secundum res. ^{duplex}
 prout intentionis secundae; nam per primas, et per intentionem
 cum nat. prius est affirmatio, quam negatio: sicut ibidem movet
 idem D. et declarat in veritate compendiosa super actum in-
 veniendi veritatem, figura. 5.

id est in
 executione

R. Quod duplex movetur quandoque compo-
 nendo per E. i. n. ut toto proxime citato notat D. Et
 hoc mediante dist. nam illi unomodo affirmat: ne-
 gat alio: et alio dubitat. Quod si totum non rediguntur
 in, ex iam subiecta dist. nec sedem dabit R. sed vel. l.
 vel. i. vel. n.

Notandum. 5. quod hic per dubitationem debemus
 intelligere actum prudentialem illius, quo utrinque ponderatur
 ratio, manet adhuc illius suspensus, confusus, et indecom-
 motus; apud se. ut non credulorum huius possit affir-
 mando, vel negando. si innuit D. in log. dist. 4. ubi
 dubitationem se diffinit. Actus illius confusus, ut non cred-
 ulorum huius possit affirmando, vel negando. Opinio
 ibidem diffinit: se. Actus confusus affirmatorius, sicut notat
 34. et rationem subiungit dicens. Quod affirmatio affec-
 tu (id est clara, et distincta) non supponit opinionem.

Hinc animas cum operationibus eius. ^{duplex}
 Presentata illi quae, et apprehensa ipsius actus, ad
 veritatem, et ponitur in R. (Intelligit directo: facit autem
 R. una prima dubitatione, per eam facta coincidit) Tunc
 memoria recolligit, et illius ^{intelligit} utrinque pro utraque
 parte occurrunt; illius ^{intelligit} vel affirmat, vel negat, vel dubi-
 tans

mones, seu indifferentes, quin ad alteram partem se valeat per
intelligentiam se determinare. Et tunc pro affectione
voluntatis opinatur; hoc est determinare cum confuso vel
ad affirmationem, vel ad negationem: sique prudente ope-
ratur, mediante suppone; ex dicendis notab. 6.

Unde docuit ingenue scorum 2. d. 29 repro. n. 10,
deponendam esse conscientiam erroneam, (idem de dubitati-
o dicit) ad legitime operandum: aliam imprudenter quae
eget, et contra legem, sui rationem dicantem: sique
peccat. Nam omne, quod non est ex lege, peccatum est,
inquit Apoteles ad rom. 14. id est, quod non est ex ratio-
ne dicante, et contra secus dicit Decanus como. 4.
opus. opusculo. 5. n. 7. et sequentibus.

Notandum. 6. ex arte demonstrativa, dist. 2.
figura. 5. et dist. 2. com. (C. 2) Quod sunt 4. actus anime:
primus, proprius, et perfectus, est significans per. C. dicens
memoriam recedentem, et intellectum intelligentem, cum vo-
luntate amante bonum: 2. vero proprius, sed imperfectus,
est significans per. I. dicens memoriam recedentem, et in-
tellectum intelligentem, cum volens odientem malum. 3. ac-
tus, significans per. N. est appropriatus, et dicens suppositi-
onem, fidem, et credulitatem; scilicet memoriam obli-
vissentem, intellectum non intelligentem, et volun-
tatem vel amantem vel odientem. 4. tandem signi-
ficans per. V. est etiam appropriatus, et dicens dubita-
tionem; hoc est omnes actus praedictos.

Dicit hic adversarius Tullius dicitur suus,
relatus notab. antibus, nam semper dubitationem tribu-
it. n. et confusionem. V. Quomodo se modo dubitatio-
nem tribuit. V. solutio patet, ex notab. 5. cum corollario:
ad preparari claritate dicimus, Quod quadrangulus
N. potest considerari vel B. id. quod si ab ista, respicendum
id. quod si. a voluntate: primo modo est dubitatio;
2. vero modo suppositivus, et credivus; sique inde ter-
minacionem ex parte istius, et determinationem ex par-
te

concordia
deponen-
da: 6. d. 29
repro. n. 10
decan.
opus. opusculo. 5. n. 7.

actus
anime

quiritio

solutio

ex parte voluntatis. V. Verò, ex utraque parte confusionem
dicit, seu indeterminacionem; sique solam dubitationem,
quousque fiat determinatio, et accipiatur resolutio vel af-
firmatio, vel negativa, vel affirmativa, et negativa si-
cut cum dixi, vel suppositiva; juxta dicta in corollario
notabilis quinti. Affirmativa perinet ad. C. negati-
va ad. I. suppositiva ad. II. et disjunctiva affirmans, et ne-
gans ad. V. juxta dicta notab. 4.

Notandum. 7. ex cap. 9. introduct. de 2. figur. Reg.
5. quod unusquisque diligenter considerare debet, median-
te quodam, seu operatione est. nescit est actus: non hujus-
modi consideratio multum valet ad inquirendum veritatem.
Et quia homines non aduersant, in qua specie sunt, cum
dixerunt, et cum quo dixerunt; ideo saepe decipiunt.
Quoniam propter H. perveritatem iudicium. propter
N. Verò receptionem saepe probabile, quod est per se non
et propter. V. distinguendo, absque distinctione conceduntur,
et falsa, tanquam vera acceptantur. Unde saepe ubi di-
xerit homo cum uno spe. credit quod dixerit cum alio;
eo quod non aduersat, aut non bene dixerit, ignorans
hanc artem, aut negligens. Unde hae art. et regula
jam dicta, semper praeculis habenda est, nec ullomodo
spremenda, licet parva videatur. Nam sine. S. nec mi-
nimus operari valimus, sicut nec sine. C. S. existente
tanquam operante; et. C. tanquam instrumentis eius; et
ceteris divergentibus figurantur, tanquam inaccessis; et al-
tero parte quibus, tanquam sine.

Notandum. 8. ex nova Logica, dist. I. cap. 7. et
ex introduct. cap. 25. si veritatem consequi desideras,
non sis in resolutione precipuos, sed multo considera, et
multipliciter rationes, pro utrisque partibus, non solum rationes,
sed etiam rationes, et rationes, convenientes, conditionales.
Nec subtilis dixeris hujus artem nitatur solum con-
cludere alteram partem quibus; sed utramque rationibus
varijs dixeris, sicut diximus: sic. n. et non aliter re-
solutionem dixeris capies, eligendo quod magis.

Nota

Nota. 9. ex J. in comp. dist. i. de prima per-

cc. 5. Quod. n. siis propositio maxime neta est in accipio
ad quem libere illis. si autem obiectum ad fidem pertinet,
sic ut in ratione, seu per rationem e. i. accipio obiectum non
potest propter, eo quod non potest convertere, n. in e. i. tunc cre-
dere debet, ratione ipsius. n. et apertè, ratione fidei obiectum
esse verum, vel falsum, prout veritas fidei tenet. Imò si ob-
iectum fidei, per rationem consequitur; adhuc remanet fidei;
semper. n. propositio sciens catholicus, se credere mysteria fidei;
etiam si ille non sciret, nec probaret ratione. Ita dicitur cap. i. sen-
tentiarum: Unde quod illud ascendit ad gradum, in quo est fidei;
tunc fidei supra istum ascendit credendo, et ascendendo in al-
tiore gradum; quoniam puer oleum super aquam, ita fidei
super istum commotus; sicut idem doctor docet in libro dis-
putationis illius, et fidei, cap. 2. et in arte magna, parte
9. cum de fide agit, sect. 9. cap. 9. et 10.

Nota 10. Quod etiam. r. facit ad veritatem

istam: sicut. n. elementata supposita, à confusione prima ma-
terie procedunt, et ratione generationis se specificant; à con-
fusione dicta materie procedunt: sic. r. subiectum est, et mate-
ria confusa ipsi e. i. n. ut ratione affirmationis, vel negationis,
vel suppositionis, à dubitatione se prolongent ad finem pro-
cedentes. sicut etiam natura, dum fatigata est, nec potest suppo-
sita suo conservare in esse specificis, permittit ea redire in con-
fusionem prime. mat. Unde dicuntur: si etiam quando e. i.
n. fatigata sunt, requiescunt in ipso. r. et postea cum in-
cremento revertuntur. Ita habetur ex J. in comp. dist. i. de
prima parte. 5. fol. 9. col. 4.

Notandum. ii. ex eodem J. dist. i. citata. de ar-

te parte. 5. fol. ii. col. 2. Quod est rei non magis est. s. in e.
quam in. i. et in. i. quam in. n. et in. n. quem in. r. Verum
tamen in p. h. vita, et scatu generali potest dici. n. magis, quo-
e. i. cum in quolibet ente sic plus realitatis, quam e. i. ac-
tingere possint: n. igitur supponendo ipso modo excellit e. i.

Quancumque. n. de se aliqua problem, et investigam, plura
semper sunt que probanda remanent, et supponunt: sed
mysterium istud, ignorantes autem non capiunt. Multo alia
sunt dicenda de a. i. sed ex nunc data regula supponenda.

+ Vide in Arte in-
veniva dist. 3.
sec. 8. Quare magis
evidentia, et cert.
num. 275. part. 4.

Caput ii. De ^{reg.} Cuid.

Questio, et regula quid habet quatuor species: quarum prima est definitiva; et huius per rei definitionem respondetur. 2^a est correlativa, sive participativa, et huius per rei correlativa, vel rem convenientiam respondetur. 3^a est passiva, sive informata; et huius per rei passibilitatem, vel informationem respondetur. 4^a est activa, sive informans; et huius per rei activitatem, sive formam, vel actum, de quo queritur, respondetur.

Media huiusmodi, et regule ad inveniendum veritatem sunt 4^e. prout 4^e epus species. Primum est abstractio simpliciter rei, et generalitatem significans. 2^a est concretio, significans ^{conspicuum} ~~conspicuum~~ rei, et plenitudinem. 3^a est continentia, passionem indicans. et 4^a precantio, actum declarans.

Quae autem regula quid usque adeo facunda, et copiosa, et complura, et efficacissima suggerat nobis argumenta, quae suo in fine reclusa sit: respondetur. n. argumenta, a simplicibus; a finitione, et finito; a genere, et specie; a substantia, et accidente; a partibus, et toto; a comparatione, et disparatione; a eisdem, et differentibus; a concordantibus, et pugnantibus: et alia.

Notandum primo. Quid, est eius interrogatio quidditatis rei. Quid dicitur vero est regula de quid; per quam accipitur regulatum ad inquirendum quidditates rerum, secundum quatuor epus species. Quamvis autem magister dicat primam speciem esse definitivam, hoc non tollit quod aliae species sine quoque definitione: sunt etenim, ut docet 8° in Ar.

A uno per omnes regulas per se deserviunt: sicut hominem diffinitio 8° in arte magna. parte 10. et 11. de applicacione per diff. pag. 326. n. 14. et 15.

et magna parte 10. cap. de Logica. Primum autem species est definitiva appellatur, quia ipsa est, quae primo rem significat, et intrinsece terminat; nec per alia est in eorum finem, per diffinitio, quousque id, quod per primam speciem habet unaqueque res, exprimitur.

Notandum 2. quod diff. quinque modis fieri valet. Primus modus est, per essentiam ad proprium esse; vel converso; per esse ad propriam essentiam: sicut: bonitas est esse boni vel: bonum est esse bonitatis. 2° modus est per essentiam ad proprium actum; vel converso; per proprium actum ad essentiam: sicut: bonitas est cui proprie convenit bonificare. vel: bonifera

bonificare est proprius actus bonitatis: 3° modus est per
 potentiam ad proprium obiectum; vel iconverso: sicut, visus
 est actus, cuius proprium obiectum est color: vel, color est pro-
 prius obiectum visus. 4° modus est per causam a differ-
 entiam; vel iconverso: sicut, causa est id, per cuius operationem
 sequitur causatum: vel, causatum est id, quod sequitur
 per cause operationem. 5° modus est, per genus, et diff-
 erentias: sicut actus est substantia animata sensibilis. homo
 est actus ex corpore humano, et anima rationali conspiciens.
 6° modus est per omnes modos; qui est ex quolibet istorum,
 cum expressione finalis intentionis: sicut grammatica est
 ut ad congrue loquendum, recteque scribendum, ac debite pro-
 nunciandum finaliter adinventum.

Imp-
 car.
 Des.
 iprio.

Deinde datur descriptio, interpretatio, et etim-
 ologia; que et ad partem regulam pertinet. Et autem
 Des. Descriptio: declaratio rei per actus; sicut definitio est decla-
 ratio rei per essentialia: sicut si diceretur homo: animal
 sensibile per rationem, cui competunt liberales ar-
 tium, mechanice etc. Interpretatio est declaratio, per expo-
 sitionem unius vocabuli minus noti, vel ignoti, per aliud ma-
 gis notum; ut luna, quasi luce micans aliena. Etimolo-
 gia est ex parte vocabuli appropria, a litteris, vel syllabis;
 sicut patet in expositione definitionum principiorum, et ratio-
 nis etc.

Inter-
 pretatio.

Etimo-
 logia.

Notandum. 3. Modus regulationis est quod ar-
 tista considerat per primam speciem; rerum definitiones,
 secundum essentiam, sive esse, aut secundum 2as causas; sicut pa-
 tet notab. actus. Per 2as speciem considerantur partes rei, et
 potissimum intentiones; sed et alios item, sine quibus esse non po-
 tuit, ex impressione naturali: ut cum queritur: Bonitas quid sit
 in se essentialiter, et inveniatur: habet suum bonificandum,
 per quod est activo; suum bonificabile, per quod est passivo;
 et suum bonificari, quod est nomen, et nomen sui, et bilis: ut
 etiam in se consubstantialiter magnitudinem, durationem
 etc. cum proprietas suis, sine quibus esse non potest. Hinc
 9°

Lex Arte magna, p.
 9. cap. 10. de homine
 regulas deducto, in
 2^a pte. C. et passim,
 ubi de hac 2^a pte co-
 quitur.

1° no inveniit 9°
 in Arte mag. p. 8.
 sect. 2. cap. 2. num.
 15. et docet ex parte
 in Arte de p. p. h. h.
 9. 7. de nat. p. 1. h.

Doctores nosse in tabula guli, dist. 5. quest. 28. fol. 93. col. 2.
 dicit, quod magnitudo v. g. (idem dicit de alijs) cum sint conerarij Magni
 offensionalibus sicut inter bonitatem, et suam conerariam, ut bonitas sit
 magna, et hoc magnus bonificatus, et, et acc. Vbi ponderem. b. p.
 da venimus qd ut bonitas sit magna, et hoc magnus bonificatus
 cum, et, et acc; Nam ut bonitas hoc precise sua in se acc.
 relativo, non est medius magis; sed ut illa hoc magna, id
 autem de facto nece est ex consuetudine plena nat. Vnde dicit
 to 3. parte, cap. 7. notab. 4. et de mixtione notab. 10.

* Idem nomen in
 Art. reg. p. 3. sec.
 2. cap. 2. n. 21.

Per secciam, et quassam ptes considerantur pccati
 que advenia rebus, et exemplis, tam convenientia, quam re-
 pugnantia, cum conditione passiva in seccia pte, et activa
 in quassa: Ut si quis, hoc est ad adoperanda d'v'p'linas op-
 tunc, habetque repugnantia non hoc, et exorantiam la-
 pidi.

Quantum autem tota ptes passiva sit; a quassa
 in actionem hoc; sicut et 4. passionem a seccia: Ut si quis, et
 Cuius est bonitas in alio? Dicitur quod est in magnitudine bonifi-
 catio active; et magnificata passive. Secundo si quis, et
 quid sit bonitas in alio? Dicitur quod in magis hoc sunt bonifi-
 cationes bonificando active; et sunt bonificabile, in quo veni-
 pit magnitudinis passive, sique magne bona. Hinc.

Notandum. 4. Quod unaquaque res per primo
 speciem regule, quid, considerando est in tanta simplicitate, ut de
 illa quid proprium non sit facile, sit in omnimoda simplicitate
 et concepto. Per 2. ptem consideratur primo solum composita
 et innarij correlativi simplicibus: quare sit, composita d.
 et simplex, sicut ex d. dicitur 3. p. cap. 1. notab. 2. et a. et
 de mixtione, notab. 9: simplex quidem tunc unitate est
 composita v. ratione innatorum convenientius in vna. 2.
 consideratur composita de alienis offensionis: sicut bonitas mag-
 na, qua dicit bonificatus magnum, bonificabile magnum,
 bonificare magnum. Itaque in hoc 2. pte consideratur
 bonitas ipsa, v. g. plena de se ipsa, et de alijs, cum quibus
 unum consuetudine; et dicit in bonitate ipsa sunt bona, et boni-
 tas in se ipsa est de off'is plena. Per secciam, pccata con-
 sideratur res in alio, sicut bonitas in magis; que a magis
 est bona magna; et dat ipse magis bonitatem. Itaque ali.

in pte sic dicit 2. in reg.
 magna, parte. b. quod
 bonitas per a. ptem
 de proprijs actiones,
 et passionis, et acc;
 cum quibus per ter-
 tia ptem sit motus
 valiter: id est denomi-
 nata per respectu
 ad alia; et motus id
 2. in Accura brevita-
 tula, guli, regulas
 teni.

et sit pte attribui
 prima pte regule
 quid, et de quo; ex
 tabula guli, dist. 2.
 regula. Dicitur n. mo-
 ta nature; hoc est
 denominata per res-
 pectum ad se ipsam.
 Vnde in regula, de
 quo, notab. 6. et in
 regula quare, nota-
 bile.

Vide paratem 8.
sec. 2. cap. 1. §
num. 10. pag.
137.

aliud est, bonitatem in se sine magnitudine, quam bonificas,
et a qua magnificatur: et aliud est, bonitatem esse intentionem
magnitudinem, a qua magnificatur, et quam bonificas: nam
primo modo bonitas est continens; 2.º v.º est contenta. De
autem apparet redundancia in hoc mundo nigrescit, et sub-
stantiali impressione (que maior est intentionali) considere-
mus exemplum de solentis, a nobis magistro radium, que 14.
et vide quia de missione, notab. 2.º.

Notandum. 3. Quod omne, et quicquid debet pri-
mo considerari per quinam potum regale quid omnino absolu-
te, simpliciter, et secundum se, in se, ex se, a se, ac de se, una
abstractione ultimo: et sic non est nisi punctum mathematicum
simpliciter, ac omnino indivisibile; neque neque est diffinibile,
nec ullo pacto explicabile; sicut innuit manifeste do. cap. se-
cundo sententiarum: imò ad ipsam conceptionem declarandam
non valet, sed potius obfuscat lingua. et hoc tam in abso-
luto, quam in relativo: unde si bonitas, magis est, deo, con-
cordantia est, sic considerentur; nec ipsa dicuntur esse relative;
nec illa absolute: quia nomen relative, et absolute, jam
est unum significatum innatam, quod ipsis concedimus, et de
eis loqui possumus: bonitas namque sic primo absolute conji-
dicata est solum bonitas, quin de illa sic aliud dicere valeamus.
Idem de deo, et alijs istis simplicibus istis, per verbum dicitur.

Id eorum est efficacia, faciendo de bonitate
subum de potu: hoc est considerando que de illa potu sunt.
nam bonitas de potu, per simpliciter, est simplex; per com-
positionem, composita: per abstractionem, abstracta; per re-
lationem, relatio: per magnitudinem, magna; per par-
vitasem parva est. 4.º bonitas esse nihil ipsorum dicit; hoc
est, neque simplex est, nec composita: nec abstracta, nec rel-
ativa: nec abstracta, nec concreta: nec subtilis, nec ac-
cidentalis, est.

Neque conditione de potu, nec ex hypothesis dicit
esse; sed solum bonitatem: unde per possibilitatem esse possi-
bilis, et per hypothesis, hypothesis: quod si bonitas esse esse
simplex; omne bonum esse simplex, in esse boni: et si esse mag-
no esse; quoque omne bonum esse magnum: et si esse ex se
potu

omne bonum esse potest: quod est falsum; quia datur bonum
compositum, parvum, et actuale. Deinde si bonitas esse esse com-
posita, parva, actualis est: omne bonum esse compositum, parvum,
actuale. est: Quod est quoque falsum. Sciendum igitur, quod
bonitas esse se nihil aliud dicit; sed esse indifferentem ad dia-
gnosin, cum quibus concordantiam habet.

Et hoc adus non habet esse, sed ex conditione gene-
ralitatis, seu indifferentiae: quia ad indifferentiam, vel determina-
tionem est quoque indifferentem; neque hanc indifferentiam habet ex
se, et simpliciter; sed secundum quid, vel de possibili, vel ex hypothesi.
Ex quo apparet circulus, qui inter omnes res, innatas, et vocabula,
que sunt in verbo, repetitionem, scilicet atque in aliquo se colligunt:
omnia. n. se jurant, condicionant, specificant: et hoc non sim-
pliciter, et absolute; sed secundum quid, et ex hypothesi, ubi ad
collecta sunt; vel de possibili, ubi adhuc collecta non sunt;
sed colligibilia. Et hoc totum quantum ad agenciam, vel
communicationem. Hinc.

Per eandem primam partem regule quid proprie-
tatis, et quod considerari possit in se, absolute, et simpliciter, non
tamen omnino; sed colligendo in se, que necesse sunt ad primam abso-
lutionem, et simpliciter, notamque declarandam. Et hoc
2^a consideratione loquimur egregius preceptor notus, cum di-
cit, primam partem regule quid esse definitivam; hoc est
completivam, perfectivam, resolutivam, finitivam definiti-
vis. Itaque illa dia, que unaquodque importat per 2^a partem,
quamvis mixta sint; induunt in rationem suis, et tanquam
india concubuntur, per diem propriam, in prima parte im-
portantur. Unde cum definit bonitatem sui: Bonitas est ens,
cui proprie convenit bonificare: ens, proprie, convenit,
are; communia quidem sunt, et signata alijs speciebus, a pri-
ma; per hanc v. signatur by boni; quod determinat alio
ad esse bonitatis. Et quod alio ad se realis; dicitur ideo prima
partem definitiva: sunt enim et alia partes definitivae, vel definitivae
supra, notab. i. et maxime 2^a: scilicet n. et 4^a. sunt proprie
descriptive; nec id est tunc sine prima. Itaque scias opor-
tet, quod sicut per mixta se jurant, conveniunt, et circu-
lantes; id idem regule, eorumque partes sciunt: regula n.
regulam persequat, et jurat, et partes partem; sicut mixta
tunc dia; sicut eorum de mixtione sermo erit, declarabimus.
sed

sed contra quod dicitur in gradibus. Nam bonitas, et
quodlibet alia res componitur ex suis immarij correlativis, et
et acc: q^o semper illis dicitur.

arg³

Solutio.

Q^o autem esse tantum dicitur quoad agentiam, et actio-
nitatem, vel ut principium, vel ut potentiam, et de p^o dicitur, non v^o
absolute simpliciter, et q^o faciendo de p^o dicitur futurum. Nam boni-
tas, de p^o dicitur esse simplex, per simpliciter, et abstracta ab immarij
suis correlativis, et, a quoque alio concreto, sicut sic de sua esse, si-
cut de aliena, ut dicitur d^o cap. 2. sicut, per abstractionem ab om-
ni actu operandi, et est illud, illi correspondenti, de p^o dicitur: q^o sic de
p^o dicitur, absolute, et simpliciter primitive, bonitas non est ex aliquo

arg³

composito. Insuper, 2. Compositio ex compositis differencia
est simpliciter, non v^o compositio ex simplicibus, unitatem esse dicitur
tunc, sicut sunt immarij correlativa: q^o bonitas simpliciter accep-
ta, est absolute composita ex suis correlativis. Conf. ex Ray-
mundo Thull, lib. de significatione, dist. 2. cap. 2. et dist. 2. par-
te 2. cap. de simplicitate, ubi bonitas afflata ad concretum, que
sunt de sua esse, dicitur simplex, et efflata solum per lineam
rectam.

Solutio.

Q^o ex eodem d^o dicitur, quod bonitas si effla-
ta non consideratur absolute et simpliciter primitive, sed deriva-
tiva, et quoad agentiam: tunc quod adhuc non consideratur operan-
tis, seu extra sensum, simplex d^o a simplicitate esse, non v^o abso-
lute, quia iam composita est cum propriis suis correlativis:
quare sic considerata, et simplex d^o et composita, sicutur
que iuxta 2° p^o regulam quid, sicut dicitur notab. a.

Efficit
ratio.

Deo igitur quod unum, bibe, et acc sunt simpli-
cia, adhuc bonitas est composita dicitur ex illis, et non simplex sim-
pliciter. Quod sic d^o dicitur secundo, et immarij, faciendo in-
mensa subiectis, hoc modo. Compositio sapit de aggregatione,
sive conjunctione partium: atque aggregatio, per aggregationem
ex partibus simplicibus, est aggregatio, seu compositio ex simpli-
cibus: et per aggregationem ex partibus compositis, est aggre-
gatio ex compositis: q^o aggregatio, sive compositio partium,
ex se simpliciter nec unum, nec aliud dicitur; secundum quid
vero per indifferentiam, est indifferens ad unumque: q^o non
debet nomen compositionis ad aliud coartari. Et sic est
Defectus
communis.

Defectus maximus, in quo communiter sunt homines; coarctant
 n. terminos, seu nomina, juxta sensum suum, quum de veritate
 curant. Quare ipsis necesse est, quod fiat futurum, ut attendat
 ad illud, quod accipit dicit, et non ad id, quod fuit in suo
 mente. Et hoc juxta regulam. Et excludendo fidem in auto-
 ribus, et ligamen in suis opinionibus, ut secundum judicium fieri
 ut possit. Non n. quum ^{Philosophorum} insistendum est, absque ratione
 necessaria, ut utgenus mones d. in arte demonstrativa, dist.
 3. cap. de modo invenire. Et conf. ex Hilario 4. de rem. di-
 cente. Intelligentia dicitur, ex causis est assumenda dicendi: q.
 non sermoni res, sed rei sermo subiectus est. Hinc concordan-
 do sunt semper dicta dicitur, et rationi concordanda: quod
 ut dixerit fiat, removendum est ligamen, et coarctatione
 verborum. Vide dicta, p. 3. c. 3. art. 4. not. 3. et in schol. Arist. brevis,
 parte 1. ^{13.} Proximus. Dico igitur quod virtus, bene, et ars sunt
 simplicia: quia quod tantum est de potestate; de facto n. iam ista
 sunt composita. Nam virtus est bonus, a bonitate: q. est sub-
 jectus eius. Deinde est magnam per magnitudinem, cum se
 extendat ad bene. est potens per potestatem, cum producat
 esse. Quod pot. manifeste sciendo futurum fit. Virtus abso-
 lute, et simpliciter est virtus: sed per innotat de potestate, est
 habens possibilitatem ad esse illa, cum quibus concordat, q. est
 per dicitur potestatem potens, et magnam per magnitudinem.
 Et ex hypothesis, quod hoc iam innotat de potestate; habet conse-
 quentia deo procedita, et alia; et sic est compositum, et non sim-
 plex. Et sunt dicitur de uno, potestatem quoque de aliis. Utendo
 selectis virtus, que adversariis ignorat.

Innotat. 3. compositio nunquam colligitur de ag. Arg.
 gregatione ex simplicibus: nam aggregatio calis simpliciter
 innotat. sed hoc manet iam impugnatum supra: impugnatum
 in iterum colligendo aliud innotat, ex notis compositis sic. Composi-
 sitio est simulpositio partium, vel convenientia partium ad unum;
 sed innotat correlativa sic se bene ad bonitatem: q. componunt
 item. Hinc aduersus: quando videt aliquem istum, pro defa-
 tu aliquo non potest aliquid istigere per unum innotat, assumit
 aliud; et aliud quousque adversariis deducas ad innotat. Et
 hic significat quamplurimi modi ad explicandum idem. Vide
 dicta, parte 2. cap. 2. art. 4.

p. 3. c. 3. art. 4.
 9. hinc potest.
 19. ante cap.
 2. c. potest.
 13.

Vide dicta, p. 3.
 c. 1. not. 3. et
 cap. 11. art. 1. 9.
 Ex his nota.

Anre
 regulu
 dicitur
 autem

Regul
 notat

Notat

Notandum. 6. quod omne, et quicquid debet r. con-

fiduari per 2. spem regule quid, correlativum, et secundum
quid, participativum, et quoad agentiam intrinsecam: et habet
de possibili, vel ex hypothesi: si. n. taliter se habent res omnes
nates ad invicem, ut una sit alia, explicet alia, componat
aliam, faciat senore aliam, sique de esse illius; hoc est fo-
cisi senore, seu percipere esse illius: esse. n. ex etymologia
sua est que facit senore esse; vel per quam esse consisten-
tiam habet. hoc autem facit quoddam inactu, quod rei ad-
jungitur; nam antea in illo esse non consistebat, in quo con-
sistit per inactu adjuvatum; nec cognoscebatur per tale
inactu.

respectus, et con-
sistentia
per log. di. 4. c. 2. n. 19

Quamvis autem si de tali multa indecemi-

nata sint, nec magis petant diuina, quam concordantia; nec
magis concordantia, quam contrarietatem; sed apta sunt differ-
re, per diuina; concordare, per concordiam; et contrarietate, per
repugnantiam: tunc ex hypothesi huius, vel illius consuetudo-
nis rei, ex his, vel illis naturis; vel diuina sunt, vel concor-
dantia, vel repugnantia; et si quod differunt, non concor-
dant; nec secundum quod concordant, contrariantur; quam-
vis diuina concordent, et concordantia contrariantur: si
aut et maiora sunt minora; et equalia sunt maiora, vel
minora: sicut diximus n. 2. cap. 2. de figura, au. 4.

Determinati

Notandum. 7. quod de facto, et ex hypothesi cons-

trictionis huius universi, omnia omnia valia mutuo se iuvant,
et componunt viculariter; si quod in uno sunt dia, et loca
in orbis reperiuntur: unum est de esse orbis, et dia sunt de esse
cuiuslibet; sique ipsa tunc reperiuntur, et mutuo se iu-
vant, et cetero uno, tangantur dia; et cetero uno, cadantur om-
nes: ipsi v. s. v. v. et specialiter; sicut et specialiter, ac
specialissimi dicuntur tunc consuetudinis; nam unum proprium
communis et alij; non v. s. i. converso: sicut positio Petri, po-
nitio ho; non v. s. i. contra: et positio hoje, ponitio bonitas,
magis et cetero valia; non v. s. i. converso. idem iudicium
facit de orbis reperiuntur, et inferioribus; valet. n. con-

sequens ab alio ad consequens; non v. s. i. converso. Ita ex
Jus

+ in Arb. fuit.
De centu for-
mis arboris
element. for.
79. De necessita-
te, et in arbor.

*De^t in arte inveniuntur, dist. 3. regula. 3. leges totam, non
te pigeat.*
*Notandum. 8. quod de facto, et ex hypothesi confi-
tutionis determinatur genus, determinatur species, et deter-
minatur individuum; Unus genus excludit aliud, sub eodem
vel; et una spes aliam, sub eodem gen; et unum individuum
aliud, sub eadem spe. Unde sicut Petrus non potest esse
Paulus; sic neque homo potest esse leo: nec animal, arbor; nec
arbor, lapis: nec lapis, arbor, et, leo, etc. Itaque indivi-
uum individuum excludit, sub sua spe; spes speciem, sub suo gen;
et genus genus, sub suo vel; sicut in concordant in ratione
vel; et omnes spes in suo gen; et omnia individua in sua
specie. Unde ab individuo ascendimus ad speciem, et ab specie
ad genus, et a gen; ad vel. Ab vel; usque descendimus
ad speciale, s. genus; et ab hoc speciali, ad aliud speciale
s. spes; et ab speciali, ad specialissimum, scil. individuum
speci. Unde quod individuum supponit suam speciem, genus,
et vel; idcirco homo ipse sume ei necessaria, necessitate subjec-
ti, sine necessitate subiectionis: sicut punctus centri, et hy-
pothesi huius, vel illius centri terminat lineas, et determinat
peripheria ductas: quodlibet autem speciale fit rationem cen-
tri, comparatione velis; et rationem circumferentie, res-
pectu specialis inferioris, et specialissimi: specialissimum
autem fit eum rationem centri, quia non descendit ad in-
feriora; est autem instrumentum superiori, ut descendat; si-
cut hic ^{generans} est ^{medius}, quo spes ^{centri} descendit ad cen-
trum ^{generis} generum: ex *De de folijs arboris elementalibus, cap. de rati-**

n. et ligaminis
nat. ut diximus
parte. 3. c. i. not.
4.

*Notandum. 9. quod omne, et quicquid habet bli-
mo considerari per certam, et quartam speciem regule
quid, comparatione ad extremum; passim quidem in certis
speci; et actus in a. Et monuimus supra, notab. 3: sicut
n. in se unum quodque et est, et fit; si quoque in alio et est,
et fit; Et bonitas in se est bonitas, et fit bonificans, et, et
vires et magnitudinem, (idem die de alijs) quam in se boni-
ficat, et a qua magnificans: Deinde in mag^{ne} est magni-
ficatio, et bonificatio magnitudinem. Ad nos huius ^{dist.} ^{regula.}
attendendum est semper, ut rectus fiat iudicium.*

Notandum

Notandum id, quod ad ipsam regulam quid de-
 duendo sunt, que. 9. dicit in actu inveniuntur vegetabilis, dist. 3.
 regula. 4. de specificatione yates in actu amissionis, reg. 2. de
 simplicitate, et compositione; regula. 9. de inquisitione, et in-
 venitione particularium in actu; reg. 11. de abstractione et con-
 cretione; et in libro de cogne particularium in pro. 1. et in
 ad. 3. consensu plerumque. ubi diffusi agitur de operationibus per-
 sonalibus, et intellectualibus. et cap. 69. dicitur quomodoque
 rem melius, citius, et perfectius cognoscitur in se ipso, et per se
 ipsam, quam per alios naturas; si in actu cognoscitur quoque
 per extranea; digno citius, facilius, et per se, quam per alios
 habet; sicut non dicitur, ubi dicitur cognoscitur in ipso tunc
 non ipse, quam in diversis aliis, vel vegetabilibus partibus,
 et extra natura huius in homine seminatur, et invenit; non
 in illis, que irrationalia sunt, et non rationalia est.
 si quis autem vellet percipere naturam huius extra humana
 partem, citius, et facilius eam percipiet in actibus, quam
 in vegetabilibus, et facilius in bonis actibus, quam in aliis;
 et hoc ratione aliter specialis similitudinis.

Capitulum 12. de regula, de quo

Quæstio, et regula de quo de ore p[ro]p[ri]o, quo-
 rum prima est primitiva; et hinc per rei primitivam res. art. 2.
 ponderum: 2. derivativa; et hinc per rei correlativa, vel
 partem, habeat, res ponderum: 3. est possessiva, vel de
 quo est, id est cuius est; et hinc per rei possessorem respon-
 detur. dicitur si hinc, que adnotata carent pluribus, per regulam. c. et regula. D. for-
 ma quoque, coman
 Media huius quæstionis, et regula de derivativa
 indagandum sunt primitiva, de p[ro]p[ri]o, absolute
 non et respectu. Est autem primitiva, vel p[ro]p[ri]a
 originem alij, et abnegans p[ro]p[ri]etatem: vel est origo inde-
 pendens, que est p[ro]p[ri]a dependens, et dependens dependens.
 dependens est de alio fluxu existens: vel est p[ro]p[ri]a
 originem, indicans p[ro]p[ri]etatem, et includens emanans
 nem: vel est fluxus, seu emanans unum ab alio; aliter pro
 inde dependens. Similiter absolute, sive p[ro]p[ri]a est habendo
 quæstio
 in schol. h[uius] b[er]o
 prima vi. parte 11. cap. 11

Consule dicta supra,
 in diff. v[er]itatis
 et regula. D. for-
 ma quoque, coman
 (item de, acc. dicitur)
 simplices sunt; nec
 correlativa hinc, nec
 paras: ex acc. mag-
 no, parte 10. cap. de
 forma; et cap. de ma-
 vide in eodem par-
 no. ab. 104. p[ro]p[ri]a
 tibus, ex eod. parte
 10. cap. de alio; et
 quæstio
 in schol. h[uius] b[er]o
 prima vi. parte 11. cap. 11

Secus

prima, seu inclinatio prima, et absoluta rei ad se ipsam. Res. Absoluta
secus v. sive abscissio, est habitudo, seu inclinatio 2. rei ad
absolutum: quam distinctionem vide in Scoto. 2. d. 39. q. n. 20. d.
Et autem regula de quo, per primam, et secundam
quam sicut fons magnus, et subtilis dixerunt, non
nisi ac regula quid: per secunda v. continet rationes, a
libris, sive ab auctoritate.

Notandum primo, quod de quo est sermo
nisi interrogatur, quo tempore querit de quolibet ente: de
quo est. Cupit regula esse materialiter, siquam accipere
gubernet ad inquirendum verum materialiter, per regem
ipsum. Quamvis autem magister in brevi sermo tabula
gubernet, jam facta dicit explicando hanc regulam de quo,
quod secus species non respicit materialitatem, sed
numericalitatem: solum indicare voluit, verum sicut esse
instrumentum primum, et 2. sique non respicit solum ma-
terialitatem rei; sed sicut appropinquare absolute, vel res-
pectum; et cum absolute ostendere primitivum; cum
respectum vero derivationem.

Notandum 2. quod sicut prima sicut regula
de quo sit iniqua que res conditionem aliquam, seu pro-
prietatem, ita ipsam respiciendum, quod aliud non respici-
at: nam per eadem conditionem, seu proprietatem dicitur
ens de se ipso, et primitivum.

Et hoc quinque modis. Primo absolute
sicut divina bonitas, que est essentia infinita, cum sit divini-
tas. 2. modo ratione dependenti, a materia preterita; sicut
omnis creatura, que est immediata de non esse. 3. modo
ratione dignitatis; sicut Papa, Imperator. 4. modo
ratione libertatis; sicut que libere creatura ratione.
5. modo, ratione numeri; sicut de creatura, secundum
suum esse simpliciter, et numerale dicitur de se ipso. Et si
venit aliqua alia conditio conveniens cum ipse sicut, dicitur
primitivum de ipso, cupit esse. Unde correlativa simpliciter, ratione sicut

Primitivitas igitur derivata designabiliter,
et derivabilis de principis primitivis dependentium; originali-
bus emanationibus; fontalibus germinationibus; fundamentali-
bus relationibus, sive habitudinibus. sicut substantia, que de
se, et de cupit de se dependens a deo; et potentia, que
de se primitivum, et de cupit appropinquare sicut actualiter
natio

In it. 1. d. n. v. sive
nisi quoque derivatio:
sive derivatio sicut
quoque in primitiva;
et derivatio. vide
in p. 9. hanc. cap. de
sens. p. 1. de materia.
reg. d. 1. cap. de de-
mens. eadem regula
D. p. 20. n. 2.
quod in ista primi-
tate sicut de condi-
tio ab efficiente et
creatur, non notabimus
ex. d. infra. sicut in
creaturis autem est.
Et conditione
prima. ex p. 1.
9. sect. 7. c. 2. n.
24.
pliciter, et ut di-
tunc in ista de
et, considerans in
hanc primo sicut; et
patet in tabula
gubernet, sicut. 2. regula
D. v. v. mediale
sicut nati admittit,
p. 1. n. 2. sicut
sicut de d. sicut primitivum,
et sicut parentibus
sicut de sicut, sicut de sicut
sicut de sicut, sicut de sicut
sicut de sicut, sicut de sicut

emanationes; et simpliciter dicuntur de se, et de quorum
fontalitate manare compones; et vultis, que dicuntur de
se, et de quorum origine germinant, particularia: et par-
ticularia ipsa, que dicuntur de se, in suo proprio numero, quo
vultis numerare, et determinare.

includit quod
vultis, que dicuntur
de se, et de quorum

Secundum 3. quod per 2. modum considerat.
scilicet de quo quecumque sit aliqua conditionem, seu proprie-
tatem, per quam exprimit aliud; per eadem. n. conditionem,
ita proprietatem. Et derivatam, sive materialiter de illo.
Et de qua conditione, sicut de illa, et quicquid in creaturis.
Primo in deo est, tunc per conversionem; sicut di-
vina bonitas, que est de alio, per significationem convenienti-
am: sicut in deo primo magister et discipulus. Et in
2. sunt de istis convenientibus, ut patet magister discipuli: Bonitas. n. divina est
2. est tunc sicut sicut filius divinus, quia est in deo et in
nisi, de tota esse. Patet. Et de via privationis; sicut sicut
vultu sanctorum, qui est in deo, et filio, de tota esse. Patet,
et filii.

Bonitas. n. divina est
primitiva magno per
se ipsam: et derivati-
va est convenientibus
magister. Congula auto-
rem divinale, cap.
de dignitatibus dei,
g. 3. et fine huius
capituli. 2. est
via, et ratione est

In occasione autem est bonitas prima, vis crea-
tionis; sicut de creatura, que immediate deo esse est in esse.
Ideo dicitur de in deo bonitas. 2. patet, cap. de applica-
tione certe regule. Bonitas est de se ipsa, in quocumque est primi-
tiva certe regule. Bonitas est de se ipsa, in quocumque est primi-
tiva certe regule, et non dependet ab alio, quod non sit de
genere ipsius: tamen excludit deum; hoc est, deus non est de
genere bonitatis, quod hinc est: sed deus est, in quo ipse
genus bonitatis est per se creatorem; et hoc est de ipse sicut
2. modo, via conditionis; sicut de bonitas

(nam deus, que
sunt, sub bonita-
te sunt)
sicut est primi paren-
tes, a deo sunt: poste-
rius ab illis primi-
tis sunt; ex libello
chaos, rubrica 6. et
sua magna, p. 9. cap.
de sint. p. reg. de deo
et regula D. v. q. 1.
Deus est primitivus
ad deo: Bonitas autem
est primitiva ad om-
nes bonitates: et qui-
bus deo ad omnes ho-
mines; atque si de aliis
et libello chaos, rubri-
ca 6.

creata sub tali est de suis proprietatibus, de quibus est, con-
suetudo. Et nota, via conversionis; sicut omnis sicut creatura
est de sua forma, et nota aggregata, que sunt esse substan-
tia; substantia autem est esse essentia, ab illis, consuetudo:
et nota forma, et nota, sicut sunt esse, sunt principium;
conspicere autem vultusque est medium, esse. V. ex consuetudo,
sicut sicut est finis, sicut de comp. de 2. cap. de 4. part.
5. fol. 31, col. 4. 5. primus est materia conversionis; sicut
quodlibet particularis, de pro vultu. 5. modo, via aggre-
gatio.

gationis; sicut plures gentes in populo. si autem sunt aliter.
Divisiones convenientes cum ipso ipse; dicitur de illis.

o omy, pullulatio,
sive coitus, fluxus,
processus, seu progressus

Generatio sicut, sive emanatio, et dependens, de
signabilis est aliter, et dicitur de rebus operantibus, a pri-
mariis fluentibus: de determinatis, et abstractis pullulanti-
bus: (sicut in virtute magister, cap. 2. sent.) de compositis, et prin-
cipalibus repletantibus: de particularibus, et rebus dependen-
tibus: de actualibus, et potentialibus generantibus: et pro-
prie de ipso derivatio media, ut patet, et convenienter
emanationes, fluxus, et progressus, et regressus, et emanationes
nativitates, et fluxus, et progressus, et regressus, et emanationes
medium investigandi, abolutiones, et principia, et generan-
tes, fundationes, fundamentalia, et fluxus, et progressus.

Notandum. 4. quod origo generaliter que fit, per
per quem et de quo, et per quem, quidam quibuslibet, alia
accidentalibus; et alia modis. Partibus quibuslibet, et
et emanatio sunt partibus, sive in se, sive in se, sive in se, et in se
partibus: vel, et particularis, in se partibus. De anima, et cor-
pore homo: de una corpore veli unum particularis, et
et de ipso Divino, que est pura, et per se, et per se, et
emanationes personales. Accidentalibus autem est, quod quibuslibet,
in se, et emanatio sunt partibus, sive in se, sive in se, sive in se,
partibus ad unum accidentis, et accidentis, et de ipso Dispo-
sitione: appropinquando ad actus actus; et actus actus, de ipso ap-
titudine: sicut dicitur in actu, regula sexta appellat illius
et ex se, et ex se, propriam secundariam, id est ad unum, et
origo autem partibus, et actus partibus est quod quibuslibet, et
partibus, et emanatio actus; sicut partibus, quod est de se, et
operationes ipse, que de ipso fluxus, et emanatio.

Secundo quibuslibet est duplex, quidam in
materialis, et alia materialis. Immaterialis est illud, que
est pura actualis, vel purus actus; sicut ipse Divino ad quod
quibuslibet personales. Materialis est illud, que est purus
in se, potentialis, sicut est de se, compositione sui par-
ticularis; et partibus procedens, et compositione totius.
Emanatio. 5. est quodque duplex, quidam indivisa quibuslibet,
in se, sive in se, et emanatio propria
in personalibus, a Divino ipse; et relativus in se ab
una.

unaquaque natura, seu esse; sicut, a bonitate bonifica-
tione, et cetera: alia est divina, et cetera ab omni; sicut
emanatio aeternum de patre; quoniam, in eis inseparabi-
liter sunt, sunt in divina genere, et cetera.

Divinitas.

Notandum. 5. quod per essentia speciem,
quod est, esse, sive de quo possessive queritur dominium,
et servitium eorum. Dominium; sicut Deus, qui est dominus
mundi; et quod liber eorum est Deus sicut parvus; servi-
tium vero, sicut mundus, qui est Dei; et quod liber parvus
est sui totius.

Deus

totum.

Dominium.

Est autem dominium, sive absolutio, precisio
rei in sua essentia, et solutio rei ipsius ab adjacentia, ordina-
tione, respectu, vel subiectione; et que proprie medium in-
veniri potest precisio, formalis, partialis, libera, completa,
dignificatio, vel dignificata; que dicitur sui esse, proprie dicitur
suo modo.

Servitium.

Servitium vero, sive respectus, est eorum aspectus;
id est ordo dictionum unius ad alterum, quo unum, ad al-
terum fertur; et est medium ad finem inquirendi, et inven-
endi coordinationes, connexiones, obligationes, inclinatio-
nes, consuetudines, dominationes, possessiones, et huiusmo-
di. Unde dicitur de respectibus, de inherentiis, de con-
tinentiis, de coactis, de necessitatibus, de obligatis, et de
subiectis.

Quitas.

Notandum. 6. quod habendo, de qua quilibet
in hac essentia potest queritur, nihil aliud est quam inclinatio
rei: hae autem est duplex; prima ad se; que proprie sui
est appellatur; et que absoluta, rei ad se; dicitur proprie
de re, vel quia absoluta est in actu essendi; vel quia com-
pleta in actu subsistendi; vel quia precisa in actu differen-
di; vel quia libera in actu eligendi; vel quia dignificatio in
actu presidendi. Primo modo dicitur bonitas esse sui ipsius, et
quodlibet quoque quidditas absoluta, eo quia, a respectu so-
luta sit. 2. modo, que liber patet dicitur esse sui; quod perfecta
est in actu subsistendi; et esse aeternum sunt Deus; et vero,
angelus, quod est. 3. modo, ut quantitas, in sui precisio-
ne

ne, sui ipsius est, et per se distincta, ab omni alio: Quasi
 hoc quoque quiddam absolute, cogitatio, a respectu soluta
 sit; et quodlibet adnotum absolute putatum. Tunc: re-
 lativitas qd. semper alterius est, et ab uno ad alterum,
 hanc putatam non admittit, seu perceptionem in actu diffe-
 rendi; sed distinctionem per respectum ad ea, quae sunt,
 seu ad que est. ^{causam} sed ista, ^{causam} utrumque ^{causam} sicut; adhuc res
 lativitas in actu differendi, quibus, sui est; quamvis quiesca-
 tione ista cum distinctis per ^{causam} 4. modo, ut volun-
 tatis rationalis, que libera est, dicitur sui; et quodlibet pro-
 portio rationale, et ipsam, quod ut tale persono dicit-
 tur, et sui. 3. ut Rex, et imperator, pater, et quic-
 cunque alius in dignitate constitutus.

et quoque alligata,
 sine ordinata:

2. autem habendo, sive inclinationis rei est
 ad alterum; que proinde alterius appellatur; et est ha-
 bitudo 2. et respectiva, visibilis de re; quia respectiva spi-
 ritus unumquodque relativum; vel qd. alteri inherens, et
 non subsistens; sicut unumquodque actus; quod, ut tale,
 scilicet inherens, alterius est, et non sui: vel quia con-
 creta; sicut omne concretum, quod alterius est, scilicet abstrac-
 ti, et habundinem per suppositionem ad ipsum, ut bonum
 ad bonitatem; bonitas, et per suppositionem ad bonum: vel qd.
 coacta, et necessitata; sicut vis pda nalis, que ad actum natu-
 ralem coacta est, et necessitata; et ut talis alterius est,
 scilicet subiectus, et obiecti de necessitate: vel quia ob-
 ligata, et subiecta; sicut servus, et famulus.

Deinde civitas duplex est; altera, a nra; ^{duplex}
 altera ut ex attributione: prima dicitur de subalibus, et de sub-
 tancia: posterior autem de consociis in dignitate. sicut ex al-
 tera alteritas est quoque duplex; quidam ex nra, et
 altera ex attributione: prima dicitur de actibus, que corp-
 so, quod talia sunt, alterius sunt: 2. dicitur de correlati-
 vis, aut coordinatis in quocumque genere, et modis ef-
 fendi; que, ut talia, alterius sunt.

Notandum

Medium
inquinat.
propterea
aliam
quoniam.

Notandum. 7. Quod medium conjunctionis
sive quae sit, de quo, (ut supra monuit supra, cap. 2.
3. 4. et 5. praecipue procedant, sique sit regula, aliam
norma) est quae sit. sive investigatio, et signus indi-
candi. Dubij haberi de origine rei, et habitudine: unde
q. de quo, quae designat coniuga, vel habendo: indicat
in admittione istius, comparationem ex ignorantia originis de-
pendentis, vel independentis. Et huiusmodi de depen-
dentia, pro quocumque fluxu et refluxu et dicto supra, no-
tabili: q. 2. praecipue del. ab omnibus. Unde quae rursus bifa-
ciam principalem, scilicet principalem per quae sit, et
originales, sive dependentes, per quae sit, similiter, et infor-
mentales obsequium quae sit, scilicet principalem, et
purae; et derivationem, per abstractionem, sicut dicit
notab. i. et b.

super de quo
Sicut supra dicitur
inquitur ad
notab. i. et b.

Medium
mensurae.

Modi

Subjective
obiettive.

Duplex
recursus.

Medium
operum.

Notandum 8. quod medium mensurationis, quod
est regula, de quo est forma cum differentia istius dependen-
tis, ad investigationem artificiosam originis, et habitudinis rei;
comparatio de abstractione, comparatione, et abstractione, intendens,
sicut, cap. 4. declarabit. Quod modum recurrere hic
advere; quod est artificiosae mensurae, ad regulas, et regulas
ad qua obiective, et ad regulas subjectivas; haec ad qua,
tamquam exemplaria opera, in quibus relucens dia pibi-
tio: et ad regulas subjective inquirendo, et investigando
per eas de qua sit, tamquam de subiecto; id est, faciendo
de qua sit subiectum. Tandem autem est duplex, gene-
ralis unus, ad qua tota ratio indiget, et communis, sicut
dicitur etiam exceptionem ad quodcumque: specialis
altera, ad determinatum qua sit, determinatasque regulas,
sicut ad specialem proportionem qua sit, et terminorum
qua sit dicitur, in parte. 3. cap. 3. de diff. bonitatis,
et modo exponere praecipue: et dicenda infra, cap. 2. d.

ut docet D. in
arte curi, parte
quinta.

Autem conditionando
subiectum quae sit, me-
dij sicut regulam
unum, applicando
praecipue regulas in ca-
dem altera praecipue,
et mixtendo quae sit
alij, pro arbitrio, et
ut melius sonabit.
huius praecipue
habes in seho dicitur.
regula arboris dicitur: et
dicitur tunc, subjecti-
ve, et obiective re-
petit in ab. de
designato, et de
mum.

Notandum 9. quod medium exercitatus, sive
obiettum est duplex, scilicet quae sit, regula, et mensurae
renos, sicut explicavimus supra, cap. 5. et in qua sit
dicimus de origine, et habitudine, medijs huius regulae,
et

mundo ignoto; ubi et obum micronis que. centis: quod. n. quereas micendi, quereas
per subiectum, et ob-
iuncti ita que esse
rei in se, et potest
obiecta: si quo-
que ita que in de-
re magna. p. 8.
sec. 2. c. 6. n. 60.
61. et 62.

Pro quo indi-
cationis, et quo
modo quod quid
est, et cuius est, sine
idem, aut dispo-
nuntur. vide sco-
tum 2. d. 3. q. 6.
Ad questionem
n. 20 et sequenti-
bus. Et Charan.
in Metab. lib. 5.
pag. 253.

um personam de quo est res, et sine primitivitate quereas
quod, derivationem, et possessionem.

Notandum est. Quamvis quereas, et regu-
la de quo, dicitur, de materialitate, ut ex seipso loquitur
in capitula gultu, et ante magna, regula de d. id po-
tunt esse, et exordium ad materialitatem recedunt in quere-
das; non ut quereas ad illas recedunt: quereas. n. quereas
de immaterialitate, ut patet, ex dicitur: denominatio, et
tunc sumpta est, a magis noto, et per modum est scilicet
materialitatis. patet tamen de omni origine quereas, et habi-
tudine. Ex magis autem regula est. sicut cum
quereas, de quo est bonitas primitiva: et ex se ipso
est de seipso; cognita aut de materia presentem, ante
ipsam; vel est de seipso secundum suum esse numerale.
2. de quo est bonitas derivativa, seu materialiter: et res-
pondendum est, quod de suis proprietatibus, de quibus est
composita materialiter. Et de quo est bonitas primitiva
est: et respondendum quod est sui esse per se boni, cui-
us est: vel quod est magis notum, quam bonitas

Notandum est. quod ad ipsam regulam de
quo, cedendum quod, quod dicitur, dicitur in articulo
dico. 2. de simpliciter, et con. goni; regula prima. et
de generatione; regula. 4: et de substantia, et actus;
regula. 7. de quibus, multo alij, in locis agit; que. nume-
randa essent, sed regumibus, propter eorum brevia; cum
illis, quibus, que. ad primitivitatem, recedunt, derivationem, ab-
solutam, et respectum, presentem.

Cautionem est 2. in articulo seipso, articulo dicitur. Declara-
tione
nali cap. de dignitatibus dei, g. 3. dicit, quod dignita-
tes divine sunt ita in se numero unus, et idem, quod di-
vina bonitas sit ita magna, et ita eterna, et presentem est, per
seipsum; sicut per magnitudinem, eternitatem est. et
nisi seipso dicit, quod quereas. de quo est bonitas divina:
respondere possumus, quod est de seipso bona primitiva,
magna, est: et quod est derivativa composita, de mag-
nitudine; q. per magis est quereas magna, boni. est. vide
dicta, nos. 4.

Capitulum

Capitulum XIII. De regula quare.

Juris.
Finalis.
Medio.
Ratio.

A dictione illius ad
inveniendum veram
solucionem;

Quare, et regula quare duas habet
partes: quare quare, et finalis, et hanc
et ipsa mensura est finalis, et hanc
per res finem habet.
Medio, et ob hoc inveniuntur quare, et res
pondens per quare, sunt ratio, et intentio. Est autem
ratio, ratio, causa, principium, vel fundamentum operis,
vel agentis, et per medium investigandi causas, rationes
formales, et per effectum, fortia, generalia, et co-
formalia, inveniuntur, et ob hoc per quare. Unde quod
que est, existit, aut subsistat, et eorum quibus consistit: et
per hoc eadem respondens ad quare, et illius.
Unde ratio est medium inveniendum, hanc interrogati-
oni facta, per quare, formaliter.

Intentio.

Intentio autem actus est in se ipso, et op-
eratus, per se, et voluntatis, et voluntatis, et ten-
dentium ad finem operum. Unde per se, et ten-
dentium, seu intellectus, finem apprehendentes, et ten-
dentium, seu voluntatis, per appetitum, seu voluntatis, appetitum,
agensque moventem, et intentem ad finem. Unde in-
tensio est medium inveniendi finem, et cupit unquam ob-
tationis terminum persequendum, seu perfectionem, ad quod
est ordinata, et vel propter quod determinata. Est etiam
medium respondens inveniendi solucionem, ad interro-
gationem factam, per quare, finaliter.

Simpliciter.
Loca.

Hinc dependuntur regula quare ratio-
nis quare, et effectibus, et proinde
in fine, et inveniuntur quare, et proinde
est etiam, et proinde, et proinde, et proinde.

Cohim.

Notandum quare. Quare, idem est
quod tenet, idem quod tenet, et tenet, et tenet,
idem quod tenet, et tenet, et tenet, et tenet,
quod ob quare, et tenet, et tenet, et tenet,
seu quo fine: v. modo quare fortior: 2. finaliter
Notandum.

Notandum. 2. Causa, et regula quare, d. gene.
 calice carule; et dicitur quoque juxta divisionem
 quatenus causa in principalem, et finalem; quinquag.
 d. est, que p[ro]p[ri]a est existens, vel agens; est, n. 2.
 per quod res existit, vel agit, p[ro]p[ri]a est, finis ex-
 istens, vel agens; id est, id, ad quod, vel p[ro]pter quod
 res existit, vel agit.

Secundo, principia causa est quinquag.
 quedam impans, alia p[ro]p[ri]a; alia apans, alia cons.
 cans, alia p[ro]p[ri]a. Impans est materia, p[ro]p[ri]a est
 est efficiens; apans est forma, cons. est for-
 ma p[ro]p[ri]a; p[ro]p[ri]a est materia. Causa v.
 finalis est duplex; p[ro]p[ri]a finis agendi; finis operis,
 et finis intentionis; p[ro]p[ri]a agendi est perfectio operis;
 finis operis est eius ad quem sue ordinationis; et finis in-
 tentionis est quies in o[mn]i acquireto. Intentionis autem est
 duplex; p[ro]p[ri]a, et p[ro]p[ri]a quibus d. n. p[ro]p[ri]a specialiter
 composita libris; et p[ro]p[ri]a mentionem facit.

Notandum. 3. quod principia causa, ad huc duplex
 est duplex: idem est una; diversa altera. Idem est
 designabilis p[ro]p[ri]a, et dicitur de re, que non h[ab]et di-
 versam causam, vel rationem operis; existendi, vel agendi;
 quod proprie, et simpliciter d. de Deo, et de his, que de
 sunt; qui simpliciter proprie dicitur per se. Si acceptum
 nomen causa, admissionem a Patribus gratias in Deo, ad
 v[er]ba est d. Pater causa filii; p[ro]p[ri]a, a Latinis appella-
 tur Principium filii. Undeque consentit nomen d. et
 nomen causa, et p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a in p[ro]p[ri]ationibus, in Deo
 admittit. Si nomen lib[er] de quinquag. p[ro]p[ri]a cap.
 36. et in comp. acq[ui]s. d. d. p[ro]p[ri]a, q[ui]s. 3. de p[ro]p[ri]a
 ribus. d. fol. 63. col. 1. Nomen in in arbore p[ro]p[ri]a, in quib[us]
 moribus flous, cap. de quibus p[ro]p[ri]ationibus dicitur, in
 Deo non esse proprie dicitur nomen causa, et effectus; itaq[ue]
 ut latini. q[ui] nomen dicitur, et q[ui] quod causa, et effectus
 dicitur aliter n[on]. sed de hoc vide Petrus in Apo-
 logia, per totam divisionem antiermenonis viginti.

Nota. 1. et d. de ad
 dicitur p[ro]p[ri]a, per totam divisionem antiermenonis viginti.
 Nota. 2. et d. de ad
 Nota. 3. et d. de ad
 Nota. 4. et d. de ad
 Nota. 5. et d. de ad
 Nota. 6. et d. de ad
 Nota. 7. et d. de ad
 Nota. 8. et d. de ad
 Nota. 9. et d. de ad
 Nota. 10. et d. de ad
 Nota. 11. et d. de ad
 Nota. 12. et d. de ad
 Nota. 13. et d. de ad
 Nota. 14. et d. de ad
 Nota. 15. et d. de ad
 Nota. 16. et d. de ad
 Nota. 17. et d. de ad
 Nota. 18. et d. de ad
 Nota. 19. et d. de ad
 Nota. 20. et d. de ad
 Nota. 21. et d. de ad
 Nota. 22. et d. de ad
 Nota. 23. et d. de ad
 Nota. 24. et d. de ad
 Nota. 25. et d. de ad
 Nota. 26. et d. de ad
 Nota. 27. et d. de ad
 Nota. 28. et d. de ad
 Nota. 29. et d. de ad
 Nota. 30. et d. de ad
 Nota. 31. et d. de ad
 Nota. 32. et d. de ad
 Nota. 33. et d. de ad
 Nota. 34. et d. de ad
 Nota. 35. et d. de ad
 Nota. 36. et d. de ad
 Nota. 37. et d. de ad
 Nota. 38. et d. de ad
 Nota. 39. et d. de ad
 Nota. 40. et d. de ad
 Nota. 41. et d. de ad
 Nota. 42. et d. de ad
 Nota. 43. et d. de ad
 Nota. 44. et d. de ad
 Nota. 45. et d. de ad
 Nota. 46. et d. de ad
 Nota. 47. et d. de ad
 Nota. 48. et d. de ad
 Nota. 49. et d. de ad
 Nota. 50. et d. de ad

habens causam, ut sunt ^{aliqua} omnia alia, quae sunt deum.
Causa finalis similiter est duplex; quae
dam idem: alia diversa. Idem est illa, quae est
perfecta, aut perfectibilis in seipso; et quae designabilis
per se, et dicitur de deo, et de his, quae sunt in
seipso, seu ad in se. Diversa causa finalis est
quae est in se imperfecta; perfectibilis tamen in alio, et
ad alio; designaturque dicitur; et dicitur de rebus, in
se imperfectis, sed in alio perfectis; ut sunt crea-

Duplex.

Duae spēs.

Duae.

Primum.

Regula

concluden.

Pr.

Notandum. 4. Cuius finaliter duas habet spēs,
per quod respicit duas habitudines: prima ad se; 2.
velo ad alium. Similiter quae finaliter duas habet:
prima respicit habitudinem in seipso; 2. autem exteri-
orem. Unde quae respicit seipsum, quae finaliter respicit
seipsum, quod est per seipsum, in quantum est sui
ipsius: 2. 2. respicit deum, quod est per suas causas et dan-
tas esse. Deinde quae respicit alium, quae est finaliter. Res-
pondenda est prima, quod est per seipsum, in quantum est sui
ipsius, et ab alijs per seipsum, prout quod ab alijs
est per seipsum. Deinde respicit deum per 2. spem, quod ad est
aliud; de se per seipsum perfectionem. Si autem compa-
retur ad deum, prout est deum, quum in seipsum. Unde in libro
Notandum. 5. quod ad istam regulam quae se
sunt reducenda, quae doctor docet in arte inventiva. Dis-
t. 2. regula. 7. de demonstratione; regula. 9. de maiori et
minori; et in arte amatoria, dist. 2. regula. 2. de inveni-
tione et fine; et in speciali libro de primis, et secundis
intentionibus. Multa quoque ad hanc regulam pec-
tentia contingemus, cum regulas concludendi habemus;
quarum prima est per maiorem finem, seu inter-
tentionem primam. Dummodo nullum sequatur inter-
tentionem, et propriam secundae intentionis,
sive medijs, si principium huiusmodi. Si doctor dicit
magister in Causa magna super artem inventi-
vam, et tabula quatem, dist. 2. 6. Item quod in qui-
tanis res; de se. Unde cum prima intentione, fol.
ios.

In Causa magna
tabula, in quibus mi-
nutis, cap. de quibus
die vocali. Docet do-
quod deo melior est
per agentis, quod per
extans: quod deus crea-
vit omnes creaturas,
tione sui ipsius, per
primam intentionem,
et ad se ipsos, per 2.
fol. 206. col. 4. in
corpore. Vide et in
folio. 207. col. 2.
in corpore. Et idem
docet in Arte mag. par.
100. 3. et m. 16. p. 2. et
2. cap. 2. 2. p. 2. et
quod de se ipso. Cap. 1. p. 2.
Inno 5. pag. 130. et
cap. 3. art. 1. n. 30. pag.
157. Et expresse tradit
in lib. de die vocali, in
quibus minutis sup. pri-
ma spem reg. vocat.
fol. 2. col. 6.

Capitulum de regula euanthi.

Quod est, et regula, quantum dicitur in
... quorum prima est continua; et hinc per vi
... continua, et hinc per vi
... continua, et hinc per vi

... Media denique regula, quibus Media
... ad ...
... salitas, et particularitas: solitudo, et societas, sive confor-
... tium. Et ad ...
... ria: et est ...
... pique in ...
... excellens, et ...
... plenitudo ...
... participatio ...
... et limitata.

Parcialitas autem est sufficientia, aliquid
... et defectus: ex quo ...
... aliquid, limes, pondus, mensura, ...
... dimensio, virtus, ...
... et ...

Deinde solitudo est rei cuiusque precipua
... rei, quae est ...
... et huiusmodi. Societas autem, sive confor-
... ratio, sive collatio ...
... ab altera, vel alteras; sive quae est medium ...
... talitates, multitudines, compositiones, ...
... aggregationes, numeros, distributiones, et huiusmodi.

... in regula quantum
... a divisione; a
... numerum; ...
... quodlibet
... quaeque ex comparatione
... et pari; non ...
... fieri dicuntur.

Notandum

Universa
de reg.

Universa
de reg.

Multum
do.

Quomodo
plex

Quomodo
est

Quomodo
duplex
singula
rursus

Quomodo
est

Quomodo
est

Notandum primo, quod hae regulae quantum
 ad designationem quantitatis indifferentes; et non quae tantum
 quae hinc est, et hinc non accidunt: cum enim ad generabilia
 magis propriam designandi Cuius, universalia sic ad omnia illibilia;
 non est aliquo quae regulae concordant, sed in tota gene-
 ralitate consideranda: quoniam per quem quantitas de
 quantitate rerum indifferentes; sive de tantitate; ut ubi
 sit ad infinitum, et finem

Notandum 2. quod per quinam speciem opera-
 gula quantum designationem simpliciter, compositam, et
 unam rei: per 2. designationem est compositionis,
 divisionis, et multiplicandi. Sive, aut numeri: et proest
 per 3. designationem est multiplicandi, quae in forma: primo desig-
 natione numeri tantum: 2. designatione numeri in qua-
 litate: et 3. designatione numeri in ordine. Primo modo
 Quot queritur per quot; ut quot sunt homines; angeli; et
 menta est. 2. modo queritur per quotplex; ut quot-
 plex est omnia, quoniam, acris, homines: Pro. n. d. g.
 quotplex est, quotplex designabilis est variis conditioni-
 bus, et qualitatibus, sive naturalibus, sive moralibus: opera-
 que bonus, magnus est: dicitur, concordans, est: dicitur, an-
 gelicus, ceterus est: dicitur, prudens, est: avarus, gulosus,
 est. 3. modo queritur, per quotus, a. unum; ut quotus est
 corpus; quotus est corpus; quosa est rosa.

Notandum 3. Unus est duplex; quaedam est
 unum; altera vero plurimum: prima, sive singularitas, sive uni-
 tas simpliciter; et de ista queritur per quinam speciem re-
 gulae quantum. 2. Unus, sive unio, sive unio compositi-
 onis, sive unio positionis; et de ista queritur, per secundam
 speciem regulae quantum.

Notandum 4. Ad hanc regulam
 quantum spectant quae 9. dicitur in arte amatoria de sim-
 plicitate, et compositio, dicitur 2. regula prima. in libro de
 signa, ubi de signa simpliciter, et composita differunt: de quibus
 multa quoque dicitur in scala intellectus; nam in qualibet signa
 de istis agit. Consideranda quoque sunt, quae de quantitate, in
 istis libris sunt sequimur dicitur.

Capit. 15. De regula quale.

Questio, et regula quale duas habet
partes prima est propria; et hinc per qualiteram pro-
prietatem, seu primariam respondentem. 2. est appropriata;
et hinc per appropriatam, seu secundariam qualiteram
respondentem.

In ista regula quale media artificialia di-
versiva itty ad invenendum veritatem solutionis sunt for-
ma, et similitudo: recurrendo, et obliquitas. Est autem for-
ma, ratio efficiendi, via agendi, et origo operandi uniuscuiusque,
et causa propria determinationis: sequitur est medium generandi
generandi proprias eiusque in qualitates, seu innotas, a propria
ratione: est etiam forma, medium comparandi rationem pro-
prietatis rei, et id omnia, quod per se ipsam ~~est~~ scilicet
et proprietates omnes innotas.

Similitudo est conformitas unius rei ad aliam
reem rem in qualitate, que est causa participationis, et
appropriata determinationis: estque medium generandi
qualitates communes, et ab alieno non illas: et dig-
noscentur quoque, per similitudinem illa alia non, in qua
illata est, et est proprietas omnes. Ut si queratur,
quale est bonitas: respondetur per formam, et secundum
primam partem regule, quale, quod est bene, bonifican-
tia, et sic est propria rationis bonificanti. Respondetur
2. per similitudinem, et per partem 2. eisdem regule, quale,
quod bonitas est appropriata magna, et ratio per appo-
prietate agendi magnam. Deinde quod, per formam
suam et rationem propriam est caliditas; per similitudinem
3. et naturam alteram, scilicet caliditas, est fieri.

sed est id, quod ab extrinsecis veniens con-
junctum, vel disjunctum est ad eam advenit; ideo primario
ad hoc dignoscendum recurrimus recurrendo, et obliqui-
tas; ~~quod~~ recurrendo, et maxime facit ad proprietatem
avertendas: ideo dicitur 9. in libro de signis, dist. 2. parte
2. cap. de simplicitate, fol. 15. pag. 2. et sequenti, offensus
bonitatis, et certitudinis ad innotas correlativa esse per sim-
plicem lineam, et receram: facit quoque ad appropriata-
tionem consonantem. Obliquitas 3. ad disjunctum, et dicitur
in lib. de itty, dist. 2. cap. de conditionibus itty, fol. 10. et
vade ad part. 3. c. 12. art. 2.

Recurrendo

causando.

causando.

causando.

causando.

causando.

causando.

Reverendo igitur est recte, seu congruo

habendo sui principium, et finem experientiam; atque me-
dium perungendi qualitates omnes, sine quibus, sine ex-
pressionibus, convenientibus, vel congruentibus suis, et demum
et per quos pervenitur, et ad finem accedunt. Illi-
us autem est aliquid, seu dispositio declinatio, et oppositio
sui generis, et finis; per se est in medio termini, et per se, et fine,
vel ab intentione recta, seu ad finem: estque medium per-
tingenti omnes determinationes actuum inanes, vanae, im-
perinentes, adiectivas: sicut et dicitur de medio
pertingenti omnes determinationes actuum finitimas, et
alios, pertinentes, vanae, et per quos alios profectus
non convenientes.

Quia respondentur in regula quale, ratio-
nes omnes, a pte, et dicitur: convenienti, et disconvenien-
ti: proportionato, et inproportionato: et huiusmodi, et
ut vult ab aliis, et dicitur quibus. Qualitas est cer-
minum interogatorum determinationis subiecti, sine deter-
minatione expressionis dicitur subiecti, tam substantivae, quam
adjectivae; et dicitur per ad dicitur. Iste autem est specialis po-
tentia regulae dicitur quae dicitur de determinatione dicitur,
per se est expressione adjectiva; non est in, adjectivae
conveniens regula, sed diffundendo quoque ad certam dif-
ferentiam expressionem substantivam; ut patet ex dictis.

Notandum. 2. et non congruunt. Pro-
prie qualitates sunt causa superiores; et appropriatae
sunt inferiores. Unde per hanc regulam requiritur accipere
causam suam superiores, et inferiores inter subiectum, et
predicatum. Unde reducitur et ad hanc regulam
quale dicitur huiusmodi ex antibus, et consequentibus.

Notandum. 3. Quod sunt per quos
quibus nominatives, et adverbialiter; quibus dicitur dicitur
qualitatis: vel qualiter se gerit in actionibus suis:
si quoque respondendum est proportionate per nomina,
vel aut adverbia: quod hoc est iustus, vel operatur ius-
te.

Notandum

Notandum. 4. quod determinatio adverbii
abjunctiva triplex est: propria una, minus propria alia
et alia impropria. Propria est determinatio adverbii
adverbii ab inchoativa: appropriata est ad determinatio
adverbii imperativi ab inchoativa, quae est triplex, scilicet de
tempore, de modo, et de fine, minus propria est de
modo imperativi adverbii imperativi, minus propria est de
fine imperativi adverbii imperativi, minus propria est de
modo imperativi adverbii imperativi, minus propria est de
fine imperativi adverbii imperativi.

Notandum. 5. Ad regulam quale redu-
centur, suntque de voce in voce reventur, dicitur. 3. regu-
la. 5. de contradictione: quae per se proposita, et appropria
est repletur: et regula. 6. de necessitate contingentis: et
regula. 7. de punctis conjunctantibus: quibus in
se pro ab alijs obliquantibus se elongat, et in sua pro-
prietate permanens deest attingit. De punctis conjun-
dentibus agit quoque in voce amara. dicitur. 2. reg. 6. vi-
denda et sunt, quae dicitur regula. 3. de motu, et obligatione:
regula. 15. de pro: regula 16. de contemplatione: regula
18. de consuetudine, et consuetudine: regula 19. de patientia:
regula 17. de satisfactione: in his, et alijs mul-
tis ubi de qualitate agit, de propria, et appropria-
to dicitur: et regula quoque 7. de salute, et admittit: et
in libro speciali de venatione putat, et admittit, et pos-
sunt alibi propria, et appropriata admittit: et dicitur
que principiorum, regularum, ac eorum sunt, per propria,
et appropriata declaratur.

Capitulum 16. De regula quando

Quae est, et regula quando habet quin-
decim res: quarum quatuor habuit, 6 regula, quid tres
a regula, de quo: quatuor a regula, quomodo: et qua-
tuor a regula, cum quatuor res per reductionem ad quan-
do respondetur, et relationi datus quatuor praedictis.

Media hujus regule quando sunt mobili-
tas, seu terminabilitas, et immobilitas, seu inextinguibili-
tas. Est autem mobilitas, habitus movendi, et ori-
ginarius. Unde est medium perstringendi novitatem, depi-
nentis

Definientiam, mutationem, tempus, successione, et
affinitatem componit, novam partem, puncta, rursus
et, hanc, et cetera deo terminabilitatem praeferat.
Terminabilitas vero est durationis designatio aliquae
terminabilis, sive ex parte finis, et novitas, sive
ex parte medii, et successio, sive ex parte finis, et de-
finitio.

Quidem terminabilitas est abnegatio mobilitatis,
et proinde motus; estque medium contingendi atermi-
tatem, perpetuitatem, immutabilitatem, permanentem,
et cetera deo interminabilitatem praeferat. Quae autem
interminabilitas, designatio durationis, que nullo clau-
ditur tunc, sicut est aeternitas. Hinc

Notandum primo. Designatio duratio-
nis est duplex; quaedam magis, alia divisa. Quae
est, que nullam contrarij mixtionem habet: sicut est sem-
permanens. Divisa vero est, que contrarij participationem
habet, vel tunc coexistens, et novitas.

Notandum 2. Terminabilitas duplex est;
quaedam simplex, alia vero composita. Simplex vocatur
simpliciter: et est duplex; scilicet in partem positionis, et per-
manentiam. Composita vero successio, et est duplex; quae
de futuro ad praesens; alia de praesenti ad futurum. De-

inde interminabilitas, absolute accepta pro designatione
ne aeternitatis, est; duplex est: quaedam simpliciter, dicitur
vixitque, scilicet tam ex parte finis, quam medii, est
in existentiam terminari: et hae de aeternitas, solum deo
conveniens. Alia vero secundum quid; scilicet vel ex
parte medii, et finis, non autem ex parte finis; et hae
dicitur aeternitas, angelica, et astra coeles: vel ex parte fi-
nis tantum, non autem ex parte finis, nec medii; et

hae dicitur aeternitas, solum deo conveniens, que successio
sive motus. ~~Notandum 3. Per quem quando que.~~
Notandum 3. Per quem quando que.

Notandum 3. Per quem quando que.
Notandum 3. Per quem quando que.
Notandum 3. Per quem quando que.

vel ex parte medii
est; et hae de aeternitas
3. coeles illis, que
dum durans in se
miser durans; et
per mensuram sub
omnes, et operatio-
nes spiritalium.
Quae distinguen-
tur esse duplex est.
1. nega variabilia
est in medio, et fine.
2. in fine. Et 3. in
medio.
Quae cum dicitur loquuntur
distinguentur in
Quam unum immobili-
tatem, negantur pro-
prietatem, sicut
de motu, et finis; alia
mobilitatem, negantur
finitum deum ex parte finis;
non vero ex parte medii, et
itaque successione motus
et proinde et unum permanentem

designatio. et regula existunt media supradicta; nempe mobilitas, seu seminalitas; et immobilitas, seu immaterialitas.

Hinc respondetur in regula quando, ratio. Item res sumptae ab antecedentibus, sive prioribus; a consequentibus, sive mediis; et consequentibus, sive posterioribus. Quia ex triangulo subiecto deservuntur. Respondetur quoque ratio, a circumstantia temporis: non per hanc regulam queritur actus de quolibet ente: quando est: vel quomodo fuit: vel quomodo erit.

Notandum. a. pro ista regula quando, et regula ubi. Cum magister dicit, ad predictas quae respondentur esse per regulas C. D. K. non est, quia haec regulae non habent propria media ad inveniendum plures queritur per istas; sed ad amplificationem, et corroboracionem responsionum. sic habetur ex egregio precepto et hoc, in arte magna, a. p. regula septima. dicens: quod est temporis est valde difficile ad intelligendum; idcirco applicabimus regulam ad regulas C. D. K. Unde in tabula quibusdam 3. capitulo de temporalitate; de tempore queritur. quid est: de quo est: quomodo, et cum quo est. Et cap. de localitate dicit. Haec regula quatuor modis radium, et propter medietatem; sed nos quod dicitur solummodo, predicta a. modo tribus locis significamus, videlicet C. D. K. ad significandum quod regulas, ut cognitio habeatur de loco, et de his, quae queruntur sub ratione localitatis: tam igitur localitas, quam temporalitas, propria media sunt, quibus regulentur; sed illo eodem modo alijs rationibus declarantur, a magistro. Et in hoc passu nobis declarat. Regula quod semper ac quando difficultatem peruenimus ad aliquid intelligendum, debemus illi applicare unam, et aliam regulam: regula. n. regulam adjuvat; sicut camera camera, et figura figuram.

sed queritur. Cum magister specialiter respondendum iussit ad regulas C. D. K. pro declaratione regum. a. quando, et ubi. Haec rationem esse, quod queritur quando queritur designationem durationis, seu permanentiae; et regula ubi queritur designationem cui actus operatur in: et quodlibet

quodlibet ipsorum presupponit subiectum, et officialia sub;
 que intelliguntur in regula quid, et de quo. Presuppo-
 nit etiam designationem modum durationis, et continentie,
 sui conspiciendi; que intelliguntur per quomodo: et habi-
 tudine subiecti ad sua designationem durationis, et ad sua
 terminum; que intelliguntur per cum quo. Unde que-
 rito deo videntur generaliter concerni in questione de
 quando, et ubi; ac proinde ad plene eorum solutionem
 referendum est ad predictas 4as regulas, per C.D.c.k.
 significatas.

Notandum. s. Modus regulacionis huius regu-

la quando, est quod accipitur considerat, si id, de quo queri-
 tur per quando subiectum novitatem in aliqua quindecim
 speciem: quod si sic, per illam est in tempore; aliter
 non: quod n. est, et a novitate abolvitur, et tunc est. Vi-

etiam
 Novit.
 Propri-
 et acci-
 alijs.

quidam. Et cum queritur per primam partem: quod dicitur
 bonitas. Et est respondendum quod omne, quod est essentia bo-
 ni, vel omne, quod est ens, tunc est bonum agit bonum. Per
 2^{am} partem est omne, quod habet in se proprietates correspon-
 dentiales, sine quibus esse non potest. Per 3^{am} est tunc, quod
 est, a magnitudine magnificata, et tunc magis magna. Per
 4^{am} partem est omne, quod est in magis bonificata magnitudine.
 Per 5^{am} partem est, quod est de se primitivum. Per 6^{am} quod est deriva-
 tiva de suis proprietatibus, de quibus est conspicienda essentia-
 liter. Per 7^{am} partem est omne, quod est boni, cuius est. Per 8^{am}
 partem est omne, quod est in se per modum bonificandi. Per no-
 nam, quod est in magnitudine bonificando illam, a qua quo-
 que magnificatur. Per 10^{am} partem est, quod est in toto bono,
 per modum conspiciendi ipsum; et totum bonum est in bonitate,
 per modum conspiciendi ipsum. Per 11^{am} partem est omne, quod est
 in toto bono, tunc est tunc totum bonum per naturam faciendi
 unum bonum, vel plura bona, et tunc se. Per 12^{am} partem est omne,
 quod est cum suis proprietatibus, cum quibus est pars in se. Per
 13^{am} quod est in magis cum suis proprietatibus, cum quibus
 bonificat magnitudine, et a magis magnificatur. Per
 14^{am} partem est, quod est in toto bono, cum suis proprietatibus,
 cum quibus conspiciunt totum bonum; et totum bonum est in bo-
 nitate

admodum
 quod dicitur

in illo determinato
 numero totius, in quo
 est.

in bonitate conservando ipsam, et suas proprietates in
 illo numero, in quo sunt. Unde dicitur 2° in arboribus,
 agendo de eorum formis, forma 49. de refluencia.
 Et in hoc passu apparet resolutio; que videtur ad causas
 primas, et naturas in arboribus elementali, non in in nu-
 mero, in quo erat; sed in numero, de quo sunt; cum ita
 sit, quod ille numerus perdatorem in corruptione; Duran. ^{Num.}
 et igitur toto conservat partes in suo numero, et partes con- ^{perdit}
 servans ipsum in sua parte, et natura. Tandem per is
 idem, bonitas est tunc, quando est in toto bono rationem
 qua agit unum bonum, vel plura bona. Notandum 6°
 cap. 43. sent. ⁴ Notandum 7° quod regulari quando re- ^{existit}
 duenda sunt ea dicitur, que de eternitate, eternitate, et
 tempore ubi dicitur magister, et passim obvia sunt agen-
 tibus quibus libet. Videantur quoque capita 41. 42. et
 43. sententiarum ubi de ero, et eternitate agit. Vide et reso-
 lutiones super predicta capita.

+ Reges infra
 fol. 123. pag.
 2.

Capitulum 17. De regula ubi.

Quasi, et regula ubi dicitur pates quidem
 cum species, quibus per reductionem ad ubi similiter por-
 detur, ac dicitur regula procedens.

Media hujus regule sunt interioritas, et Media
 exterioritas. Est autem interioritas terminus interioris, ^{interior}
 et primus actus essendi, in. etque medium dirigendi in
 termino, opposita, innata, interna, infra, propinqua, in-
 tempo, et cetera dicitur ~~interioritatem~~ aliquam presentiam.
 Exterioritas vero est terminus exterioris, et secundus ^{exterior}
 actus essendi, in. et est medium dirigendi exterioris,
 adhaerens, contingens, adventiva, mobilia, remota, extrin-
 seca, et cetera dicitur exterioritatem presentiam; sive res omnes.

exterioritas; sicut supra
 finis, ambigus, contal-
 bus, et conus presentia
 videtur in dicitur y.
 na, presentia, s. videtur
 cetero presentia presentia
 tos.

Hinc reponuntur in regula ubi rationes
 omnes, a circumstantia loci dependentes, et ab alijs modis,
 quibus aliquid est in alio, vel in se ipso, et partes in actibus.

Notandum primo, quod rationem, et regulam
 ubi, quatenus esse ad res omnes actus essendi, in: non autem
 ad dirigendum esse precise ad locum particularis accep-
 tum. Et ratio est, quod hujus quibus obiectum dicitur est, et eo,
 que sunt in loco, et extra locum completionis: tunc autem
 particularis

particulare quoddam est. Objectionum igitur regulae ubi est, quodamque, et quomodoque designabile in eis accensum effendi, in, per quem tunc, id quidem est, in quorum designacione, vel existere, aut consi-

del existere, aut consi-
agere, sine pati, appre-
hendere, sine producere.

Duplex; quidam designacionis, et alius consentivus. Designacionis quidem est per quam indicantem, et perscrutantem, aut rem in eorum esse distinguentem. Consentivus autem est, per quantitates convenientem, sine limitantem. sicut est caput in loco.

Quidem tunc designacionis designacionis in essentiali, sine subiectivis; et relativi, sine obiectivis. Obiectivus est correlativus, sicut pater in filio; filius in pater; causa in effectum; effectus in causa; ideo in agere quod dicitur designacionem causam per effectum, et effectum per causam. subiectivus vero est absolutivus; sicut totus in parte; dicitur in corpore; angelus in loco.

Unde in actu predi-
candi; dist. 1. parte
3. principali, dicitur.
verbo deus regulas
dicitur in regula quibus;
deus non est in tempore,
cognita est eternus; sed est
in tempore, sicut causa in
effectum. Et in regula ubi
dicitur. Deus est in loco
sicut causa in suo effectum.
et est in loco, in quar-
tum est homo.

Terminus quoque consentivus est duplex; quidam per continuum; sicut pars in parte; et partes in toto, et totum in partibus; sicut per contiguum; sicut loca in locis; consentivum in continente. Quaedam autem per breviteratione variis, continua sunt, et contigua; ut notantur ex dist. 2. in compendio actus demonstrativa, dist. 3. de certis partibus figurae cleme[n]tibus, medium autem componitur, fol. 43. col. a. in notabilibus, 15. 16. et 17. de mixtione. Unde conclusimus quia esse in parte contiguum, et continue; contiguum quidem, ratione dispositionis, quod semper pervenit; continue vero, ratione materiae diffusivis per omnes extremitates effectus. Unde ubi dicitur.

Notandum 3. quod per regulam ubi queritur, vel queri potest hoc ^{notabile} esse ubi est, sicut. sed est. Localitas autem quibus accipitur, per omni, in, est regula de ubi; perquam autem regulam ad inquirendum rem localitatem, sine designacionis terminis accensum effendi, in; et hoc per in, per regulam C.D. K. sicut monimus capite primo, notab. a.

Nota hoc in actu
predicandi; regula
potest dicere. Per hanc
regulam queritur. Ubi sunt
res in loco; et ubi sunt
res sine loco sunt pluri-
ces in parte amara
boni, dist. 2. cap. 7. ubi
accipit pro omni, in. et
dicit, locum esse, ut partem
partium alia in aliis partibus
sine esse. Et in verbis
in

Modus autem regulacionis est, quod a se considerat, sicut de quo queritur per ubi. hoc nomen, sicut nomen continentis, vel consentivi; designacionis, vel designati in aliquo diciturum vs. specerum; quoniam si sic; sicut.

Angelicali, s. de loco
vniuersali, s. de inuoluntate,
alio, extra, et ali-
us extra, et inera
obijecione.

secundum illam opo per se regulandum. Ut cum quaeritur:
Vbi opo bonitas? ecce respondendum per primam partem regulae. C. opo
est in se; et quia in se est opo, tunc cuius bonum agit bonum. Et
si respondendum est per aliam partem, iuxta modum praescriptum
capite ante, notab. 3.

Notandum. 4. Quod ad regulas ubi reducenda
quoque veniunt de, que de localitate, et continentia pappi
obvia sunt in magistro; et maxime ubi per se dicitur per
regulas, deveniendo ad regulam. 3.

Caput. 13. De regula quando.

Quaeque, et regula quando, quomodo habet
partes: 1. quomodo pars est pars, et in se. et hinc per dicitur
respondetur. 2. quomodo pars est in parte; et hinc per concordantiam
respondetur. 3. quomodo partes sunt in toto, et co-
tum in partibus suis habet; et hinc per dicitur, et concordantiam
respondetur. 4. quomodo totum ex se similitudinem
sua transmittit; et hinc respondetur quod per illud modum,
quem sic cum suis propriis correlativis, cum quibus hinc
ab eorum partibus pappi, quas in se respondetur, carere
pat, et in forma, sicut et ex se similitudinem suam trans-
mittit.

Media Regulae regulae, quomodo, sunt modus,
et ordo. Est autem modus: sicut modus, terminatione
secundi gerundi designans; quo significatur propositio
principij ad finem; et que medium gerundij modum an-
nes, et omnes gerundiales. Ordo autem, est series, vel
dispositio modi; id est series in se, sicut quilibet modi.
Est autem medium gerundij signationes omnes, ordina-
tiones, series, sicut, coordinationes, dispositiones, propor-
tiones, et hinc modi.

Hinc: latens in regula quomodo argumen-
ta dia, a modo, et que viuentiam accipienda; que
comprobantur questionibus non minus commode sunt,
quam viuentiam componit, et tota.

Notandum primo. Quomodo, est tunc legis-
narius subij de modo opendi, existendi, agendi, vel pati-
endi. Et quaeritur dupliciter; scilicet modaliter, et ordi-
natis. Primo modo quaeritur absolute de modo; 2. loco
de modi serie; ideo media stabilita sunt modi, et ordinem.

Notandum

Notandum 2. Quod incertus querentis, (qui sem-

per in omni quæsitio est obsecratus, ne equivocatio sit) per quo-
modo, est proprius sui ad finem. Diffinitur autem provisi-
proposito: provida, acque commoda preparatio. Providencia
namque est per quam futurum aliquid videtur, antequam fac-
tum sit. Et dicitur proprius dicta vel circa modum rerum;
vel circa ordinem modum rerum.

Notandum 3. Provisio duplex est; quædam innata;
alioa adjecta. Provisio innata est operatio ipsa potentia,
sua manifestatio virtutis, et actuatio possibilitatis: sicut in
tellectus intelligere. Bonitatis bonificare. Unaqueque. n. dicit
per actum suam manifestatur, operans, actuatur; sequens
certis providam, acque commodam preparationem suam.

Provisio adjecta est. Determinativa, vel ex-
pressiva et denominativa innata. provisiōis impugnentis ex-
tensione, et terminatione actus in aliena materia; sicut ex-
tensione actus sui in objecto; forma in materia; gen-
tium generare. Actus enim istius, secundum sui actum dicitur
sua intelligere; exterminatione autem sui in variis objectis,
dicitur nunc discernere, nunc considerare, nunc civiliter,
nunc ferre, nunc sapere; et huiusmodi. Actus quoque for-
me bonitatis v. g. secundum sui actum in propria materia di-
ctus bonificare; sed exterminatione sui in variis materiis

dicitur congruere, corrigere, punire; et huiusmodi. Agens
etiam quod, et innata dicitur agere: sed adjecta dicitur domi-
nari, gubernare, regere, gubernare, punire, etc.

Notandum 4. Quod supra dicitur dei provisio
adjecta appellatur innata; non quia sic sit; sed quia
innatas proprietas conditionant: ideo proprius dicitur
conditiones proprias, et similes.

Notandum 5. Modus duplex est; scilicet ha-
bitudo, et consecutio habitudinis. Est autem habitudo, indi-
catio quædam actus in seipsum ad terminum, ad quem.
Consecutio v. habitudinis est determinatio consequens ter-
minationem actus in termino. Vel habitudo est ipsa gen-
tium extensio. Et consecutio habitudinis est actus ipsius gen-
tis impressio.

Similiter ordo est duplex. Primus est conor-
datus respectu; sicut prioris cum posteriori: anterioris cum
posteriori: posterioris cum inferiori. 2. est oppositi respec-
tus: sicut prioris cum posteriori: superioris cum inferiori.

Notandum

Incertus querentis
Diffinitio
Proprius
Innata
Adjecta
Determinativa
Expressiva
Habitudo
Consecutio
Dupliciter

Notandum. 6. Quod 4° species, quas egregie pre-
 ceptis nosse assignat in hac regula quomodo, et in regula
 sequenti de cum quo: sic esse cum his, que divinus conso-
 nant, et ordinantur. Nam modus duplex est; scilicet effen-
 di, et agendi. Deinde modus effendi est simplex; nempe unius
 in se; unius in alio, seu cum alio; plurium in uno; seu
 unius in pluribus. Hinc prima species regule, quomodo reduci-
 tur ad modum effendi unius in se. 2° ad modum effendi unius in
 alio. 3° ad modum effendi plurium in uno; vel unius in pluri-
 bus. Et 4° ad modum agendi.

Possunt quoque sic ordinari quaedam species. Quo-
 modo pars est pars, reductionis ad modum agendi; quomo-
 do pars est in parte ad ordinem consistendi; vel ad ordi-
 nem agendi in se; quomodo partes sunt in toto; ad
 ordinem componendi; et quomodo totum est in partibus; ad
 ordinem consistendi; et quomodo totum est in partibus; ad
 ordinem agendi exterius.

Similiter de speciebus regule cum quo est in-
 telligendum. Nam cum quo pars est pars, reductionis ad se-
 parabilitatem, per quam res consideratur in se sola, et
 non excluditur ab alio, seu abesse cum alio: Cum quo pars
 est in parte, reductionis ad inseparabilitatem essentialis,
 per quam res considerantur concordantes, et convenientes
 ad constitutionem unius. Cum quo partes sunt in toto,
 et e converso, reductionis ad inseparabilitatem essentialis,
 per quam considerantur res in se, et concordantiam
 cessant. sic. n. totum in partibus suis distinguitur, et in
 ipsis intrinsece consideratur. Tandem cum quo totum trans-
 mittit extra similitudinem suam, reductionis ad insepara-
 bilitatem, seu connexivam instrumentorum.

et pars in parte

Notandum. 7. Ad regulam quomodo re-
 genda sunt, que passim de modo rerum tum effen-
 di, simpliciter, vel compositis, substantivis, vel adiectivis, natu-
 raliter, vel moraliter, realiter, seu intentionaliter: tum
 agendi, principaliter, vel instrumentaliter, per se, vel per
 accidens; intrinsece, vel extrinsece est. Dum et que docet
 de ordine rerum; alie. n. sunt alie prioris, superiores, dignio-
 res, perfectiores, preparatiores, intimiores, utiliores, vir-
 tuosiores, veriores, notiores, clariores, evidenciores, lauda-
 biliores est. Unde cum in istis regulis quomodo, et cum quo
 tangantur que ad missionem pertinent, ascendende sunt ista-
 rum conditiones, quas ponit 9° in 3° parte ar. 1.

Caput

Capitulum de regula cum quo.

Quaevis, et regula cum quo habet quatuor species, sicut proxime praemissa: quibus reductis ad unum quo similiter respondetur. sic comparat et capite antea notabili modo.

Obiicit insonus querendum per regulas cum quo est consociabilis pluralitas: sive separabilis soliditas. Unde de medio supra regula existens separabilitas, et inseparabilis. Est autem separabilis, habitus agendi sine alio, et agendi: et quae medium attingendi simpliciter, unica, nuda, facta, et separata; quae sine alio esse possunt; et sine alio agere. Inseparabilis autem est necessitas agendi cum alio: et quae medium pertingendi compositione, pluralitate, vestimenta societatis, conjunctione, concomitantia, coordinatione, co-operatione, consociatione, concomitantia, membra, organa, instrumenta, et cetera per se per se praesentia.

Hinc est regula cum quo recipiendum est circumstantias omnium, et sociis, et adiutoris, ministerii, et quibuslibet instrumentis sumuntur. sed non facile in unaqueque regula habeas argumenta, quae conueniunt, obiectum insonus querentis considerat, et media; praeterquam ubi determinata suppediuntur argumenta, seu conuenientia loca, quae subiecti materiam, de quo sermo est, operantur scilicet applicat.

Notandum primo. Quaevis cum quo designatur est subij, quo queritur de correspondencia, seu aliquid societatis; regula autem praesentem quoque designat. Quae ostenditur ad quodcumque applicabile est aliter, vel ad huiusmodi associatione absolvent.

Notandum 2. Consociabilis pluralitas, et pluralitas, sunt multitudine in dea concordantia, respectu, scilicet, aequalitate, vel inaequalitate aliterum cum alitero fieri esse. Quae consociabilis pluralitas duplex est; quae dicitur aequalis: aliterum v. inaequalis. Aequalis haec tantum est in necessariis simpliciter, et essentialibus, et consociationibus, sicut in iudiciis; ubi agnoscitur omnes aequalis sunt in sententiis suis; et Passus est L. his; et Filium Patre spiciantur.

Species
Obiicit
Medium
Separabilis
Inseparabilis
Societas
Instrumenta
Societas
Instrumenta
Societas
Instrumenta

providentiam faciem; totaque in diversa finibus operantur ad
esse, cum aequalitate personarum, et eorumque

Modis in putalem,
et actum:

in modo alibi, suo pro-
portione nata
adventio:

Conspicibilis v. pluraliter in qualis, dicitur frequenter
quasi, et substat, sui gradus pluraliter; et sic efficitur
in his, quos aliter est aliter major: et dividitur in prin-
cipalem, et instrumentalem: deinde instrumentalem in natu-
ralem, moralem, et artificialem. Moralem in virtuosam
et virtuosam: et artificialem in liberalem, et mechanicam.
sic causa principalis. (que comparatione quibus instru-
mentum q. lat.) est, que ponit opus suum; sicut hoc q. q. q.
scribit; cuius instrumentum naturale est manus; moralis, vir-
tus, vel virtus; liberalem, genus: mechanicum vero est, sicut
ferre in fabrico signatio.

Notandum. 3. Modus regulationis in hac regu-
la est, ut accipit consideres per quatuor species instrumen-
ta simplicia sui, in qualibet parte operis: per 1. speciem
consideres instrumenta composita, cum quibus agens agit
in alio, et de alio, sicut pars in parte: per 2. conside-
ras instrumenta, cum quibus partes conspiciunt totum; et
totum conservat suas partes: per quartam speciem con-
sideres instrumenta, cum quibus totum conservat totum
se similitudine suam, et partium.

Et cum queritur per quatuor species. Cum
quo bonitas est pars. Et est respondendum, quod bonitas est
pars cum suo principio bonificativo, cum quo est activa; et
suo bonificabili, cum quo est passiva; et cum suo boni-
ficativo, cum quo est actualis. Per 2. speciem queritur
cum quo bonitas, que est pars est in alia parte. Et est
respondendum, quod bonitas, que est pars, est in magni-
tudine, que est alia pars, cum suis in partibus propriis
cum quibus bonificat magnitudinem, et magnifica-
tur a magnitudine. Itaque in hac 2. spec. non sumitur
per bonificativum simpliciter, nec bonificabile, nec bo-
nificatur, sed bonitas est in magnitudine cum magnifica-
tivo, si, aut, frequenter bonitas est pars, que hanc
2. speciem, non est in magnitudine, sed agendi bonum
quodammodo, sed agendi bonum magnitudinem.

Per 3. speciem queritur. Cum quo boni-
tas, que est pars, est in bono, quod est suppositum: et cum
bonum est in sua parte, que est bonitas. Et est respon-
dendum, quod bonitas, que est pars, est in supposito bo-
no

bono, quod est totum, cum suis proprietatibus, cum quibus
componitur totum bonum suggeritur: et totum bonum est in
bono, cum sua esse numerabili in bonitate, et in suis pro-
prietatibus, conservando ipsam, et proprietates suas.

Per 4^{am} speciem quoniam, cum quo totum
bonum, quod est proprium transmitti extra se similitudi-
nem suam, et partium suarum? Et est respondendum,
quod totum bonum, cum bonitate, et cum suis proprietatibus
faciendo unum bonum, vel plura bona transmitti extra se simi-
litudinem suam.

Notandum. 4. Ad hanc regulam cum quo videtur
ordo per se est, qui dicitur cap. 1°. notabili. 7. si autem
consideras illud esse proprium sua, modum, et ordinem unum
s. generationem que, de corruptionem generabilium, et corrup-
tibilium; unde dicitur individua, cum generantur; et quo dicitur
dant, cum corruptionem, precensionem habe, et dicitur, deo sem-
per ad peccata, tibi dabitur. Invenit lege libellus chaos,
et in se habet illud caput de individuatione: et maxime
caput de individuatione plantarum, numero. 3: et in arborum sem-
cap. de centum formis elementalis, p. 49. de resolu-
tione; nec caput libellus magis tu legere si docens cupit evadere.

Capit. 20. De reductione regularium ad specialia pro.

Quamvis, et dicitur parte. 3. cap. 8 de
differe. bonorum, sufficientia habeamus ad modum recur-
rent, ut monuimus ^{in hoc} parte. 4. cap. 12 de regula de quo;
notabilis: tamen ad uberiorem doctrinam, et facilitatem
praeferam, sic assignando suas specialia pro, ad qua
specialia quae sunt reducenda.

Nam reductio fit dupliciter; scilicet. specia-
liter, et generaliter; sive directe, et indirecte. specia-
liter, et directe fit, secundum conformitatem reducibilis,
et loci reductionis: sicut cum loquimur de illa, direc-
te, et specialiter cum habemus ad majoritatem parti-
entis, et ad potestatem cum praesentia in ordine ad ve-
ritatem

Amplius
libellus
chaos.

Facilio
graciosa
Duplic
reductio
specialis.

veritatem; et etiam ad principium cum sapientia, inordi-
ne ad finem terminationis cum veritate.

Generaliter vero, et indifferenter sic recurritur in
vires ad omnia p[ro]p[ter] utem quidam rationem ipsa
cum de quocumque qu[er]itur, et particulariter intelligibili.
Et cum reducitur ibidem istud indifferenter ad bonitatem,
p[ro] quod ei convenit esse: ad magnitudinem, p[ro] quod p[ro]p[ter]
filiis est ad apprehensionem seibilibum: ad duratio-
nem, p[ro] quod permanens est, et firmus in iudicio, atq[ue]
perpetuus in sub[stantia] permanentia. et sic de c[eteris].

Ad regulas quoque sic recurritur idem
dupliciter: primo specialiter, et diffinitive, p[ro] conveni-
entiam reducibilis, et loci reductionis: sicut cum qu[er]-
itur: Utrum sit istud: tunc ad unum solum fit re-
ductio. sed cum queritur: Utrum istud sit principi-
um formale, vel effectivum in actu istud: tunc
recurrendum est specialiter, et dicitur ad quid utrum.

2o generaliter, indifferenter, et communiter ad
omnes q[ue]stiones, et regulas, eorumdemque speciei. sicut
cum queritur: Utrum sit istud: recurritur appropinquans
generaliter ad quid, de quo est. multiplicando rationes,
solutiones, et responsiones ad eandem petitionem.

De recurra q[ue]stio nihil amplius in p[ar]te
offere dicendum, que ex dictis, locis citatis, intelligitur,
non congruat: de speciali ratione agendum est; et pro-
ponimus appropinquare specialia q[ue]stio, ad que singule re-
gule specialiter reducenda sunt. Objecta autem
specialia cuiuslibet regula appropinquamus p[ro]p[ter] cap.
5. et media conspicua in singulis regulis, sicut et
imphicata in illis, que sub compendio proponimus
in p[ar]tibus ultima p[ar]tis, atq[ue] brevis.

Notandum primo, ex cap. 9. notab. 3. q[ue]
per unum queritur si faciam; absque ^{videlicet} p[ar]te, vel
determinate: primo recurrendum est ad bonitatem,
que

que dicit absolute esse, objectum proprium ipsius dicitur.
Et modo recurrendum est ad specialia dicitur, et quod
alia regula potest, quoniam formalia objecta dicitur
queruntur, ut loco cit. monuimus.

Notandum 2. Cum quaerimus quid dicitur
tem rei absolute, debemus recurrere ad veritatem cum
dicitur, precisa concordantia, et contrarietate: sique in
nisiu responso ad quid est in se. sed ad in respigan-
tum quidditatem respectivam, seu responso ad
quid est in alio: debemus recurrere ad potestatem cum
dicitur in concordantia, vel contrarietate. Unde ad
quid habet in se debemus recurrere ad magnitudinem
intensionem cum dicitur. Et ad quid habet in alio, recur-
rendum est ad virtutem cum dicitur in concordantia, vel
contrarietate.

Vario autem quare dicitur in oibus notandum est;
quia semper per quid, quaeritur de veritate certa: quare-
tando causam aliquam dicitur. Si est absoluta praeser-
ditur a concordantia, et contrarietate: si vero respectiva
concomitans concordantiam, vel contrarietatem.

Respondemus igitur ad quid est in se, per
veritatem: quia veritas rei est esse ipsius rei. Ad quid
autem in alio: per potestatem, quae potest esse facultas
ipsius rei essendi, vel querendi in alio. Et ad quid sit
in se, per magnitudinem intensionem, quae est plenitu-
do essentialium, vel essentialium, aut quorumcum-
que virtutem pertinentium. Tandem ad quid sit in alio,
per virtutem, id est potestatem illationem, per se potestatem
nem sui, et aptitudinem agentis in rei, quae sunt
potestates originales ad virtutem. Quibus oibus
dicitur ad quid sit in alio, tanquam determinativum illius ge-
neris, scilicet veritatis, potestatis, magnitudinis, et
virtutis.

Notandum 3. Cum per regulam de qua
similitudinis, seu independantia quaeritur, recurrendum
est ad potestatem cum dicitur, et ad potestatem cum dicitur.
Ad virtutem.

Quid.

Concordia

Quid.

De qua

Ad investigandum v. dependentiam, recurrendum
est ad virtutem cum dicitur; et ad finem cum dicitur,
pro ipsa et dependente: sed pro origine ipsius de-
pendentis recursum habemus ad concordantiam om-
niam quorum cum magnitudine, et dicitur.

Deinde, pro virtutis specie, s. cur est.
Abolutionem investigandam debemus recurrere ad
veritatem cum dicitur precisa a concordantia, et contra-
rietate: et ad respectum inveniendum recurramus ad
dicitur cum ordine ad concordantiam, et contrarietatem
et ad quod, medium, et finem; majoritatem, et quali-
tatem, et minoritatem: quorum omnium est corpus, et
mutuus consequens.

Notandum 4. In regula quare debemus
recurere ad dicitur cum potestate, sapientia, volun-
tate, veritate, quia, et majoritate, quantum ad quare
formaliter. Et ad dicitur cum bonitate, virtute, glo-
ria, et fine perfectionis, seu terminationis, quan-
tum ad quare finaliter.

Notandum 5. Ad investigationem
ordinis, in regula quantum, debemus recurrere
ad veritatem cum dicitur, precisa a concordantia, et con-
trarietate: et ad bonitatem, magnitudinem, sapien-
tiam, voluntatem, gloriam cum dicitur eodem modo
precisa: et si attingitur uno res, unus finis, una ple-
nitudo, unum agens, uno potestas, una beatitudo.
Ad investigationem v. consociationis recurrendum est
ad dicitur cum concordantia, seu contrarietate ve-
ritatis, bonitatis, potestatis, finis, principii, et medi-
i, et si attingitur pluralitas, et multitudo, primum
meritorum, finium, potentiarum, principio-
rum, mediorum, instrumentorum, et huiusmodi.

Deinde in eadem regu-
la quantum, ad investigationem totalitatis recur-
rendum est ad veritatem cum majoritate magni-
tudinis: ad investigationem v. partialitatis recur-
remus ad veritatem cum minoritate. Ad abso-
lutam autem investigationem quantitatis recurrendum
est

Ad magnitudinem, seu prepotentiam cum dicitur majori-
tatis, & qualitatis, et minoritatis.

Quale.

Notandum 6. In regula quale recur-
rendum est ad bonitatem, et veritatem cum dicitur precise
quantum ad quale proprium: sed quantum ad quale
appropriatum, recurrendum est ad eadem cum dicitur
in concordantia, seu contrarietate: in concordantia
quidem dicitur *bona*, et finis perfectionis invenitur
relativitas rerum: obliquitas v. in contrarietate,
et sine perfectione.

Quomodo.

Notandum 7. Ad inquisitionem im-
mutabilitatis, seu immutabilitatis in regula quando, re-
currendum est ad durationem cum dicitur in majorita-
te, et ~~in minoritate~~ Ad inquisi-
tionem v. nobilitatis, et eorum, que ipsa rationem ha-
bent, recurrendum est ad durationem cum dicitur in mi-
noritate.

Ubi.

Notandum 8. In regula ubi habemus
recursum ad magnitudinem intensionis, seu extensionem
cum dicitur precise, quantum ad interioritatem: Adan-
tem v. in concordantia, contrarietate, primo, medio, fine,
majoritate est, quantum ad exterioritatem.

Quomodo.

Notandum 9. In regula quomodo, ad
investigationem modi recurrendum est ad sapientiam
cum dicitur in medio: Ad investigationem v. ordinis re-
curremus ad veritatem cum dicitur in primo, medio, vel fine.

In quo.

Notandum 10. Ad separabilitatem in-
vestigandam in regula cum quo, fit recursus ad potestatem
cum dicitur precise, et ad principium cum dicitur pre-
cise. Ad investigandam v. inseparabilitatem per con-
suetudinem, et principium cum dicitur in concordantia,
v. in contrarietate in medio, et fine. Vbi nota ex 7° et 8°

Big. finis

in Aristotele, parte 3. sect. 1. cap. 18 de minoribus per
quo dicitur in fine: quod finis est ratio conseruendi v. in
tinea, quod autem majoritatem, et minoritatem.

Capitulum 21. De ordine regulatum.

Regulae sunt quae non indubite, sed gra-
vibus quidem causis ordinis à Magistro proprio sunt diges-
tae: Nam aliae spectant ad rationem rei intrinsecam, aliae
vero ad extrinsecam. Primum aliae dicuntur esse propriae abso-
lutum, sicut veritas, et quid: aliae denotant aliquem res-
pectum, sicut de quo, et quare: aliae ad externa respici-
unt, sicut quantum, et quale. Posteriorum aliae res-
picunt solum quae sunt circa subiectum, sicut quando, et
ubi: aliae vero respiciunt quae quodam modo extrinseca sunt,
et quodam modo intrinseca: quarum aliae inquirunt inter-
na, vel extrinseca medium rei sive in se et circa se, sive in alio
et circa aliud, ut quomodo: aliae denique inquirunt quae
interne, vel extrinseca concomitantur rei sive ad partem, sive
ut proximum, sive correlatum, ut cum quo, sed haec
faciliter in propria sequenti schemate, et conspectu jam ex
dicitur supra, cap. 6. & 9. Hinc est.

De quibusdam aliis respectibus ad rationem rei	Dicitur esse propria absolute	Quis Quid
	Denotans aliquem respectum	De quo Quare
	Plus ad externa respicienda	Quantum Quale
	Exemplum: quae respiciunt non quod est in se, sed circa subiectum	Tempus, seu duratio Quando Ubi, seu locus
	Quodam modo extrinseca, et quodam modo intrinseca: qua- rum aliae inquirunt interne, et extrinseca	Modum rei, sive in se et circa se, sive in alio et circa ali- ud, ut Quomodo Concomitantur rei, sive ad partem, sive proximum, sive correlatum, ut Cum quo Hierota

Hi nota ad uberiorem notitiam dignitatis,
 utilitatis, et generalitatis de regularibus (de quibus
 supra, cap. 7. fol. 77) in ipsi contineri locis omnes com-
 munes a Doctissimo Rodolpho Agricola traditis, lib. 1. de
 inventione Dialectice, cap. 4. convenienter ad Accusationem, et
 Genitivum, ut in tabula quadam indicatis ipsi Agricola sub-
 titulata: Scholasticus Joannes Mordeus, cap. 4. pag. 57.

Et q. exors. rarus est quidam casus ab ip-
 so Agricola transmissam; quos facile Aristo in regulis Agricola ex parte
 comprehensos agnoscat. Locorum igit. alii sunt interni, cap. 4. pag. 52. Cum
 et alii externi. Interni sunt partem in substantia rei, (ut diximus) nihil
 ut diff. genus, species, proprium, eorum, partes, conjuga-
 ra: partem v. c. circa partem rei, ut adiacentia, que permanent sine partem se habent
 ducunt) acous, (qui circa transiens) subjecta (quibus pro- Joannis Mordeus, sub-
 dicta in sum) Deinde loci externi, aut sunt eorum que casus Agricola. vi.
 cognoscuntur, et hujus generis alii sunt cause, necesse de inferius in fol.
 est, et finis; alia eventa, ut effectus, et determinata: 126.
 aut eorum que applicata sunt, ut locus, tempus, come-
 ra: aut eorum, que accidentia sunt; quorum quinque
 eorumque generis; scilicet contingencia, pronuntiata, no-
 men rei, comparata, similitudo: aut eorum que, repon-
 nantia sunt, ut opposita, et differentia.

Cap. 22 Utilitas regula-
 rum ad simpliciter proponen-
 dum, demonstrandum, evidendum, et
 probandum ostenditur.

Brevitatis causa hic expendere omittimus;
 sed data opportunitate invenies apud Doctissimum
 Belerium in Methodologia, summa de regulis Aris.
 Primum quidem in personatione. 13. fol. 326. pag. 2.
 2. in personatione. 13. fol. 325. pag. 2. 3. in per-
 sonatione 14. fol. 326. pag. 2. Et 4. in personatione
 10. 11. 12. a fol. 323. pag. 1.

Deinde per regulam quid variis Dei diff. res
 et descriptiones invenies in Arte magna, p. 9. sect. 1. de
 Deo, cap. 6. art. 2. pag. 202. Arte de homine. sect. 4.
 cap.

cap. 2. pag. 22. Et de magnitudine, sect. 5. cap. 2. pa-
 gina 23. Jmo utitur omnes quatuor regulas
 facile in ipso Aris decessu invenies; maxime in per-
 te nona et decima; in undecima autem quae multipliciter
 proponitur. Modus quoque sumendi diff. ex quibus invenies in op.
 de numeris. Regulas ^{etiam} quatuor gales, de specialibus res-
 pondendi videbis in Clavi Aris subhana, lib. 1. cap. 10,
 et 11. pag. 47, et 49. Quod si ex raritate codicum non
 habueris; sufficiens tibi observare regulas Aris.

Part. 5.

PARS 5. DE TABU- LA.

De tabula numerorum secundum Aris in eorum et
 quantum Jordanus Bruno in suo sermone ^{cap. 7.} dicitur. No-
 gitemum nunc latuisse multiplicationes rationum in unum
 quaque columna, usque ad 100 ^{et per hoc} quatuor quos
 triginta octo ^{et per hoc} agnoscat utiles; caeterum in di-
 locutione fuisse ^{et per hoc} ~~et per hoc~~ ^{et per hoc} non ex inconsideratione, sed ex
 culcatione; sed majori clarioris studio, et quae viginti
 rationes in unaque singulis columnis capere sufficiunt
 Romano. Filimonimus in scholis Aris bene, post
 quae, quod dicit ex qualibet camera 4. figurae possit
 formari columna; siquae esse numerari possit quos
 camera exprimit; sicut 252; magister in tributione
 deus septem assignavit in Arte bene, quos et dixerunt
 in Arte magna, parte 11. et 24. in Arte magna.

De autem quilibet ratio, siue quilibet camera. Nota
 est multus modus variandi possit secundum diversam utriusque
 minorum declinationem seu conjugationem juxta dicta
 supra, parte 3. cap. 8. de diff. bonitatis, art. 4. a vers.
 Ipra quoque bonitas est. Adversus octo leges a Bruno, locis ^{deologia}
 cit. traditas, quibus uniformiter discernitur eadem came-
 ra. Quarum prima est sumpto primo suo adjective, et
 signis duobus substantivis. 2. est sumpto primo suo sub-
 stantivo, duobus aliis adjective. 3. est sumpto primo, et
 2. adjective, 3. substantivo. 4. est sumpto primo et 2.
 substantivo, 3. adjective. 5. est sumpto primo, et secundo
 suo adjective, 2. substantivo. 6. est sumpto primo, et 3.

to substantivae, 2° adjectivae. 7° est primum orbis orbis ad-
jectivae. 8° eandem primum orbis orbis substantivae

Atque deinde, quod sunt Primum orbis orbis ex
quod primum orbis orbis, per hanc obliqui, et recti, ob-
recti, conrectivae distributionem, unibuscumque 64 primum orbis orbis.
num considerationes, quibus subjunctum problema potest
recti, conrectivae: imo ad primum orbis orbis numerum implendum
geminavit 2° in viginti novem, et viginti primum orbis orbis in
38° (saltem verba sunt, quae sunt primum orbis orbis, ut ipse
39° (saltem verba sunt, quae sunt primum orbis orbis, ut ipse
notavit): nos in eadem distributionem impertentes septuaginta
quatuor primum orbis orbis considerationes, oblique repetitiones.
que conrectivae, sicut videtur est ordine sequenti. Primum orbis orbis
in nota, decimum Primum orbis orbis non est repetitionem in 12: nam
in decima legendum est, bonitatis magna durans: et in 12,
bonitas magna durans.

Genus multiplicationis comere, bene.

- 1° stante primo to adjectivae, 2° et 3° substantivae.
1. Bonum	magnitudinis	Durantis
2. Bonum	magnitudinis	Durantis
3. Bonum	magnitudinis	Durantis
4. bono	magnitudo	Durantis
5. bono	magnitudinis	Durantis
6. boni	magnitudo	Durantis
7. boni	magnitudinis	Durantis

2° stante 1° to substantivae, 2° et 3° adjectivae.

8. Bonitas	magna	Durans
9. Bonitas	magna	Durans
10. Bonitas	magni	Durans
11. Bonitatis	magnam	Durans
12. Bonitatis	magna	Durans
13. Bonitatis	magna	Durans
14. Bonitate	magnam	Durans
15. Bonitate	magni	Durans
16. Bonitate	magna	Durans

3° stante 1° et 2° to adjectivae, 3° substantivae.

17. Bonum	magnam	Durantis

18. Bonum	magnum	Duratione.
19. Bonum	magni	Duratione.
20. Bonum	magnis	Durationis.
21. Bonum	magna	Duratione.
22. Boni	magna	Duratione.
23. Boni	magni	Duratione.
24. Bono	magna	Duratione.
25. Bono	magni	Duratione.

4.° stante v. et 2.° t. s. substanti-

ve; 3.° adjective

26. Bonitas	magnitudinis	Durans.
27. Bonitas	magnitudinis	Durans; scilicet Durans
28. Bonitas	magnitudine	Durans; scilicet Durans
29. Bonitatis	magnitudo	Durans.
30. Bonitatis	magnitudinis	Durans; id est de bonitate
31. Bonitatis	magnitudine	Durans; id est de bonitate
32. Bonitatem	magnitudo	Durans.
33. Bonitatem	magnitudinis	Durans.

5.° stante v. et 3.° adjective; 2.° substantive.

34. Bonum	magnitudo	Durans.
35. Bonum	magnitudinis	Durans.
36. Bonum	magnitudinis	Durans; id est qui durat
37. Bonum	magnitudine	Durans; id est qui durat
38. Boni	magnitudo	Durans.
39. Boni	magnitudinis	Durans; id est de bono
40. Boni	magnitudinis	Durans; id est de bono
41. Bono	magnitudo	Durans.
42. Bono	magnitudinis	Durans.
43. Bono	magnitudinis	Durans; id est in comitatu

6.° stante v. et 3.° substantive; 2.° adjective.

44. Bonitas	magna	Durationis.
45. Bonitas	magna	Duratione.
46. Bonitas	magni	Duratione.
47. Bonitas	magnis	Durationis.
48. Bonitatis	magna	Duratione.
49. Bonitatis	magni	Duratione.
50. Bonitatis	magni	Duratione.

Bonitas

52. Bonitarij	magnus	duracione.
52. Bonitarij	magno	duratio.
53. Bonitate	magna	duratio.
54. Bonitate	magnu	duratio.
55. Bonitate	magnum	duracionij.

1º stantibus Obis eius adiectione

56. Bonum	magnum	10. Durans
57. Bonum	magnum	Durans
58. Bonum	magni	Durans.
59. Bonum	magni	Durans.
60. Boni	magnum	Durans.
61. Boni	magni	Durans.
62. Bono	magnu	Durans.
63. Bono	magno	Durans.
64. Bono	magnu	Durans.
65. Bonum	magnu	Durans.

2º stantibus his substantive.

66. Bonitas	magnitudinis	1. Duracionis.
67. Bonitas	magnitudine	Duracionis.
68. Bonitas	magnitudinis	Durans.
69. Bonitatis	magnitudo	Duracionis.
70. Bonitatis	magnitudo	Duracione
71. Bonitatis	magnitudinis	Duratio.
72. Bonitatis	magnitudinis	Duratio.
73. Bonitatis	magnitudo	Duracionis.
74. Bonitatis	magnitudinis	Duratio.

Hec exemplo deditur in predictis his sufficiat;
 ex quo diligenter accipere poterit eodem ordine perorationem
 alius his idem obprobare, et pro occasionibus variis, va-
 rias conjugationibus, seu declinationibus uti, stando semper
 eorum usum loquendi, ut monimus supra. Postquam
 autem est d. et vide Reg. Obliqua Carum. Post. Diffinit

Porro diffinitio tribula sic. Communis que-
dam totius artis gratia positio, per signum. t. varie dis-
tincta; cuius inveniunt quid ex datis vobis quidem huius-
modi ad multiplicandum ordinatum rationum expo-
nibile sic, porro artificialiter inveniunt.

PARS 6. DE EVACUATIONE tertia figure.

De evacuatione vni figure, nihil profecto
dicendum, per se iam notata in scholis huius brevis, part.
6. in expon. n. per class. et examp. practicum vni
que et vni part. per. pag. 57. n. 53 sic diffinitio
Evacuatio secundum, quum, et relationum in compositio-
nem, qua de implicatione ad explanationem adueniunt, et
artificialiter manifestantur.

PARS 7. DE MULTIPLICA- tione 4. figure.

In hac parte notanda quoque sunt diffini-
tionum, per se iam notata in scholis huius brevis, part.
6. in expon. n. per class. et examp. practicum vni
que et vni part. per. pag. 57. n. 53 sic diffinitio
Evacuatio secundum, quum, et relationum in compositio-
nem, qua de implicatione ad explanationem adueniunt, et
artificialiter manifestantur.

PARS 8. DE MIXTIONE

quorum, et regularum.
Cum mixtio (ut docet G. in Arithmagro, p. 8. in pro-
mio num. 1. pag. 101) sit centum, et subiectum huius; ideo quum
facta sit in septimo, et prima parte; ad maiorem delecta-
tionem vna per ordinem sit in octavo, uno solo deducto
per duo dia, et per omnes regulas deductione continua,
Itaque sic disempit singulares per quilibet ordinem. In
parte etiam nona, et decima sit mixtio principiorum
cum subiectis, et formis. Quare de mixtione nihil des-
perari videtur praeter notabilia aliqua originem mixtionis
gatis

+ habes in copia.
Hic erat agendum
de multiplicatio-
ne rationum, inveni-
entione mediocum,
modo probandi,
cognoscendi fallaciam,
et modo discendi,
per pondendi; sed
per longiorum re-
quiritur promod,
quum numerum non
permittit com-
pura. Et etiam
deducit possunt,
ex dicitur in hoc
accusa, scho-
lis huius bre-
vis, et meta-
morphosi lo-
gica; et quum
quoque, et ter-
tu huius mag-
na, longis per-
ta, et vna.
Locis citatis, in
Examina de in-
ventionis vni

gulis, et specialis declarationis; que licet iam satis cons-
tens ex dictis parte 3. et 4. non specialiter fuerint
ea expresse notare, quibus operibus simpliciter
et compositis, et mixtis, atque correlativorum originem.
Ceterum quia ex locis citatis deduci potest via media,
ideo diligenti oculo deducenda relinquimus, ut ad alio
temporibus, et breviori potest hinc ad hunc finem
imponamus. Quod si forte, quod formam libelli
habet a hinc d. compositis, hinc quibus accidentibus
populo per varia capita dicitur, que quibus partibus
nata sua exponantur; eadem nunc solum sequentibus
notabilibus proponuntur, sub hoc titulo. De correlativis.

et de ex pholis
Arj brevis, p. 8.
Ceterum valeci-
ci, num. 457. et
sequentiibus 25.
que ad 527. et hinc
appone si q. d.
cear.
Quod in 4. parte

PARS 9. DE NOVEN SUBJECTIS.

De novem subjectorum dispensationem et usum quibus
vultu notavimus in pholis Arj brevis, parte 9. ubi
ipsorum sufficientiam quod ordinata dicitur ontologia
quod operibus. Hic autem ~~novem subjectorum~~
et 14 arborum magis arboribus offerimus ex Joanne Mye-
dio in Idea brevissima Arj luthana, parte 2. pag. 140. Sche-
ma eandem subjectorum ex eodem Myedio, loc. cit. parte 1.
pag. 170. et dicitur ad eandem Arj e' volens de volens
dicitur in opere aureo, parte 2. pag. 1070 per quam ordi-
natio entis dicitur sub quomodo arboribus arboribus sic cono-
ni; ac quidem sub novem subjectis predictis 14 arboribus
invenitur Harmonia novem subjectorum,
et 14 arborum.

conditio est, utom-
ne quod sufficientiam
necesse in inferiori;
superiori etiam
attribuamus.

- Deus — Arbor
 - Angelus — Arbor
 - Celum — Arbor
 - Homo — Arbor
 - Imaginaria — Arbor
 - Sensitiva — Arbor
 - Vegetativa — Arbor
 - Elementativa — Arbor
- 14. Divinalis
 - 13. Chyrurgialis
 - 12. Materialis
 - 11. Aristotelialis
 - 10. Angelicalis
 - 9. Celestialis
 - 8. Humanalis
 - 7. Imaginialis
 - 6. Sensualis
 - 5. Vegetabilis
 - 4. Elementalibus

- Instrumentali
- 6. Moralis
- 7. Imperialis
- 8. Apocryphalis

Schema

Schema subjectorum.

Primiciae

Deus. Angelus.
Caelum. Terra.
Iungina. Senjiva.
Vita.
Vegetati. Clementia.
Va. ira.

Subiecta
sunt vel

Derivata:
non infor-
mentativa
considerantur
vel

Moraliter. Hinc
sunt novem accidentia.

Quantitas.
Qualitas.
Relatio.
Sens.
Passio.
Habitus.
Situs.
Tempus.
Locus.

~~Moraliter~~

Virtutes
novem.

Moraliter. Hinc
sunt

Iustitia.
Prudentia.
Fortitudo.
Temperantia.
Fides.
Spes.
Charitas.
Patientia.
Pietas.

Vitia
novem.

Invidia.
Gula.
Cupido.
Superbia.
Avidio.
Invidia.
Ira.
Mendacium.
Incongruentia.

Disipio

Divisio Arqueata entis.

051101000000 50 0 1 2110

Non cognoscitur
circumstantis.

Primum esse. De quo arbor
elementalis prima.

Esse, et vivere. De quo arbor
vegetalis secunda.

Externis. Unde arbor
sensitiva tertia.

Internis. Unde arbor
imaginalis quarta.

Corruptibile

Cognoscitur
suis partibus

Corporale

Incorruptibile. De quo arbor
caelestis 5^a.

Spirituale
vel

Secundum. De
quo arbor
realis 6^a.

Corporale, et
spirituale
quod.

Subiicitur. De
quo arbor
angelica 7^a.

Esse. De quo arbor
humana 8^a.

Temporale. De quo arbor
imperialis 9^a.

Spirituale. De quo arbor
apostolica 10^a.

Finem. Finem vel premium bonorum
bonorum, seu malorum operum. De quo arbor
aristotelica 11^a.

Creato conjunctum
vel

Ratione originis temporalis.
Unde arbor materialis 12^a. De
sanctissima Virgine Maria.

Ratione hypostasiarum esse. Et
habet arbor Christianalis 13^a.
De Christo redemptore nostro.

Increatum
sanctum. De quo arbor 14^a Divinalis.

Hinc patet confirmato remanet sufficientia
subjectorum: de quibus in hoc divi opere agerem non potest.
nisi: unum quodque. n. per unum quodque creatum: ~~in~~
per edictis 7° nosse composuit.

Ray

obseruamus ad oculos considerat, non ex auditu auerit, uel ex
 visu iudicat oculorum; sed et de solibus, atque conuergentibus fu-
 turis apte dixerit. Ipse est qui recessu nocte, diuina oratione
 mite incedens, in amplas meditationis uias non unquam Abie-
ctus hinc pythagorice depro cetero, ad dexteram, uel ad le-
 uam non diuertit. Pudenti pro sapientium, et quae rationis
quae in anima puppi repositae, In confilio condidit, quae
uestas, exaltet, et alius protulit, prope. Impiorum uerum
et non times et inuidias. Haec Jordanus.

sequens ubi
 omni disponio-
 nem s. fig, qui
 incipientiam in
 camera BIK.
 seminatur in
 camera KHi.

Et ne aliorum dispersi uere inuicemus, uerum ac-
 cipe panegyricum supra illud Math. 11 Confiteor tibi Pater, Dne
 celi, et terrae, quia abscondisti haec i sapientibus et prudentibus,
 et reuelasti ea paruulis. Confiteor, inquam, summo Deo boni-
 tatem tuam omni laude dignissimam, summo ueritate gloriosi,
 tibi soli debitam; cuius bonitas aequalis est gloriae, gloriae uero
 ti, necnon ueritatis bonitati; differt maxime ab istis glo-
 riosis ueris, ueris, minoribus, et fecerunt uere bonitatis
 prudentibus; primum contemptibilibus, laude indignis, nec mi-
 nima dignis. Tibi soli Pater bone, uerax, gloriae laus ex de-
 bito; confiteor qd tibi, laudo te Pater magne, gloriae, mag-
 ne, inquam gloriae, gloriae magnitudine, de magnitudine,
 et per magnitudinem magne, tui, ^{at} infinita bonitatis; magni-
 fieri infimes, mundoque deprecator pauperes. Gloriae gloriae
 pos inuicem, paupertate, humilitate mundos tuos filios. In
 es enim Dne celi, et terrae; Dominationi tuae aeternae uigore
 bonitatis subiectionis tuae; celoque et terram magna bonitatis
 cooperas; in terra namque elementorum concordantiam sic
 concordas, ut unius gradus in alium cedat magnitudine;
 unetorumque concordia talis sit, quae in elementis confite-
 ri, laudare tuam concordantiam magnam et summam uer-
 tatem possint. Terra, et Dns Pater qd necnon et celum;
 celum, inquam, non solum materialium, quorum motus
 sit tua magne, et uera bonitate dispensat, ut secundum
 terram impleat, sique ista ueritatum tuam patietas; celum
 igitur materialium et Dns; necnon et spiritualium; animarum
 dico, quae corporibus celum ueritatem ipsis ministras, motum tribu-
 unt, ac in libris designas. fig Dns ego Pater amantissimus pau-
 perum tuorum, et humilium filiarum animas, ut tanquam
 animarum celi ueritas in terram mortalium influant bonas,
 aeternas, magne; et terra peccatorum ista pergerant non
 atque constantem peccatorum penitentiam misericordiamque

con-

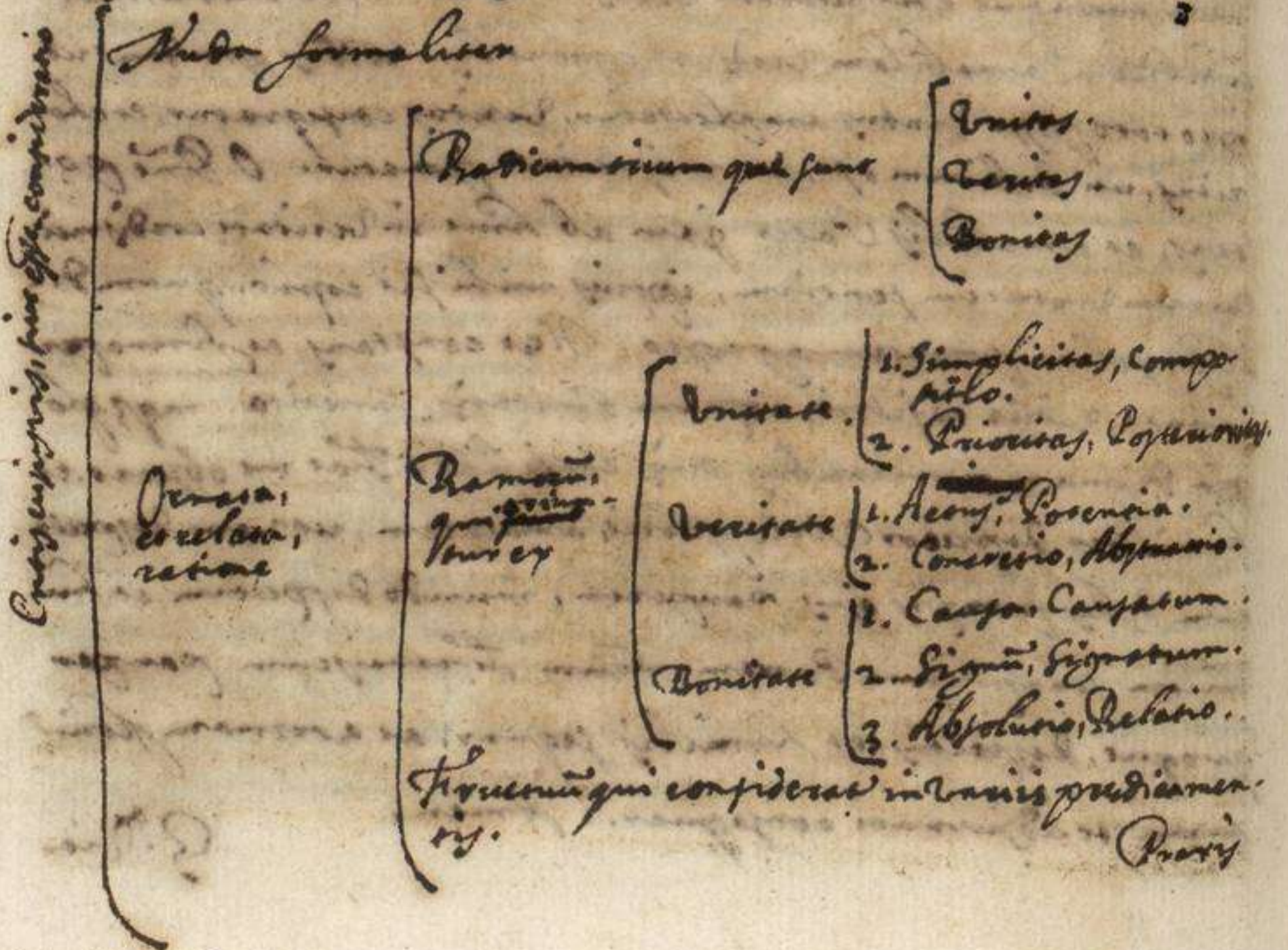
conversatur in celum, ceterisque pauperum panem suum facit di-
vitiis bonitatis eius, et ceteris magistris.

Ceterum. Quia haec magna magna
operum ac mirabilium per opera deponit potentium
me, quod inhabitans inaccessibile, Sapientibus potentia
inveniam, insufficientem, labilem, incognitam, et pruden-
tibus prudentia solam humana, divina, concors, in-
comparabile mundo subjecta, ac proinde impotenti eorum
sunt qui in rebus caeci, et in umbra moris lapsi sunt.
Confiteor tibi, et qua populi potentia laudo eternaliter
magnum potentiam tuam, etque potentiam sapientiam, qua
et bonis placito voluntatis, et revelatione potentis sapientie
tue Revelasti parvulis voluntatem propriam, dominam,
sacrilique sapientiam sapientibus, sique virtutibus maximis,
vera sapientia, ac voluntas, quibus per officium obedientie
opera perfectionem finalem operam consequantur. Verum
que amor ille est, quo virtus amabili reddens, et gloriosa indies-
tu virtutis per humilis perseverat. Pro his Confite-
or tibi Pater, et gloriosum agnosco, verum adoro, virtutem
fatis, amabilem, et inaccessibilem, potentiam tuam in eter-
nitate tua magnitudinis bonitatis: et per hanc humiliter
deprecor, quod mihi misero peccatori sanctillum de tua vera
gloria concedas, ut ea perlustrare bonitatem, magnitudi-
nem, tuamque eternitatem oibus preciam, potentem, in-
accessibilem, amabilem veris, ac cogentibus virtutibus operam; ut
pro toto populo virtus amplectens, virtus consequatur, et cha-
ritas, uti debitorum opo, in misericordia ponatur. O Dne con-
sens, et amabilis Pater iam ab hinc in virtute cordium
quam virtutem sentiam, ipsius mihi sit copia, quam di-
ligo, solam potentem agnosco. Haec constans, et firmata
manet, virtus vestra, copiam bonitatis, sanctitatemque glo-
ria dignam amantibus suis concipiat. Haec me obsecro, et
humiliter deprecor vera gloria, amorem, ut vero deprecor
cum oibus pompis eius pauperem, mundo deprecor, et hu-
miliem seraphicam Patrem deum Franciscum pauper
quoque, deprecor, et humiliter sequor, ac eternam gloriam
tuam et adiuvantem consequar. Amen.

G. Via

S. Via est, q̄ arripit bene habitans in prima
 dicens subiecto que occurrunt, quasi indifferenter. Nam in primis
 pro libris dixerunt a quolibet deo huius, v. g. a bonitate, di-
 cit: Deum bonum esse: et occurrunt pariter misericordia eius;
 neque ipsum Deum misericordia fontem predicat: fontem
 fons, et pariter quicquid, et quomodo huius cognoscitur tot-
 us bonitatis origo, fons, et finis. Occurrunt in rebus peccato-
 rum miseria, malitia, peccata: Unde converso per nome ad homi-
 nem d. Et in homo peccator miseria plenus, intelligens
 cum se, non cognoscit malitia sua fontem misericordia: sed
 culpam per generentiam deponit, statimque Deum primum
 per se per gratiam tenet. Non audit! Clamat utique, veni
 ferare iube minister, suo, et exaltare vocem suam. Hinc
 exclamare poteris. O hominum insensibilitas! etc. Vno-
 ra hanc ultimam viam esse practicam in libris auctoritatis;
 q̄ non observato ordine principiorum in figuris, et cabulis
 quibusque appignero jam unum, jam aliud tangit, sicut modo
 dicebamus fieri posse vel ad libitum, vel ex promotione occurrere
 et hoc modo ita dicitur q̄ quod dicitur cap. 34 in ord. in omni
 sermo esse primum huius huius, ut omnino parat. 1. ego. 7.
 act. 4. not. 2.

Notandum 2. ad facilitatem explanationem de
 sermo methodum ab Alcedio traditam in Dea Aristoteli-
 ca, parte 2. in fine, pag. 294.

Præcipue hujus tabula. Quoniam alios stipes, et fue-
 ras profere in predicamento pube, alios in categoria quanti-
 tatis. Idem de bonitate esse judicium. ^{imo} de aliis vitis predicant,
 ut. n. monimus in schol. p. 9. ^{brevis} talia sunt predicata, qualia
 permittuntur a subjectis. Deinde rationes examinentur per rationes
 in predicamento: nam bonitas in se pube, primo simpliciter,
 vel composita. 2. secundum genus, vel proprium. 3. sicut, vel po-
 sitio. 4. concreta, vel abstracta; et hoc convertibiliter, vel inco-
vertibiliter. 5. Per modum cause, vel causati. 6. absolute, vel
 respectiva, etc. Per hanc methodum procedi non qualibus specifi-
 catione ex multis appropinquandi in ista materia. Et vide ad partem
 3. cap. 8. art. 4. ead. pars. 4. cap. 4. et ad dicendum cap. sequentibus
 eandem formam.

Notandum 2. Quamquam hanc methodum esse qua-
 si communem totam ad omnes verum eliciendum. Diffinitur autem
 hanc a Rodolpho Agricola lib. 1. de inventionis dialectice, cap.
 2. Communis quaedam rei nota, cujus admodum quid in quoque re
 probabile sit, potest inveniri. Vel sic. Communis quaedam pars
 ut, ut de cap. 1. Vbi utilitatem totam sit probat. Quia in
 aliis mentis acuminis fecit, uberior, expeditiorque est, et cogi-
 tans; alii contra hebetioris mentis vi ad verum obtutum cali-
 gant, et vel nihil, vel parvum quid quaque de re dici possit, inve-
 nire queunt: ideo quod nota in se aliis, reliquas sic esse com-
 munes, ut ex h. deo cap. 1. Introdue. monimus supra, in
 præambulo, cap. 3.

Notandum 3. ex eodem Rodolpho Agricola, locis. cap. 3. can-
 te per se. Difficultissimum esse, maximeque negotii, ex improba
 illis totam ratione, facultatem prompte, cupiosque differendi
 expeditis. Et licet præcipue semper Peripateticos fuerit locus, de
 qualibus reproposita in utramque partem esse, expeditiorque dis-
 ferendi; ea tamen ut præsentis, multum utique abesse. Dicitur potius, (ut
 inquit Cicero) et in scholis multis jam sæculis per manus tra-
 dita decantant. Hinc ingenue dicitur Belucius in Apol. respon-
 sione ad primam partem quælibet dii Dymetrii dicit. Nec ullus
 est philosphorum, præter unicum Cællum, qui non ex alio mun-
 deret, aliam sequatur, et imitetur. Et Agricola cap. 1. cit. inquit.
 si Academia credimus, hoc solus sermo, quod nihil sermo: epi-
 gram. n. potius eorum que, dixerimus certe, et immota est. Ideo
 iure Cællus dicitur per se non ligari abque eorum autoritate
 Philosphorum; sed eas rationes examinare. Et vide ad p. 4. c. 2. et not. 5.

Cap. 2.

PARS 13. et VI. DE DOCTRINA.

Documenta deus qui in hac parte traduntur

facta ponderata manent in scholis perhibenda, et
~~exhibenda~~ ~~in scholis~~ Quare potius curandum est quae
 haec documenta, et alia plura tunc in citandis scholis, tum
 etiam per totam istam aeternam tradita praevicere, quod
 non aliqua addere. Quod si desideras, non desinas
 ut in in ~~in~~ ~~ad~~ ~~hoc~~ ~~libro~~ ~~cap.~~ 37. de expositione
 contra superationem habendi hanc partem. cap. 40. de
 modo addendi: cap. 41. ~~et~~ ~~illis~~ ~~vacandis~~ ~~qui~~ ~~per~~
 tes impediunt. cap. 42. quod omni prudenti conandum
 est venire ad universalem cognitionem. Quae obsequia
 salubri et alibi alios venerabilis quae illuminantibus.
 Multi quidem sunt; sed legendi, acque pendendi patientia
 habe, et non solum deo videant tibi, sed clarissime es-
 tendent contineri, et implicari in parte huius alpha-
 beto, ut supra se supra in hac parte commendavimus.
 in quo multa tunc ex deo ~~et~~ ~~non~~ ~~illam~~ ~~com~~ ~~si~~ ~~oralis~~ ~~et~~
 placemus, et non parva ex hoc officio, adjuvamus de
 gratia superavimus. Sicut deo in quibusdam de laudem,
 et gloriam. Amen. Nunc remanet certum huius
 magne, acriter deus impressum, et a nobis coram
 explanare, acque praevicere iuxta regulas traditas;
 quibus de quilibet quae proposita videntur, et quod
 rationi conformis esse viderimus. Ne igitur
 laborem operis, quae per eum colligere debet, et in fine quo
 quo exponere dicitur publicitatem, quae in hoc impli-
 catione. ~~Item~~ ~~deus~~, ut parat nobis deus documenta
 quamplurima recolligere; ita concedat tibi praevi-
 care, et usum huius. Quod concedere firmis pro,
 si ex parte deo ~~et~~ ~~non~~ ~~illam~~ ~~com~~ ~~si~~ ~~oralis~~ ~~et~~
 interque ~~et~~ ~~non~~ ~~illam~~ ~~com~~ ~~si~~ ~~oralis~~ ~~et~~
 remanet non ex parte quae tunc ratio, nec decaus
 sibilis, quae licet a deo ~~et~~ ~~non~~ ~~illam~~ ~~com~~ ~~si~~ ~~oralis~~ ~~et~~
 per hanc ~~et~~ ~~non~~ ~~illam~~ ~~com~~ ~~si~~ ~~oralis~~ ~~et~~
 3. et in quo praevicere cap. 3. ~~Item~~ ~~deus~~ ~~amen~~ ~~deus~~ ~~gratia~~

111

Notandum 4. quod in bonitate verbi gratia (et
 sic in qualibet alia substantiali formalitate) sex sunt
 ordinati conceptus quiddam ex natura rei distincti: videlicet
 quidditas, naturalitas, essentia, natura, substantia, esse.
 Primus est quidditas; quo quidem conceptu considerat formalitas
 in ultima abstractione, et in quantum irreducibilis: secundus
 est naturae conceptus; et primus conceptus in positione essendi,
 ut non sit conceptus infinitus in natura rei. Secundus conceptus
 in eodem ordine compositionis seu essendi (ex quo per oppositum colligitur
 ordinem resolutionis sive abstractionis) est naturalitas; quo
 significatur dispositio, et aptitudo ad pullulationem
 triu correlativa in formalitate absoluta. Tertius conceptus
 est essentia; quo significatur fecunditas, et plenitudo
 ad pullulationem triu correlativae. Quartus
 conceptus est natura; quo significatur pullulatio triu
 correlativae; et bonitas quantum ad primum esse
 sit fundamentum pullulationis; ex dictis notab. 2. Quinta
 est substantia; quo significatur ipsa bonitas; tanquam fon-
 damentale esse correlativae, et ut ipsi substat, sicut fun-
 damentum proprium, et coessentiale; ideo sepe sepius monetur
 in eorum magna et alius, substantiam constitui
 ex tribus correlativis, necque accidentibus negativis
 aliam accidentem esse substantiam. Sextus tandem, et ul-
 timus conceptus in positione essendi est ipsum esse bo-
 num; quo significatur constitutum ex tribus correlativis in
 eadem quidditate, naturalitate, essentia, natura, sub-
 stantia; bonitatis. Vitiis consonat Inquirendo in Pharo,
 disp. 2. quest. 4. num. 228. vide disp. 9.

Hoc desidero
 novo papa
 folio. 18. et
 vide januarii
 in in octavo
 rae, et in octavo
 re illius.
 Quod desidero
 bonum in quodam
 10 folio 18 huius
 originalis
 continuationem
 in copia P. F.
 Januarii Novem
 bris die 25.
 Maii 1678.

ad omnes substantiales formalitates generales; et cum
aliquibus illorum coincidunt alii; alii vero significant illos.
Vnde docet D.^r in arte magna par. 10 cap. de essentia:
quod essentia et essentia convertuntur; similiter etiam esse
et ens converti docet: quod significat istos terminos scho-
lasticos; scilicet essentia, et essentia impositos esse ad idem
significandum; sicut enim in scholasticis quibus plurimum termi-
ni sunt omnino idem omnino significatum habentes: ut
quod dicitur, abstractio, altitudo, punctuitas, solitas, su-
bitas etc. et alij termini significantes per conceptum:
alii autem conceptus concretionem magis significa-
tur, et specialibus terminis; sicut nunc exprime in
dicabimus in distinctione ordinis predictorum conceptuum.

Deinde predictum conceptum ordinem satis indica-
vit D.^r in arb. sensuali cap. de applica; seu petitione
formae ubi de dispone, fitu, proportionem, et proprie-
tate verba faciunt una et eadem rem per varios con-
ceptus discurrunt. Nam ubi antequam fit, dicitur quod est per
in dispone, et fitu absolute; in dispone quidem
ratione magis remota; et in fitu ratione formae compara-
tae materiae remotae. Deinde dicitur quod est secundo in
proportionem dispositionis ratione magis ^{remota} remota, et in
proportionem fitus ratione formae comparatae materiae proxi-
mae. Tandem dicitur quod est ultimo in proprietate, seu
actu, cum in se existit formaliter fituato proprietatibus
liberis omnium ad eam pertinentium.

Isti igitur termini: dispositio, fitu, proportio,
proprietas, potentia, actus, et similes sicut termini
scholastici ad significandum varios status, et modos eju-
dem rei impositi; sic de quibus conceptibus diximus.

Illi significat: ordo nature primitivorum in primitivitate
 sua, illi v.º ordo naturae derivatorum in derivatione sua
 sed ne quiddam conceptum cum identitate in
 huiusmodi formalitatis cuius sunt, distinctio absq. d.ri
 fundamento videat: vixum nobis e loca indicare et
 q.º facile dignoscant. Primus q.º, scil. quidditas signi-
 ficat: apte a d.ri, cap. v. sent. ut diximus notab. 2. et
 alibi satis constabit. secundus, scil. naturalitas constat ex
 dictis supra ^{not. p.ri} deinde ordine 3.º et 4.º conceptus, scil.
 essentia, et substantia manifestant: in scilicet illis dist. 4.
 cap. de simplicitate, et compositione planctus n.º 4 ubi
 d. assignantur distinctione inter essentiam ui, et eius substā-
 tiam dicit differentia est inter essentiam, et substantiam:
 quoniam essentia tunc altitudinis abstractionis non subi-
 cit. accidentibus; substantia v.º que non est sic alta
 e contra, subicit accidentibus, que quidem substā-
 tia composita e materia, et forma; sine quibus
 accidentia in ipsa substantia non possunt. Idem
 significat d. in arb. elementa. forma 99. q.º in locis
 manifeste Egu. mag. n.º distinguunt in eadem forma-
 litate conceptum essentiae, et conceptum substantiae, q.º
 ille est abstractior isto. Quartus conceptus scil. con-
 stas et ex doctrina: nam in arte de p.riis p.riis
 d. 7. que est de natura sive de. h. docet quod are sive natu-
 ra, sive, et belu; seu forme, et materia appellat. natura
 et in arte magna par. 8. secti. 2 cap. 2 n.º 19. que est
 p. p.º spem reguli: magnitudo que est? respon-
 p. 2.º spem reguli. C. co quia est de magnificentate

...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

magnificabili, magnificare: ratione cuius magnitudinem hinc
 naturam existendi, et essendi hoc quod est; unaquodque
 formalitatis dicitur nam in conceptu et modo in
 conceptu essentiae, et substantiae: in quo intelligitur correctivo
 cum pulchritudo; et quod utrumque correlativum est aere,
 ideo dicitur ei tribuitur nomen naturae. Tandem sextus
 conceptus scilicet esse passivum traditur a deo docente
 unumquodque proprium per plenum esse de se ipso, et postmodum
 ceteris impleri: ut dicitur de bonitate parte 1. articulo
 element. cap. de bonitate, et dicimus late parte 4. in
 regula 20, et parte 8. de mixto.

Deinde cum perfecta est conceptio formalitatis
 in se, et in ratione substantiae 1. ac esse simplici
 per sex traditos conceptus quiddam simpliciter
 transit illius ad concipiendum ipsa formalitate in ra-
 tione substantiae 2. et esse compositi conceptibus quid-
 dam fr. quod; ex hypotesi dumtaxat constitutio-
 nis corporis; ac proinde necessarii necessitate in ligami-
 nis, simpliciter v. contingentiibus; ex dictis sup. art.
 4. Accidentia autem quae in isto secundo ordine
 oriuntur sunt sicut in substantia prima, et simplici;
 actu v. in substantia 2. et composita. Quae
 illa convertit: cum essentia in esse rei, non vero
 in esse sensibili: sic enim ex natura rei distinguuntur: quod
 essentia neque sicut dicitur accidentia; sed haec con-
 cipit: in ratione substantiae.

Notandum quod ex scala illius d. 2. cap. de sim-
 plicitate, et compositione lapidis, n. 7. et 8. quod

Natura est ens exis-
 tens in se essentiam,
 et esse Log. nova,
 disp. 6. cap. 2. C.
 et K. fol. 31.

+ sensus: quod pro-
 inde non est pri-
 mum obiectum
 boni in mensura
 nostram, et se
 enuncians, ut di-
 cit Capucinus apud
 Coram. in Logica
 Mensura, p. 1. sigs.
 col. 2.

Haec distinctio
 in multis locis
 ponderanda.

Substantia est duplex: una p^o et simplex, ab extrinse-
 cy semota; altera est 2° et composita extrinsece
 cuta, atq; accidentibus implicata. Substantia p^o mo
 accepta convertit^r cu essentia; n v^o 2° modo. Ita Ma-
 gist. in arb. veget. forma 99.

Hoc idem de ente, sive esse sciendum est: na unum
 eny est p^o et simplex ab extrinsece semota, converti-
 turq; essentia; ex dictis nomib. 3: aliud esse sive eny est
 2° et compositu extrinsece conerutu, et accidentibus im-
 plicatu: et istud non convertit^r cu essentia. Ita d^r.
 in scala itty d. 2. capi. de enti. capi. no. 9. et dist.
 3. cap. de entitate flam. no. 2. et atq; significat d^r.
 in comp. art. dem. d. v. de 4. pte. figur. s. ali tradé-
 do modu ayq; artij dicurrit quæstera hanc: non sub-
 sit differentia inter essentia aie, et sciu esse: ex qua-
 vij ibi p utraq; pte exercitii graa rone adducit, neq;
 questione resolvat, Satis tn ex alibi dictis apparet,
 quod esse simplex, et intensum aie convertit^r com
 essentia sua; si vero ee compositu, et extensu.

Substantia simplex appellat. quoq; substantia
 intensa; composita vero extensa: ita d dicitur. ex exp.
 artij demonstra. loco pxime cita. ubi d^r ait: sub-
 stantia est esse aggregatu de fa et ma, que sunt
 essentia substantia: et hoc est esse extensu ab illis
 Articu: et ita fa et ma que s^t p^o p^o essentia sunt
 p^o p^o; conjunctio aut utriusq; est mediu: esse v^o ex
 tensu scil. substantia est finis: quod si extensio sit
 solu ad correlativa erit substantia prima; si vero ad
 extrinsece erit substantia secunda, composito, seu
 extensa, cum ad extrinsece se extendat.

n simplex, seu
 intensa, cum fu-
 lit ad correlativa
 se extendat; si v. ut

Notandum 10: quod licet humanus illi aut et Angelicus
nihil generalius bonitate, magister, et sic de aliis propriis objectis
vè valeat: tamen cum in analogia formalitate sex predictos
conceptus quidam, simpliciter ex naturae ordine distinguat:
hinc quavis bonitas v.g. in p^o conceptu accepta, et ut quoditas
non sic definitur; nec de illa aliquid explicare possumus: ut
diximus not. 3. et 7: tamen sub aliis conceptibus, et max^e
sub sexto definitur: sicq. ab auctore definit. Bonitas
est enim ratione cuius bonum agit bonum, et sic bonum est esse, et
malum est non esse: in qua definitione enim fit locum gene-
ris; nam per illud dicitur bonitas cum omnibus aliis: aliter quidem
fit locum differentiae: quare data definitio exactissima est.
Exponat. autem bonitas sui. Bonitas est enim; id est quidditas in im-
propria fortitudine in ratione exercendi, et agendi perfecte: ratione cuius;
id est natura cuius, sic perfecta in actualitate, per inmutabilem correla-
tiva: bonum agit bonum; id est bonum in perfecta actualitate constitu-
tum consistit per formalitatem in se, et conservat se ipsum bonum: et
sic bonum est esse; id est bonum est ipsum perfectum esse bonitatis. Videtur
ipsum fortitatem bonitatis sub ultimo conceptu quodam simpliciter
accepto, et in esse simplici perfecta: et malum est non esse; id est ma-
lum est formalitatem bonitatis esse in esse tantum per abque esse
perfecto, ex inmutabili correlativa constituto: ut patet. sup. not. 2.
Quare naturae auctor si permittit hoc malum; sed semper ac est bonitas,
invenit ipsi tres predictae facultates, ipsa ratione indite; ut testis
notavit Belv. in Appol. sum. de propriis virtutibus axiom. ad propo-
sitionem 7: nihil tamen impedit quin etiam in fortitudine bonitatis
concipiat. 6. predictos gradus ordinatos, distinguatq. ex ordi-
ne naturae cui nominatos conceptus quidam simpliciter.

Notandum igitur est quod eorum ponitur in definitione bonitatis, et alia-
rum fortitatum, si similiter definiantur, non est eorum secundum et compo-
situm, ex unione propria constitutum; sed est eorum primum et simplex ab effluxu
uniuscuiusque substantie fortitatis ad invicem correlativa dictum.

Diximus si similit. definiantur: nam si aliter definiantur, signifi-
cabit. quodq. alius effluxus: ac proinde ad alterius nam terminum: ter-
minusq. definitionis dignoscendi sicut ex varietate effluxuum, qui
in definitione exprimitur.

Unde cum definiat virtutem: origo unionis bonitatis mag-
nitudinis etc. significat. constitudo virtutis cum effluxu ad proprium
et medium conjunctionis: id est in actuali conjunctione proprii operati-
one. Deinde cum definiat virtutem: id quod est verum de bonitate, mag-
nitudine etc.: per se, id significat eorum; non primum, et simplex;
sed secundum, et compositum: ut dicemus in definitione virtutis
not. 3. Per enim diversas definiendi formas tradere voluit, ut
indicaret unam, et eandem rem sicut variis agentibus, et effluxibus
distinctis, varie quoque defini posse. Ne pro nunci definiendi na-
tura sufficiat: in parte co. explicabimus terminos scholasticos
et secundae impositionis, de quibus aliquo tempore cap. 11.
in expositione reali definiendi potestatis.

Ceterum quia diximus super in clonem datam definiendi
proprie ad omnes formas esse definiendi cetera omnia: ideo
iuxta definiendi bonitatis, et expositionem, de se humanitatis
datur, et exponenda est; que talis erit. Humanitas est eorum
ratione cuius humanum agit humanum, et sic humanum est
humanitatis esse, et inhumanum non esse. Exponatur. Humanitas est eorum;
quod dicitur in propria formalitate in ratione operandi, et
agendi perfecta: ratione cuius; id est nostra cuius, sic in actuali
tate primata correlativa perfecte constituta: humanum
agit humanum; id est humanum in perfecta actualitate.

constitutū consilii p^o formalit. in se, et conservat se ipse
humanū: et sic humanū est esse; id est humanū est ipse
esse p^ofectū humanitatis: videlicet ipsa formalitas huma-
nitas, sub ultimo conceptu quōdā simplici; ac in
esse simplici p^ofecto accepto: et in humanū est non esse;
id est humanū esse inconveniens est formalitatem hu-
manitatis esse in esse tantū p^o et vacuo abiq^{ue} esse p^ofec-
to simplici, ex innatis correlativi constituto. Quare etiā
Auctor non permittit hanc deformitatem; sed ordinem quō
cū generat. homo, sive humanū esse congenitū. in ip-
sa p^odicta correlativa scilicet tivū, bile, et are: quibus qui-
dem innatis facultatibus est hō in se fortit. p^o constitutus;
et sic inde quoq^{ue} infra naturā, quibus ad alia se exten-
dat, alijsq^{ue} habitibus, extrahendo similitudinē suā;
et alienis similitudinibus recipiendo. Sicut declarabimus
in regulis: p^odicta deforme definita est humanitas cū dejeti-
tate inspecta.

Deinde defini potest humanitas s^o derivationē
considerata ad modū deformitatis virtutis et vitii: sicut enim
virtutis definit: origo unionis bonitatis, majoris est. quā ipsa
virtus media univ. in circūferentia circulari p^opria oīa
universalia, anteq^{ue} ad specialia descendant; sic quoq^{ue}
quā in humanitate tanq^{ue} in centro p^opria oīa corporalia,
et spiritalia univ. deo defini poterit: humanitas
origo unionis p^opria omnium, tā corporaliū; quā spiritalia-
cium. Et sicut veritas definit: id, quod est verū de veri-
tate majoris est: quā considerat in esse 2°, et ac efflu-
compositē de oīb^{us} alijs p^opris: sic humanitas defini potest:
id quod est humanū de bonitate, magnitudine, et ceteris
p^opris generalibus, et specialibus; corporalibus, et spiritalibus.

Et exponat: sic humanitas est id, id est ens 2°, et compositum: quod est humanum; id est ab omnibus suis partibus, spiritualibus, et corporalibus conflatum. Vel sic: humanitas est id, id est aggregatum quoddam, quod est humanum de boate magis etc.; id est de omnibus susceptibus corporalibus, et spiritualibus: omnes enim ingrediuntur hominem ex dictis not. 1. Unde dicit: quod omnis creatura est homo; omnis creatura fit aliquid homo.

Hinc tertiam gradum u.g. humanitatem in tribus statibus considerabis. 1° in statu deiectionis ^{simplificatae} sive derivativae simplicis esse seu: et sic exit in esse derivativae materialis: et fortiter ex omnibus partibus suis partibus unitis a quibus realiter distinguitur tamquam verus effectus a sua causa. 2° in statu derivativae compositae sive ^{compositae} sive, sicq; includit in se omnes partibus partes (quae sua simplex esse conservant in tertio, ut semper d. monet), et ab ipsa distinguitur tamq. includens ab incluso. 3° in statu mixtionis; et sic nihil aliud est, q. aggregatio omnium suarum partium essentialium, et accidentalium ut sepe loquitur. In libello chaos: in arte amativa boni: in scala illius: et alibi. expresse autem loquendo de homine in arte vegetali forma 99. in fine: sed sic expendemus infra, cap. 13. in diff. unicaris, notab. 9. fol. 48. p. 1.

primiuntatis; sive

derivativae compositae.

Mixtionis

Caput. 2. Multiplex est
fol. 18. pag. 2.

251
Notandum sexto, ex cap. 27. p. quod tem-
pus bifariam accipitur. Primo casu, et univ-
salius quo duratione creata est, creaturij
comuni, que de non esse veniens in esse, et sub-
jiciuntur novitati. Et hoc modo Erum con-
quiritur. 2.º p. ius, et specialiter quo dura-
tione, que sequitur motum; et distinguitur
ab eodem, quod est mensura immobilij. Et hoc
modo specialiter accipit tempore, ut est ab eodem
membrum ab eodem, sub tempore casu dicitur; sicut
datur unum tempus absolute, quod est men-
sura successivum; ita datur unum casum abso-
lutum, quod est mensura immobilium, quod
immobilia sunt. Unde, quia tribus distinguitur
modis, aliquid potest esse immobile, et invari-
abile, ideo triplex datur casus distinctus, sub uno
generali diximus supra, notabili secundo; et
habemus, ex cap. 27. p.

Ordinem notabile desideramus in regula
quando, fol. 96. pag. 2.

105

Agricola ergo sic habet, cap. 4. cum (redissimulans)
 nihil ad faciendum de altero fidem possit sumi, quod
 non aliqua parte cum ipso sit coherens, illud in primis
 sciamus oportet, quaedam ita coherere rebus, ut ipsi inint
 sua rebus, alia ut extra ipsas sint. In ipsi sunt rebus,
 ut si probem moriturum Cicronem, quod homo est, quod
 ex corruptibilibus compositus est elementis, quod doloribus
 morbiq. obnoxius sit. Nec omnia plenum est inesse
 Cicroni. Et si dicam mortali labere mortaliq. Mater
 natum, & omnes ante ipsum homines mortuos esse Ni
 hilq. nisi Deum, et Divina esse immortale. Nec om
 nia, Pater, Materq., et cuncti ante ipsum homines, &
 Deus divinaq., extra Cicronem sunt. Hanc itaq. fa
 ciamus primam divisionem Locorum, ut alij interni
 sint, alij externi.

Locos alios in
 ternos esse, alios
 externos.

divisi ex
 corum locis

Curus ea quae in rebus sunt, alia in substan
 tia earum ipsarum, alia circa substantiam sunt.
 In substantia sunt, & q. e. quibus rei id ipsum quod
 sunt accipiunt, qualis definitio. Quamquam ea non
 tam in substantia videatur, quam ipsamet rei esse
 substantia. Preterea illa quae completatur definitio,
 ut est genus, et propria rei notio, quam differentiam
 vocamus. Et q. ea quoniam vel idem est ei quod
 proprium dicimus, vel pro ea proprio maxime uti
 mur, locum illius proprii quoq. significamus nomine.

Internorum Lo
 coru' divisio.

Partes

Partes etiam in Substantia sunt totius, quando nisi ex
ipsi confici crei non potest. Cum etiam qua conjugata
dicuntur, id est qua solo nominis deflexu distant ut
sunt Sapiens, et Sapientia, candidum, et Candor. Ca-
meti enim Sapientia non insit in Substantia Sapien-
tis quatenus homo est: cum tamen de Sapiente dis-
citur quatenus Sapiens est, certum est esse in Substan-
tia ipsius Sapientiam, et sic intelligi quidem, Nedu
esse sine ipsa posse. Addeamus etiam istis, Speciem
et totum. Et quibus species, quamvis non videatur
in Substantia esse generis, tamen quia pars ipsius est,
et genus quamvis sine singulis speciebus fortasse,
sine omnibus tamen esse non potest: Et totum iti-
dem, quamvis possint sine ipso permanere partes no-
nullis in rebus hoc ipsum tamen quod partes sunt,
sine toto habere non possunt. Per se etiam partes
ejus sunt conditionis, ut manere sine toto non possint:
Nec enim desectam manum nec evulsam oculum
magis vixerit esse id quod ante fuerunt, quam
ladem vel picta, vel ere aut alia quavis mate-
ria expressa. Verum hec ut cumq. sint, aut ita
multum in presentia retulerit Nobis. Ad quod
sufficit, quando cognatissima sunt ita junctumq.
habent tractatum, nos in eundem ea ordinem crui-
gamus. Circa Substantiam sunt ea, que cum rei
insunt

inimè modum quendam ipsi affectionemq. afferunt.
 ea duplici ut conditione accipere. Aut emanent enim
 quibusq. habent faciem, ut sunt decus, robur, sani-
 tas. Aut in agitatione fluxuq. quodam sunt posita,
 ut pugnare, dormire, currere. Vocemusq. illa adji-
 centia, nec adhaerentia. Lungamus itaq. illa, quibus haec in-
 sunt. ea sunt quae nos vitales sane verbo subie-
 ta dicimus. Sic eloquentiam subiectam dicimus Cicero-
 nem, & severitatem Catonem, et quamq. rem, prout
 quoddam adjectivum, aut adhaerentia in ipsa ut. Internorum itaq.
 locorum haec sit Nobis enumeratio.

Externi vero ad hunc maxime sese modum
 habent. Quaedam namq. eorum quae sunt extra rem,
 necessario quodam vinculo conjuncta sunt rei. Cuius
 aut sunt huiusmodi, ut per ipsa res fiat, quae causa
 vocantur: vel efficiens, ut ledium faber: vel finis, ut
 ledium habitatio. Quibus etiam iunguntur ea, quae Cicero
 tum effecta vocat, cum evenia. Mihi maxime placet
 evenia dici. Ut sint proprie, quae ab efficiente sunt
 effecta, ut a sutore calceus: quae propter finem destina-
 ta, ut calceus ob tutandos pedes. Haecq. uno nomine
 possunt vocari cognata. Alia sunt quae dicimus ap-
 plicata, quae sunt eiusmodi, ut non fiat quidem per ip-
 sa res, sed habitudinem quamdam oronemq. accipiat
 ab ipsis. eorumq. aliud rem ipsam complebitur, ut

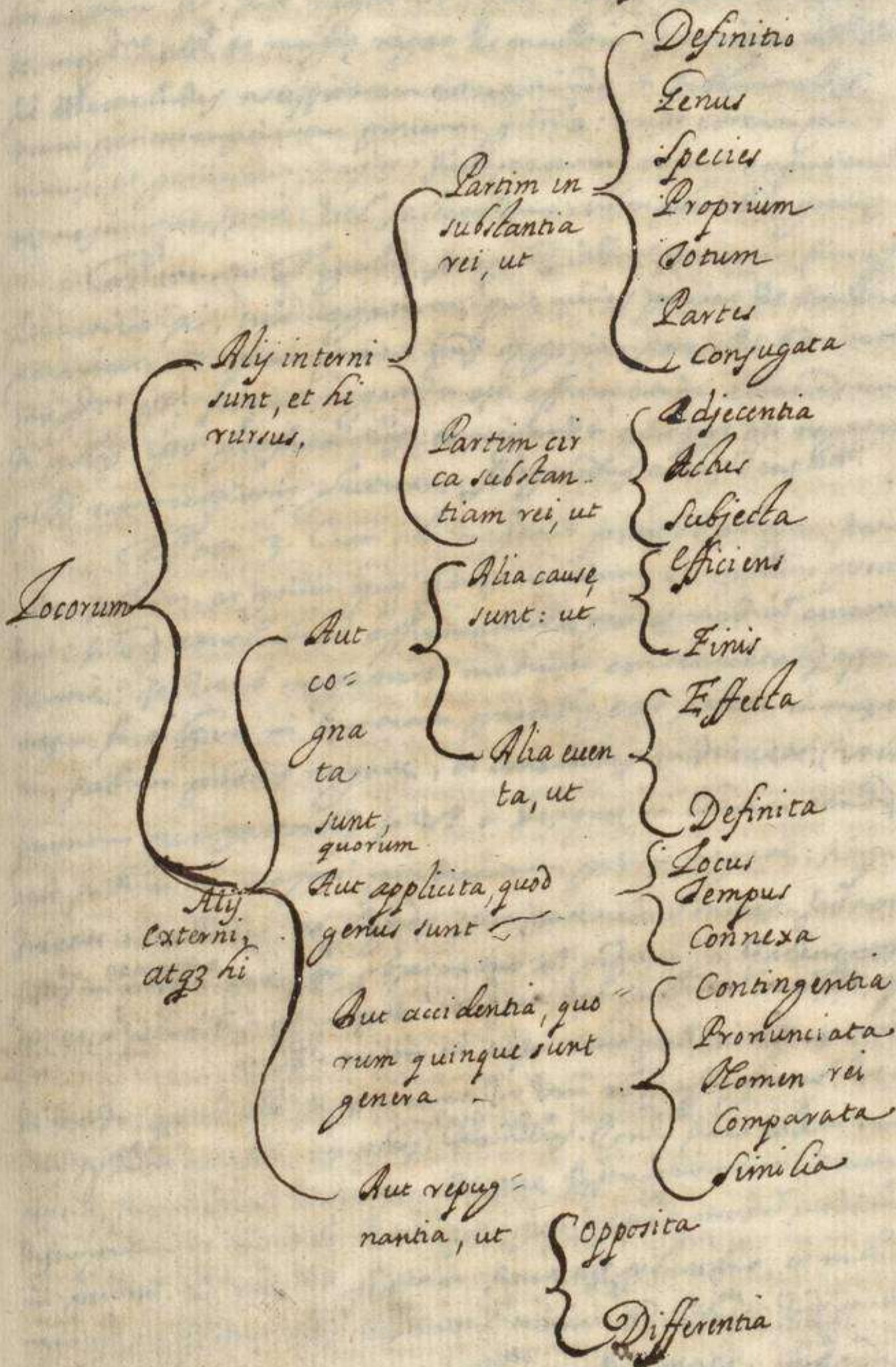
divisio exter-
 norum locorum.

Locus

Locus. Aliud alibi ipsius metiri, ut tempus. Aliud alio quodam m.
cum ipsa re coheret, ea sunt quae connexa dicere placuit, qua-
lia sunt diuitia, Regnum, Amicitia. Rursus autem, alia eorum
quae extra rem sunt, necessitate nulla rei coherent. Quorum
quaedam ipsa sunt generis, ut ea ipsa, et res, cum altero alte-
rum & sine altero esse, & non esse possit, eaq. dicimus accide-
ntia. Alia sunt quorum alteri inferum est alterum, inq. mutua
vicissim perniciem tendunt, ea repugnantia vocamus. Et ac-
cidentium quidem, aliqua hoc pacto se habent, ut unum vni
conferat. Idq. vel res rei, ut iugium cedi, pallor, egritu-
dini, ea dicimus contingentia. Vel verba rei, quod vel
singulis sit dictionibus, ut cum nomen rei cum re componi-
mus, vel orationem rei, ut laus viro forti, vituperatio sce-
leri, ea vocamus pronunciata. Aut duo conferunt in uno ter-
tio, quorum alterum altero vel majus est, ut Rex popu-
lari opibus: vel minus, ut discipulus Magistro, eruditione:
vel par, ut iustus iusto, probitate. Aut duo in duobus con-
ferunt, ut hyems, & senectus, in frigore et seignitie, tempestas
et ira, in jactatione Maris, & perturbatione mentis, vocan-
turq. haec similia, illa vero comparata. Et repugnantium
quaedam dicuntur opposita, quorum unum aduersat. Vni, & ser-
ta videtur lege, ut frigidum calido, cecitati visus. Quaedam
vel ut vulgus disparata, vel ut Seneca videt. velle, distantia
dicuntur. ha sunt, quaecumq. non possunt id ipsum esse alterum
quod alterum, ut homo, equus, bos. Item lomo, & candor,
candorq. et velocitas, distant quia nullum eorum aliud est
alij idem. Cui quidem Rodolphi Agricola loci, ut facilius me-
moriam commendari possent sequenti eas descriptione velut ob ocu-
los spectandos Joannes Mathaeus Scoliastes exposuit.

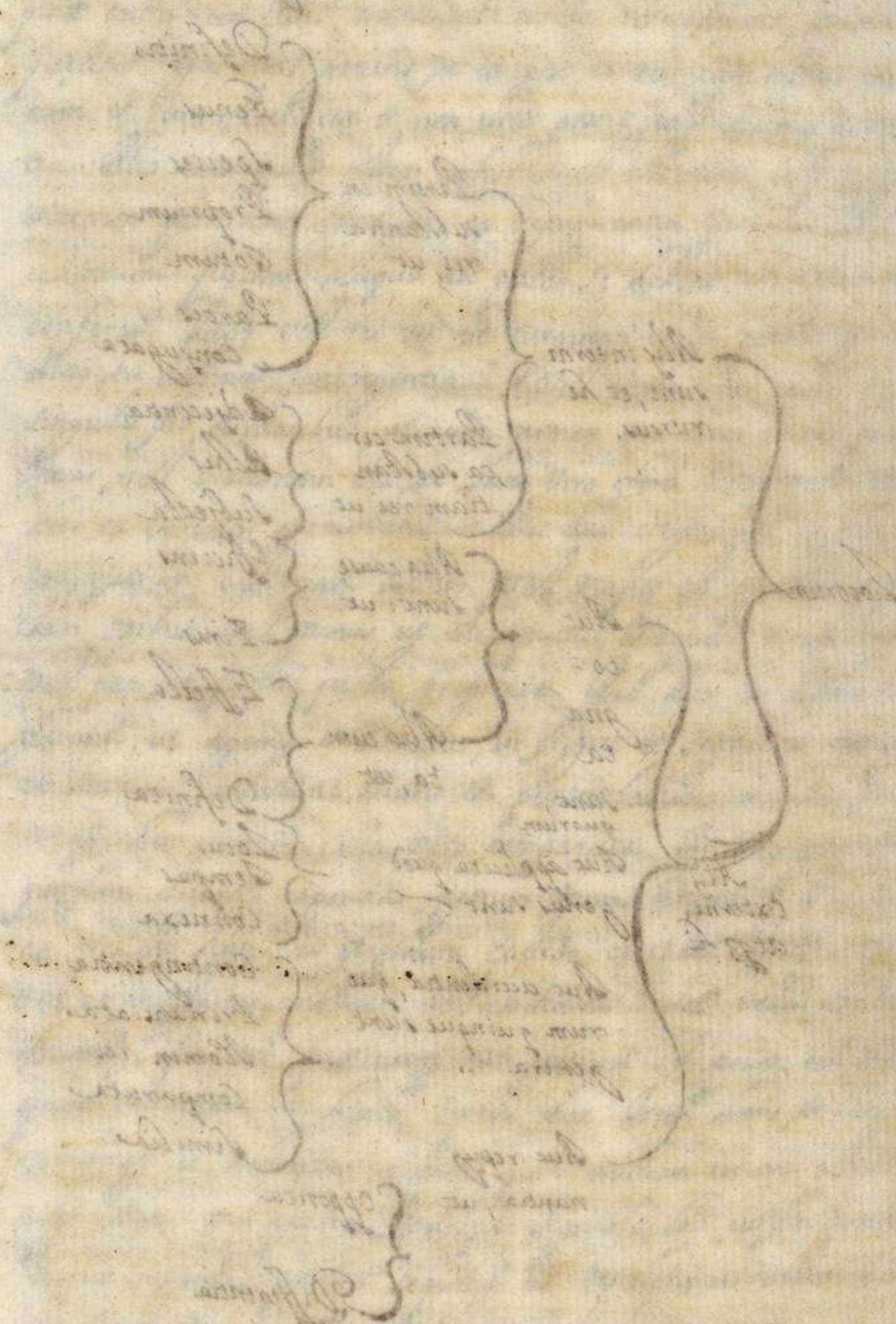
Descrip-

Descriptio Locorum Agricola.

Predicta de locis Agricola sic breviter vide Cap 22. fol. 203. p. 2.

Descripción de los frutos de la...

Descripción de los frutos de la...

Reducte. et in ipsa servante. quos
leges. in 4. p. libro. a num. 35.

Disquisi opera -
tionibus unione.
juxta dicta in ca.
pula D. cap. 10
fol. 30. conclu.
des semper est.
Vid. in Lectoria.
fol. 79. origina.
lij; pag. 2.

Nota primo. Concludes semper illam partem, sive af.
firmativa sit, sive negativa; que magis ponit de bonitate
et magis est et magis negat de malitia, pervicax, est. Et
si concludes neapertum corruptionis in sublimibus:
nam per corruptionem ponitur gntio: unde corumpitur
minus, et generosus major: sicut passus in grano, ex quo mul.
ti, majorem spica; vel saltem una, cum pluribus granis.

Nota. 2. Negabit semper illam partem, sive af.
firmativa sit, sive negativa; que minus ponit de malitia,
pervicax, est. quam ponat ipsa opposita pars, de bonitate,
magis est: si que negando est affirmativa aliam, num.
di solis, ipso perfectioris: et negando quoque est negativa
gntis reprobationis suorum. Negandus alius Deas, est.

Regandus alius
Carat.
Dij. est. Dij.
calij; pag. 253.
col. 2.

Nota. 3. Cum tibi negantur prope aliqua: pariter
miser subum, et primum quod ponas medium, et ratiocinatio proce.
des: si vero concluderes affirmative, ponas medium concordans
dantia; si vero negative, medium contrarietatis app.
mes. si a dextera in dexteram procedis, erit subum in majori
ri, subum primum negare, et concludes in dextera: (vel
quoniam peripateticis) si vero a dextera in levam tendis,
erit subum in majori predicatum primum negare: si que
dicere concludes; et si quis peripateticus erit. sed nota

quod in praemissis iam
fuit subjecum.

quod in praemissis iam
fuit subjecum. et a pluribus assumpta: in qua est subum in etos, quod in praemissis iam
fuit subjecum. Ne autem in cap. cum peripateticis concludis
de modo; quod illi prode evant, ut dum vero offugiant: vel
tunc system probe, et primum in etos. Que sunt eadem in
notio, sunt eadem in etos. Et que distinguuntur in notio,
distinguntur in etos. Vel ipsi peripateticis modis servatis
in prima, 2. aut 3. figura, sicut est placebis; et nihilo
minus, ex istis dem etis, inveniuntur omnia Relictis. Vix. n. vix
notis ubique apparet, et in etos modis etis. sed ad hoc
attendas oportet, donec metamorphosin logicam reforma.
tam.

a dici de omni.
dici de nullo.

Nota

Nota. 4. Omnia in suo numero suas puncta: et absolute, simpliciter, et de pot. aequi potentia: ex hypothesi autem; secundum quid, determinate, et de facto alia sunt generalia, per generalitatem: alia specialia, et magis, ac minus specialia, per specialitatem maiorem, et minorem: alia v. specialissima, per ultimam specialitatem; quae, est numerice determinata specie infime.

Hinc, cum arguis, debet semper primo servare generalitatem sui; nec specialitatem, mediam, aut ultimam, quia permittit, quin specificari sui appropinquat. Tunc de his ipsis eisdem generalitatem quoque observe; et intende; an eisdem sui specificent simpliciter; an v. secundum quid, et tunc aliter. Quod si sit. id idem de isto aliter observabit: quousque deveniat ad primitivam specificationem. Et istud cum attingeris, quae specialis conditiones, per se notas, quas de se, tum in se, tum in alijs quibus de facto est unius, considero, et per eas mentem meam confirmo.

Nota. 5. Ut subtilis sis, et efficax arguendo succinctoris tuis syllogismos: sic. n. distractionem effugies, nec tuis dabit evasioni. Quod si adversarius distinctione aliqua se firmat, quae partes attende; et tunc cum distinctione, seu ^{et specificatione} conditione, ab eo posita tum ipsum arguendum replico; sique operando conditionem datam non adinvicem adversarium. et id ipse tibi utilissimum erit. Ceterum si disto adversarium muras, ipso quoque medium eisdem sedandi controversiam, et tenendi in d. ut vocantur quae partes: ideo decere appellabatur +

Nota. 6. Defectus omnes syllogismorum sunt reduci ad aliam sequentium regulam. Prima est quod medium totum, et completi sumendum est ^{in ambobus praemissis} ~~in ambobus~~. 2. quod nihil particulariter in praemissis acceptum, tenendum est universaliter in ^{conclusionem} ~~conclusionem~~. Unde si plus accipiamus pro medio in minori praemissa, quam in maiori sit universaliter acceptum; committitur defectus contra primam regulam. Et si tunc in praemissis non distribuitur, distribuitur in conclusione; deficiit secundo prae de regule. Et si tunc determinatur in praemissis, deficiit de regule. Nota 7. Ista componuntur. Si potest esse tripliciter. Primo conditionaliter; ut in via praemissa: si habentur

+ Distinctionem, quam nos distinctionem vocamus, ut notas Caron. in Metalog. cog. 432. art. 2. num. 1103

Vide log. praemissam, art. de syllo.

+ 3. Quod determinatio extremorum in praemissis non variatur in conclusionem.

minut in hoc, determinatio nonne alia dicitur, cit. 1. et contra certam.

liber

liber, sudorem. 2º promissive. si veneris ad me. dabo
tibi librum. 3º illative: et tunc de necessitate consequens
qui ex adu: et si faceris: homo morietur. Et hoc ubi
modo accipitur, a. 2º in logica parva. Et tunc con-
ditio sic logica, cap. de pñone hypothetica, §. Conditio-
naly ep. ita.

Nota 3. Cum dicitur propositio sit vel cate-
gorica, vel hypothetica: et categorica, vel de pñone simplici
phie; et predicato simplici: vel de pñone complexo, et predica-
to simplici: vel de pñone simplici, et predicato complexo:
Et cum tibi propositio fuerit quæstio (sive dubitabilis pro-
positio) primo attende an simplex sit, vel composita. Si
simplex: facis de qualibet suo pñone, et dixeris, hoc
antiquam iudicium facies: si composita: formalis
pro tot simplicibus quæstionibus, quos fuerint tibi, et dixeris
sicut proxime quæstionibus. et hoc peracto habebis quid
tibi sit respondendum. Haec regula fit tibi in eadem; et sic
quod per eam tunc quis dixerit, ut loquitur de
in Campade comb. sect. 2. cap. 2. membro primo, p. 79.
finit

Notandum 2. Modum uti huiusmodi pñone
de esse quod pñone ad semper attendat dixerit dicitur.
Cum 3º dicitur quod dixerit per dixerit ordinem; dixerit an-
tem sequatur pñone, tanquam materiam proximam; et
terminos, tanquam materiam remotam: unde debet
pñone dixerit dixerit in dixerit propositio, et
in propositioibus terminos, tam simpliciter, quam com-
plexo, si. n. capite facile quod dicitur difficile dicitur,
iudicabit de illa, attendendo semper ad dixerit, sicut
n. grammatice, cum occasionem constituit, ad singulas par-
tes occasionis attendit, eisque ex grammatice regulis debitas
tribuit occasionem, pñone cum dixerit conficit, vel
factum in dixerit debet attendit ad singulas partes dixerit
veritas, ipsaque, si pñone regulariter cum conficit; vel
si dixerit regulariter attendit, cum in dixerit factum.
Regulam istam non parvipendat; quoniam n. quæstio
tantum ratio videatur, ab omnibus observanda est; esse
multum in mentem dixerit. Interque illa.

Notandum

Notandum 10. Cavendam maxime equi-
 vocationem in propositionibus, que de se ob-
 vanc, atq; facile accidit. Hinc p. p. occurrit
 dubium de propositioe negativa, quod non sit propo-
 sitio; nam propositio, sine enunciatio debet ad-
 tribuere, sine unice predicatum subiecto, id
 non facit propositio negativa, sed potius separat.
 Ut cum dico, homo non est lapis; separat
 lapidē ab homine; 1. non tribuens illi; nec
 proinde enunciatio de homine.

Videatur aliqua difficultas; et ad so-
 lutionem dei concepti, duplicem esse unionem;
 generalem unam, oritur quibus communem;
 specialem alteram, quod affirmativa, pro-
 priam: unice est. propositio negativa unionem quibus,
 quod enunciatur predicatum de subiecto; sed quia
 negatur; non unice unionem specialem, imo se-
 parat; 1. negando tribuere, sed negativum sui tribuere.
 sed statim oritur alteratio nega-
 ti unice, 1. non separat: si separat, 1. non
 unice. Qui concepti, quod separat predicatum
 a subiecto objective, et unice formaliter necessari-
 ter; hoc est separat lapidē ab homine v. g. id
 que significatur attributione negativa; cum
 dicitur, homo non est lapis. que equivaleat

Ita ut tamen dicendum in parte
 negativa non dari unionem, neque attributio-
 nem absolutam; sed cum additis, subiectis nega-
 tive; quod idem est ac dari divisionem: un-
 de communiter 2. mensuram operationis appella-
 tur. conpositio, et divisio; et propositio in
 affirmativam, et negativam secat: affir-
 mativa componit, et unice; negativa dividit.

Equivocatio autem oritur ex diffinitione
 tionis, que dicit attributionem; sed hoc in affir-
 mativa componit; in negativa dividit, sicut dicitur.

Vide Caram.
 in Hercule
 Logico. pag.
 233. et Scot.
 4. Prior. q. 2. et
 Caram. vide Logica
 obliquam. pag.
 423. et 3.

firmatis de pro
 infinito: Homo
 est non lapis. et
 Log: parva. de lo-
 cis. Regula 57. et
 Caram. citato.
 in Log. Formali
 et in
 Cert.

folio 38. pag. 2. sic dixerunt leges, que ibi con-
tra videntur in margine. Nec dicitur advenari
 videtur in re deplari; quia solum vult, onticacem
 v.g. non esse aliam naturam a bonitate, ut etiam nos
 dicimus, sed modum ~~epi~~ eius, ut patet ex discrimine
 assignato ab ipso inter onticacem, et magnitudinem,
 comparatione bonitatis: et in isto sensu dicit, bonita-
 tem ratione sui essens; id est ratione sue proprie na-
 ture, et non aliene esse existentem, et singularem; exis-
 tentia scilicet, et singularitate primitiva. Quod ve-
 rum quidem est; tamen sic absolute non est loquen-
 dum; quia modus aliquoties distinguitur a re, cuius
 est modus. Et hoc sufficit, ut dicamus, bonitatem v.g.
 non ratione sui, sed ratione onticacis esse ens.

Hoc desideramus
 superius, fol. 38.
 pag. 2. Et conti-
 nuamus jam in co-
 pia relicta fol. 121.

Discursus ponde-
 randus.

Et inferius, § Ex lignosa, ubi invenies hoc
fignum N leges ex margine. Existensem, et singularem,
 existentia scilicet, et singularitate primitiva

Et § In hoc autem, ubi invenies hoc fignum N
leges ex margine (Per quoddam conceptum, videli-
 cet, quoddam, naturalitas, essentia, natura, substan-
 tia, esse, superius declaratos, cap. 2. a notabili occurrere.
 Et signi sunt alij conceptus quiddam dixerunt dixerunt ex natura
 rei tantum a formalitate creata, cuius sunt modi ab-
 soluti)

Handwritten notes in the top left margin, including the word "Lectura".

Handwritten notes in the middle left margin.

Main body of handwritten text, consisting of several lines of dense script.

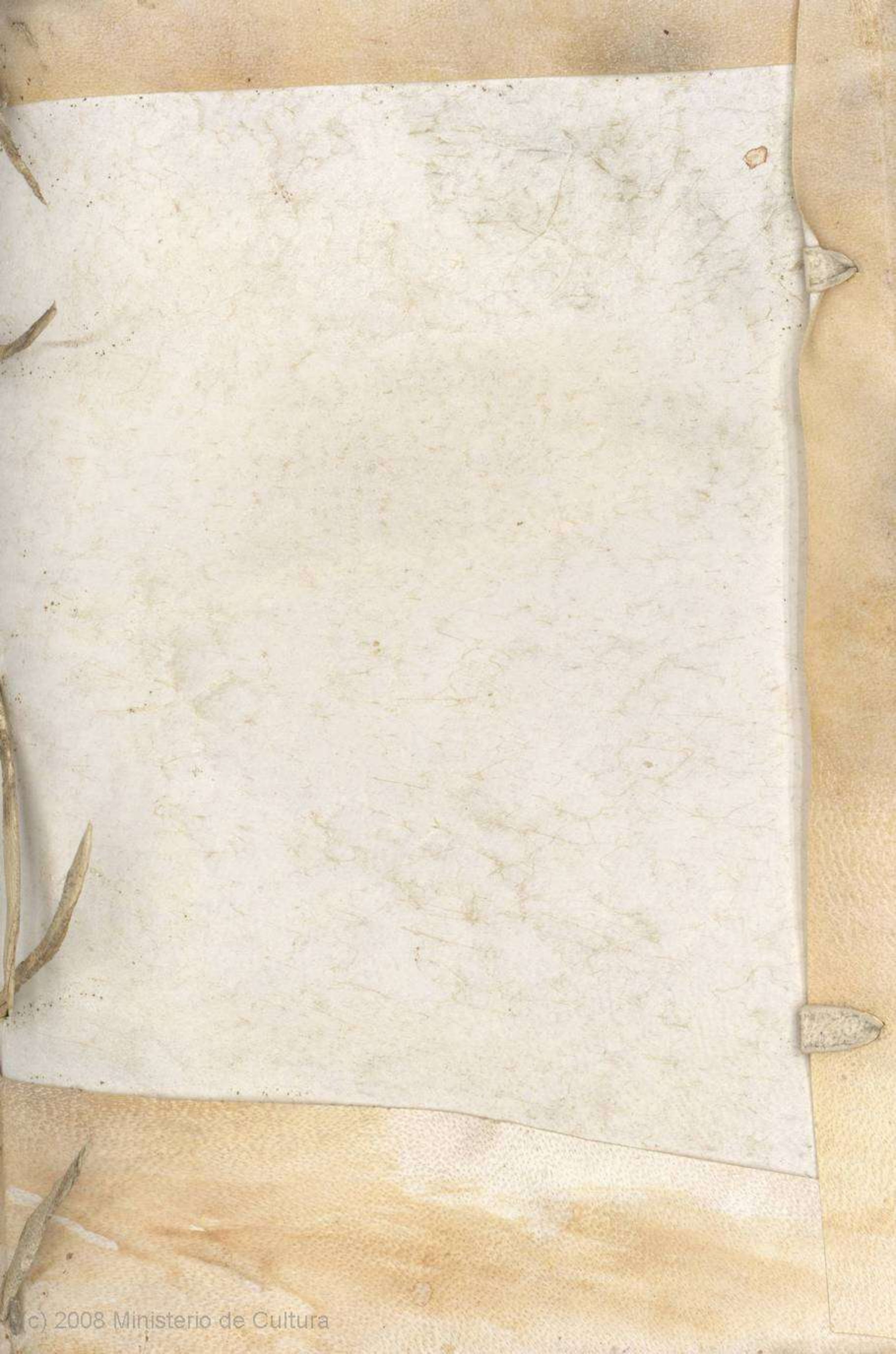
Handwritten notes in the middle left margin, continuing from the previous section.

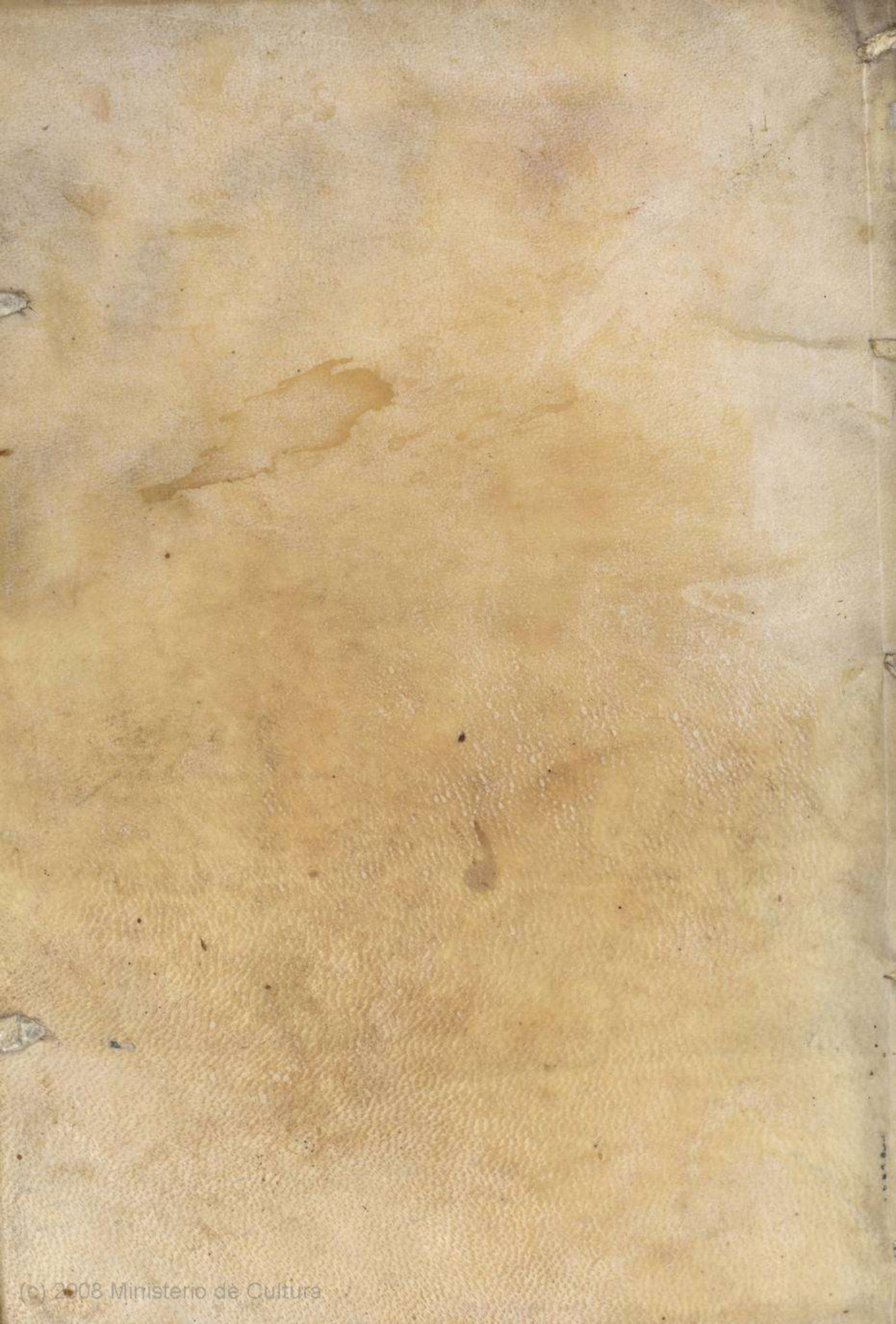
Second main body of handwritten text, continuing the script from the top section.

Handwritten notes in the middle left margin.

Third main body of handwritten text, continuing the script.

Handwritten text in a cursive script, likely a manuscript or letter, written on aged, yellowed paper. The text is mostly illegible due to fading and damage.

Ms.
1093